

CONR. GESNERI

EVONYMVS, SIVE DE REMEDIIS SECRETIS:

Nunc denuò ſtudio & diligentia Caſpari VVolphij, medici & Phyſici ſingularis illuſtratus, & in lucem editus.

Adiecimus in Pharmacopolarum gratiam plurimas fornacum figuras, quò facilior hæc materia & dilucidior habeatur.

PARS SECVNDA.

LVGDVNI.
Apud Bartholom. Vincentium.
M. D. LXXII.

ILLVSTRI AC GENEROSO DOMI-

no Petro de Grantrye, D. de Besne, Equiti, & Francorum Christianissimi Regis à Consilijs, & eiusdem apud Alpinos Rhetos Oratori, Casparus Volphius singularis Medicus S. D.

SCITE quidem & prudenter, summus post Hippocratem Medicorum Galenus, alicubi monet, Illustris. & generose Domine, non solere eos, qui præclaros viros imitari velint, ea in medium afferre, quæ vulgò trita sunt, sed quæ paucis cognita, aut perspecta sint. Præclara sanè oratio, & tanto Philosopho haud indigna, quippe qua prudenter innuit, minimè decere eos, qui magno excelsóque animo sint, in rerum abiectarum sordibus, & neglectis aut contemptis, sed magnis ac difficilibus rebus operam ponere, séque exercere. Hoc ipsum quoque, cum Gesnerus noster, pro ea qua præditus erat, & animi magnitudine & prudentia, facilè videret sibi quoque faciendum: ab ineunte statim

ætate, huic ſtudiorum generi, quod ſecretioris naturæ miracula contemplaretur animum adiunxit. Igitur in eo naturæ ſtudio, primò omnium, quod difficillimum videbatur, tria magna & quidem præclara, De animalium hiſtoria, paucißimis hactenus cognita, non ſine omnium maxima admiratione, volumina confecit. Verum vt hæc eius opera, laudem merentur maximā, ita hi libri, maiorem multò peperiſſent admirationem, quos de natura & facultatibus Stirpium Mineralium & Metallorum, Inſectorum, Thermarum, Venenorum, & nonnullarum aliarum rerum, cōſcribere ſic conſtituerat, vt multam mihi reliquerit, ad eorum perfectionem, materiam vndecunque conquiſitam. Ex his omnibus, & quibuſdam aliis, ab eodem inchoatis, non poſtremum locum obtinebit, eximium profectò hoc, de Remediis ſecretis opus, itidem collectum, & nonnulla parte ſui iam inchoatum. Hoc enim ipſum, non ſolum modum & rationem docet, qua ſimplicium & compoſitarum rerum partes ſubſtantiales reſoluuntur, id quod per ſe eſt & vtile & pulchrū: ſed etiam, quod multò eſt maius, ea remedia omnibus ſpectanda & ad vſum conuertenda proponit: quæ vti certißima, & exploratè

cogn

cognita habuit, ſic doluit, quod à pleriſque hactenus fuerint occultata. Nam quod ad deſtillationem attinet, ignorare poteſt nemo partium reſolutione, res quaslibet fieri validiores, meliores, atque ad vſum magis accommodatas. Cum etenim qui valetudine ſunt minus firma, non iis modò quæ grata & iucunda ſunt delectantur: ſed iis etiam gaudent quæ minima portione aſſumpta, citam & feſtinam ingenitæ temperaturæ actionem edunt: commodiſsima hæc illi viſa eſt ratio, qua ægris gratificetur. Tantum támque pretioſum & deſtillationis, & ſecretorum remediorum Theſaurum, cum plerique ſcirent à Geſnero mihi perficiendum relictum, cœperunt aliqui literis ad me datis, ad ſuſcipiendum tandem huius theſauri editionem me ſolicitare. Huc acceſsit id etiam, quod multi, qui ad me veniebant amici & peregrini, vbi ſupellectilem omnem paulò diligentius inſpexiſſent, vt cùm in Medicinæ, tum Chymicæ artis ſtudioſorum gratiam, in lucem darem, ſunt me etiam atque etiam hortati. Alii rurſus, quaſi deberem hoc Geſneri manibus, me ceu religione quadam vrgebant: multi alii, præſertim erga quos eram paulò difficilior, ingratitudinis & inuidiæ nomine ſuſpectum me

habebant. At ſatis intelligebam non temerè & ſine iudicio eſſe diuulgandum illud, cuius tam multæ & magnæ commoditates eſſent: nec etiam quantus labor ad id perficiendum requireretur, ignorabam Ad ſummum, ſi dicendum ſit quod res eſt, vix ad id abſoluendum acceſsiſſem, niſi tu quoque, Illuſtriſs. & generoſe Domine, tuis me verbis atque authoritate qua polles, tum, cum me meámque inuiſere bibliothecam dignatus fuiſti, extimulaſſes. Quam ſanè animi tui propenſionem, cùm erga me declaratam, tum ipſi libro edendo præſtitam, non modò eo tempore quo præſens eras, ſed etiam poſt diſceſſum tuum mirificè ita ſum admiratus, vt ſemper poſtea animo meo impreſſa fuerit. Igitur ab eo tempore, auidè cœpi quærere, qua ratione me tuæ humanitati magis magíſque inſinuarem. Quod cum ſedulò cogito, putaui me & meę voluntati, & multorum petitioni eo ipſo ſatisfacere poſſe, ſi hunc Euonymi Theſaurum, ſub tuæ magnificentiæ nomine & tutela in publicum emitterem. Cum enim ea, vt refert in Rhetoricis Ariſtoteles, quaſi quodam naturæ ductu, ſe mutuum oblectent, quæ vel genere ſunt cònjuncta, vel aliàs aliquid inter ſe ſimilitudinis habent: arbitror hæc quoque

noſtro

noſtro illo theſauro recondita remedia,quia ſtudiis, quibus tu plurimum tribuis, aliquo modo ſunt affinia,tanto iucundiora ſuauioráque futura. Exiſtimo quoque viris eruditis & hominibus illarum artium ſtudioſis, hoc ipſo gratiorem hunc theſaurum futurum,quòd in tuo, qui nobilitate generis, & authoritate Conſiliarii & Legati Regii dignitate & honore præſtas,nomine exit. Spero quoque munuſculum hoc, etſi ſit mole exiguum: tamen & ob meæ erga te obſeruantiæ ſynceram teſtificationem, & quia multa naturæ arcana habet,quæ tu facis maximi,atque etiã magno ſtudio inueſtigas,tibi gratũ & optatum futurum. Deinde verò,quia cognitiſsimum eſt,tibi viro prudentiſsimo, quæ quantáque in hominibus interdum egerminet prauitas, quòd lingua prurientes,nimis quàm licenter, in alienam irruere famam, nulla non hora ſibi permittunt, eáque linguæ virulentia, planè ad venena natæ, optimum quẽque allatrant:hũc theſaurum tuæ curæ & tutelæ permitto, vt ſatyrico felle conſperſos, tuarum antidotis virtutum reprimas, áque omni calumnia defendas. Quod vt faceres,quemadmodum pro tua authoritate & prudentia potes, pluribus verbis te rogarem, niſi ſperarem, te &

horum ſtudiorum delectatione, & eo quo
me complecti cœpiſti amore, ad id fa-
ciendum tua ſponte adductum iri.
Vale Illuſtriſs. & generoſe
Domine. Idibus Au-
guſti, Anno
1569.

CONRADI GESNERI AD CANDIDVM LECTOREM ADMONITIO.

MVlta haberem, optimè Lector, in hoc opere excuſanda, niſi ſperarē, me etiam tacente, candidum & æquum iudicium ab eruditis, aut omnibus aut pleriſque, aduerſus omnem petulantiam zoilorum, mihi patrocinio firmiſsimo atque optimo futurum. Etenim quo quiſque doctior vir eſt & melior, eò procliuiore eſt ad huius generis errores condonandos, natura ac voluntate. Idque mihi, in hoc præſertim adeò piè ſuſcepto opere, de optimo & doctiſsimo quoque maximè polliceor. At ſi præter ſpem euenerit, acquieſcā tamen in eo meo propoſito, quòd rei Medicæ ſtudioſis opem ferre, quantocunque conatu conſtituerim. Si verò diſpliceat alicui, quòd oratione inculta, planéque barbara ſint hæc explicata: is intelligat, me noluiſſe veterum autorum verba, aut etiam recentiorum ſcripta,

temere emendare, ne viderer plus illis ſapere. At verò non puto quenquam eſſe, qui Theſaurum tam precioſum propter ſermonis incommoda, aut abiiciendum aut negligendum exiſtimet. Quòd authorum nomina non vbique addiderim, fateor: at nollem quenquam exiſtimare, factum hoc à me eſſe, vt aliquid authori de ſua, qua dignus erat, laude detraherem: verùm potius, quòd quis author fuerit, neſciuerim. Multorum verò de induſtria ſuppreßi nomina, quòd nominari ij noluerint. Sed neque hoc moleſtum fuerit, quod multas aquarum, & oleorum, ac etiam extractionum deſcriptiones, penè ſibi ipſis ſimiles, non expunxerim: factum hoc eſt, vt conferendo, res alioquin obſcura, clarior tibi fiat. In vniuerſum, quicquid in hoc theſauro potui, id præſtiti, & ea qua fide accepi, tibi offero. Quàm facile ſit colligere, intelligis: quam difficile collecta diſponere, non neſcis: quàm laborioſum ſit res nouas, raras, abſtruſas, Latinis verbis antehac nunquam explicatas, quæque demonſtratione viua potius quàm oratione doceri debent, tractare: id hi norunt omnium optimè, & mihi ſi quos hic admiſi, condonare errores poſſunt, qui ipſum melius ſunt experti. Credo etiam te, ſtudioſè Lector, ſi vidiſſes huius operis materiam, cum adhuc rudis eſſet, & maximam ſui partem numerorum notis, hinc inde

ex

ex varijs Græcis, Latinis, Italicis, Gallicis, Germanicis libris colligendam & transferendam in Latinum sermonem, indicaret: abhorruisset fortaßis ab eius susceptione animus tibi: non solum tanti laboris & molestiæ, verumetiam multorum huius ætatis hominum malignorum iudiciorum formidatione: & mihi, sat scio, tã patronum aduersus zoilos, quàm iudicem æquum & benignum, te præberes. Quod certè mihi de optimo, & doctißimo quoque, vt initio dixi, polliceor. Ac si mei voti compotem me factum intellexero, ad historiam stirpium perficiendam, hoc alacriore animo accedam.

Interim hoc eius apud te
depono pignus.
Vale.

TITVLI ET SVMMA CAPITA HVIVS LIBRI.

EVonymi de remediis ſecretis, pars ſecunda, quatuor habet partes principes.

Prima, comprehendit ea quæ in genere de deſtillationibus erant dicenda, cuius præcipui tituli ſunt:

Secunda pars, de aquis tantùm rarioribus & ſecretis tractat, exceptis iis quæ è vino deſtillantur, & quintæ eſſentiæ dicuntur: huius tituli ſunt:

De

Tertia oleorum diuerſorum deſtillationem continet: cuius tituli ſunt:

De

CONRADI GESNERI MEDICI ET PHILOSOPHI SINGVlaris Euonymus, ſiue, De remediis ſecretis.

PARS SECVNDA.

De deſtillatione, quid ſit, & quid præcipuè in eadem conſiderandum.

SVBLIMANDI artem, Fuſoriam ſeu Deſtillationẽ, vt quidam vocant: ſiue vt Chymiſtæ volunt, alio quodam allecti ſcopo, Chymicam, & Chymiſticam, Arabes inuenêre, vt author eſt Fumanellus. Hi nanque deſtillationem ſeu deſtillandi artem cum conſideratione, pro hominum ſalute inuenerunt, inuentámque auxerunt. Eſt autem deſtillatio, vt inquit Ioannes Langius in Epiſtolis, humoris per calorem in vaporem reſoluti, ac frigore rurſum inſpiſſati, eliquatio. Hanc actionem nonnulli, alio

nomine. Sublimare dicunt, quod etiã ipſum nihil aliud ſignificat, quàm ſubtilium partium à craſsioribus & fæculentis ſeparationem: & operationem qua corpora, quorum vel ſubſtantia eſt impura, purior, & ſyncerior redditur, vel partes terreſtres, non vſque adeò bene cohærentes, aut alioqui per totam ſubſtantiam plus ſatis confuſæ, conſtringuntur, & magis vniuntur, vt ſolutæ calore in fundo relinquantur. Si etenim abſque calore ſolis, ignis, aut putrefactionis, nempe per licium, penicillum, ſpongiam, aut vas figulinũ crudum, humoris alicuius expreſsio fiat, aut per cyſsimbrium, vaſculũ ex hedera factum, relicta intus aqua, vino per poros reſudante, non propriè deſtillatio appellatur: ſed dum ex vaſe vitreo, ſuper arenam poſito, ac floribus referto, aprico ſolis calore, in aliud oblongũ humor elicitur, hunc tum deſtillare rectè dicimus. Si verò de vaſe fictili ſtanneo, aut vitreo ſupra furnibulũ poſito, ac fundo eius arena, vel cinere ita circumſepto, vt collum eius inſtar cucurbitæ oblongum, capitello roſtro oblongo, ſimili naſo reſimo coopertum, promineat, ignis ſucenſi calore, vaporulentus humor extenuatus, ac rurſus frigore capitelli & aëris ambientis ingroſſatus, in ampullam roſtro capitelli appenſam, guttatim defluxerit, id quoque deſtil

destillationẽ appellamus. Vel destillatio est, vt idem Fumanellus lib de Comp. medicamentorum describit humoris, paulatim seu guttatim, vi caloris, per alembicum, aut vas aliud, ex re subiecta extractio, seu effusio, per quam, coctione quapiam, plurium ab inuicem fit secretio, & secretorum quorundam, quãdoq; ad formã vnam elicitam deductio, variis affectibus, & morbis conducentem. In quam sententiam etiam Ioannes Mesues his verbis scribit: Constat, quòd plures sunt materiæ heterogeneæ in corpore conclusæ, ac velut concretæ, quæ opera Chymistarum vi caloris separãtur. Et huiusmodi quidẽ siue destillationes, siue corporum sublimationes, neque sunt prorsus aqua nec penitus liquor vnctuosus, sed substãtia quædam differens ab ea, quam destillandam imposueras, materia. Et hoc loco non ignorandum, verbũ hoc sublimare, in alia quoq; apud Chymistas significatione vsurpari: vt cum de Mercurio sublimato dicunt, &c. De qua significatione inferius dicetur.

In omni verò artificiosa destillatione, quãquam multa, variáque artifici occurrãt considerand, hæc duo tamẽ præcipuè diligenti consideratione dignissima sunt, (quæ etiam in omni alio opere faciũdo, ab industriis artificibus, in cuiusq; operis statim limine ad-

hibentur) vt videlicet & ſubiectæ materiæ ratio habeatur, quæ nimirum aut qualis, quidúe natura ſua vel agere vel pati nata ſit: tum verò ad opus felicius perficiendum, vt apta & idonea ſeligantur inſtrumẽta. Quæ duo, ſi eo quo par eſt modo in conſiderationem venerint, de operis perfectione, déq; deſiderato fine, minimè erit dubitandum. Vt enim ipſa huius vniuerſitatis natura, non ex quocunq; obuio, quodlibet corpus effingit: nec ipſi etiam artifices, ex quouis ligno Mercurium efformant, vt multis rationibus nobis Phyſici perſuadent: ſed ex certa quadam & ad ſuſcipiendam formã, proportionata materia, interuenientibus quoque certis cauſis mediis, ſingula fiunt, ac generãtur: ita in hac quoque Chymica arte, ſiquidẽ vel oleum vel aqua, aut quodcunque aliud, ex re quapiam extrahendum ſit, materia ipſa primò omniũ eſt cognoſcenda, talis ne exiſtat, è qua vel oleũ vel aquã, aut ſimile ſperare poſsimus: deinceps verò per quæ id commodè fiat, inſtrumenta ſunt conquirenda. Quòd ſi enim eiuſmodi natura rei deſtillandæ fuerit, quæ humore eo aut liquore, quem quærimus, ſit deſtituta, quid quæſo hoc aliud, quàm ab aſino lanã poſtulare, aut è pumice aquam exprimere? Igitur cum omnia corpora mixta, ex elementis ſint conſtituta, ideóq; alia magis

gis

gis sint aërea, alia magis aquea, alia verò ignea natura potius cõstent, alia deniq; sint terrestria, pro cuiusq; nimirũ compositi mixtionis necessitate: cõsiderandum est, quantum quælibet res aquei elementi aut aërei, ignei aut terrei in sese contineat. Quęcũque enim aquea constant natura, ab iis aquam ignis vi elicere, non omnino difficile fuerit: quemadmodum ex iis, quę aëreæ aut igneæ sunt substantiæ, oleum arte destillatoria extrahere, facile est. Sic sunt etiam multa corpora, terrestria nimirum & præsicca, ex quibus aquam vel oleum extrahere, non modò difficile, sed etiam impossibile est. Sũt etiam alia, è quibus aqua quidem facilè destillat, vt quæcunque humida & aquosa fuerint: alia ex quibus oleum facilè, aqua verò minimè, vt quæcunque ariditate rigent omnia.

In destillationibus quarundam partium substantialium virtutes desiderari, aut immutari, & cur tardius in vsum venerit destillatio, ex Iohan. Langio præcipuè.

CErtum est, terræ nascentia cuncta, ex diuersis & ferè insectibilibus elementorũ frustulis, velut atomis, esse coadunata: ac in illis diuersas & contrarias, sub vna tamen totius compositi forma, residere virtutes. Vnde

illa decantata rheibarbarici radix aluum laxat, eandem aſtringit & hepatis obſtructiones tamen aperit. En roſarũ ſuccus, ventrem à cholare expurgat, quem illarũ aqua & ſicca ſubſtantia aſtringit. Sed viciſsim illarum in vnguibus amaritudo reſerat, pulmoniſq; vlcera cõſolidat. Nunquid externa vrticæ ſuperficies prurit & vrit: internus verò eius ſuccus arteriis applicitus, febrilẽ cordis æſtum infrigidat? nunquid & quotidie videmus, ex eadem venæ ſubterraneæ minera, in furnibus lo diuerſa, plumbi, argenti, vel cupri & auri ſimul eliquari metalla? quorum tamen non parua pars in fumum reſoluitur. Quum igitur fæculentiores partes in fundo alembici ſubſideant, aëreæ verò in ſpiritus fatiſcant, ac humidiores cooperculi frigore ingroſſati, ex illius alueolo in ſubiectum vaſculum guttatim deſtillent: nihil certè mirum erit, in ſtillatitio aquarum liquore, aliarũ partium virtutes, odores quoque & ſapores, paucis exceptis, deſiderari ac immutari. Vnde Meſue: Aqua, inquit, roſarum, per ſublimationem facta, multum roborat: nec tamen vt illarum ſuccus, vel per infuſionem recentium dilutũ purgat, quia ſubtilis earum caliditas eſt igne diſſoluta: adde quòd recondita formæ ſpecificæ virtus, vt in magnete, colocynthide, & ſcammonea, & aliis per totam æqualiter ſui

ſubie

ſubiecti ſubſtantiam diffuſa, diſperditis alia-rum ſubiecti partium viribus, ſuum robur retinere non poteſt, quin illius actio quoque diſpereat. Vnde aqua per alembicum de colocynthide, aut rhabarbaro extracta, aluum ſubducere nequit: quum tamen illarum dilutum, in quo ſaltem aliquot horas macerantur, id facilè præſtabit.

Eodem quoque modo, herbæ omnes calidæ & ſiccæ naturæ, aquas ſuas quidẽ optimas reddunt, caliditatem propriam & ſiccitatẽ ſeruantes: at herbæ frigidæ & humidæ, ſuam non æquè ſeruant humiditatẽ, neque frigiditatem, quia ex igne in alembicum recepto, nonnihil caliditatis acquirunt, quæ propriã ab aqua aufert naturam, neq; aqua iſta, illius ſimplicis medicamenti à quo extruditur, amplius naturã habet, aut certè modicã. Vnde licet endiuiæ aqua & lactucæ ac ſolatri refrigerare ſoleant, modicè tamen id præſtant, cum alioquin, ſi proprias herbarũ à quibus extruduntur, qualitates ſeruarent, vehementer infrigidarẽt. Vt igitur proprias ſeruare poſsint herbæ etiã temperatura frigidæ, qualitates, decoquendæ potius forent, & decoctũ ſumendum. Quod ſi verò his potius, quàm decoctis aliquis vti exoptarit, noſcat ſi balneo Mariæ vocato deſtillentur, humidarum ac frigidarum virium minus amit

tere, quàm si alembico eliquentur, vel capitello vocato: qua de re etiam inferius agetur, vbi de correctione aquarum sermonẽ faciemus. In vniuersum itaque, hoc apud omnes constat, non quamlibet formam, sua virtute illæsa, in quouis mixto & κράσει, aut tẽperatura, subsistere posse. Nil mirũ igitur, aquas, præcipuè sicco empyreumatis calore destillatas, à suorum parentũ virtute degenerare. Quod certè plus doctos, quã imperitos terruit medicos, effecítq; vt illarũ vsum serius acceptarint: alij verò, vt illarum defectum resarcirent, varios per varia organa destillandi modos excogitarint. Primus siquidẽ, quod ego sciam, sed ferè etiam postremus Græcorum medicus Actuarius, aquæ rosarum meminit, dum ait: Stillatitij rosarum liquoris, quem Rhodostagma nominant ℔ j. cum saccharo ferueat, donec euanescat. At inter Arabes Mesue, sublimationis aquarum absinthij & rosarum meminit primus: Aqua, inquit, sublimationis absinthij, fit sicut aqua rosata & similia, quæ fiunt in vasis sublimationum. At postquam Rhasis, Serapio, & Auicenna, alchymiæ animum adiecerunt, tum illarum vsus in medicinam irrepsit.

De

De destillationum formis seu differentijs.

QVoniam autem, vt iam dictum est, corpora, quæ per destillationem separare cogitamus, non eiusdem generis aut qualitatis sunt omnia, feréque fiat, vt alia à leuissima actione patiantur, alia verò vix ac ne vix quidem intensis etiamnum agentis causæ viribus, cedant: non temerè, ab huius artis primis inuentoribus, atque etiam subsequentis ætatis cultoribus, variæ & discrepantes diuersis rebus destillandis formæ sunt excogitatæ, quarũ nimirum beneficio, eum quem præfixum tenebant scopum, facilius assequerentur. At rursus cùm constet, pro varia destillationum forma & modo, necessaria quoque esse alia atque alia instrumenta, cuilibet modo accõmodata, rectè (meo quidem iudicio) de destillationum generibus prius, quàm de instrumentis, sermonem instituemus. Igitur cùm omnis, resolutione partium substantialium, caloris externi vi, fiat destillatio, duæ primæ sunt viæ ac rationes huius separationis, ab authoribus Chymicis propositæ. Intellexerunt etenim, siue per rationem, siue per experiẽtiam, alia quidem corpora contumacius succum de se fundere, alia verò facilius & minore negotio:

proinde hi alium quidem modũ faciliorem, alium verò difficiliorem ſeu fortiorem, ex rei ipſius neceſsitate, adinuenerunt. Et hunc quidem per deſcenſum, illum verò per aſcẽſum fieri debere voluerunt, iiſdémq; nominibus appellarunt. Itaq; in vniuerſum omnem deſtillationem, vel per aſcenſum, vel per deſcenſum fieri dicimus. Horum modorum vterq; rebus deſtillandis indiſcriminatim, prout ingenij dexteritas, aut experientiæ perſuaſio, cuiq; dictant, adhibetur. Frequentior tamen per aſcenſum deſtillatio eſt, ex herbarum vmbelliferarum ſeminibus, ex aromatibus, ſimiliter & ex lacrymis, reſinis, & liquoribus: per deſcenſum verò, è lignis iuniperi, aloes, guaiaci, piceæ, fraxini, &c. olea extrahuntur: quanquam & aquæ nonnullæ per deſcenſum, ex roſis, &c. deſtillentur.

Cæterum deſtillationis quæ per aſcenſum fit (vt de hac primò loco dicamus) licet plures modi ab authoribus nobis ſint propoſiti, poſſunt tamen ij omnes ad tres hos ordines, pro cauſæ nimirum agentis ſeu efficientis differentia referri. Ac primus quidem modus eſt quãdo aliquid in ſole, vi caliditatis ipſius deſtillamus: ſecundus verò igneæ caliditatis ſeu elementaris vi: tertius caliditate, quæ putreſcentibus rebus ineſt, perficitur, de quibus nunc ordine dicemus.

In ſo

In ſole fieri ſolet deſtillatio,locis calore ſolis æſtuãtibus , poſito ſuper calidam arenam vaſe vitreo,re deſtillanda repleto, vnà cũ appenſo ſeu coniuncto recipiente. Verùm hic modus noſtris regionibus , frigidioribus ſcilicet,nõ admodum vſitatus eſt:ſolent tamen olea multa inſolatione parare plerique , quæ fortè commodius decoctione fieri poſſent,vt quæ ineſt rebus facultas, vehementiori caliditate,melius extraheretur.

Multis ferè modis igneæ caliditatis vehementia , aquæ vel olea ex rebus compoſitis extrahuntur : aut enim ſimpliciter in cucurbita concluduntur res deſtillandę & igni imponuntur,aut eædem balneo Mariæ vocato immerguntur,aut cineribus aut arenæ,ſícq; ſubdito igne liquorem deſideratum euocãt. Et hic quidem modus, vt eſt optimus & vſitatiſsimus,ita latiſsimè patet,vt in ſequentibus videbitur.

Tertia deſtillationis forma per aſcenſum, fit vaſis deſtillatoriis medicamento refertis, & in acinorum aceruo , aut olearum recrementis,vel fimo qualicunq; obrutis. horum enim omnium calore putredinali, è medicamentis, diu in vaſe aliquo,olei vel vini ardentis alioúe liquore maceratis Chymiſtæ ſuam quintam eſſentiam depurgant , ac ſalutares inſtaurandæ iuuentutis ac propagandæ vi-

tæ aquas,& neſcio quæ non(inquit Langius in Epiſtolis) pultricia peſtis ac veneni pharmaca alexiteria, elicere promittunt: quibus vt ab auro nomen imponunt,ita auro quoq; compenſari ea volũt.Et hæc quidem tria deſtillationum genera, ob vaporum in ſublime aſcenſum,ſublimationes rectè dicuntur.

Altera verò apud Chymiſtas deſtillationum forma,per deſcenſum ab Alberto dicta, fit,olla vitreata in ſcrobem terræ defoſſa, cui alia medicamentis referta, in fundo foraminibus pertuſa,inſeritur,terráq; obruitur: ſupra quam lignis ſiccis(ἀκάπνοις)accenſis,medicamenti liquor per ollæ fundi foramina,in ollam inferiorẽ deſtillat & deſcendit: & hac ratione plerique oleum ex aſſulis lignorum iuniperi & aliorum conficiunt,Langius.Neque verò ignoramus etiam alias nonnullas in vſu eſſe deſtillationes, vt ea quæ per filtrũ fit,aut per torcular,&c. ſed de his in præſentiarum nihil niſi obiter dicetur.

De inſtrumentis quibus deſtillationes perficiuntur.

QVanquam omnis deſtillationis modus perficiatur,pro iudicio,ingenióque artificis aliter atq; aliter,& cuiq; ſua ſit ſententia:artifex tamen, quo quiſq; fuerit ingenioſior, ita omnia,quæ ad operis perfectionem deſide

desiderabuntur, prius conquiret, ac proinde animo suo meditabitur, quibus instrumentis quodlibet debeat ac possit commodissimè destillari, quàm destillandi opus suscipiat. Ex instrumentis autem, alia sunt vniuersalia, ideóque ad omnem destillationem requisita, cuius generis est calor: alia verò sunt particularia, certis tãtùm destillationum generibus accõmodata, cuiusmodi sunt, infusio, putrefactio, fermẽtatio, fornaces, vasa vitrea, terrea, aut alterius materiæ, & si quæ sunt alia, &c.

De calore, instrumento vniuersali, necessario omnibus destillationum formis.

OMnis destillatio duobus præcipuè modis perficitur, prior quidem caliditate & siccitate, alter verò caliditate & humiditate. Vtriusque autem tres gradus constituuntur: primus est leuis caliditatis, seu qualitatis remissæ: secundus fortior, cum mediocritate tamen aliqua: tertius est violentus. Est igitur ignis moderandus, & regendus, pro natura ea, quam res destillanda habet, non negligendo etiam secundas qualitates atque tertias. Quamobrem quæ tenuioris sunt substãtiæ, vt lactuca, endiuia, & frigida: non ferunt calorem nisi moderatũ, & primi gradus. Quæ autem

autem craſſa ſunt, & ſubſtantiæ compacti-
ris, vt abſinthium, & aromata, ſimiliáque p
tentiorem calorem requirunt. Antimoniu
contra, ceteráque metallica, ipſum iam exp
tunt ignem. Per calorem moderatum in de
ſtillatione vini, & herbarum, aſcendunt pa
tes etiam aqueæ: per violentiorẽ verò, aſcen
dunt tantùm tenuiores, aqueis relictis.

Sed habenda quoque eſt ratio vel maxi-
ma, ne ignis de lignis ſemiputridis grauco-
lentibus aut prunis in ſcrobe ſuffocatis, aut
carbonibus de terra erùtis, quos λιθάνθρακας
appellant, ſuccenſus, ſuo virulento vapore va
ſa deſtillationis inficiat, & liquores coinqui-
net. Quam noxius enim horum vapor ſit, cu
bicula & hypocauſta, & balnea his calefacta,
teſtantur: quæ in his diuerſantes, non feren-
do capitis dolore affligunt, vomitúque & li-
pothymia proſternunt: id quod in balneis
Oenoſponti ipſe cum illuſtriſsimo principe
Palatino grauiter ſum expertus. Vnde Gale-
nus meritò redarguit Eraſiſtratum, qui ob
aëris denſitatem aut ſubtilitatem perire ar-
bitrabatur inhabitantes, quum potius ob pe-
ſtiferos in Charone barathros, aut domos nu-
per calce oblitas, aut carbonũ odores, noxio
ſcilicet horum vapore, interirent, Langius.
Non deſunt tamen, qui hac in parte contra-
rium ſentiant, exiſtimantes, neq; fumum, ne-

que

que carbonum odorem, materiæ, quæ destillatur, quicquam officere, aut quoquo modo alterare posse, vbi cucurbita benè lutata & obstructa fuerit. Destillatoribus verò, quíque destillationibus præsunt potius, quàm rebus destillandis, esse inimicum vaporem.

De reliquis instrumentis particularibus.

SVnt & alia quoque instrumenta, per quæ ignea qualitas vel intenditur in destillatione, vel remittitur. Quamobrē destillatio aliquando fit mediante vapore, aliquando in aqua, vt in balneo Mariæ: aliquando per cineres, per arenam, per contritos lapides, limaturam ferri: aliquando his mixtis, vt quando arenæ aqua commiscetur, vt neque penitus fiat in balneo destillatio, neque omnino in arena. Vbi notandum est, destillationem, quæ cum farina laterum fit, omnium esse quorundam iudicio, optimam & tutiorem. calorem enim æqualiter fouet, & vitra non æquè facilè rumpit, quæ duo in destillationibus pernecessaria sunt. Sed de his omnibus, vbi & quādo, nunc hoc, nunc illo medio sit opus, in particularibus destillationibus dicetur.

Ad destillationem rerum, necessaria aliquando est infusio, aliquando putrefactio,

contri

contritio,& huiusmodi alia.

Infusiones,quibus præparantur res destillandæ,ad olei vel aquæ extractionem , fiunt aut in aqua simplici elaborata , vt per canales longo itinere decurrente, aut in aqua destillata,aut in aqua vitę,aut vino,aut in aquis herbarum destillatis,aceto aut alio aliquo liquore:& sic infusa stant in sole , vel igne per semihoram,per horas etiam plures , noctem totam , etiam diem , biduum , triduum, per mensem aut plures , pro medicamenti natura,& vario medici scopo & necessitate. Res infusas aliquando exprimimus ante destillationem , & expressum demum humorem destillamus : aut integram infusionem , hoc est,infusum ipsum,& liquorem, in quo facta est infusio,simul in cucurbita,aut alio instrumento destillamus. Aquæ & olea quæ ex aromatibus parantur , fieri debent per infusionem in aqua simplici , non in vino , aut aqua vitæ:quia illa citò ascendunt,nec ferunt secum aromatum vim:aqua autem non sine aromatica facultate ascendit. Aliquando ponimus res destillandas ad putrescendum , ac tandem finita putrefactione destillamus:aliquando tamen & ipsa putrefactio destillatio est , vt supra monuimus , & inferius quoque eius fiet mentio.

Fermentatio quoque materiarum ac infusionum

onum fit, aut ad solem canicularem, aut a-
oquin potentem, aut ad fornacem, aut in fi-
no equino. Fermentatio eget multis diebus,
t quatuor aut pluribus, & quò melior facta
uerit fermentatio ac præparatio, eò maior
t olei & aquæ erit extractio.

De fornacibus, cucurbitis, capitellis, recipientibus & reliquis instrumentis, quædam in genere.

DE instrumentis materialibus, quibus artifices Chymistæ, in oleis aut aquis
destillandis vtuntur, peculiariter hic & seor-
sim prolixius scribere, nostri non est instituti,
quando ea omnia satis supérq; ab aliis scri-
ptoribus tractantur. Sufficiat nobis hic gene
ralia quædã monuisse, & rariora instrumen-
ta & modos destillationis proposuisse.

Optima & aptissima destillatoriæ forna-
cis forma, sphærica est, ad cuius extructionẽ
eligẽdi sunt crudi, probè tamen sole arefacti,
lateres, vtpote qui coctis sint tractabiliores,
& ad quancunq; etiam formam ferro facilè
incidi possint. Fornacis quantitatem, secun-
dũ aheni proportionem determinato, & den-
sitatem seu parietum crassitiem, pro tuo arbi-
trio effingito. Quo tamen densior circumfe-
rentia seu latera fuerint, hoc plus caloris fo-
uent. Lapides crudi in humidum prius locũ,
velut

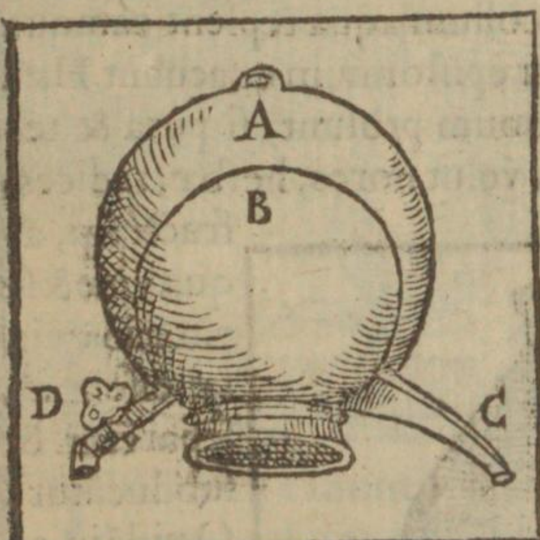
velut in cellam, vt ferro tractari melius posſint, erunt recõdendi. Erunt autem ſic aptandi lapides, ne iuncturæ conueniant, ſed inæquales fiant. ſic enim firmior fiet cõſtructio. Vniendi lateres luto pingui, è floccis de panno abraſis, & fimo equino ſimul ſubactis. Madefiat autem, vbi luto vti voles, in aqua multum ſalita. De luti autem præparatione in ſequentibus. Arſenicum, auripigmentum, cinnabaris, mercurius, ſulfur, & ſimilia, quoties deſtillanda fuerint, extruenda eſt fornax communis deſtillatoria, rotunda vel quadrata pro voluntatẽ deſtillatoris, cũ duobus foraminibus vtrinq; relictis ad euentationem ignis. Huic eſt adaptandũ vas aliud terreum, quod cineres & bociam recipiat, ſicq; tranſuerſis ferramentis fornacis imponatur, ita vt vndiq; luto vel terra claudatur, ne ignis inter fornacẽ & vas terreũ penetret. Tum ſupponatur ignis, primo quidẽ vſq; quo incaleſcat fornax, & materia cõtenta liqueſcat, lẽtus: poſtea verò augeatur & fortificetur, tandiu quoad nullus fumus per bociæ orificiũ exhalet.

Aërea vaſa aiebat quidam Chymiſta empiricus, nihil opus eſſe ſtanno induci: hoc enim olea & aquas quodammodo attrahere, remorari, & conſumere magis, quàm æs.

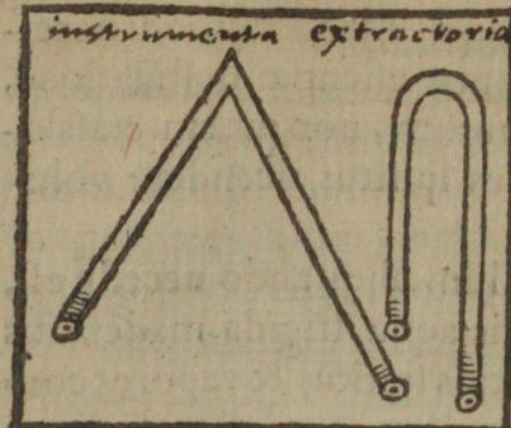
Cucurbitæ aliquando longiſsimæ requiruntur, vtpote quando liquorem puriorem & ſynce

& ſynceriorem requirimus. Eiuſmodi neceſſariæ ſunt in quintæ eſſentiæ deſtillatione, vbi ſubtiliores tantum, non autem craſsiores & terreſtriores ſpiritus aſcendere volumus.

Inter deſtillandum, aliquando neceſſe eſt, capitellum pannis aqua frigida madefactis refrigerare, vt citius ſpiritus & vapores condenſentur. Verum hanc moleſtiam euitare licet, hoc modo parato inſtrumento, quod Lonicerus de arte deſtillatoria ita deſcribit: Cupreum vas ad formam aduſtoriæ galeæ,

ſiue, vt vocant, alembici, figura B. hic ſignatũ, accipiatur: huícque aliud rurſus rotundum operculũ, quale A. litera monſtrat, priorem galeã non contingẽs, cui frigida infunditur aqua, ſuperinducatur. Alembici item collum arundo operculi, C. refrigerat. Quod ſi aqua huic operculo ſeu vittæ infuſa, caluerit, per epiſtomium D. emittitur, ac recens denuò infunditur. Vel extractoriis etiam, qualia hic vides, inſtru-

mentis, ad ho[...] ipsum, vti licebit[...] quæ breuiore parte in operculum immissa, omnem aquã extrahũt, qua extracta, frigida suppleri poterit.

Aut aliter ex eodem.

Bouis vesicã galeæ siue alembico superinducunt, eam probè circumligantes, quam circa alembici collum aqua replent, eámque si incaluerit, per epistomium euacuant. Hæc refrigeria plurimum prosunt, si pura & tenera simplicia, velut flores, herbæ, radices,

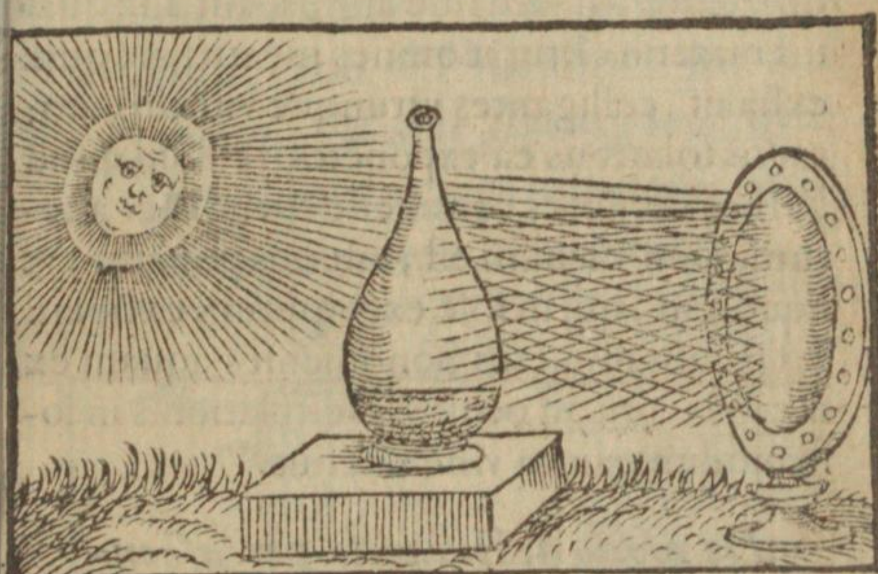

fructúsq;, aqua vitæ & separatio quintæ essentiæ, separẽtur & subducãtur. Quidã in ea sunt sententia, vt existimẽt, instrumenta forinsecus nullo pacto refrigeranda, ne

ue capitellũ neque roſtrum, quia olea rurum reprimunt, & in cucurbitam decidunt, nde nunquam poſtea eleuari poſſunt.

Roſtrũ non ſit longius ſpithamo vno, aut no cũ dimidio, priuſquam aquam contingat: alioquin canali longiore exiſtẽte, tum olea, tum aquæ nonnihil conſumuntur.

De modo deſtillandi in Sole.

DEſtillandi rationem per Solarium radiorum calorem, frigidis etiam regionibus vtcunque accommodatum, vt odorẽ flores varij, cæteráque deſtillanda, & qualitatem retineant, docet Adamus Lonicerus in Nat. hiſt. Cauum, inquit ignitum ſpeculum, Solis ſplẽdori obuerte, vitrum, cui materia ineſt, inter Solis radios, & ſpeculũ col-

locato,ita vt radij ſolares in ſpeculo ad vitrũ ſecundum adiectam figurã,ſe reuerberent.

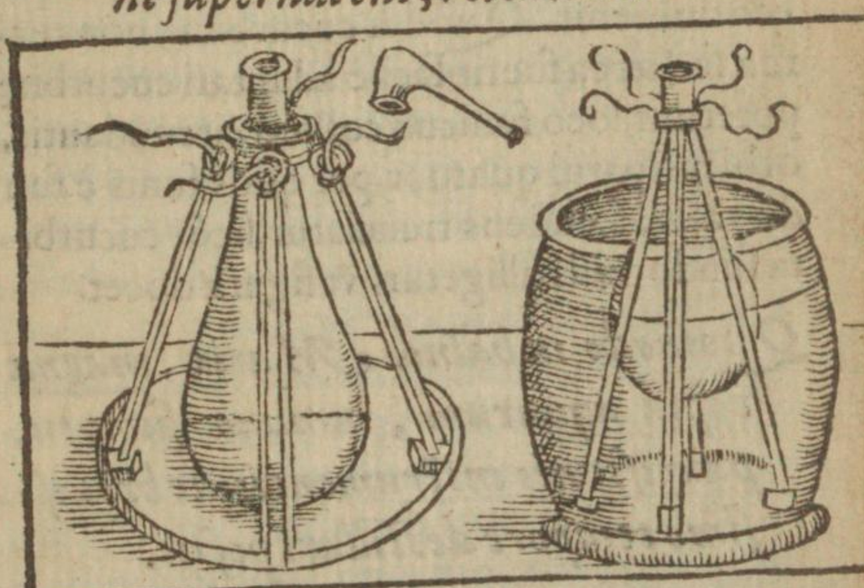
Eſt & alius quidam modus, Italis præcipuè vſitatus, deſtillandi aquas in Sole, hoc modo: Accipiunt duo vitra,vnum vacuum, alterum herbis aut floribus plenum. Hoc vitrum ita plenum panno lineo claudunt per quem liquor deſtillare poſsit. Deinde huius collum, vitri vacui collo ſuperimponunt, ac diligenter aut luto ſiue argilla, aut alia quauis materia obturãt omnes meatus, ne quid exhalet, colligantes vtrunque vitrum, atq; radiis ſolaribus ea exponẽtes: vt illud,quod herbas vel flores continet,dependeat: alterum,quod vacuum eſt, inferius ponatur, vt liquorem, qui in ſole excoquitur, excipiat. Ita parant mulieres Bononienſes aquam ex floribus rubi,ad oculos. Deſtillationis in ſole modum alium vide inferius.

De modo deſtillandi per aſcenſum, & quid in ea operatione præcipuè ſit obſeruandum.

DEſtillationem, ſiue ſeparationem partium ſubtilium à craſsioribus, duobus præcipuè modis fieri, ſuprà diximus, per aſcenſum videlicet & per deſcenſum. Deſtillatio autem per aſcenſum, alia fit in balneo Mariæ

Mariæ dicto, alia in cineribus, alia in fimo, alia alio interueniente medio. In omni verò destillatione, hoc obseruandum venit, (imprimis, quoties olea sunt extrahẽda è rebus) ne inchoata destillatio intermittatur. Quod si enim semel intermittatur, ita vt refrigeretur materia, nunquam poterit iterum perfici, nec enim amplius ascendit: quare continuanda operatio est.

Commodissima ratio, qua cucurbitæ, cum destillatio fit per balneum Mariæ, sine negotio, in lebete aquam calentem continente, ne supernatent, retinentur.

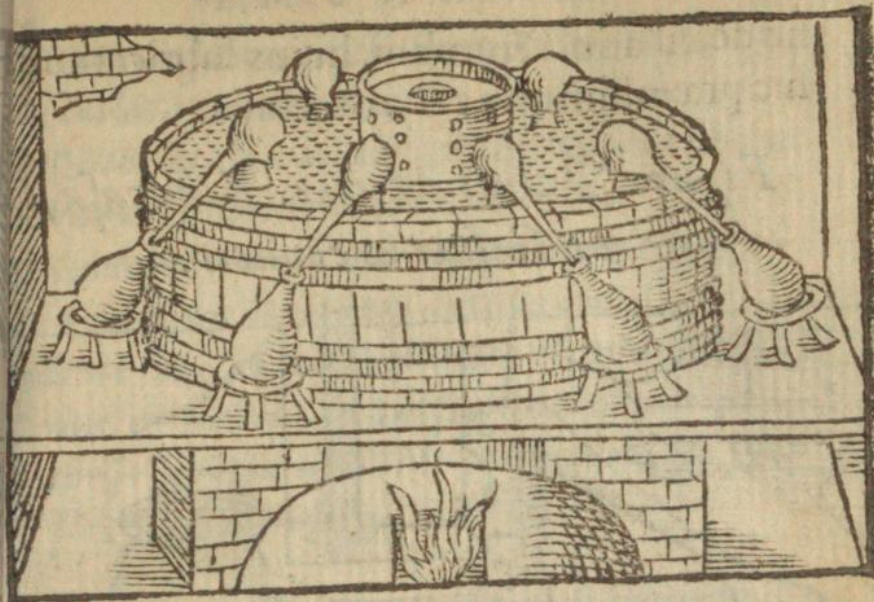

PAretur vas terreum, quod cucurbitam recipiat, quódq; aqua est replendum, sa-

tis magnũ, in cuius fundo interno quatuor lateribus ſibi inuicem oppoſitis, quædam eminentiæ formentur perforatæ, vt per cuiuſque foramen funiculus traiici poſsit, ad hãc ferè formam. Vbi funiculum traieceris, in medium harum cucurbitam pone, priuſquam aquam effundas, cuius collo itidem funis eſt circumponendus, cui quatuor funiculi è fundo vaſis perducti, ſunt connectendi æqualiter. Poteſt autem fieri funiculorum quatuor relaxatio, aut conſtrictio, breuior aut longior, prout artifex profundã cucurbitam aut altam voluerit. Et hoc quidem modo percommodè retineri poteſt cucurbita, quæ alioquin difficulter ſub aqua contineretur. Quòd ſi cucurbita, non terrea, ſed ærea fuerit facilè adaptari cucurbitę poterunt, loco funiculi collum circundantis, orbiculi parui quatuor, per quos funis è fundo vaſis aſcendens traiiciatur, ſicq; cucurbita fundo vaſis alligetur, vt figura docet.

Quomodo in balneo Mariæ, magna copia aquarum, minimo ſumptu, paucißimis inſtrumentis, ac breuißimo tempore deſtillari poßit.

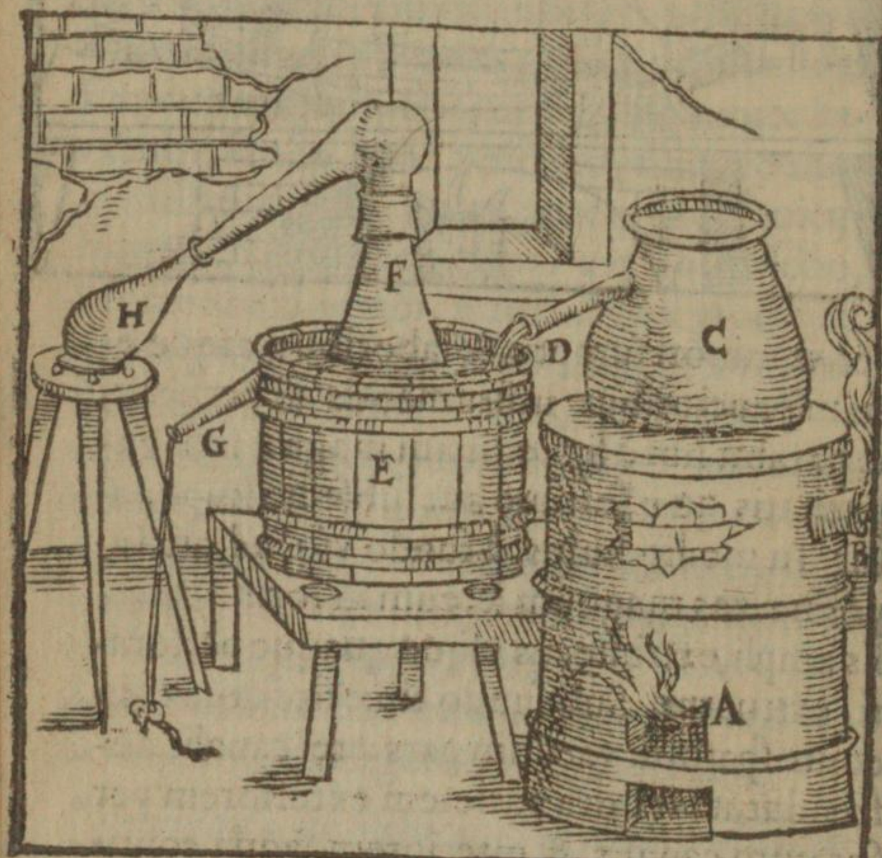
SI quis magna aquarum copia, per balneum Mariæ deſtillandarum, opus haberet,

ret, vt minori ſumptu, & laboribus, atque etiam paucioribus inſtrumentis id perficiat, is parabit ſibi è ligno, tinam magnæ ſatis capacitatis, quæ ſcamno aut ſubſeſſio imponatur. In medio huius, à fundo vſq; ad ora ſuprema, vas magnum æreum in forma canalis ampli, extrinſecus vſque quaque perforati, extruatur. Sub fundo tinæ ſit fornax, in cuius ſpatium vacuum pars ærei canalis deſcendat, ita vt intra parietem exteriorem perforatum canalis, & interiorem, aqua contineatur: interior verò per tinam deſcendens ignem contineat, quo calefiat aqua. Quo ſic parato, circumcirca canalem, in ſpacium tinæ reliquum aqua repletum, ponantur cum ſuis capitellis alembica, quorum naſus promineat ad recipientia vaſa ſuſcipiēda, & ſiat

ſic deſtillatio. Formam huius fabricationis hic præmiſimus ex Pyrotechnia.

Figura Balnei Mariæ, Albucaſæ, ut Geſnerus coniicit.

A. *Fornacis locus, vbi ignis accenditur.*
B. *Caminum.*
C. *Olla igni impoſita, in qua aqua bulliens continetur.*
D. *Canalis, per quem aqua feruida in tinam iuxta poſitam, effluit.*

Tina,

F. Tina, aquam calefactam recipiens, cui cucurbita imponitur.

G. Cucurbita, cum suo capitello, continens rem seu materiam destillandam.

G. Canalis, seu via, per quam aqua effluit.

H. Vas recipiens aquam destillatam.

Videtur sanè, inquit Gesnerus, optimus hic modus, & melior, quàm si ignis vasis destillatorijs subijciatur. Vide aliam formam huic ferè similem, inferius inter olea.

De quintæ essentiæ per balneum Mariæ destillatione.

RECIPE vini albi optimi, aut aquę simplicis, aut roris Maialis, aut alterius liquoris puri, mensuras quatuor aut quinque, secundum capacitatem vitri, aut vesicæ, ita vt tertia pars vesicæ vacua relinquatur: vitro superpone alembicum: perlutetur cum albuminibus ouorum, cum farina & aqua mixtis, & super pannum lineum extensis. Repositis ita in balneo Mariæ: deinde destillanatur lentissimo igne, die noctéque, ex quinque mensuris mediam: & quod destillasti, vsui pro extractionibus serua. Signum autem perfectæ destillationis quintæ essentiæ est, si supercilij pilum imposueris, statímque fundum petat: tunc enim reduxisti quintam essent

ſentiam ad perfectionem, deſtillationibus aptam. Hoc ipſum cum aqua ſimplici, au rore eſt agendum. Neceſſe eſt autem, cucurbitam eſſe longiſsimam, ne craſsi vapores aut terrei ſpiritus quoque aſcendant. Quinquies aut ſepties repetēda deſtillatio, aut toties, donec perfecta ſit. Et hæc quidem ratio videtur optima, quia extractiones aliena qualitate minimè inficit.

Conficitur & tepēte aqua. dum calefacto aut feruente ſucco, cyathus ſuperponitur vitreus, in quo fumus tranſit in guttas, guttæ inde collectæ in aquam cogūtur: ſic acetum in aquam facilè vertitur: aut ſic vapor ex herbis in vino incoctis per patinas colligitur. Vtilis hęc ad oculorum maculas & ſuffuſiones detergendas, maximè ſi albo aceto ruta incoquatur. Cardanus.

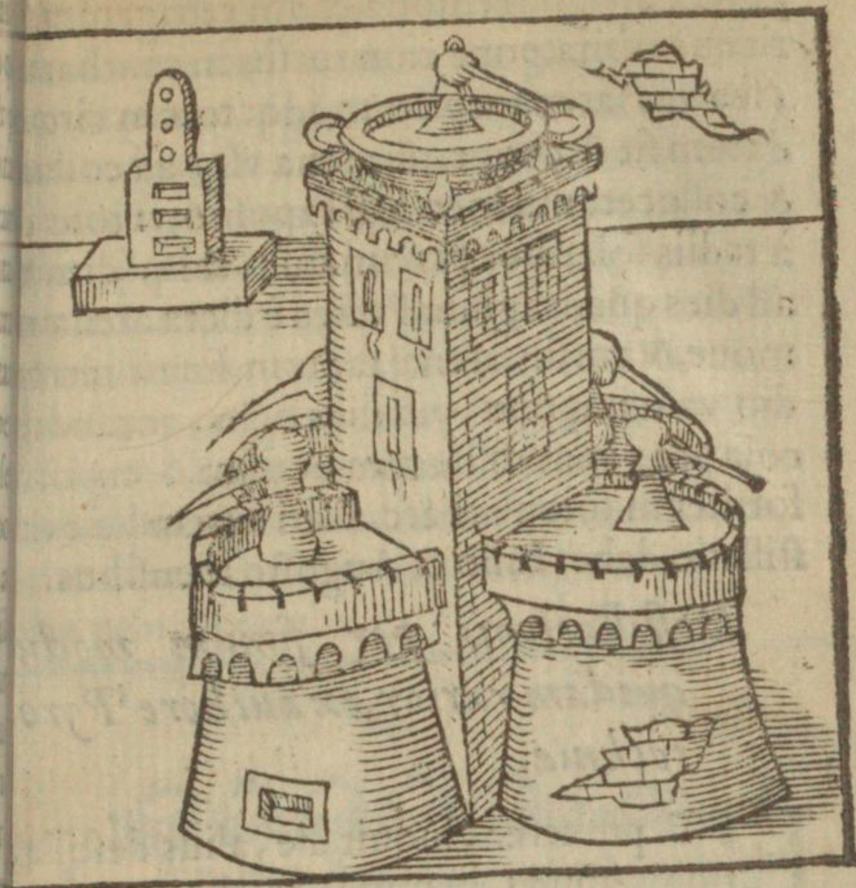
Modus deſtillationis artificioſus, quo vno eodémque igne, ſimul & ſemel aquæ & olea extrahi poſſunt, nec non ſublimandi, & in balneo Mariæ deſtillandi commoditatem habens. Dicitur autem, deſtillatio in turri, à fornacis figura.

E Lateribus crudis aut coctis, extruatur in plano, forma turris rotunda, aut quadrata,

ta,aut etiã hexagona, aut alia qualicun-
e,altitudinem habens vlnę vnius cum di-
dia,aut duarũ aut trium, & in vniuersum
acunque volueris altitudine & amplitu-
ne:ita tamen vt satis validum & copiosum
nem capere & sustinere valeat. In ea per
acium palmæ vnius, aut vnius cum dimi-
a,à terra extruatur crater, qui carbones su
neat,vna cum fenestra, aut foramine, per
uod aër subingrediens,carbones euentilari
ossint. Quo facto, à facie turris exteriore
dificentur circum-circa, ab omnibus late-
bus,fornaces qua videbitur amplitudine:
ltitudo verò à terra respondeat crateri in-
ermediæ turris. In omnibus verò lateribus
urris intermediæ, mox supra craterem car-
ones sustinentem, fiant foramina satis ma-
na, vt per ea ignea qualitas exterioribus
ornacibus communicari posſit. Formentur
utem fornaces istæ, vt formam habeant
ropugnaculorum ciuitatum. His singulis
oraminibus internæ turris, priusquam ma-
chinæ exteriores accommodentur, adaptare
oportet laminam ferream, tribus aut qua-
tuor foraminibus, sese mutuo, ordine & ma-
gnitudine consequentibus, perforatam, vt è
furno extrahi penitus vbi opus fuerit, pos-
sit: aut rursus reponi, vbi per duo, vel tria, vel
vnum tantum foramen, aut per maius vel
minus

minus, vim ignis penetrare voluerimus.
ſummitate turris mediæ concameratio qu
dam eſt fabricanda, qua exactè, ne aër p
inferiora ſubingrediens, ſuperius expira
poſsit, fornax ſeu turris claudatur: ita tam
vt deponi & reponi rurſus pro neceſsita
poſsit. Quibus præparatis, vacuum turr
mediæ carbonibus eſt explendum, ac ta
dem operculo claudendum, & vndique pe
lutandum: inferius verò per foramen ſe
oſtium ignis erit ſupponendus. Ita carbo
nes foraminibus prædictis viciniores, a
igne conſumentur: quibus conſumptis, i
qui in parte turris ſuperiore continebantu
ſenſim delapſi, viciſsim accenduntur: ſicqu
ſeſe mutuo, quoad omnes fuerint abſum
pti, ſuccedunt. Qui hoc modo, híſque for
nacibus deſtillationem ſuſceperit, huic ſe
mel in die ignem viſitaſſe ſatis erit. Eſt au
tem tale ædificium non ingenioſum ſolùm
& elegans, ſed commodum etiam & per
utile. Vidi aliquando etiam eidem ædificio
balneum Mariæ, in turris ſummitate ac
commodatum, & vas ſublimatorium, pro
ut ſequens figura ob oculos ponit, ex Py
rotechnia.

DE

Destillationis per arenam modus quidam artificiosus.

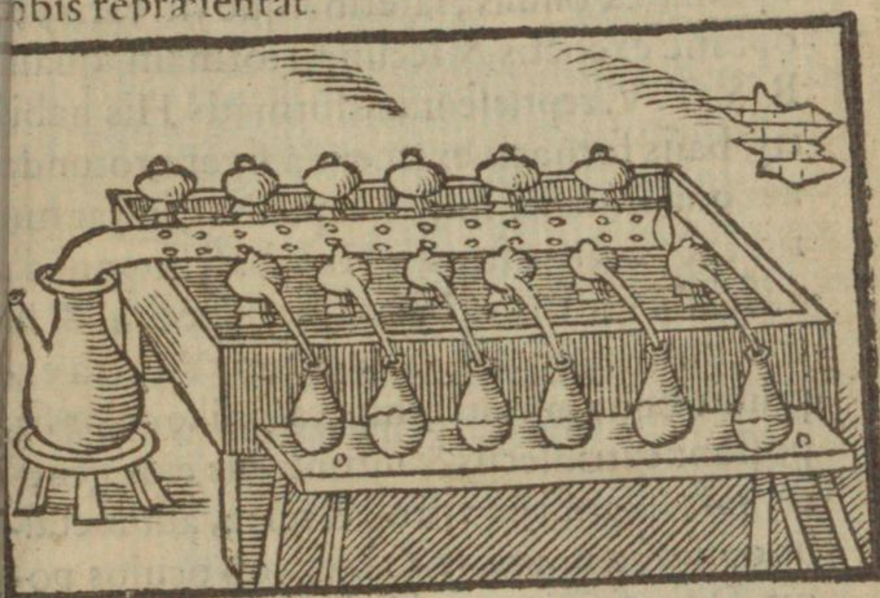
MAteriam destillandam cucurbitæ vitreæ includito, orificióque cum pasta, ne respiret vspiam, optimè obturato, hoc modo decoquito. Cucurbitam pone in caldarium aqua & palea plenum: bulliant simul suauiter, quoad amplius non bulliat, (fortè ad aquæ caldarij consumptionem) postea

postea ab igne remoue, & vbi refrigerata fuerit cucurbita, pone eam rursus in cantharum (seu vas) arena repletum, idq; totum circundatum sit & coopertũ arena vsq; ad collum & collocetur in loco soli exposito, vt toto di à radiis solaribus percutiatur, ibiq; dimitt ad dies quadraginta. Postea è dicta arena remoue, & rursus arenæ tantum, sine intermedio vase, impone, per dies octo, ac tandem cola per pannum lineum nouum, & exprime fortiter in torculari, &c. Fieri autem hæc destillatio debet Iulio & Augusto mensibus.

Destillationis per fimum modus quidam rarior, ex authore Pyrotechniæ.

EST præterea, inquit ille, alius destillationis apud Chymistas modus, qui fit in fimo equino, calore eius aucto per fumum seu vaporem aquæ ebullientis, ad hunc modum: Extruatur arca lignea sex vlnarum longitudine, latitudine verò tanta, vt commodè & cucurbitarum corpora vtrinq; recipiat, & spacium nihilominus relinquatur, quo canalis inter vtrunq; bociarũ ordinem penetrare possit. Arca repleatur fimo sicco, permixto stramini dissecto, & imponatur in scamnũ, vt altior extet. Fimo cucurbitæ indantur, capitellis extra eminentibus, vt nasus recipienti

ntibus adaptari queat. Inter has medias
tendatur canalis æreus, aut plumbeus,aut
am,ſi placet, ligneus , habens multa fora-
na exigua ſecundum totam canalis longi
linē: extremitas altera ſit incurua, terram
ſus ſpectans. Tum rurſus aliud vas ter-
um aut æreum iuxta ponatur,habens col-
m oblongum , cui adaptetur canalis. Vas
erius aqua replendum , & impoſitum tri-
di,igne calefiat,vt aqua ebulliat, ſicq; va-
res eleuati,per canalem fimum calefaciāt,
cucurbitę conſequenter, vt figura ſequens
bis repræſentat.

De deſtillatione per glaciem.

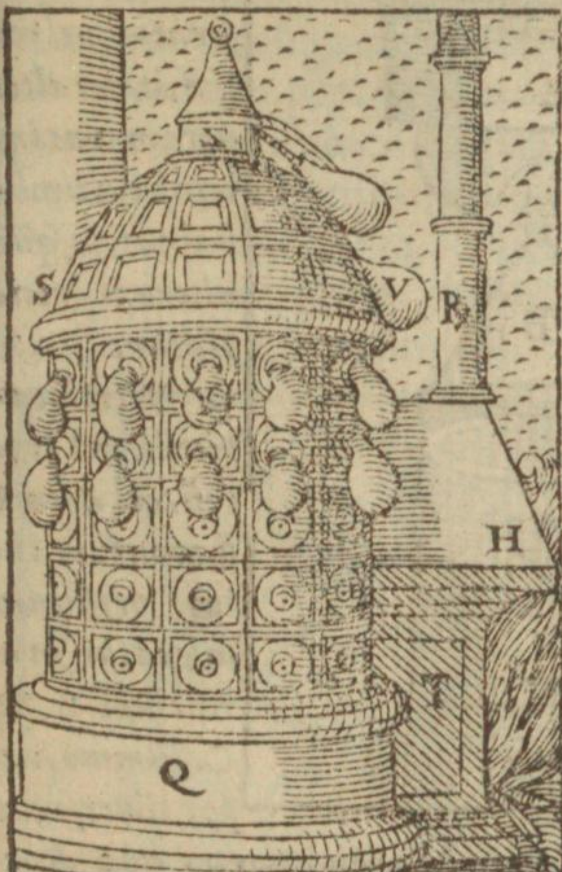
MIra quoq; hæc eſt deſtillatio. Putrefa-
cta aliqua materia, (ad mēſē vel duos)
glacici

glaciei ſi exponatur, fieri aſſerunt, vt phlegma ſubſidens conglacietur, & pars oleo ſupernatet, & colando ſeparari poſsit.

De artificioſa deſtillatoria fornac Sarracenorũ, ex Gualtheri Ryffy Germanico Vitruuio.

AD præparationem aut extructionem artificioſæ fornacis, qua Macedone & Sarraceni vtuntur, primò omniũ extruenda eſt, cum luto ſiue terra qua figuli vtuntu optima ex ollulis, lateribúſque vitreatis, & optimè excoctis, & ſecundũ formam quan R. S. T. V. repræſentant, formatis. His habitis, baſis fornacis extruenda figura rotunda aut quadrata, ex calce & lapidibus, inſtar muri, vt Q. litera oſtendit Huic baſi imponẽda vaſa inuitreata, decẽti ordine diſpoſita, & luto tenaciſsimo compacta, prout Y litera exprimit. Et ne inutilis temperatus ille calor ſit, poſſunt extrinſecus & intrinſecus eius generis vaſa diſponi ex vitro vel terra, aut metallis optimè munita, vt Z. litera ob oculos ponit. Diſpoſitis itaq; ad hunc modũ vaſculis, aptanda ſunt diligenti cura & recipientia vaſa, ita vt optimè luto, ne reſpirent vſpiã, claudantur, prout oſtẽdit V. litera appoſita. Iam vbi vel olea vel aquæ ſint deſtillandæ, materia

riavafculis eft ingerenda, vt X. litera declarat, quibus deinde recipiẽs modo prædicto

appẽdatur: in fornacis medio fuccendatur ex carbonibus ignis leuis, ne ex vafculis vllũ contingat. Hoc modo calore tẽperatifsimo deftillationẽ perficies. Hac fornace fimul & femel quinquaginta aut fexaginta aquarũ fpecies deftillabis, vt figura appofita oculis fubiicit.

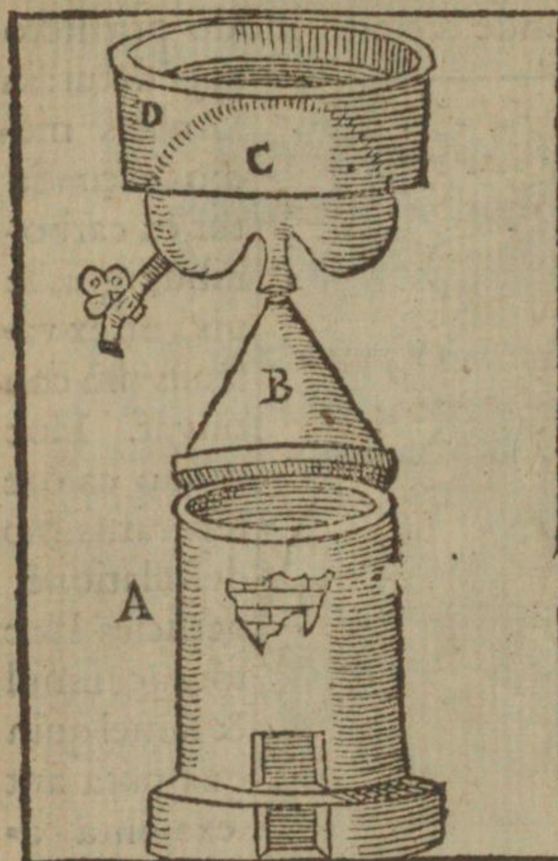
De inftrumentis quibufdam deftillatorijs, à Gefnero propofitis, ab alijs iudicandis.

VIdendum, inquit, num quid pofsit commodè fic, tali inftrumento, deftillari.

A. Vas æneum, ftannatum igni imponendum, ui infit materia. Poterunt autem herbæ impo-

 ni per

ni per se, vel substrata pauca arena.

B. *Vas terreū, quodin* A. *inseratur, vel contra, ita vt alterutrum vas intrinsecus limbū habeat, in quē alterum recipiatur.*

C. *Vitreū capitellū vel terreū, vel æreum stannatum, cuius orificium inseratur in orificium* B. *In* C. *summo, vapor cōuersus in aquam, descendet in imas eius partes quæ deorsum prominent, & cum libebit, emittetur per epistomium, tum gustandi gratia, tum ne redundent. Nisi libeat in* C. *summo foramen facere, vt cum libet euacuare,* C. *totum extrahatur.*

D. *Additamentum pro aqua frigida, ad refrigerandum vas superius.*

Instrumentum aliud pro via.

TAle instrumentum 1. notatum, æreum, stannatum fieri potest, vt quouis circunfe

cunferas, ad destillandum fontes, &c. Poterit autem per summum foramen euacuari. Aut posset tale etiam alembicum fieri, vt binario numero notata figura ostendit, cum epistomio vel rostello paruo in summo. Aut sic, vt figura ternario numero notata. Est autē tantum delineatio alembici, quod phialæ imponēdum, vt prima figura declarat. Cuius pars inferior, hoc est, phiala, lutari potest, aut incerari, & prunæ superimponi.

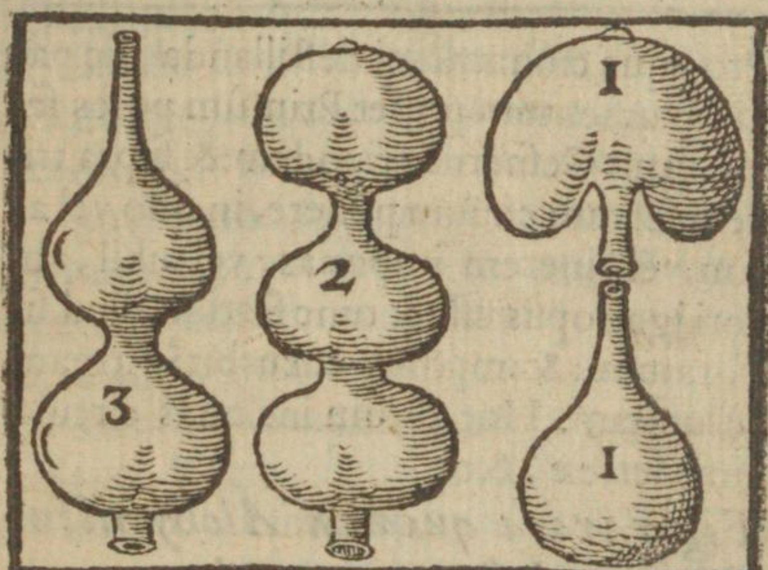
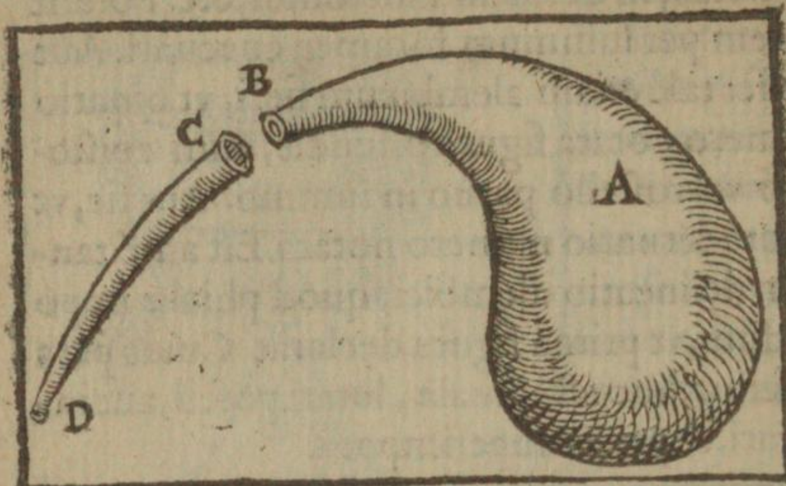

Figura noua retortæ.

Fiat retorta, ea forma vt A. è bona terra, hoc est, ex tigillis factus, è luto & limatura ferri.

B. Inseratur in C. quod limbum habeat.

D. Acuminetur hoc loco canalis hic è terra, aut cupro: vt in quamuis phialam, aut ampullam vitream inseri poßit.

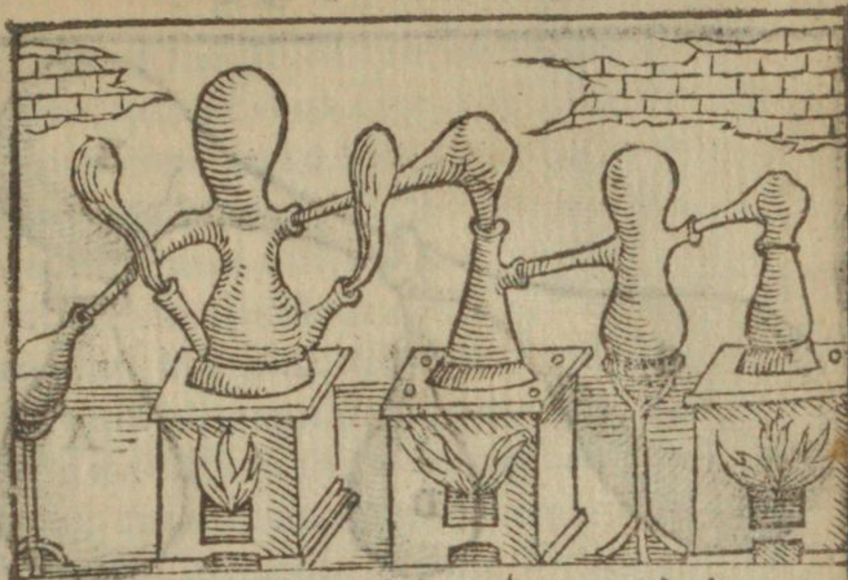

Pro aqua cinnamomi deſtillanda, ſic parari inſtrumentum poſſet. Primùm potes facere, inquit Geſnerus, tripodem: & ſupra tripodem ferrum cauum ponere, in quo vel arenam, vel cinerem imponas: vel nihil, vbi maiori igne opus eſt, & tunc ferrum illud ſit perforatum: & imponas cucurbitã vitream benè lutatam. Hoc totum includas circulo laminæ ferreæ, &c.

Figura rara quædam Alchymiſtarum, deſumpta ex libro veteri Alchymico manuſcripto.

VAſa ſeparationis, vbi quinta eſſentia, ſeu ſpiritus occultus, vna deſtillatione capitur: & eſt formaliſsimus modus, ſimúlque abbreuiatio operis maxima: conducit autem tam ad aurum potabile, quàm pro lapide philoſophorum.

In

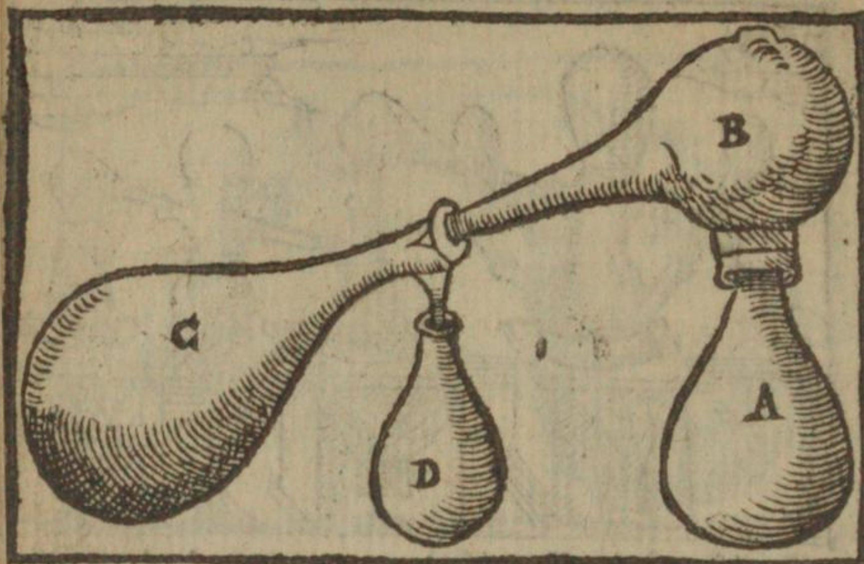

In isto furnello ad dextram tres habente flammas debet esse arena minuta & cribrata, & ignis succensus sit trium candelarum.

In secunda fornace, quæ media est inter vtranque, etiam debet esse arena, & ignis tẽperatus duarum candelarum, vt flamma in fornacis ostio indicat.

In tertia fornace ad læuam, sit balneum Mariæ, & ignis vnius candelæ. Disponantur autem & ordinentur iuxta sese quàm possunt coniunctissimè: vt minimum spacium sit inter fornacem & fornacem, quemadmodum figura præcedens proponit.

In eundem quoque vsum excogitarunt Alchymistæ etiam sequentia instrumenta.

A. Cucurbita continens materiam, cum ſuo capitello.

B. Capitellum, cuius naſus deſinat in C.

In C. Vitrum, tranſit occultus ſpiritus quintæ eſſentiæ.

In D. Receptaculum, cadit ſimplex vinum, aut phlegma quintæ eſſentiæ.

De modo & inſtrumentis deſtillandi per deſcenſum.

MOdus deſtillationis per decenſum fit, in inuerſa bocia, quę cum fornace optimo luto coniungitur, ea nimirum parte qua corpus bociæ fornacem contingit: tum carbones ſuperimponuntur circum circa, & accẽduntur, ita vt lentiſsimus ſit ignis. Sufficit autem paruus ignis, quando immediatè bo

tè bociam tangit, augendus tamen eſt paulatim. Oportet verò ante deſtillationem, materiam contentam fortiter in bociam intrò intrudere & compellere: aut exiccare, aut cum albumine oui, aut longa fuſione in inuerſa bocia, ne effluat, continere. Inter deſtillandum, materia collo bociæ adhæret. &c. Hic modus autem propterea eſt perfectior, quòd videatur materia, ſemper retrocedēdo, ſæpius atq; iterum quaſi ſublimari. Sed modum & inſtrumenta melius ſequens figura exprimit, ex autore Pyrotechniæ.

Rogerius hunc modū propoſuit. Impleatur floribus, vel herbis olla, inferius habens anguſtū foramen, & os ſuperius ollæ cooperiatur: & tūc ſupponatur alia olla, & ligetur fundus ollæ ſuperioris cum ore inferioris,

cum argilla, & tunc ſepeliatur ſub terra, & ſit ibi per annum. Facta anni reuolutione, extrahatur, & in olla inferiori inuenietur oleum clarum, quod per calorem & fumoſitatem terræ extrahitur.

De destillatione per filtrum.

IMple poculũ aqua, & accipe particulam panni lanei, longitudine duorum palmorum: hanc totam humectabis, & impones poculo, ſic vt altera pars immerſa ſit aquis, altera extra poculum propendeat: tum extẽplò liquorem omnem effluere cernes. Erit autem aliquoties pannus ille, vbi nigrior eſſe cœperit, aut tardius guttæ ſtillarint, nimirum propter fæces imbibitas, exprimendus, & lauandus, ac denuò intromittendus.

De luto ſapientiæ vulgò dicto, quo Chymiſtæ vtuntur ad oblinenda vaſa deſtillatoria, & ad eorundẽ iuncturas claudendas.

POſt inſtrumentorum, quibus ad res diſtillandas neceſſariò vtimur, tractationem, dicẽdum nunc quoque eſt de eo, quod vaſa ipſa ab ignis violẽtia tuetur, eadémque coniũgit & copulat, quò deſtillatio melius perficiatur. Id ipſum autem luto perficiunt

Chy

Chymistæ. Lutum autem aliud est commune, quod seruit extruēdis fornacibus & turribus ad destillationem aptis: aliud verò Sapientiæ dictum quo vasa vitrea oblinuntur, vt validius validissimam ignis vim perferāt: aliud verò, quod ruptis etiam & fissis vasis coniungendis & vniendis vtile est: quanquam etiam eodem Sapientiæ luto aliquando fissuræ vasorum obstruantur.

Lutum commune bonum pro fornacibus, tale fieri potest: Accipito cretam, aut argillam (terram) cui, si quidem tenax fuerit & viscosa, commisce parum arenæ, aut sabuli, & adde etiam filamenta panni, & stercus equinum, & incorporentur simul optimè, consistentia plus molli, quàm dura aut sicca, Leonh. Fierauant.

Lutum pro extruendis fornacibus, ℞. Pilos ceruinos ab ephippiario, benè percussos, aut lanam de panno, batituram ferri, calcem, sanguinem tauri, aut ouis: ex hac mixtura fiant fornaces, cum lateribus.

Lutum quo vasa illinenda, ne vi ignis dissiliant: Accipe farinæ tegularum subtilissimæ & cribratæ, batituræ ferri in puluerem redactæ & cribratæ, arenæ subtilissimè puluerisatæ & cribratæ, ana ℔ j. luti tenacis & pinguis iij. ℔ misce omnia, & humefiant lixiuio, & misceantur baculo fortiter

circumagendo, quibus adde lanę tonſæ tertiam ſemper libram: redigatur in puluerem agitando, & probè commiſceantur. Hoc luto illinantur vaſa, quæ findi aut rumpi violentia ignis nolumus.

Aliud quo frequenter vtor. ℞. Arenæ tenuiſsimæ ℔ j. batituræ ferri ℔ j. vitri puluerìſati ℔ j. luti pinguis ℔ iij. quibus adde tertiam quamque ℔. lanæ tonſę de pannis cum aqua tartari antiqua: miſce agitando & verberando.

Aliud, ℞. Vitri Venetiani, tartari, ana, & parum ſalis armoniaci, contunde ſimul. Si quid diligenter perlutandum eſt, aut vitrum cum vitro ſigillandum, circum ipſa vaſa line, quando calent.

Aliud, ne vaſa in igne rumpantur. Accipe aluminis ad placitum, impone in ollam, & affunde aquam puram putrefactam. Decoquantur benè, & deſpumentur, poſt refrigeretur, tum illine vitra extrinſecus, quouſque in ignem aut arenam collocanda ſunt: exiccentur per ſe, ídque fiat tertio.

Aliud lutum defendens vaſa, ne vi ignis aut ſpirituum facilè diſsiliant, vtque in perpetuum aquam fortem contineant. Illita autem in ſole exiccanda. Valet etiam pro vitris ceu vaſis ruptis conglutinandis. ℞. Minij & vitri, ana q. ß. terantur in puluerem

ſub

ubtilifsimum, & per fetaceum fubtile cri-
rentur, poft cum vernice incorporato, vt
at inftar pulticulæ, addendo olei lini pa-
um. Hoc facto, panno fubtili inducatur, aut
rificiis vaforum, aut iūcturis impone: exic-
etur in fole, per fe, quod tardius fit: ignem
etinet, & aquam fortem, & fpecies aquæ
ortis. Et hoc eft verum.

Ad vitra claudenda, commodè adhiben-
ur reliquarum ampullarum fundi. Item fa-
ina, calx, & bolus armenus permixta, in
orma paftæ.

Aliud, continēs vapores ne exhalent, iun-
cturis appofitum. Sume vitri in tenuifsimum
puluerem redacti, & lithargyri auri, ana ℔.
j. puluerifata per fetaceum paffentur, farinæ
tritici ℔. ij. commifceantur quàm diligen-
tiffimè, fubigantúrque cum albuminibus
ouorum, in formam paftæ fortiter fubigen-
do, & panno lineo humido illine, quem iun-
cturis accommodato, poft exiccationem,
rurfus extrinfecus linteo inducatur, & reti-
nebit fpiritus.

Si vitrum, quod igni effet impofitum, fin-
deretur, hoc modo poteft prohiberi, ne fpiri-
tus exhalent. Albumen oui optimè agitatū,
cum panno lineo imponatur calidè, femel,
bis, térve fuccefsiuè, vt quafi intunicetur: ex
iccata prima tunica, fecūda imponatur, &c.

Lutū fapientiæ, ℞. Lutum & fimum equi

num:commiſce fortiter cum vino aut ceru-
ſia, ſecunda vice cum lana de pannis deto-
ſa, tertia cum farina ſimilacea, cum albumi-
ne oui fortiter permiſcendo omnia: & erit
lutum ſapientiæ.

Aut accipe partes duas luti, & totidem fi-
mi, & partem vnam batituræ ferri: puluer-
ſentur omnia: tum pars vna ſalis liqueſcat
in aqua, cum ea aqua ſubige reliqua, & cum
panno circumpone.

Accipe terram tenacem, quę exiccetur, e-
ex ea fiat puluis ſubtilis, qui in parua aqua
quantitate ponatur. Poſtea fac puluerem e
ſtercore equino, quod cũ albumine oui per-
miſceto, optimè percutiendo, ac tum miſce
cum priori mixtura. Hac mixtura perlutan-
tur vaſa.

Aliud, ℞. recrementi ferri ℔ j. ß. farinæ
volatilis ℔ ß. vitri pulueriſati ℔ j. albuminis
ouorum q. ß. miſce.

Lutum ſapientiæ fit, ex Capricciis Fiera-
uanti. Accipe cretam optimam & ſubtilem,
cui adde ſcoriam ferri pulueriſatam, & cine-
rem communem album, filamenta, ſtercus
equinum, & miſce.

Lutum ſapientiæ, quod laudat quidam
empiricus & antimonij præparator, fit è luto
ſubacto cum puluere laterũ, ſcoria ferri, pilis
cerui vel bouis, cum albuminibus ouorum.

De

De aquarum oleorúmue destillatorum correctione.

IN omni destillationis specie plerunque accidit, vel ipsius agentis causæ, caloris licet, vehementia, vel instrumentorum tio, aut denique ipsius artificis ignoran- a, vt quæ destillant aquæ aut olea, aliquid, ue igneæ caliditatis, siue excrementitiæ, ut superfluæ humiditatis, aut etiam alienæ ualitatis, gustum, odorémque acquirant: deóque permultum refert ad eorundem quorum diuturnitatem, cognoscere quo acto hæc vitia emendanda aut corrigen- da sint. Etenim in eo destillationis genere, quæ ignis agentis vi fit (inquit Langius) li- cet ea quæ natura sunt frigida, vt solatrum, intybus, lactuca, & id genus alia, destillētur: empyreuma tamen, id est, calorem siccum accidentarium, velut adusta concipiunt. De quibus Galenus ait, adustorum nullum per- fectè esse frigidum. relinquitur enim in eis igneitas quædam, quam Aristoteles Empy- reuma vocauit. Sic atra bilis quoque, quam- uis terrestris & natura frigida, quæ ex san- guine adusto gignitur, caloris nō est expers, æquè ac cinis & acetum: quare peritiores Chymistæ, vt ille caloris feruor mitescat, & quasi mulcebrior fiat, minúsque vires eua-

porent,

porent, vasis in aquam feruentem suspensis, quam balneum Mariæ vocant, destillationem hanc moliuntur, quam à priscis Græcorum myropolis didicerunt, qui ob easdem causas, olea, vnguenta, ex nardo, spica, lasere, aut folio odorifera, in diplomate, etiam sub dio sereno, lignis ἀκάπνοις, & carbonibus prius incendio purgatis, leniter decoquebant. Qua ratione etiam medicamenta arteriaca & stomatica, quæ vulgus Arabũ Loch appellant, quoque olim decoquebant. Hactenus Ioh. Langius. Nec empyreuma solùm ex destillatione aquis vel oleis accidit, sed simul etiam aquosa quædam & excrementitia humiditas in iis colligitur, quæ & ipsa insolatione hoc modo auferri & corrigi debet. Aquæ destillatæ, per aliquot dies Soli exponi debent, in vasis linteo aut membrana perforata obturatis, vt quicquid excrementosum est resoluatur, simúlque exhalet empyreuma, quod in aquis destillatis à calore remanserat. In frigidis autem regionibus, vbi ex lento Solis calore & aëris, non potest decoqui & rectificari, aut humiditas resolui: ponatur vitrum aut olla rem destillatam continens, in vas aqua plenum, & decoquatur per duos, aut tres dies ad olei tertiam partem (si oleum fuerit) & sic humiditas excrementitia, si quæ fuerit, facilè

consũ

onſumetur, & oleum rectificabitur, Roge-
us. Aut, quod Chymiſtæ in aqua vitæ fa-
unt, per balneum Mariæ aquoſa humidi-
s ſeparetur. De reliquis autem rectifica-
onis modis, ſuo loco dicetur.

Nec minus periculum eſt, in deſtillatio-
e, quæ per fimi fœtidi & putrefacti calorem
t, ne ſcilicet putredinis aliquod veſtigium
liquore deſtillato deliteſcat. Hinc enim
t, quod Langius in Epiſt. refert, pleroſque
iam eruditione & rerum peritia claros me
icos, ob caloris putredinem, & fœtidi fimi
uaporationem, qua pharmaca infici veren-
ur, ab hac deſtillationis ratione abhorrere:
uippe quòd fœtida ſemper ſint pernicioſa.
His reſpondet idem author, quòd ea, dum
le vaſis putrefactionis eximuntur, ac tan-
lem per alembicum deſtillantur, ab hac pu-
redinis contagione expientur, quandoqui-
lem ignis calor veneno reſiſtat, & id corri-
gat. Nam & Hera (inquit) ex Cappadocia
medicus, medicamenti ſui ſtypticitatem cor
recturus, id tres menſes ſub terram defodit,
& quaſi computreſcere ſinebat: eo ingenio
ratus medicamenti ſubſtantiam fieri λεπτο-
μερεστέραν, id eſt, ſubtiliorum partium Itaque
ſi quid contagionis contraxerint fortè per
putrefactionem, id omne per deſtillationem
auferri poſſe, eſſe exiſtimandum.

DE

DE AQVIS.

1. DE AQVIS SIMPLICIBVS, EX HERBIS PRAECIPVE DESTILLATIS.
2. DE AQVIS EX ANIMALIBVS, AVT EORVNDEM PARTIBVS.
3. DE AQVIS COMPOSITIS E STIRPIBVS MAXIME.
4. DE AQVIS COMPOSITIS, QVAE ELIXIR VOCANTVR.
5. DE AQVIS METALLICIS, ET AQVA FORTI.
6. DE PRAECIPITATO QVAEDAM.

De aquis ſimplicibus ex herbis præcipuè, & alijs quoque corporibus ſimplicibus deſtillatis.

ACetum optimum ponatur in alembico (nimirum in balneo vel cinere) labiis benè clauſis colla, vel farina (vel papyro) diſſoluta cum aqua. Demũ fiat ignis lentus per ſpacium trium vel quatuor horarum. interea enim ſeparatur phlegma ab aceto, quod tanquam inutile abiicias. Cognoſcitur autem phlegma eſſe ablatum, quando conſump

consumptum est acetum ad tertiã vel quartam partem. Deinde benè claudantur partes alembici, ne qua fiat euaporatio, tum ignem auge paulatim, sic extrahitur secundò acetum acerrimum albissimũ vsque ad fæces: signum est quod remanent fæces nigræ ad consistentiam mellis vel picis. Similiter fit ex aceto rosaceo, sambucino, caryophyllato, & aliis. Si quis in tali aceto, quod est secundo extractum, posuerit per noctem pyrethrum, staphisagriam, vel hederam contusa, in balneo Mariæ, deinde expressione facta, eo quod crassius est abiecto, & liquore in alembicum misso, diligenter destillet, erit hæc tertia extractio multis experimentis nostris ad dolores dentium vtilissima. Ex libro Alchymistæ Lutetiæ. In aceti solius destillatione, puto partẽ aquosam primum exire, deinde verò meliores. Gesnerus.

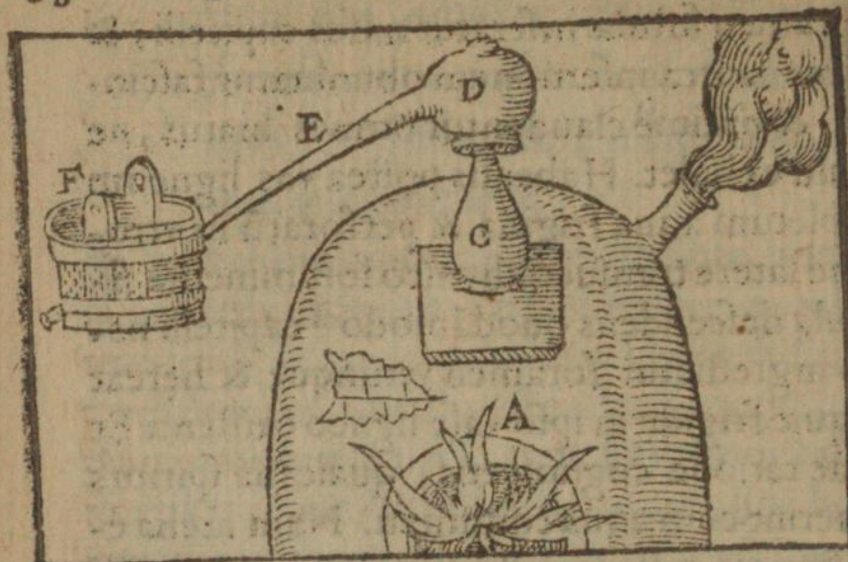
Aqua salsa, aut marina, hoc pacto dulcis reddi potest. Effunde aquam salsam in aliquod vas, in eóque iuxta ignem ebulliat. Postea fluat per alembicum, vt aqua rosacea, & sal in fundo relinquatur.

Modus destillandi aquam simplicem, & aquas fontium thermalium, vt in cognitionem re-

rum his admixtarum, & inde facultatum earundem deueniamus, ex Gabrielis Fallopij lib. de aquis medicatis.

DIssolutio aquarum thermalium per elambicationem, bifariam fieri potest: vno quidem modo in balneo Mariæ sed talis dissolutio difficilis est: altero modo per elambicationem siccã, quæ fit igne in vasis vitreis, siue sint vasa vrinaria vocata, siue bociæ, non multum refert, vt dixi: sat est, quod hac dissolutione aquæ, quæ fit per elambicationem siccam, cognoscũtur ea omnia, quæ sunt aquæ commixta, non excludẽdo etiam vapores seu spiritus. qui hac ratione cognoscũtur. Habeatis paratum furnum, cui subiectus sit ignis: supra furnum, scilicet in cauitate illa, sit vas testaceũ valde latum & arena expletum: capiatis deinde bociam, vel vas vrinarium (nihil enim refert) expletum aqua thermali, & medietas ipsius submergatur in arena existente in vase testaceo. Supra bociã autẽ collocetur capitellum vas vocatũ, quod debet habere nasum: superimposito capitello bociæ, claudãtur optimè fissuræ, & spacia existentia inter vas & vas. Habeatis deinde fistulã vitreã crasſitudine vnius digiti, & perforatã in vtroq; latere, & in alterum foram

ramen fiſtulæ inſeratur naſus capitelli, &
rcumcirca inſertionem obuoluatur faſcio-
, & optimè claudantur omnes hiatus, ne
uid exhalet. Habeatis poſtea vas ligneum
pletum aqua frigida & perforatū in vtro-
ue latere tranſuerſali vnico foramine: ita fi-
ula deſcendens quodāmodo è capitelli na-
 ingrediatur foramen vtrunque, & hęreat
quæ frigidę in ipſo vaſe ligneo exiſtenti. Et
ac ratione cognoſcetis, qualesnā ſpiritus
uerint cum aqua commixti. Nam arena e-
iſtens in teſtacea olla, cum calida eſt, calidi
as illa agit etiam in bociam, & calefacit a-
quam, è qua efferuntur continuè vapores,
qui petentes capitellum denſantur, & ver-
untur iterum in aquam, quæ aqua deſcen-
dēs per fiſtulam retinet adhuc vapores: quo-
niam aqua deſcendens per fiſtulā, refrigera-
tur quoquo modo à frigiditate fiſtulæ, & à
frigiditate aquæ exiſtentis in vaſe ligneo,
quam aquam fiſtula tangit: & ita frigiditas
non ſinit vapores in aqua illa deſcendente
exiſtētes exhalare. Proſequamini deinde cū
ipſo igne ſub furno, quouſq; tota aqua fue-
rit conſumpta. Poſtmodum extrahatis bo-
ciam, in qua ſi videritis ſupereſſe adhuc hu-
miditatem aliquam, ſinite vt à ſole abſuma-
tur, quo facto exponatis ſoli fæces reſiden-
tes in fundo vaſis, & ſinatis vt exiccentur.

Siccatæ cùm fuerint fæces ad ſolem, intelligendum erit quid in ipſis contineatur. Quidam ſedimenta eſſe ponenda dicunt ſupra tabellam politam, & ſub ſole eſſe inſpiciẽda, vt ſi quod affuerit corpus luminoſum ac lucidum, appareat nobis ratione ſolaris luminis. Ego verò alia prius facienda moneo. Primũ extracta bocia, & calidis adhuc ſedimentis, admouendus eſt naſus orificio bociæ. olfactu enim, ſi aderit argilla, aliáve terra, facilè cognoſcetur, quæ alia ratione non cognoſceretur: ex odore etiam fæcum calidarum rubrica cognoſcitur, quia ſuauis erit: & eodem ſigno & ochræ præſentia intelligitur. Deinde refrigeratis quodãmodo ſedimentis, accipiamus portionem ipſorum, & inter digitos teramus. ita enim in cogni-

tionem

ſionem veniemus ſandaracæ, ſulfuris, auri-
pigmenti, & ſimiliũ. Tum ſedimentis ſiccatis
ponantur ſupra tabellam ad ſolẽ. ſi enim alu
minoſa quædam fuerint corpuſcula, illuſtra-
buntur à ſole, & illuſtrata apparebunt. Hoc
ſanè modo cognoſcetis ſal, ſi aderit in gru-
mis cõcretus: nitrũ etiam ſi adſit copioſum,
ſi verò paucũ, difficilè admodum cognoſci-
tur. Sulphur quoq; ſi purum adfuerit, colore
cognoſcitur, quia ſubluteus vel ſubpallidus:
eodem modo etiam cineres & concretos la-
pides percipiemus. Metalla autem reliqua, vt
aurum argentum, ferrum, ſtannum, & ſimi-
lia, non cognoſcuntur: ſunt enim aliquando
ita cum marmore, cinere & ſimilibus cõmi-
xta, vt prorſus ſenſum effugiant, nec ſi guſte
tis ſedimentum illud poteritis ipſa cognoſce
re. Itaque alia via eſt procedendũ. Inſpergen
dum igitur ipſum ſedimentum laminæ fer-
reæ politæ atque cãdenti. ita enim facilè co-
gnoſcitur cinis, marmor, gypſum, calx, ſul-
fur, ſal, nitrum, ceruſſáque. Si enim aderit
calx & marmor, non comburentur, ſed poſt
quam alia quædam fuerint combuſta, rema
nebunt iſta, habebúntq; colorem candidio-
rem quàm antea. Sin autem videatis, quòd
adſit quædã materia quæ non exuratur, ſed
fiat ſtatim candidiſsima, ſciatis quòd eſt gy-
pſum: quare calx, marmor & gypſum cõmu-

nicant in hoc, quod non exurũtur, ſed remanent & fiunt candidiora: hoc tamẽ intereſt quod calx & marmor tardè fiunt candida, & candor nõ eſt multò maior, quàm antea eſſet: contra verò gypſum citiſsimè acquirit candorem, & illum quidem valde maiorem quàm haberet antea. Sulfur etiam facile hoc experimento cognoſcitur, quia eliquatur & refert ſuum odorẽ. Sal quoque & nitrum cognoſcuntur, quia ſedimẽta comburentur ſi adſint, & ſcintillabunt: ſed hoc intereſt, qa ſi aderit ſal, ſcintillabit & crepabit ſimul: ſi verò nitrũ, ſcintillabit vtique, ſed ſine crepitu. Si autem materia ſit mixta ex ſale & nitro, dum ſedimentũ exuritur, partim ſcintillabit cum crepitu, partim ſine crepitu. Plumbum hoc experimento nondum potui reperire, credo tamen quòd ſi eſſet in illo ſedimento, eliquaretur ſupra laminam candentem. Si ceruſſa aderit, ſedimentũ fiet rubrum, quod eſt etiam ſignum plumbi. parum enim differunt, quoniam ceruſſa fit ex plũbo, & ex ceruſſa ſandix. Si videritis quòd ſedimẽtum eliquetur, & fiat album, ac ſi lac eſſet, nõ inferatis ſtatim adeſſe alumen, quia hoc eſt aliquando indicium, quòd adeſt alumen cum ſuo lapide: aliquando etiam aderit & non eliquabitur, quia alumen eliquatur tum à calido, tum ab humido. Metalla autẽ

reliqua

aliqua nulla dictarũ rationum cognoscuntur. Ego autem reperi artem quãdam, quam sum expertus in balneis Aponitanis, Lucensibus, & aqua Villensi, quæ talis est. Quãdo vultis experiri an aqua aliqua habeat chalcanthum, vel alumen, vel aliud simil, ecoqua primò aquam nõ in vase vitreo, sed in vase stanneo, vel ferreo: postea cũ aqua fuerit parum decocta, quiescat, deinde iterum coquatur parumper: mox in ipsam iniiciatis succum vel decoctum gallarum, pauca tamen quantitate: etsi cum aqua aderit alumẽ album vel chalcãthum, videbitis aquam fieri illico nigram. Aut accipiatur verzinum dictum medicamentum, & coquatur in aqua, ita vt aqua accipiat colorem veluti nigrum, deinde coletur, & huius aquæ portio inspergatur supra sedimentum, & si aderit alumẽ, color ille ater reddetur statim clarior. Et quod dixi de colore relicto à verzino, idem intelligatis de quacunque re alia: ita vt aqua pro tali experimento faciundo posit fieri ex omni materia, quæ posit aquam inficere colore nigro, & dummodo aqua sit nigra, non refert, ex qua materia sit reddita nigra. De astringentia autem, qua alumen est prædictum, nihil dico, quia alumen in sedimento existens, non potest gustu dignosci: sæpe enim accidit, vt gustetis sedimentum,

& ſentiatis aſtrictionem : tamē illa non pro-
ueniet ab alumine, ſed fortaſsis à ſale vel ab
alia re. Ferrum, æs, & ſimilia metalla, non
poſſunt vlla ratione dignoſci, niſi ex corru-
ptione ſedimēti, ita vt quodlibet metallum,
quod aderit, vertatur in proprium excremen-
tum & ex proprio poſtea excremēto cogno
ſcetis hoc vel illud metallum adeſſe. Et hoc
modo cognoſcitur ferrum, argentū, aurum,
chryſocolla, æs, & ſimilia. Stimulanda itaque
ſunt ſedimenta cum aliquo medicamento,
liquoréve acri, vt quodlibet metallum, in ſe-
dimento contentum, vertatur in proprium
excrementum. Acre autem erodénſque me-
dicamentum aptum ad hoc, erit acetū acer-
rimum, aqua erodens, & ſimilia. Accipiatis
igitur ſedimentum, & iniiciatis in aquā ver-
bi gratia, erodentem, & cum exiccatam ac
abſumptam videbitis eſſe aquam, obſeruate
an ſupra ſedimentum ſit excrementum ali-
cuius metalli: vt ſi ſupra ſedimentū videritis
concreuiſſe ferruginem, indicabitur quòd in
ſedimento fuerat ferrum. Si verò aderit æru
go, eſt indicium æris: & ſic de reliquis. Me-
talla itaque cognoſcūtur per corruptionem,
& mutationem ipſorum in propria excre-
menta. Et hæc certè eſt rei veritas, vt vos po-
teritis facilè experiri, ſi acceperitis portionē
alicuius metalli, vt limaturam ferri, & com-
miſceb

scebitis cum aliquo sedimento, & tenta-
ritis vt limatura corrumpatur, & videbitis
quod corrũpetur in propriũ excremẽtum, id
est, in ferruginẽ. Et his modis cognoscũtur
quot & quæ sint res illæ, quæ cum thermali
qualibet aqua sunt cõmixtæ, idq; beneficio
destillationis. Sed animaduertatis ne deci-
piat vos viridis color, qui aliquãdo apparet
in sedimẽto. neque enim inferendũ, colorem
hunc ob admixtũ æs generatũ, quoniam sę-
pe generatur ex bolo aliquo, qui pariter fit
cum sedimento mixtus. Igitur experiamini
an proueniat ex admixto ære, vel ferro: an
nascatur ex ferrugine, an ex bolo aliquo, hoc
modo. Accipiatis sedimentũ talis aquę, & in-
fundatur in acetũ stillatitium, & obseruate
qualem colorem acetum cõtrahat: similiter
qualis sit color sedimẽti, quando fuerit exic-
catum: & si aderit ferrugo, color erit niger: si
bolus, color erit rubicundior, id est, minus
niger & tendens ad rubedinẽ. De odore au-
tem & sapore, nihil dico, quoniã tam varius
est sapor & odor thermalium aquarum, vt
non possimus ex ipsis cognoscere, quid sit id
quod admixtum est, &c. Hæc omnia ex Fal-
lopio tanquam non omnino à præsenti ma-
teria aliena, integra volui ascribere, quando
& alia multa de metallis huic libro ascriben-
tur: & multa etiam, vt & hæc, artificiosa in-

dagine ſint ad vſum hominum comparata.

Aqua deſtillata è ſemine canabis cum ſucco allij, eo modo quo aqua roſarum deſtillatur, coſmetica eſt aqua. locis enim glabris quibus illinitur pilos creſcere facit.

Aqua chelidonij maioris, quæ proprietate ſua morbis auxiliatur, tam calidis, quã frigidis, robur præſtat ſpiritualibus membris, venenũ à corde pellit, quæ pulmoni obſunt digerit, ipſúmque vlceratum conſolidat & ſanguinem epota ſiſtit.

Chelidonij maio. folia, flores & radices, omnia minutim inciſa, & in vaſe fictili nouo vitreato, & luto obturato, in fimo equino, diebus decẽ ſepulta alẽbico deſtillata, quod primò liquabitur, aqueũ erit, quod ſecũdò, vt oleũ, qđ & iterũ deſtillato, vſuiq; ſeruato.

Aqua è fragis deſtillatis, eſt ſingulare remedium, contra intrinſecos pulmonum & iocinoris calores, & ſitim extinguendam.

Aqua lapatij minoris, curans qualemcunque catarrhum, ex Fierauanti libro 2. Lapatium minus cum foliis & radicibus deſtillatur, & omnis aqua ſeruatur. Hæc aqua in vitreo vaſe optimè obſtructo, ad vſum ſeruatur. Accipe igitur tẽpore neceſsitatis huius aquæ ℥ iij. mellis albi crudi ℥ j.ß. ℞ commiſce optimè incorporando, & bibitur manè ieiuno ſtomacho calidè, in egreſſu lecti: in

cæteris

teris optimè se gerat necesse est, nec vllo
o catarrhum promoueat. Qui hoc gene
remedii per spacium mensis continuè v-
 fuerit, curatur ab omni catarrho perfe-
ſsimè, excipias catarrhum in hecticis &
orbo gallico: nam prodest quidem in his,
l non curat. Ante vsum verò huius aquæ,
menda est drachma vna aromatici Leon-
rdi, manè, ieiuno stomacho, superbibendo
i. vini. disponit enim hoc catarrhum ad so
tionem

Laricis ramusculos teneriores Vallenses
ense Maio decerpunt, quibus vtuntur in
alneis contra varios morbos, potiſsimum
ontra lepram. Aqua quoque ex eis distilla-
a contra lepram valet, Munsterus: quanto
agis igitur ipsa Larigna destillata?

Aqua è floribus Narantii, quæ aqua na-
hæ dicitur, per campanam elicita vi ignis,
antæ suauitatis & redolentiæ est, vt cæteras
doriferas aquas superare certum sit. Ea ho
die apud medicos Hispaniæ pro leni vomi-
um proritante medicamento habetur, A-
mat. Lusitanus in Diosc. qui etiam alibi ean-
dem tepidam ad vomitum prouocandum
commendat.

Aqua quæ è nucibus auellanis recẽtibus
(destillatione) fieri potest, potata, tormina
mitigare præsentaneo remedio, drachmarũ
duarum

duarum pondere, frequenti constat experimento, Alex. Bened.

Ex nucibus iuglandibus immaturis integris cum gulioca, aliqui aquam destillant vtilem in peste: item vt imponatur podagris. Grataroluꝰ.

Aqua pilosellæ destillata, valet ad omnia vlcera tibiarum, etiam valde antiqua, ponendo prius in qualibet ℔ aquæ, mellis rosati myrrhæ & lithargyri, ana ℥ ij. & parum camphoræ, deinde dimittatur ad solem per tres dies, postea coletur, & ex ea lauentur vlcera, & superponantur petiæ lini in ea prius madefactæ. Et istud agas bis in die, & hoc non parui facias. Destillari herba debet mense Septembri maximè, non existente pluuia. In additionibus Pandect.

Aqua destillata è pomis syluestribus immaturis, valet rubedini faciei, & syronibus eiusdem.

Aqua mirabilis ex floribus rorismarini.
℞. Ampullã vnam, quam imple floribus rorismarini, sepeliatur in arena vsq; ad medietatẽ, & sic maneat per mensem aut plus, donec flores in aquam cõuertantur. Tum accipiatur & ponatur ad solẽ per quatuor dies, & inspissabitur, & habebit virtutem balsami: cor, cerebrum, & totum corpus roborat, & valet ad debilitatem memoriæ, & delet

macu-

culas faciei & oculorum, si vna gutta
iiciatur in oculum duabus aut tribus vi-
us, rectificat membra stupida, curat pa-
sim, phlegma salsum, fistulas & cancrũ,
e aliâs sanari non possunt.
Aqua alia è floribus rorismarini, maxime
tutis: hominem in sanitate conseruans, &
rtes omnes corporis illæsas, visum cõfor-
ns: dolorem remouens stomachi, & vẽtris
ferioris, vtentem hilarẽ reddit. & pleraque
a bona facit. Elicitur autẽ per alambicum
floribus rorismarini: dantur autem ℥ iiij.
mel in hebdomada.
Aqua roris, faciei venustatem conciliat, &
ugas generari prohibet: In Laconico si in
gressu balnei totũ corpus laueris hac aqua,
ermixta cum albumine oui, cutem dealbat,
c à scabie tuetur.
Aqua limonum alembico extracta, aut
uccus pondere duarum vnciarum cum de-
cocti raphani ℥ iij. pro vice si sumantur, suf-
ficiunt ad renum lapidem.
Aqua rosacea odorifera, multis modis
præparatur. Aliqui sumunt rosarum sylue-
strium quantitatẽ quam voluerint, easq; di-
gerunt per triduum in balneo; postea verò
destillant in vapore aquæ calidæ. Aut replẽt
alembicum foliis rosarum, ligatis in linteo:
aut madefaciunt intrinsecus capitellum, vt
folia

folia rosarum parietibus adhæreant, sic
destillant aquam. Alij vbi posuerint strat
ex foliis rosarum, tum illud ipsum consp
gunt aqua vitæ, & rursus superimpon
aliud stratum, tum iterum aspergunt aq
vitæ, ac denuò supersternunt folia, idque
cissim pergere student ad repletionem c
curbitæ, ac tandem digerunt & destilla
Alij loco aquæ vitæ, aquam odoriferam p
rant è puluere caryophyllorum, sicque m
tò fit odoratior. Sunt nonnulli qui ad ℥ x
aquæ rosarum, commiscent ℥. j. campho
& destillant. Nonnulli cum santalis, & al
aromatibus præparant. Quidam herb
odoriferas, aut flores similes, aqua tantù
simplici maceratos destillant. Rursus su
qui croci integri ℥ ß. & aquæ rosarum ℔ j
simul macerant, & destillant, aut, vt alij so
lent, sumunt aquæ rosaceæ ℔. ij. & cro
triti ʒ j. & destillant. Quidam accipiur
vnciam vnam caryophyllorum puluerisato
rum, cum ℔ ij. aquæ rosarum, & similite
destillant.

Aquam rosarum è rosis Persicis, hic a
pud nos quidam destillat, quæ aluum soluit
Sumit autem ad alui solutionem tantum
aquam primò destillantem, priusquam
adurantur rosæ, & destillat in balneo Ma
riæ, vbi etiam destillat herbas licciores, alia

vero

ò in arena.

Aquam rosaceam, copiosiorem quidem è [do]mestica rosa, sed minus odoratam quàm [sy]luestri fieri aiunt, Scaliger.

Aqua è floribus sambuci, alembico per [de]stillationem extracta, iter facturus faciem [la]uat, ne à sole intumescat, aut lædatur.

Aqua scabiosæ herbæ pota, sanguinem [co]nglobatum discutit, Alex. Ben.

Aqua florum solsequij in sole sic destilla[tu]r, mense præcipuè Augusto: Accipe mi[ctul]am mulieris, multis suturis perforatam, vt [so]lent sutura dicta, *ein Englesche nadt*: hanc [in] vitrum album impone, ne contingat fun[du]m, cui impone florum bonam partem, & [vi]trum superius diligenter obstruatur, ne vel [m]inimum perspiret, destilletur in sole qua[tu]or aut quinque septimanarũ spatio. Hæc [a]qua multum clarificat visum & oculos. [A]qua est nobilissima ad confortandum ocu[lo]s. Et eòdem penè modo melior fieret aqua [e]x verbasci foliis.

Aqua de floribus solsequij, prodest ocu[li]s & membro virili dolenti. Ex mammillis [m]ulierum magnos dolores extrahit. Vir[g]am virilem fouendo curat.

Aqua verbasci, & oleum florum eiusdem, [m]irabiliter ad podagram faciunt, cuius ex[p]erimentum iam factum est in muliere ar-

thri

thritica, quæ admirata dolores tam citò s[...]
datos, & metuens ne narcoticum esset rem[...]
dium, oleo vti recusauit: itaq; post mense[...]
morbus repetiit. Est autē aqua acetosa, vn[...]
facilè in vino maceratam prius herbam d[...]
prehenditur. ℞. Tapsi barbati cum florib[...]
& radice: infunde contrita cum vino rubr[...]
& putrifices per duos menses, deinde desti[...]
labis. Linteo intincto locum affectum tega[...]
quàm calidissimè ferre poterit: hoc bis a[...]
ter repete, per triduum inunge oleo: & si fo[...]
tè redierit dolor, iterum vtere, & deincep[...]
non repetere aiunt.

Aqua destillata tapsi barbati putrefact[...]
cum modico vino albo, post per alembicum
destillata, est res mirabilis, expertissima i[...]
omni dolore podagrico & dentium, feci [...]
vidi, Incert.

Aqua destillata de floribus tiliæ, facie[...]
clarificat, & maculas seu vestigia à sole im[...]
pressa, quas nos vocamus, *Die laubflacken*, e[...]
tergit. Madefiat pannus, & imponatur tribu[...]
noctibus: & curat tribus vel quatuor septi[...]
manis.

Aqua florum tiliæ, cōfert vteri malis di[...]
positionibus, calculo & epilepsiæ. Aqua ho[...]
rum florū destillata in vitro diligenter clau[...]
so seruari debet, ne odorem amittat. Huiu[...]
aquæ accipe cochleare vnum plenum, eiqu[...]

adde roris Maialis cochlearia tria, vel quatuor, permiſcendo, hoc ipſo laua axillas & mammillas fœtentes hirci odore, & curat. Poteſt etiam vir eadem vti, ad conciliãdum bonum odorem.

Aqua tormentillæ, valet ad vulnera, cancrum, & fiſtulas, & ad vulnera intrinſeca: quinetiã doloribus mammillarũ & pudendi virilis congruit, hydropem curat, oculos clarificat ſuper omnes alias oculares aquas, & febres quoque ſiſtit. Paratur autem ex herba tota cum radicibus, ſimul conciſis & deſtillatis. Qui hanc aquam continuis nouem diebus biberit, ab hydrope liberatur. mouet enim potenter vrinam. Ex libro veteri manuſcripto lingua Germanica.

Ad dolorem in meatibus vrinariis ab vrinæ acuitate. ℞ Liquoris ſtillatitij florum actes, ſeu ſambuci, ℥ iij. ſacchari modicum: ſingulo mane ſumatur vſque ad dies decem.

Aqua deſtillata ex aſſa fœtida & trifolio bituminoſo in balneo Mariæ, menſura vnius cochlearis, valet ad vteri ſuffocationem.

De aquis ex ſeminibus, aromatibus, & reliquis quibuſdam ſimplicibus, vide inferius inter olea: ex horum enim pleriſque & aquæ & olea ſimul deſtillant.

De aquis ex animalibus, aut eorundem partibus destillandis.

MOdus extrahendi substantiam ab omnibus animalibus & ouis. ℞. Oua recentia pondere 9. vnciarum, salis communis præparati vnciam j. misce bene simul pistata, ponantur in phiala vitrea, cum suo antenotorio (sigillo) in balneo vel fimo diebus 20. ad minus. Deinde ponatur capitellum cum suo recipiente bene sigillato & in cineribus lento igne destilletur paulatim, destillatum collige & serua. Similiter fit ex testudinibus, perdicibus, capis, pro hecticis: necnon pro leprosis, serpentes sic destillantur.

Aqua è sanguine hominis iuuenis destillata, ad arthritidem & defluxiones in articulos valet. ℞. Cruorē iuuenis, viginti circiter annorum, & incorrupti, & in vase stet, ad refrigerationem & separationem seri à sanguine, humorē aquosum abiice supernatātem, deinde in vase vitreo, hoc est, phiala, reconde in fimo equino per dies 16. vt putrescat, postea destilla in alembico, & cum ista aqua destillata inunge loca arthritica.

Aqua de stercore humano destillato per alembicum, præualēs in fistulis, & escharam sanat, & cicatricē reddit pulchrā, si ex ea vngatur

gatur. Si in oculo ponatur, rubedinem & caliginem tollit, telam frangit, & lacrymas tollit. In potu data epilepticis citò subuenit, & etiam si eorum capita vngantur. Super apostema posita cum stuppis, citò rumpit. Si cum calce soluta detur, lapidem frangit.

Aqua ista bibita, hydropicis subuenit. Morsui cuiuslibet canis, vel animalis rabidi & venenosi, citò subuenit, si ex dicta aqua bibatur. Si statim post venenum bibatur, sanat, Bertapalia.

Aqua ex humano stercore hominis rubei alembico stillans, linita confert alopeciæ, vermibus, vlceribus corrosiuis, cancro & oculorum maculis, bibita verò morbo comitiali, renum lapidi, ac vesicæ, asciti, morsuíque animalis cuiusque venenosi.

Aqua è stercore hominis, nasci faciens capillos, Accipe stercoris humani, & in alembico vitreo destilla: vt verò non fœteat, commisce camphoræ parum, aut musci puluerisati, & cum hac aqua laua locum, in quo pilos nasci volueris, & vnge melle optimo triginta diebus.

Aqua destillationis stercoris humani lauetur locus aut pars scabiosa, & curabitur: secretum est in omni scabie.

Aqua stercoris columbini (prius in vino per noctē macerati,) destillata, & bibita, pro

dest calculo, Theophrast.

Aqua caponis Marchionissæ destillata, qua in puerperio vsa fuit. ℞. Caponē annorum 12. suffocetur & præparetur secundum artem, & decoquatur in sufficienti quantitate vini maluatici & aquæ rosarum & boraginis in diplomate: contundantur postea carnes cum ossibus & interaneis, destillentur secundum artem in balneo Mariæ per alembicum. Adde inter destillādum species diambræ, diamoschi, de gemmis, diarrhodon Abbatis, diamargaritonis calidi, aromatici rosati, ana ℈ iiij. coriandri præparati ℥ ß. adde olei cinnamoni g̃. iiij. caryophyllorum, g̃. vj. misce.

Aquæ caponis descriptio, ex Dispensatorio Coloniensium.

CAponi plurimum à nobis fatigato & occiso, pennæ siccæ euellantur citra vllam aquæ immersionem seu macerationem, eúmq; caponem ita deplumatum & exindo euisceratum, minutim vnà cum ossibus, stomacho, epate, & corde conscinde, alioquin reliqua viscera demantur. Vbi sic haschatus, id est, cōscindendo cōminutus fuerit, tūc ad macerandum affunde aquæ rosatæ sesquilibram, buglossæ libram vnam, melissæ vel maioranæ selibram, vini maluatici libram

vnam,

vnam, vncias tres, cinnamomi vncias duas, croci drachmam vnam, seminum endiuiæ drachmas tres, galangæ drachmas duas, zinzigiberis, nucis muschatæ, macis, santali citrini, ana drachmam vnam, corticum citri sesquidrachmam, florũ cordialium, ana drachmam vnam, coriandri præparati, seminum melonum, ana drachmas duas, pinearum ℥ j. florum arantiorum conditorum semunciam. Stent hæc simul omnia in infusione per horas vigintiquatuor, super fornacem vel in alio loco calido. Exinde superimposito adaptato alembico destilla per balneum Mariæ, & in destillato liquore extingue aurum candens, præsertim tempore vsurpationis. Ex Dispensat. Coloniensi.

Destillatio caponis magistralis, D. Petri Vuormatiensis. Decoxit caponem in aqua ad sufficientiam, ita vt remanserint brodij ℔ ij. postea carnem cum iure posuit ad destillandũ circa ℔ j. vel ℔ j. ß & nihil addidit specierum, aut herbarum, aut radicum. Vsus est ista aqua in debilitate, in febribus, & erat sine nausea delectabilis.

Aliter capo generosus in aqua pura decoquitur, cum foliis borraginis & buglossę ana M. j. conseruę de violis, rosis, borragine & buglosso, ana ℥ ij. (ex pulueribus cordialibus aliquantulum adiiciatur) destillentur

omnia in balneo Mariæ, deinde aromatiza cum puluere diatrium ſantalorum, & propina creberrimè, And. à Lacuna in fine De peſte.

Deſtillatio caponis cuiuſdam Doctoris, Accipe caponē veterē, ſex, ſeptem, vel octo annorum, deplumetur & exenteretur, & per noctem in aqua maceretur, poſtea in ollam nouam imponatur, quæ capiat menſuras aquæ quatuor, decoquatur & deſpumetur, & pinguedo diligēter auferatur, & olla ſemper plena conſeruetur. Poſt perfectam decoctionem & diſſolutionem oſsium, aufer tuniculas omnes & pinguedinem: caro verò minutim concidatur & aquam decoctam & carnē conciſam, in quatuor bocus perlutatis, continuo igne deſtilla; quo finito, liquorē deſtillatū coopertū repone ad vſum. Confert iis quorum proſtratæ ſunt vires, & debilitatis, quíque cibum non appetunt.

Aqua caponis alia ad reſtaurandas collapſas vires, ex præſcripto cuiuſdam medici. Pulpa vnius caponis, detracta pinguedine & pelle, minutim incidatur, & cum aqua bugloſſæ abluatur. Deinde addita conſerua violarum, borrag. bugloſſ. ana ℥ j. ß. conſeruæ roſarū ℥ j. fol. auri. P. vj. miſceantur omnia diligenter, deinde in duplici vaſe reponantur, & ſecundum artem deſtillentur. Huius

luius liquoris exhibeatur frequenter coalcat vnum per se, aut cum iuscuiis dissolutum.

Alia eiusdem, à febre extremè dissolutis ribus conueniens, ℞. Pulpam vnius ca cursu fatigati & venati antequam iuguleur, pelle & pinguedine detractis, & in aquis enupharis & lactucæ abluatur, addendo onseruæ violarum recentis, & florum nenuharis, ana ℥ j. conseruæ borraginis & buglossi, ana ℥ j ß. seminis papaueris albi & actucæ, ana ʒ j. pulueris diamargaritonis rigidi ʒ j. ß. succi pomorum redolentium ℥ ij. misceantur omnia simul, & in duplici vase reponantur, destillentur secundum artem: vtatur liquore iam destillato, modo iam dicto.

Alia eiusdem in affectu frigido, vires collapsas restaurans, ℞. Pulpæ capi vnius multum defatigati & diligenter loti cum vino albo, aut etiam cum vino maluatico, si affectus fuerit frigidior, adde conseruæ florum saluiæ ℥ j. conseruæ stœchadis, anthos & acori, ana ℥ ß. corr. citri cum saccharo conditi, & minutim incisi, ʒ vj. cinnamomi interioris, nucis muschatæ, ana ʒ j. ponantur omnia simul, vt prædictum, in balneo Mariæ, deinde destillentur s. a. Huius liquoris aliquot cochlearia exhibentur ægrotantibus

tibus per certa interualla.

Sunt qui in quibusuis morbis, capitis pręsertim & frigidis, cum virium imbecillitate destillatas huiusmodi caponum aquas laudant, & nos colicis affectibus aliquando prodesse experti sumus, iis maximè qui flatuosi fuerint. aqua enim destillata ἄφυσος redditur, vt non amplius inflet, si rectè parata fuerit: adiicientur autem medicamenta alia atque alia à perito medico pro affectuum varietate.

Quam ob causam iura caponum, & alia pinguia, quum sint fluxilis & aereæ substantiæ, ægrè sublimentur.

AN quod pinguedo supernatans, humori subiecto pelliculam inducit, per quã subditus humor vix euaporare potest? sic oleum vino aut aquis odoratis affusum, exhalare non sinit: & raphanus quoque ex oleo comestus, de ventriculo eructationes quas solet, ciere non potest: sic etiam succos, quos incorruptos volumus seruare, oleo tegimus, ne vel spiritus conseruantes succum exhalent, vel ab aëre externo extrahantur. Langius in Epist.

Aqua ſtillatitia reſtaurans, & hecticis vtiſsima ex Capriciis Fierauanti. Accipiatur gallina bona iuuenis, quæ oua nondum poſuerit: deplumetur viua, vt ſanguis cõmoueatur, & ſpargatur per totum corpus & carnem: poſtquã fuerit deplumata, euiſceretur, tantùm inteſtina auferendo: quo facto contundatur in mortario ſimul cum oſsibus: deinde adiiciatur medullæ panis tantum, quantum eſt carnium cõtuſarum, & ſimul piſtentur vnà cum manipulo vno ſcabioſæ viridis aut ſiccæ, & tot auri foliis, quot pendet coronatus vnus, ac demũ adde tantùm aquæ ſolani hortenſis, quantũ eſt in põdere omnium ſupradictorum: ſtẽt ſimul tota nocte, ac tum deſtillentur in balneo Mariæ, ad exactam fæcum relictarum exiccationem, & habebis aquam. Pro qualibet libra huius aquæ, adde ℥ j. aquæ noſtræ mellis (de qua alibi in hoc libro fit mẽtio) ſeruetur in vitro ne reſpiret. Vſus eius eſt in paſtu & extra paſtum bibendo. Valet ad tuſsim ſiccam febricitantium, & prodeſt mulieribus in partu laborantibus maxima ſiccitate.

Aquas ex ouorum albumine, itémq; vitello, Alchymiſtæ deſcribunt (obruunt prius quinque diebus fimo equino) addentes eiſdem ferè aliquid ſalis, item pinguia & reſinoſa. Multas eiuſmodi aquarum deſcriptio-

nes, lector legere poterit in Polychymia Diodori Euchyontis à nobis edita.

Aqua hirundinis ad epilepſiam, ex Rondeletij methodo. ℞. Hirundinum ℥ vj. caſtorei ℥ j. temperentur in vino per noctem, & in alembico vitreo poſita, fiat deſtillatio. Capiat de hac aqua ad ſummum duo cochlearia ſemel in menſe, manè ieiuno ſtomacho.

Emplaſtrum mirè conferens ſcrofulis & fiſtulis, &c. Expertum eſt viperas, capite, caudáque abiectis, per alambicum deſtillare, & quod ſtillat ſcrofulis imponere ac fiſtulis, Fumanellus.

Medicamentum contra lepram ex ranis. Singulare vnum nolo reticere remedium, (inquit Fumanellus) nec poſtponendum, ex ranis confectum, cute interaneíſque abiectis, in vaſe æneo interius ſtannato, & fundo, variis foraminibus ad modum clepſydrę perforato, impoſitis, ore vaſis, ne perſpiret, contecto & lutato, & vaſe alio tanquam recipiente ipſi ſubſtrato, terráque obruto, & ſuperiori ollæ igne admoto, donec ranarum humiditas deſtillauerit: ſtillatitius autem liquor die ſingula potandus propinabitur ℥ P. iij. mane ſingulo: & ſi mihi daretur occaſio, periculum inirem ex liquore carnis viperarum præparatarum ſtillatitio, rana-

rum

m more. Vaſorum autem forma, quæ
icolaus Florentinus, conſtruere docet in
o magno commentario, ſermone 7. tra-
atus 5. cap. 39. hæc eſt. ipſe nanque pręcipit,
s primum, ranis iam præparatis, ipſarum
e butyro farcito, implere, & ſtillatitio li-
iore cancrum linire, tanquam nobili me-
camento.

VAS IGNE
CIR. CVNDATVM.
VA OBRVTVM.

Aqua faui mellis, valet ad generandos pi-
los: ſimiliter ad aſthma, ſi bibatur: vncta vel
illita barbam creſcere facit. Multo autem me
lius fit ex oleo ac melle, quod vim habet ma-
ximam.

Mel deſtillatum & caluetiæ inunctum,
etiam valde facit creſcere crines, poſt alo-
peciam ſcilicet, Theophraſt.

Ioan

Ioannes Mõtanus è melle ait, fieri aqua fortem: & tertia destillatione hunc ipsum quorem fieri venenatum: è mercurio ve (qui per aquam fortem resoluitur in aquan fieri liquorem salubrem & corroborante

Aqua ex melle dealbans faciem. ℞. Mell rubei ℔ ij. gummi Arabici ℥ ij. misce is duo simul, & destilla per alembicum cu suaui igne. Prima aqua est ad faciem purifi candam, & dealbandam: secunda cum te tia facit ad capillos albos.

Aquã è melle destillauit Gesnerus, cuiu aqua prima nonnihil ceram redolebat, alio quin satis grata erat & clara, albescens, qu forte colicis conuenire posset. Quæ secun dò fluxit, aciditatem quandam habebat Quæ tertiò, ea erat quasi acetum. Quę quã tò, ferè acetum ipsum referebat. Cœpit de stillationem mane hora septima, & ex dimi dia mellis mensura, duas phialas paruas eo die collegit. Sero incœpit stillare, circa meri diem demum. Ignem fecit vsque ad horam nonam noctis, postridie mane rursus, ab ho ra sexta, vsque ad secundam, tum cœpit ma gnus fumus & subfœtidus exire, & materia ascendere (nimirum quando materiæ aquo sæ nihil superest mel ascendit.) Extraxi tum totam cucurbitam, quod non debueram (sat erat altius in cinerem trahere) & erant guttæ

rubi

icundæ, adustæ in alembico, acres & odo
erè vt oleum de ligno iuniperi. Cucurbita
ra fissa est. Relictum in cucurbita mel erat
fonigrum, adustum, subamarum, flauo co
e tingens.

Mulsam veterem in cineribus destillauit
ominus Gesnerus, in cucurbita relinque-
tur materia ad nigredinem accedens &
lcis, graui odore. Aqua prima odorata
at, & gustu aquam vitæ referebat, non ta-
en flammam concipiebat. Secunda aqua,
quosior videbatur, cum aciditate quadam,
arum aquæ ex ea destillatur.

Aqua ex ranarum cruribus sublimato va-
ore collecta, phthisicis & hecticis efficacis-
ima perhibetur ab Alex. Benedicto, necnon
iccæ iocinoris distemperantiæ, bis die ieiu-
is sumpta tepens, medetur.

Aqua destillata mense Maio ex ranarum
permate (*froeschen leich*) impositáque poda-
græ, mirè demulcet dolores & prorsus tollit.

De aquis compositis è stirpibus maximè.

AQua conseruãs visum diutissimè, ocu-
lósque ab omnibus maculis purgans.
℞. Vini albi, maturi & optimi, ℔ xij. pa-
nis recentis loti diligenter ℔ iiij. chelido-
niæ, fœniculi, bulbi, squillæ, ana ℥ iiij. caryo-
phyllorũ ʒ iiij. misce in bocia cũ capitello &
reci-

recipiente, destillentur in balneo Mariæ, igne extrahe ℔ v. aquæ quam serua seo sim. Valet, vt dictum est, ad oculos. In po sumpta singulis diebus mane, continuand per mensem cõseruat corpus à magnis ægri tudinibus. Estque secretum magnum, in mu tis morbis, Fierauanti.

Aqua pro oculis ex libro, manuscripto se cretorum. ℞. Terebinthinæ (tormentill. puto) fœniculi, rutæ, endiuiæ, betonicæ, che lidoniæ, euphragiæ, rosarum rubearũ, sileri montani, capillorum veneris, ana M. j. infun dantur in vino optimo albo per diem & no ctem, deinde pone ad destillandum cum to- to vino per alembicum, & fiet aqua pro ocu- lis mirabilis.

Aqua alia, ex eodem libro ad oculos ex- cellens. ℞. Euphragiæ, * oreneglíæ, chelido- niæ, pentaphylli, verbenæ, florum rorisinari- ni, ana M. j. omnia simul misceantur in mo- dum salsæ, quibus affundatur vinũ Græcum vetustissimum & subtilissimum, ponãtur in ampullam vitreatam obturatã, per dies qua- tuor aut quinque. Post accommoda huic vi- no alembicum & recipiẽs, & destilletur igne lento. Postea huic aquæ adde sequentia, se- men rutę, semen fœniculi, sacchari candi, tu- tiæ præparatæ & puluerisatæ, aloës hepatici, ana ʒ iij. omnia ista cum aqua prædicta

com

ommixta, in vitrea bocia cum alembico vt
ius lento igne destillentur, quam serua de-
ceps in vitro. Huius aquæ pone guttam
nam in oculum, quocunque morbo oculus
borauerit, modò sit frigidus, sanabitur.

Aqua magistri Petri Hispani quæ visum
tuit & oculos clarificat, & maculas & pan-
num delet. ℞. Semen fœniculi, petroselini,
pij, sileris montani, anisi, carui vtriusque se-
minis gallitrichi, rad. chelidoniæ, acori, beto-
nicæ, foliorum agrimoniæ, tormentillæ, ru-
æ, verbenæ, ana terantur & ponantur in pri-
ma die in vrina pueri virginis: secunda in vi-
no albo: tertia in lacte mulieris, siue asinæ:
quarta die destillentur hæc omnia, & serua
vt balsamum, & obtura vas ne respirare pos-
sit, quia virtus eius exhalaret.

Aqua mirabilis operationis, visum caligi-
nosum clarificans, & sanitatem oculorum
conseruans, descriptionis Ioannis de Vigo,
℞. Succi fœniculi, succi chelidonij, rutæ, eu-
phragiæ, ana ℥ ij. mellis ʒ x. sarcocollæ,
antimonij tutiæ, aloës, ana ℥ ß. fellis capo-
num, gallorum & gallinarum, ana ʒ ij. nucis
muschatæ, croci, caryophyllorũ, ana ℥ j. sac-
chari candi de syrupo rosato ʒ. vi. hepatis
hircini sani ℥ ij. ß. anthos, sclareæ, ana M.
ß. contundenda contundantur subtilissimè,
& hepar frustatim incidatur, deinde omnia
misce

misceantur, & ponantur in alembico vitre[o] & secundum artem bis lambicentur, & vt[a]re intra oculum, quia mirabilis est.

Aqua alia ad eandem intentionem, eiu[s]dem. ℞. Fellis auium de rapina viuentiu[m], fellis gruis, ana ʒ ij. fellis perdicum, phasi[a]norum & gallorum, ana ʒ iij. mellis ℥ j. suc[ci] fœniculi, succi euphragiæ, ana ℥ j. ß. vini gr[a]natorum amborum, ana ℥ x. aloës, hepatic[æ] sarcocollę, ana ʒ ij. cubebarum, piperis lon[gi] & rotundi, ana ℈ j. cinnamomi ʒ j. ß. nu[ci]cis muschatæ caryophyllorum, ana ʒ j. sa[c]chari candi de syrupo rosato ʒ vj. antimo[nij] nij, tutiæ, ana ʒ ij. ß. hepatis hircini ℥ iij. flo[ris] ris rorismarini M. j. omnia ad inuicem tr[i]turentur & incidantur, & ponantur in va[se] vitreo, & secundum artem alambicentu[r], nam ista aqua intra oculum posita sanita[tem] tem oculi conseruat, & visum caliginosu[m] & turbidum emendat.

Aqua preciosissima ad caliginem, nebu[]lam, & ad omnia vitia oculorum: visum mi[]ro modo clarificat, & omnem oculorum m[a]culam abstergit, ℞. Vini albi cyathos. ij. succi fœniculi depurati & clarificati cyathū ß. camphoræ ʒ j. tutiæ Alexandrinæ ʒ j. zingiberis ℥ ß. mellis ℥ quatuor: terenda terantur, & omnia in bacino de loto[]no ponantur per nouem dies ad serenum

vbi

neque ros neque sol percutiat, deinde
tillentur per filtrum, & in ampulla vitrea
tam destillatam serua, & mane & sero
ttam vnam aut alteram oculis immittas.
noldus.

Aqua nobilissimæ operationis in catara-
s oculorum. resoluit enim materiã in viis
ulorum existentem, cum notabili confor-
ione virtutis visiuæ, Ioh. de Vigo. ℞. He-
tis hircini sani & recentis ℔ ij. calami aro
atici, mellis, ana ℥ß. succi rutæ ʒ iij. aquæ
elidoniæ ℥ sex, aquæ fœniculi, aquæ ver
næ & euphragiæ, ana ℥ iij. piperis longi,
ucis moschatæ, caryophyllorum, ana ʒ ij.
oci ℈ j florum rorismarini aliquantulum
ontriti, schiaræ siue bozomi, ana M. ß. sar-
ocollæ, aloës hepatici, ana ʒ iij. fellis auium
e rapina viuẽtium, si inueniri posit, ℥ j. vel
oco earum capiatur de gallis, gallinis, capo
ibus & perdicibus in triplum, videlicet de
elle gallinarum, &c. omnibus prius tritura-
is & incisis: deinde triturationi addantur,
acchari albi ℥ iij mellis rosati ʒ vj. misceãn-
tur omnia & cum alembico vitreo secundũ
artem destillentur, & vsui reseruentur benè
obturata, quia vnamquanq; debilitatem vi-
sus confortat, & caliginem oculorum mun-
dat, cataractam futuram prohibet.

Aqua intra oculum posita, dilatationem

pupillæ restaurans, cum aliquali virtutis v[illegible]
siuæ confortatione. ℞. Fœniculi dulcis ʒ[illegible]
sanguinis columbini ℥ j. tutiæ, antimonij, [illegible]
na ʒ ij. aquæ rosaquæ myrtillorum, ana ℥
ß. myrobalani citrini ʒ ß. misce & cum va[illegible]
vitreo secundum artem elambicetur aqu[illegible]
Ioan. de Vigo.

Aqua experta ad visum penè deperditum
instaurandum, in oculos frequenter immis-
sa. ℞. Fœniculi, chelidonii, saluiæ, rorismari-
ni, verbenacæ, rutæ, sing. M. j. alembico de-
stillentur.

Aqua ad visum instaurandum ferè deper-
ditum, & albuginem. ℞. Virgæ pastoris, mil-
lefolii, vtriusque M. j. chelidonii, verbenacæ,
rutæ, fœniculi, foliorum enulæ, sing. M. j. ca-
phuræ ℥ ß. recentia contūdantur, & alembi-
co destillentur.

Collyrium, visum fere deperditum restau-
rans, & expertum. ℞. Apii, fœniculi, rutæ,
verbenacæ, benedictæ, quæ Caryophyllata
vocatur, cartophylaginis, quę & ceratophy-
lax, agrimoniæ, chamędryos, luminellæ,
pimpinellę, quercule minoris, fragarię, sal-
uię, partes equales, infunde in vrinam pue-
ri parui, & addę piperis g̃ vij. & mellis al-
bi modicum, & alembico destillato. Fu-
manellus.

Aqua de saluia, fœniculo, rosis rubeis,
cheli-

lidonia, ruta, ana, cum modico verbe-
non tantùm huius ſicut de aliis. fiat a-
, quę ſi mane & veſperi ponatur in ocu-
iuuat debilitatem viſus ſenectutis. Ar-
dus.

Aqua alia in deſcenſus aquę principio, &
tumorem & fluxiones. Aſſę ℥ j. mellis al-
puri libræ ſ. aquę fœniculi, aquę rutę, ana
ij. aquę maioranę ℥ ß. alembico deſtillen
t. Fuman.

Aqua, ſiue liquor deſtillatus ad prouocã-
m ſomnum, eſtque ſoporiferum ſecretũ.
Opii Thebaici, alliorum mundatorum, a-
℥ ij. allia piſtello ligneo tunde in pila mar
orea, adde opium tritum, & bene concor-
res vt fiat (ceu) opiata. Hoc deſtillabis in
rnuta leuiſſimo igne in cineribus. De hac
qua ſi opus fuerit inunge tempora, fron-
em, carpum: & caue ne extra neceſsitatem
taris, velut in maniacis, vt ęquũ videbitur.

Ad inducendum ſomnum aqua Fumanel
, Succi papaueris vtriuſq; ana lib. ſemis, ſuc
i hyoſcyami albi & nigri, ana ℥ ii. ſucci por-
ulacę, lactucę, ana ℥ iii. ſucci fabę inuerſę
ib. ſemis, nenupharis ℥ iii. ſeminis cuiuſque
papaueris, radicum fabę inuerſę, ana ℥ ii. ſe-
minis lolii ℔ ß. hyoſcyami albi & rubri ℥
iii xyloaloës, nucis methel, ana ℥ i. ß. por-
tulacę, lactucę, ana ℥ i. ſcariolę ℥ i. ß. endiuię

℥ j.contundantur & ponãtur per tres dies vaſe vitreo,& deſtillentur,detur ʒ j cum vino & aqua.

Aqua ſomnum reducens Fumanelli, infundantur,macerentúrve, ſemen papaueris & ſemen lectucæ ad pondus ℔ vnius in vino horis 20.& addatur modicum opij,& elambicentur,detúrque ʒ j hora ſomni.

Aqua ſiue liquor ſomnificus mirabilis,diſtillatus.℞.Diatragacãthi ʒ ij.ſumach ʒ ß floru bedeguar ʒ iij.ſantali rubri ℥ ß. preſilij ʒ j.cort.radicis mãdragoræ ℥ j hyoſcyami ℥ ß papaueris nigri ℥ ij. ß.papaueris albi ℥ ß. papaueris rubri totidem, opij ʒ ij.baſilici ʒ j.ß.radicum alkekengi ʒ ij camphoræ ʒ j.ſanguinis draconis ℥ j.ſeminis cicutæ ʒ ii.lapidis magnetis ℔ ß ſeminis portulacæ ℥ ij.ſeminis lactucæ ℥ ij. ſeminis endiuiæ ℥ iij.vini granati ℔ ß.ſeminis plantaginis ℥ ij. vini de berberis ℔ ß.ſolani ℔ j. Ex his omnibus deſtillatur aqua admirabilis,quæ potẽtiſsimum ſomnum inducit,ſi in lecti introitu ℥ pondus bibatur in hauſtu vini boni.

Aqua ſomnum inducens, ex Fumanello. Sumito piperis nigri,hyoſcyami albi, corticum mandragoræ,ſeminis lactucæ,lolij,papaueris albi & nigri,ſing.partes æquas,terãtur detúrque ʒ j aut in ſucco lactucæ per diem & noctem madeſcãt, elambicentúrq;, & quod

quod effluit ad vſum reponito.
Alia. Sumito ſucci hyoſcyami albi, ſucci
iorum papaueris albi & nigri,ſucci folio-
m mandragoræ, vel ſucci pomorum eius,
cci hederæ ſucci cicutæ,ſing. ℔ ß.ſeminis
ſtucæ,ſeminis lolii,tritorum vtriuſq; ℥ iij.
t per alembicum deſtillato, quaque vice
ces terendo,& ei quod ſtillatum eſt cõmi-
endo : in tertia vltimáque deſtillatione,
uod exit in vaſe vitreo optimè clauſo, ad
ſum ſeruato,datóque guttas tantùm duas
ésve.

Aqua pro lotione capitis ex eodem. Com
oſitum, vt ferunt, expertiſsimum, occipitio
llito & decenti præmiſſo victu, ſomni tem-
ore diebus quadraginta, & thuris maſculi
grana deglutito. Cõpoſiti ſeries hęc eſt. Flo-
rum roriſmarini, florum borraginis, florum
buglosſi, violarum,roſarũ, meliſſæ, ſing. ʒ j.
florum chamęmeli ʒ ij. ß.foliorum lauri,ſtœ
chadis, maioranæ,ſaluiæ,ſing. ʒ vj.inciſa &
in ℔ j.ß.vini albi odor.diebus quinq; mace
rata, alambico deſtillentur, quódq; ſtillauit
in vaſe reponito vitreo, additíſque terebin
thinæ ℔ j & thuris albi ℥ ij. maſtiches, myr
rhæ, mellis anacardi, ſing. ℥ j.omnia trita, &
in vnum congeſta, & diebus quinque in ſtil-
latitio dimiſſa humore, denuo deſtillato, &
humori, qui ſtillauerit, adiicito nucis mo-

 ſchatæ,

ſchatę, caryophyllorum, cubebarum, cinn-
momi, maceris, cardamomi, ſing. ʒ vi. lig-
aloës ʒ viii. ambari, moſchi, vtriuſque ʒ
trita omnia, commixtáq; poſt dies quinq
ſuaui in principio deſtillato igne, in fine po-
tentiori, & ad vſum ſeruato.

Aqua experta ad dealbandum faciem, c-
tim tenuandam, & maculas omnes de fac-
auferendas. ℞. Terebenthinę electę, ac deſt-
latę. ℔ ii. thuris ℥ iii. maſtiches ℥ ß. dracun-
culi tantundem, omnia trita, & cum aqua t-
rebinthinę commixta iterum deſtillato, ſu-
mitoq́; poſtea axungię ſuillę recentis liqua-
tę ℔ i. caryophyllorum ʒ ii. nucis moſcha-
tę ℥ iii. cinnamomi electi ℥ ß. ſpicę Celticę
tantundem. ſpicę nardi ʒ ii. caphurę ʒ iii. au-
ri ʒ i. argenti ʒ ii. omnia tenuiſsimè trita a-
lembico deſtillato: commiſcetóque huius a-
quę duplum cum ſequenti, & lota facie cum
furfuris decocto, abluito cum aqua deſtilla-
lata. ℞. Aquæ ex argento viuo ℥ i boracis, a-
luminis iameni, ceruſſę ablutę, ſingulorum
ʒ i miſce, & vtere, vt dictũ eſt, ex Fumanello.

Aqua ad memoriam, tuta, & admiranda,
decẽti victus regimine ſeruato. ℞. Nucis mo-
ſchatę, caryophyllorum, zingiberis, trium
piperum, ſingu ʒ iii iuniperi ℥ ß. hyperici,
corticum citri, florum anthos, baſiliconis,
maioranę, mentę, pulegii, baccarum lauri,

cala

minthę,ſpicę xyloaloës,cubebarum, car
nomi , calami aromatici , ſtœchadis,
3 j.ß.acororum M.j.ß.origani,hyſſopi,
æ,caryophyllatæ, ariſtolochiæ, vtriuſque
oniæ, caſiæ ligneæ,pimpinellæ, dictami,
mentillæ,ſcabioſæ,matriſyluæ,aniſorum,
mini, ſeſeleos , naſturtij, ſing.℈ j.theriacę
tiquæ ℥ j.aquę ardentis,ſecundum artem
rificatę ex optimo vtique vino,térque qua
ue deſtillatæ ℔ viij.omnia trita,& cribra
in vaſe vitreo ſeruata , more ſolito quater
r alembicū deſtillentur,quaque vice,quod
ſtillatum eſt , recrementis in vaſis fundo
manentibus,reponendo: & quarta per ěta
eſtillatione,adiicito,omnium m yrobalano
m,anacardi ſin.℥ ij ß.tritáque & in vnum
ongeſta poſt diem ſextum deſtillato , igne
imū ſuaui vtique, quo paulatim adaucto,
rimò exibit imbecille quid aquę ſimile,
oſt ſubcitrinū,vltimo aucto igne, citrinum
acultate potentius:quibus moſcho,ambari,
mbráue aromatizatis, vtitor bis in hebdo-
nada,cochlearis menſura ante cibum horis
ſex. Quod ſi memorandi ſedem , temporá-
que lines , memoraberis quęcunque volue-
is,Fumanellus.

Aqua pro memoria,℞.Florum fabarum,
ſambuci, chamomillę, ana P.ij.rutę, meliſ-
ſæ , pimpinellæ , bugloſſæ , liquiritiæ raſæ

conquaſſatæ, ana M. iij fiat deſtillatio in lembico vitreo lento igne, vtere bis aut t in hebdomada, ad ℥ ß. vel ℥ j.

Aqua ad maniam quæ eſt ſecretum pre cioſum & probatum in cura maniæ & me lancholiæ, ex libro quodam vetuſtiſsimo m nuſcripto. ℞. Florum anthos, borraginis, ra bugloſſæ, croci, ana ʒ j. mali cydonij ℥ iiij. ni albi optimi benè digeſti, & clari ℔ ij miſceantur & ſtent ſimul benè piſtata pe diem vnum naturalem, deinde ponantur i fimum equinum diebus xv. in vaſe vitreo tum deſtillentur in vaſe vitreo duabus ve tribus vicibus. Hanc aquam (inquit author ſerua vt oculi pupillam. eſt enim valdè pre cioſa, quia eam ſum expertus in omnibus ęgritudinibus melancholicis valde efficaci- ter, & in dolore & tremore cordis. Doſis eius eſt ʒ j.

Alia aqua dealbatiua, faciens album co- lorem. ℞. Mellis rubei ℔ ij. gummi Arab. ℥ ij. miſce iſta duo ſimul & deſtilla per alem- bicum cum ſuaui igne. Prima aqua eſt ad fa ciem purificandam & dealbandam, ſecunda cum tertia facit capillos albos.

Aqua odorata, non deſtillata, ex Alex. Be ned. Allachalach. vt ſcribunt Arabes, eſt quid compoſitum ex ſucco foliorum myrti, & a- qua roſarum & ſantalis & parum aceti &

aquę

uę alkalef. aut ex ſucco fructuum benè re
dentium, & huiuſmodi mixtum fluidum
nitur in vaſe ſtricti orificij, & ex applica-
one poſtea vaſis prędicti, & concuſsione
ius, iuxta nares ſentitur odor, virtutem
lde confortans.

Aqua odorifera, guſtu ferè inſipida, ſed
dore valde ſuauis, naſo illeui guttam, vide-
tur ferè ſomnifera, Georg. Sighart. Reci-
e aſſæ dulcis, ſtoracis calamitę, ana vnciam
igni aloes vnciam ſemis, caryophyllo-
m, ſantali citrini, corticis citri, ana ℨ iij.
ontundantur & infundantur in aquę roſa-
m ℥ xxiiij. per octo dies, poſtea deſtillen-
r in balneo Marię, ſeruetur in vitro, in quo
ſpende moſchi, ambrę, ana drachmam ſe-
nis, & vtere ad odoris gratiam.

Aqua probatiſsima ad morbum cadu-
um. ℞. Radicis ireos, apij, fœniculi, petroſe-
ini, aſparagi, bruſci, lupuli, ana M. ij capillo-
um veneris, ſcolopēdriæ, florum tamariſci,
na M. j. ſeminis aniſi, fœniculi marini, ana ℨ
ij. omnia quaſſata pone in alembico, fiat a-
qua. capiat mane ℥ ij.

Ad epilepſiam propinat quędam aquam
deſtillatam ex floribus tiliæ, vrtica minori
& ceraſis: bibit hanc aquam quędam mu-
lier huic morbo obnoxia fælici cum ſuc-
ceſſu.

Aqua ad vocem clarificandam efficax, tuſsim difficilémque anhelitum, & lepram. ℞.Glycyrrhizæ abraſæ & ſucci eius, vtriusque ℥ iij. ſpicæ nardi ℥ j. diatragacanthi, ſeminis melonis, ſeminis citrulli, ſeminis cucurbitę, radicis enulę, hyſſopi, thymi, epithymi, polypodii, ariſtolochiæ rotũdę, gentianæ, ireos, croci, ſatureiæ, origani pulegii, calaminthæ ſing. ℥ ß. omnia deſtillato & vtitor.

Aqua pectoralis maximarum virium præcipuè valet in debilitate ſtomachi propter viſcoſos humores & putridos, quia eos mollit, & digeſtionem adiuuat, ſimúlque aperit, & eſt cordialis. ℞. Ficuum, paſſularum, dactylorum, nucum pinearum, coriandri ana ℥ ij mellis communis ℔ j miſce, infundantur in ℔ xx. aquæ communis, tum decoquantur ad conſumptionem ℔ vj poſtea cola per pannum, & habebis aquam. Huic adde quintæ eſſentiæ noſtræ, ℥ iij. & ſerua. Et hæc eſt aqua pectoralis, excedens ſua nobilitate omnium reliquarum pectoralium vires Fierauanti.

Aqua deſtillata ad hydropem, cuius recipiat patiens omni mane ieiuno ſtomacho ℥ iiij. & ſi vult, cum vino. ℞. Rad. ireos, fœniculi, petroſelini, apii aſparagi, bruſci, lupuli, ana M ij. capillorum veneris, ſcolopendriæ, tamaricis, ana M. j. ſeminis aniſi, fœniculi,

cumini

mini,petroselini, asparagi, brusci,lupuli, ā ℥ ß. zingiberis, galangæ, cinnamomi, cis,ana ʒ iij.omnia conquassentur,& si- l benè misceantur, & destillentur: ex- tus sum multotiës.

Aqua hydropicos persanans, quaque die tre bis loto & perfricato, pulsatilibúsque eriis superponēdo emplastrum de baccis ri,præmissis tamen debitis euacuationi- s. Habet autem cinnamomi, caryophyl- rum,trium piperum, xyloaloës,spicæ nar- ,opobalsami, galangæ, calami aromatici, bebarum,croci, sin.tritorum ℥ j.terebin- inæ ℥ iiij.destillato, & quod primò stillat, biicito,quod secundò,vsui seruato: quoniã infarctu venas omnes liberat.

De aqua,alēbico stillata à rebus infra de- criptis, ꝑ annũ ebibita, cochlearis mẽsura, esperi & diluculo, singulis diebus quatuor ũ vino,& cibariis puluere secũdo loco de- cripto superposito,lapidẽ quẽcunq; in reni- ꝰ vel vesica ,etiã induratũ dissoluit iliorũ se at dolorẽ,&morbos ex frigida causa curat. ℞. Radicũ fœniculi, petroselini,rusci,rapha i,sin.ʒ j.ß.omnia cõtusa & vino potẽti ma- erata destillato,& stillatitio liquori adiicito pulueris ex cinnamomo ℥ ß.galãgæ,amba- ri,zingiberis,calamẽthi,sin ʒ j.& ℈ ij macro piperis ʒ j.caryophyllorũ ʒ ij. ß. cumini ʒ j.

aneos

ameos, leuiſtici ſeu liguſtici, vtriuſque ʒ ii
ſpicæ nardi, caſiæ ligneæ, maſtiches, ſing.
ij. ß. quæ iterum deſtillato, & cõmixtis cin-
namomi, caryophyllorum, ſpicæ nardi, zin-
beris, piperis longi, xyloaloes, maceris, ga-
langæ, zedoariæ, glycyrrhizæ, ſing. ʒ vij. g i
ſucco, qui per alembicũ defluet, vtitor. Fum

Aqua frangens lapidem in veſica & ren-
bus. ℞. Succi ſaxifragiæ ℔ ij. milij ſolis, ſuc-
ci petroſelini, vtriuſque ℔ j. aceti optimi e
vino odoro ℥ viij. elambicẽtur, & ſtillatitiu
liquor in vaſe vitreo ſeruetur, detúrque ℥ j
quaque vice mane, meridie, veſperi, quoni.
probata eſt, Idem.

Aqua mirabilis & rara excernẽs arenula
renum, & eoſdem mundificans, ex lib. 2. Fie-
rauanti. Arenæ in homine cauſam haben
caliditatẽ & ſiccitatẽ renum, & cum maxi-
ma difficultate, & ardore vrinã reddunt. His
occurrendum eſt refrigerantibus & hume-
ctantibus, & ardorẽ auferentibus: cuiuſmo-
di eſt hoc ſequens remedium. ℞. Seminis li-
monum paruorum, arantiorum, ana ℔ j. ſa-
xifragiæ ℔ vj. meliſſæ, ſcolopendriæ, vitrio-
li, aſparagi, hyſſopi, radicis fœniculi, petro-
ſelini, ana ℥ vj. ſucci limonum paruorũ, tan-
tum quantum ſatis eſt ad ſubigendum hãc
materiã, ad formam paſtæ liquidæ, ſeu vn-
guenti liquidi. Deſtilletur hæc materia in

cam

mpana plumbea, quæ diligenter ſit clauſa
commiſſuris, ad exiccationem materiæ,
ua verò ſeruetur in vitro obturato. Vſus
mpore, primò corpus optimè eſt purgan-
m ab humoribus crudis & viſcoſis, vnà
n ſtomacho: quo facto, mane & ſero bi-
tur hæc aqua quantitate ℥ vj. In cibis ab-
neat ab humidis & frigidis, vtatur ſiccis.
t hoc in tali caſu probatiſsimũ remediũ.

Aqua frangens lapidẽ veſicę, qua vſus eſt
apulio Cardinalis. ℞. Filipendulæ ℔ vj.
d. acori ℔ iij. ſaxifragiæ cum radicibus,
uantum de omnibus, conquaſſentur & po
antur in alembico, & fiat aqua. Datur ℥ j.

Aqua ad lapidem renum mirandæ facul-
atis. Sumantur cicerum rubeorũ, corticum
abarum recentium, ſingulorũ ℔ iij. rubiæ
inctorum, artemiſię, agrimoniæ, ceterach,
ſsium dactylorum, maxillarum lucij, ſin.
℥ j. arantiorum acidorum num. v. limonum
acetoſorum iij. mellis deſpumati, ſacchari
electi, vtriuſque ℔ j. ß. aquæ abſinthij ℔ ij.
mellis roſati ℥ iiij. cinnamomi electi ℥ ß. ga-
langæ ℥ j. xyloaloës electi ʒ ij. pulegij ℥ j.
maioranæ ℥ j. ß. terenda terantur, & alẽbico
deſtillẽtur: dentúrq; quaquevice ℥ iii. ieiuno.

Aqua mirabilis & experta lapidem fran-
gens, ſiue fuerit in renibus, ſiue in veſica, ex
Arnoldo de Villa noua. ℞. Rad. aſparagi, rad.
arun

arundinis, ſaxifragiæ, virgæ aureæ, miraſoli omnium cum ſuis radicibus, ana ℔ ij ace ſcillitici ℔ iiij. ſucci limonum ℔ ij. vitri ad ſti polij montani, ana ℔ j. ponantur omni parum cõtrita in vaſe deſtillationis, & quo deſtillatum fuerit collige inde. Da ʒ ij. cum vino decoctionis leuiſtici, quia mirabilite valet.

Aqua deſtillata ad auditũ, ℞. Betonicam cepe j. crudum rotundum, album, roſmari num, amygdalas amaras, anguillam groſ ſam albam. pone ſimul in alembicum, & quod exit, infunde auribus.

Aqua odorifera Damaſcena, vel aqua virtutis, tempore peſtis, ℞. Aquę roſarum ℔ iiij. belzoini, hoc eſt, aſſæ dulcis, ſtoracis calamitæ, caryophyllorũ, ana ℥ j. ſantali vtriuſque, ana ʒ iij. corticis citri, cyperi Romani, cinnamomi, ana ℥ ß. camphoræ ℥ iij. ligni aloës ʒ vj. inciſa & contuſa, infundantur in vaſe vitreato cooperto membrana, ſtent in infuſione per dies tres, quarto die deſtillentur ſecundum artem per alembicum in balneo Mariæ. Poſtea adde zibetæ g̃ xx. muſci g̃ xx. b. diſtemperentur ſimul, & ponantur in ſole per dies xv. & erit aqua multum odorifera.

Aqua, liquórve ſtillatitiùs, ad peſtilentes febres precioſus, probatúſq;. Sumitur aloës

j.ß.myrrhæ stillatitiæ, quæ stacte dicitur,
. croci ʒ j.nucis moschatæ, caryophyllo-
m, cardamomi, granorũ paradisi, cubeba
m,cinnamomi,maceris,zingiberis, xyloa-
s,caphuræ,seminum pomi citrij, ß.aceto-
ß.pæoniæ,xylobasami, de vnoquoque ʒ
orum rorismarini, buglossi, borraginis,
endulæ,spicæ,sing.ʒ j. stœchadis ℥ j. radi
m dictamni,tormentillæ,zedoariæ,behen
i,behen rubei,enulæ, acori, cyperi,carli-
,rheibarbarici,foliorum sonchi, seu cris-
ni,sing.ʒ j.corticum pomi citrii tantundẽ,
eriaces antiquæ, electuarii de gemmis,v-
iusq; ℥ j. moschi g̃ iii. ossis cordis ceruini
ii.succi pomorum Apianorum,mellis,my-
balanorum chebularum, sing.℥.ß.saccha-
ad omnium pondus : quæ omnia in bocia
itrea clausa,duobus madefacta diebus, sua
i destillentur igne : quódq; primò stillaue-
it,ad vsum reponatur,detúrque die singula
ochlearium magnum : hoc enim vnum est
x veris in peste medicamentis probatum.
Quum verò quod stillat ad quandam ver-
git albedinem, aut incipit turbari, vt quid
nutile,abiiciatur,Fumanellus.

Aqua composita ad pestem ex speciebus
liberantis. Speciebus liberantis affunde a-
quã, & destilla eo modo,quo oleum caryo-
phyllorum, aut anisi,aut aliarum herbarum
sicca

ſiccarũ deſtillatur. Hac deſtillatione ſacch[arum]
rum clarificatur, tum pro ℔ j. ſpecierũ ℥
conficiuntur in forma tabellarum.

Aqua compoſita damaſcena, & oleum d[a]
maſcenum, ℞ Vini maluatici ℔ iii. aqu[æ]
roſarum, lauendulæ, ana ℔ ſemis, cinnamo[mi]
ni, caryophyllorum, ana ℥ ß. florum antho[s]
maioranæ, ana M. iiii. radicis caryophyllata[e]
corticis arantiorum, cupreſsi, coſti, balſam[i]
ana M. ß. foliorũ lauri, nucis moſchatæ, an[a]
M. j. ladani, nigellæ, ſtyracis calamitæ, an[a]
℥ j. pulueris ireos vncias ij. calami aromati-
ci, piperis longi, ana ℥ j. ß. camphoræ ʒ ij
ambræ, muſci, ana ℈ ß. terenda terantur, in-
cidenda incidantur, macerentur per die[s]
tres: poſtea deſtillentur per vitrum, prim[o]
aqua, deinde oleum deſtillat: rectificetur, ve[l]
decoquatur in vaſe duplici.

Aqua ad ægritudines ex atra bile proue-
nientes, cordis tremorem, quartanam fe-
brim, lienis vitia, & muliebres affectus ex
frigida cauſa Florum libanotidis, quam ro-
rem marinum vocamus, florum & radicum
buglosſi, cotoneorũ, ſing. ℥ iiij. croci drach.
ſemis, trita omnia, & vini albi ℔ ij. excepta,
per dies quindecim in vaſe vitreo, ſub fimo
recondita, deſtillato & vtitor, Fumanellus.

Aqua vt quis non corripiatur à febre. Su-
me ſuccum fumariæ ſeu fumiterræ depura-
tum

m, in quo passulæ diebus iij. quatuórve
acerentur, & elambicatum stillatitium li-
uorem, cum aqua lactis præbeto, Idem.

Aqua à morte liberans nuncupata, vim
mnibus præstans facultatibus corporis.
. Caryophyllorum, nucis moschatę, carda-
nomi, cubebarum, mastiches, zingiberis,
orismarini, rutæ, scabiosæ, sing ℥ ij. teran-
ur subtiliter, & cũ chelidonij succo mixta,
aqua ardenti, per duos digitos superna-
antibus, post diem vnum suaui destillentur
gne in vase duplici, & ad vsum seruetur
quod exierit.

Aqua reiuuenescere faciens atque reui-
iscere. ℞. Terebinthinę electæ ℔ j. mellis
uri ℔ v. aquę ardentis dictę ℔ ij. xyloaloes
optimè triti ʒ iij ß. santalorum tantundem,
libani, gummi hederę, ossis de corde cerui,
edoariæ, piperis longi, sing. ʒ iij. gummi
arabici ℥ j. nucis moschatæ, galangæ, cube-
barum, cinnamoni, carui, mastiches, mace-
ris, caryophyllorum, spicænardi, croci, zin-
giberis, sing. ʒ iij. moschi electi denarij pon-
dere: omnia terito alembicóque destillato,
donec aqua exierit clara, vt aqua fortis, &
dum exit aqua secũda, quæ ignea est, ignem
gradatim augeto: exibit enim aqua ad mel-
lis consistentiam.

Aqua alia Iuuentutis. Aqua ideò iuuen-

tutis vocata, quoniam iuuentutem co
uat,& vtentem à morbo liberat. Xyloa
caryophyllorum, zingiberis, galangæ,
damomi, cubebarũ, granorũ paradisi, n
barbarici cinnamomi, nucis moschat
loës, calami aromatici, maceris, sing. ʒ
mnia in tenuem pollinem redacta cribr
additóq; succi chelidonii ℔ ii. saluiæ, b
niæ, buglossæ, fumiterræ, rutæ, betonicę,
tæ, borraginis, fœniculi, sing. ℔ ß. omni
vnum redacta, cum vini albi, dulcis, opt
℔ ii. destillato, & stillati liquoris, singulis
bus, æstatis tempore cochlear vnum, hye
verò duo propinato.

Aqua destillata ad exiccandũ vlcera &
stulas, ℞. Aquæ vitæ optimæ & ter destill
q.u. in ea pone betonicæ, verbenæ, rorisn
rini, hypericonis, ana. bene coctas impo
ad aquam vitæ, vel iterũ destillentur sim
& ea lauentur vlcera.

Aqua mirabilis ad fistulam & omnes p
gas ℞. Rorisinarini, lauri, myrti, apii sylu
stris seu domestici, quas quatuor herbas
recẽter destillari per alembicũ vitreũ, cui
aquæ sume ℥ i. deinde ℞. Terebinthinę ℥
gummi hederæ ℥ iii. thuris masculi ℥ ii. cr
ci, mastices, cubebarũ, nucum muscatarum
myrrhę, galangę cinnamomi, aloës succo
trini, caryophyllorum, ana ℥ i. sed omnia s
tilit

ter puluerizata sint: & in prædictis aquis
bibita, pone in aludel per alembicum de-
lando. Hanc aquã reserua in vase vitreo.
ec valet ad omnes fistulas à gula infra exi
ntes,& omnia vulnera, si de ea in eisdem
fueris,& peciam balneatam in dictis fistu
superponas, eam mutando cum exiccata
rit. Valet multum & etiam confert cuili-
t corporis passioni, apostemati & dolori-
s intrinsecis, bibendo de ipsa modicum.
verò fistula fuerit à gula superius,addatur
edictis rebus ℥ i.piperis,& erit perfectissi-
a: fæces autem quæ de dicta destillatione
erint relictæ, puluerizes, etiam valebit si
perponatur cuicunque vlceri.

Aqua diuinæ operationis, vulnus omne
eui sanans tempore,scabiem & exiturã. ℞.
artari albi calcinati id est cũ argento viuo
ecocti ac depurati,aquæ ardẽtis,quantum
fficit ad destillandum: quod si pluries de-
illetur,efficacior redditur Fumanellus.

Aqua alia probata ad fistulam, & quæ ita
durat ferrum,quòd poteris incidere aliud
rrum,ac si esset lignum ℞.Lumbricos ter-
estres,& de eis fac aquam per alembicum,
t ex radicibus raphani, fac aquam per alem
icum:tum fac fieri tibi vnam laminam cul-
elli quæ sit a parte vna acuta, postea ponat
am faber in igne donec rubefiat, & extra-

hat, & extinguat in ea tribus vicibus æqu
quantitate ſumptis: & temperata cum ac
mine ipſius cultelli, inde perforando vitru
deinde cãdidetur: & iterum balnea in aqu
ſupra dictis: deinde poteris incidere ferru
ſecuriter, & eſt mirabilis in fiſtulis.

Aqua ad omnia vulnera, ℞. Succi agri
moniæ, ſolani, plantaginis, ana ℔ ß. vi
albi, (ana vitri albi) ℥ iiij. aluminis crudi
iij. maſtiches ℥ ij. auripigmẽti ℈ ß. albumin
ouorum numero vj. agitentur fortiter & d
ſtillentur, hac aqua lauetur bis in die.

Aqua alia ad fiſtulas, nodos, lupiã, porr
ſcrofulas, omnémque excreſcentiã, abſqu
dolore opus peragens. ℞. Olei ex lateribu
electi ℔ v. thuris albi, maſtiches, gummi ar
bici, terebinthinæ Damaſcenæ, ſing. ℥ ii
trita omnia alembico deſtillentur, & denu
additis ſalis ℔ v. alembicentur, vſuíq; ſtilla
titius liquor ſeruetur. Fumanellus.

Aqua ad vulnera citò ſananda. ℞. Aqu
ardentis ℥ iiij. theriacæ ℥ ß. elambicentur, &
vulneribus imponantur, aſperſis pulue
myrrhę & aloës, Fumanellus.

Aqua quę valet ad omnia vulnera cit
ſanãda, in quacunq; parte corporis, ſiue ſin
recentia ſiue vlcerata, & ad fiſtulam, quod
expertus ſum. ℞ Vini albi optimi deſtillat
per alembicum, vel per vas ęreum cum que

fi

aqua vitiæ, ℔ ij. aquæ rosmarini, aquæ
luiæ, simul destillatarum, ana ℔ v. zac-
ari albi ℔ x. quæ omnia prædicta de-
llentur simul, deinde, ℞. Ampullam vnam
enam folijs rosmarini & saluiæ, ana, & mi-
e cũ prædicta destillatione, & sic dimittas
r vnũ diem, postea cola, & repone in vase
treo. Modus vtendi, vt imponatur fistulis
m petia, semper post exiccationem, rursus
umectando.

Aqua alia ad extrahendum ossa, & ad ser-
andum ne membrum putrefiat, & valet in
ulneribus. ℞. Terebinthinæ bene mundæ
c albæ sine ablutione, picis naualis similiter
enè mundæ, mellis apum, ana ℔ j. & resi-
æ pini albæ & recentis, & mellis ℔ v. hæc
mnia destillentur per alembicum de vitro,
c aquam illam reserua in ampulla.

Aqua composita, pro iis qui à morbo Gal-
ico conualescunt, ex præscripto Rondelletij.
℞. Scobis ligni Guaiaci ℔ j. theriacæ bo-
næ veteris ℥ ij. conseruæ ros. bugloss. bor-
aginis, ana ℥ ii. conseruæ helenij, & anthos,
ana ℥ j. pulueris electvarij, de gemmis, læ-
titiæ Galeni, ana ʒ. ij. fiat infusio in vase
oppleto vini albi & aquæ bonæ, ana quarta-
riis iij. super cineres calidos destilletur in va
se duplici cũ cinnamomo. Dilue in eo quod
destillatum fuerit, sacchari q. s. cola per ma-

nicam Hippocratis, dato bibendam his, q
conualescunt à morbo Gallico.

Aqua theriacalis, ex eiusdẽ description
℞. Theriacæ veteris ℔ i. acetosæ M. iii. flor
chamomillæ, pulegii, graminis, cardui ben
dicti, ana M ii. temperentur in vino albo, d
stillentúrq;, aqua seruetur vsui, capiat æg
℥ ii. cum ℥ iii. aquæ acetosæ, buglossæ,
hoc cum ingreditur lectum vel stuphan
Hęc aqua curat dolores morbi Gallici, si p
se detur, vel cũ decocto milii solis, vel barc
nę, hoc est, lappę maioris. Ego, inquit, opt
mo successu curaui multos pueros, senes &
debiles hac potione, vel addendo guttas al
quot decoctioni communi Guaiaci: propte
tenuitatem partium citò penetrat, & ad ex
tra propellit. Hęc aqua, cum aqua extinctio
nis auri omne vitium argenti viui emenda
& castigat.

Aqua theriacalis ad epilepsiam, eiusdẽ. ℞
Theriacę antiquæ qr. j. mithridatii qr. ß. ra
dicũ enulæ cãpanæ ℔ ß. gallitrichi M. ii. ch
lidonii maio. M. j. temperentur per nocten
in vino maluatico. Omnia simul ponantu
in alembico vitreo, & fiat destillatio. Hæ
aqua valet in omnibus affectibus cerebri &
neruorum frigidis.

Aqua theriacalis Iacobi Siluij, qua in mo
bo Gallico vtitur. ℞. Ligni Guaiaci ℔ ß

aqu

quæ ℔ viij. vini albi nõ dulcis ℔ ij. aquarũ
mariæ, cichorij, chamomillæ, ana ℔ j.
acerentur simul per noctem super cineres
ilidos, adde polypodij quercini ℔ ß. epi-
iymi ℥ ij. asparagi ℥ vj. conseruæ rosa-
im cichorij, borraginis, buglossæ, ana quar.
.theriacæ bonæ, conseruæ enulæ campanæ,
na quartar. j. destillentur vase duplici benè
bturato. Dosis ℥ ij. vel iij. Quod si velis,
oteris vnciis tribus aquæ theriacalis, adde-
e sacchari ℥ j. cinnamomi ʒ j. & rursus
per manicã Hippocratis destillare. ita enim
sapor erit gratior. Datur mane in lecto ad
sudores prouocandos.

Aquæ octo Sãcti Aegidij ad apoplexiam
recentem, paralysim, vulnera & febres. ℞.
Hyssopi, pulegij, caryophyllatæ, cichorij, sin-
gulorum partes æquales, in mortario conte-
rantur, & destilletur in alembico aqua ser-
uanda. Postea accipe rutæ, petroselini Ale-
xandrini zedoariæ, aloës, lapidis calamina-
ris, ana partes æquales: contundantur simul,
& in prædicta aqua decoquantur ad tertiæ
partis consumptionem, coletur deinde per
pannum, & seruetur in vitro benè obstructo.
Elapsis quadraginta diebus bibant de ea sin
gulo quoque die mane diebus 10. continuis,
qui laborauerint prædictis morbis (fortè pe-
ste) & cibus tardetur horis 6. Bibita præter-

ea ieiuno ſtomacho, præſeruat ab apoplexia & paralyſi. confortat enim ſupra modum membra. Si bibatur à ieiuno cum caſtoreo recentibus his adhuc morbis, auxilio eſt. Vulneribus cum neruorum & venarum ſectione, optima eſt, ſi cum ea lauētur. Omnes febres cuiuſcunque qualitatis curat, potata nouem diebus mane, ieiuno ſtomacho.

Aqua Philoſophorum ſecunda: Accipe rutæ (agrimoniæ) ſatirionis, chelidonij, zacchari, lapidis calaminaris (aliâs tutiæ) ana, contundantur omnia, & in alembico deſtillentur lento igne. Hæc aqua valde eſt pretioſa, ſanat quemuis oculorum affectum. In cibis ſumpta à ieiuno, contra omnia venena valet, eiiciendo ea per vomitum. A ieiuno potata, curat hydropem, & mundat ſtomachum ab omnibus excremētitiis humiditatibus frigidis. Ignem ſacrum extinguit vno die, ſi fiat cum ſtuppis canabinis & hac aqua emplaſtrum. Cancrum curat permixta cum aloë, emplaſtrata cum ſtuppis canabinis bis in die.

Aqua tertia eorūdem, quæ Petralis dicitur, Accipe ſeminis pimpinellæ, petroſelini, apij, lappæ, maſtiches ana, permixta contundantur cum ſanguine hircino, addendo modicum aceti fortis, & ſtent ſimul in obturato vaſe aliquot dies, poſtea deſtillentur, & ſequetur

quetur aqua, quæ calculum frangit rubrum
vel album, acutum vel planum. Si verò cal-
culus fractus fuerit, tunc bibatur ſtomacho
ieiuno de hac aqua,& in arenam ipſum con
tinges. Qui tineam ſeu ſcabiem malam hac
lauerit aqua, ſanabitur & pili regenerabun-
tur. Omnis ſcabies corporis tribus vel qua-
tuor diebus curatur, ſi ea lauetur. Generat
mane potata, bonum ſanguinem in corpore.
Paralyſim tollit bis in die pota cũ caſtoreo,
niſi morbus fuerit confirmatus: ſanat etiam
morbum caducum & apoplexiam.

Aqua quarta, Accipe *hirundinum pullos,
cõtere & in puluerem redige, cui caſtoreum
admiſce & nonnihil aceti boni, & per alem-
bicum deſtilla. Bibita valet contra apople-
xiam, aut epilepſiam. Si etiam iuuenis aliquis
14. annorũ ea fuerit correptus, ſi quadragin-
ta diebus mane de hac aqua guſtarit, cura-
bitur. Valet tuſsi & aſthmati nouẽ continuis
diebus pota mane. Confert cerebro, purgat
ſtomachum, pectus dilatat & aufert cauſam
paralyſim facientem, auget ſemen, & refri-
geratos calefacit. A ieiuno potata cum hyſ-
ſopo, hydropem ſanat à frigiditate ortam,
& febrem quotidianam. Abſtineat tamen
ab hac aqua omnis prægnans mulier, quia
fœtum interficit. Cum hyſſopo pota, mor-
bis capitis auxiliatur, & excitat appeten-

tiam; somnum conciliat, concoctionem iu-
uat, & vrinam pellit.

Aqua quinta, ℞. Hyssopi, gladioli, sabi-
næ, abrotoni, ana partes æquales: ex his fiat
pasta, & stet aliquot diebus impastata, postea
destillatione extrahe aquam, quæ fortissi-
mæ est facultatis. Valet contra omnes febres
tam calidas quàm frigidas. Prouocat mulie-
ribus menstrua, ab ea tamen sibi temperent
prægnantes, ne interimat fœtum. Pota aqua
fluxus sanguinis sistit, seu dysenteriam, &
contra omnes fluxus ventris auxilio est.
Purgat ab humiditatibus malis stoma-
chum, & vermes enecat. Cum castoreo po-
ta, paralyticis confert, calidè sumpta singulo
quoque die.

Sexta aqua Philosophorum ex talpa, ad
tingendum colore albo aliquid in corpore
humano vel animalis: Accipe talpam, eám-
que in puluerem redige cum sulfure, adden-
do succum chelidonij & simul stent per ali-
quot dies, ac postea destilla. Eius virtus est
eiusmodi: Si animal colore nigrum nouem
diebus laueris hac aqua, eius pili reddentur
albi instar niuis. Item si huic aquæ commi-
sceantur cera & aloë, membrum paralyti-
cum curat inunctione. Sanat morbum qui
dicitur, Noli me tangere, si emplastri modo
imponatur. Capitis debilitatem emendat.

Præ-

Præterea aqua hæc commixta cum lapide calaminari & aloë, ſanat Lupum morbum, ſi bis in die emplaſtri modo imponatur, aut etiam ſi eadem aqua lauetur: caue tamen ne intra os ea vtaris.

Aqua ſeptima, quæ dicitur aqua conſeruationis: Accipe petroſelinum, & contere in mortario, & deſtilla in alēbico. Hanc aquam bibat quis qui cibum non appetit, ieiuno ſtomacho, omnem flatuoſitatem & cruditatem eius emendat, concoctionem procurat. Purgat quoque pectus à ſuperfluitatibus.

Octaua aqua, dicitur conduplicata. Accipe ſeminis apij, & olei papaueris, ſacchari albi, caryophyllorum, ana conterantur in mortario, quibus adde aquam conſeruationis prædictam, & ſimul mixta ponantur in alembicum ad deſtillandum. Valet hæc mirum in modum contra tuſsim & dolores pectoris, ſi mane frigidè, veſperi verò calidè bibatur. Bibita calidè cum caſtoreo, valet in omnibus ſplenis affectibus, & membrorum tremoribus, & caput cerebrúmque confortat. Octo has aquas, ſancto Aegidio inſcriptas, ex Germanico trāſtulimus. Reſtabat nona quoque, ſed eius deſcriptio imperfecta erat, ideóque intermiſimus.

De

De aquis compositis, quæ Elixir vo-cantur, quarum aliquæ ad balsa-ma etiam, de quibus inferius, re-ferri debent.

ELixir factum olim per D. Ioannem Ben-tiuolum, & expertum: Nutrit & restau-rat mirabiliter, deinde confortat membra neruosa, & neruos ipsos, stomachum scilice & cor: stomachum purgat, memoriã auget, ventositates resoluit, & appetitum excitat. Dosis est pro vice, quantitas drachmæ dimi-diæ. Qui stomacho fuerit calido, accipiat cũ aqua endiuiæ, etiam tempore calido: qui ve-rò stomachum habebit frigidum, tempore etiam frigido sumat cum aqua melissæ aut absinthij, aut simili. ℞. Rorism. mẽtæ, ana ℥ ß. cinnam. ℥ j. succi liquiritiæ, liquiritiæ rasæ, ana ℥j. ß. rhabarb. electi ℥ j. ß. spicæ ℈ iij. cro ci ℈ j. caryophyllorum, macis, nucis mo-schatæ, galangæ, ana ℥ j. mannæ electæ, olei de terebinthina, ana ℥ ij. tartari ℥ j. ß. pulpæ caponis ℔ ß. pulpæ perdicis ℔ j. diarrho-don abbatis ℥ iij. fisticorum, amygdalarum dulcium, pinearum mundatarum, ana ℥ viij. dactylorum passularum, penidiorum, ana ℥ vj. musci, ambræ ana ℈ ß. contundantur omnia; & infundantur in aqua vitæ per dies tres, & postea in alembico vitreo destillẽtur,

& ha

& habebis aquam vitæ puram. Si destillatio, aut infusio potius, facta fuerit in vino maluatico, multò erit melior. Ex Italico manuscripto translatum.

Aqua secreta, ℞. Vini maluatici optimi, infunde in eo flores, herbas, species, & quascunque res volueris: stet tribus aut quatuor diebus in bocia benè lutata ad putrefactionem, postea destilla lentissimo igne, & non fiat sequestratio, nisi in fine, tunc abstrahe aquas, ne fœteant & comburantur species. In illa aqua resolue saccharũ, post adde musci, ambræ, cinnamomi: & si vis habere aquam multũ delectabilẽ, tũc ℞. Saccharũ candi, su perfunde aquã vitæ optimã, & destilla aquã vitæ à saccharo, quousq; transeant spiritus: alteram pone aquã in bocia prænominata, & cadent in ea iij. vel iiij. guttæ rubeæ aromaticæ, & potest reiterari talis destillatio cum saccharo cando vt prius, idq; toties quoties, & erit res mirabilis, præsertim cũ auro, sicut scis, & habebis aurum solutũ, mirabile, efficacissimum & dulcissimum: & si vis habere purum aurũ, pone caput mortuũ in loco humido, & habebis artẽ mirabilẽ. Et iste supra dictus modus præcellit alios, vt ratio dictat, quam nõ reuelabo, propter causas quas scio.

Aqua aurea, vel elixir vitæ, ℞. Saluiæ qr. iij. nucis moschatæ, macis, zingiberis, granorum

rum paradisi, caryophyllorum, cinnamomi ana ʒ ij. rhabarbari, castorei, spicæ nardi, ana ℥ ß olei laurini ℥ ij. aromata seorsim commixta in mēsuris sex vini optimi in olla inuitreata benè cooperta, per mensem macerentur: quo elapso tēpore, coletur vinum, & aromata contūdantur minutim, vt redigātur ad formā pulticulæ: & rursus affuso priori vino stent per triduum cooperta, ac tandem per alembicum destillentur, & sequetur aqua clara instar crystalli, quam serua in vase vitreo obstructo, & vtere ad sequētia. Si hac aqua conspergas pisces, aues, carnē ferinā, & alia, incorrupta manebunt, quā diu volueris. Vinū alieni odoris, pendulūq;, redditur odoratū & integrū, si huius aquæ modicū affundas. Apostemata interna, pota sanat, aut illita. Viscera omnia cōfortat, & colicę prodest. Vulnera sanat, si petia madefacta hac aqua, vulneri admoueatur. Apoplexiā imminentem præcauet, bibita, aut cerebro illita. Oris & gingiuarū affectus curat, & anhelitus graueolentiā ob gingiuarū putredinem, nariū item atque auriū emendat. Si bibatur à viris conseruat eorundem vigorem, & timiditatem corrigit, exiccādo humiditates. Faciei maculas, oculorum, atque etiam totius corporis corrigit, ex Germanico incert.

Aqua alia aurea dicta, & virtutis singula-

issimæ. ℞. Foliorum saluiæ ℥ ij. nucis moschatæ, caryophyllorũ, zedoarię granorũ paradisi, ana ℥ ß. cinnamomi ℥ j. lauendulæ ℥ ij. vini boni qr. iiij. hæc omnia habeãtur in vase benè obturato per 4. dies, postea coletur vinum, aromata verò tundantur benè, ac iterũ vino cõmisceantur, in alẽbico aut balneo Mariæ destillatũ fiat. Confortat retentiuam stomachi appetitiuámq; , corrigit affectus pulmonis, splenis ac interiorũ omnium. Est & amuletum venenorum omnium, sanguinem clarificat, anhelitus graueolentiam ac polypum aufert, sed & grauedinẽ, tusses, dyspnoeas, spirandi difficultates, confortat cerebrum ac memoriam, visum acuit, oculorum qualescũque defectus sanat, vulneratis, flagellatis, aut ab alto cadentibus singularis medicina, apostemata discutit: guttam, apoplexiam non admittit: impetiginem, lepram mundat: in spasmo vltimum auxilium. Si vinis corruptis misceatur, rectificat odorem saporémque vini: conseruat senes, formosos & bene coloratos.

Elixir vitæ, ex descriptione Fierauanti, omnium medicinarum facultatem intendit, si modicum iis permisceatur. ℞. Caryophyllorum, nucis moschatæ, zedoariæ, zingiberis, galangæ, piperis albi, nigri, baccarum iuniperi, corticum citri, cort. arantiorum, saluiæ

ſaluiæ,baſiliconis,roriſmarini,mentæ,maio-
ranæ, baccarum lauri,pulegij, gentianæ,ca-
lamenti,foliorum ſambuci, roſarũ albarum
rubearum,ſpicænardi,cubebarum,aloës he-
patici, ſeminis artemiſiæ, ſem. maioranæ
ana ʒ ij.ficuum,paſſularum, groſſorum,da-
ctylorum, amygdalarum,nucum pinearum
ana ℥ vj. mellis albi ℔ j. muſci orienta-
lis ʒ j. ſacchari fini ℔ iiij. miſce,contu-
ſis omnibus contundendis, & in aquæ vitæ
℔ xv. infundantur. Sit autem aqua vitæ ad
minimum tertia vice deſtillata. Stent ita in
bocia bene obturata,decem diebus aut am-
plius,poſtea in Balneo deſtillentur vſque ad
fæcum exiccationem. Poſtea extrahe aquam
è recipiente,ponatúrque in Pellicano,& cir-
culetur in fimo equino per duos menſes con-
tinuos Poſt circulationem tuum elixir ha-
bebis paratum, Poſt hæc accipe bociam
cum reliquiis fæcum, & deſtillentur in cine-
ribus fortiſsimo igne, etiam extillabit aqua
rubra inſtar ſanguinis, quæ admodum fœ-
tet, & turbida eſt: quæ & ipſa circuletur vt
prior: & hæc eſt ignea ſubſtantia, quę etiam
mortuos ſuſcitare poteſt. Poſt circulatio-
nem ſeruetur. De priori aqua, quę per
balneum eſt extracta, ſi tertio quoque die
per os ʒ j. accipiatur, corporis integritatem
conſeruat, & à morbis tuetur. Si vulnera ea

made-

nadefiant bis térve ad ſummum, curantur: culorum morbis omnibus apprimè conue it, gutta vna inſtillata, viſum conſeruat. Fa- ies & pectus ſæpius hac aqua lota, iuuentu em conſeruat. Per os aſſumpta, venerem ſti nulat, & mulieres infœcundas, ad conceptũ iſponit. Poſterior aqua rufo colore prædi- a, doloribus matricis medetur per os ſum- ta: põdere duarũ drachmarũ aſsũpta, pleu itidem ſoluit: colicos dolores inunctione urat, ſimiliter & lienis duritiem, dentiũ, do orem, anhelitus fœtorẽ, & alia huiuſmodi anat. Omnis generis febres tollit, quia po- enter omnes humores diſcutit & diſsipat. icui ægroto vocis acciderit priuatio, dabis huius ℥ j. cum altera ℥ prioris aquæ, intra s, & loquetur: quod ego millies expertus um.

Aqua mirabilis quæ dicitur mater Balſa- mi, cuius infinitæ & mirabiles ſunt proprie- ates, & in fiſtulis mirabilem operationem producit. ℞. Terebinthinæ ℥ j. thuris maſcu i ℥ ij. aloes ſuccocitrini, maſticis caryophyl orum, galãgæ, cinnamomi, croci, nucis mo- ſchatæ, cubebarum, ana ℥ j. gummi hederæ ℥ v. omnia ſubtiliſsimè pulueriſentur, dein- de in alembico benè lutato luto ſapientiæ, deſtillentur lento igne. Prima aqua erit clara & alba, donec incipiat croceari & inſpiſſari,

tunc remoue ipſam,& collige ſecũdam,quæ erit crocea,ſpiſſa,& priori ſupernatat. Cum autem color ille croceus magis intenditur, remoueatur ſecunda, quia venit tertia,quæ eſt ſicut mel clarum:& propriè balſamũ vocabitur,& eius facultates quoque obtinet. Si eius guttam cum cuſpide cultelli in fundo cyathi aqua pleni poſueris, non diſſoluitur, quemadmodum verum Balſamum: poſtquam ſteterit per vnam horam, venit in ſuperficie aqua ſine diſſolutione. Ardet quoq;. Deinde congelat lac, ſi in vna libra lactis ponatur vna gutta tepida ſtatim congelat illud,ſicut Balſamum.Prima aqua Balſamum dicitur,& hęc curat fiſtulam,ſonitũ aurium, ſi de ea ij. vel iij. guttas mane auri impoſueris. Secunda aqua vocatur oleum Balſaminũ,quæ curat oculos expalpebratos, leproſos & lacrymoſos ſubitò, ſi cum ea mane & ſero laueris. Tertia vocatur Balſaminum oleum artificiale, quod in facultatibus idem eſt,quod naturale.Curat & ſtringit omnem tineã,ſcabiem & ſuperfluitatẽ,in quacunque parte humani corporis acciderit:omnia apoſtemata & omnia vlcera recenter eueniẽtia, omnémq; tumorem oculorum,ſi cum ea laueris.Repercuſsiua eſt magis humorum frigidorum,quàm vlla alia medicina.Omnem dolorem dẽtium,vel ex verme,vel ex humo-

e fluente, si cum ea laueris, curat, restringit, & interficit. Et in omnibus venenis frigidis, sicut bufonis, araneæ, serpentis, scorpionis, optimè valet, nec est posibile vt hominem ledant, si aliquis ab illis punctus, guttam tepidã huius apposuerit. Omnia vlcera quantumque profunda sint, siue in carne, siue in neruis & osse, & apostemata saniosa, si cum ea laueris, sine aliqua tenta, curat intra nouẽ dies; quantũcunque terribilia, seu immũda, fistulata vel cancrata fuerint, etiam noli me tangere, & morbum Aegidii: habet etiã mirabiles effectus in dulcificatione corporum metallicorũ. Omnem guttam frigidã, si cum ea laueris, & si cum pãno lineo supra locum doloris emplastraueris, curat & percusiões lapide, vel casu, læsione loci facta panno lineo in eo tincto & superposito desiccat, & restringit, neruósq; fortificat vel confortat: & scias quòd est calidisima supra omnem gradum, & nulla res calidior reperiri potest: & est tantæ penetrationis & caliditatis, quòd si vnam guttam tepidam posueris super manum statim penetrat sine læsione, & non senties. Tumorem pedum, tibiarũ, & dolorem iuncturarum læsione ibi facta superposita curat ex frigida causa, vel ex sanguine corrupto. Dicitur hic liquor mater Balsami, quem si probare volueris, accipias pullum de-

plumatum & mundatum à viſceribus, po-
ſtea calefac eum ad ignem tandiu, quòd
vix poſsit teneri in manu, poſtea line eum
cum dicto oleo, & expone ſoli per duas ho-
ras ad exiccandum, & iterum iteretur vn-
gendo cum dicto oleo, & deſiccetur: poſtea
vbi vis repone, quia nunquã putrefiet, & hu-
ius generis plures habet facultates. Berta-
palia.

Aqua ſeu oleum magnificum, variæ ad
multa facultatis, ad viſum vtique inſtauran-
dum memoriámque. Membrũ quodcunque
litum roborat, pituitam ventriculum læden-
tẽ digerit, & ipſum roborat, cochlearis men-
ſura præbibitũ, quo etiam modo ieiunè ſin-
gulo die ſumptum, ab omni tuetur morſu,
& venenoſorum morſui impoſitum, liberat
à veneno: illitum ſcabiem ſanat, & tineã: au-
ribus impoſitum, grauem tollit auditum, ad
oculos confert humentes, & ad omnem he-
betudinem: internorum verò tumores, potũ
liberat & dentes lotione: & ſi vlcus cancérq;
quaque die madefiant, curãtur: pari modo &
neruorum reſolutio: crurũ ſanat tumores,
omnémque ægritudinẽ à cauſa frigida pro-
uenientem. Accipit autẽ terebinthinæ ℔ ß.
aquæ ardentis ℔ ij xyloaloes, ſantalorum
citrinorum & rubeorũ, cinnamomi electi,
cubebarum galãgæ, nucis moſchatæ, carda-
momi,

momi, croci, thuris, maceris, maſtiches, zingiberis, ſpicæ nardi, caryophyllorum de vno quoque ℥ iij. gummi Arabici ℥ j. moſchi ʒ j. ambari tantundem, omnia per ſe trita, & in cerniculo cribrata, cum aqua ardenti in vitreo vaſe per diem excipito, ignéque molliuſculo deſtillato, donec ſtillans aqua exierit clara: cúmque colorem mutauerit aliud vas ſupponito, & vtrunque per ſe ſeruato. Fum.

Elixir, ſiue aqua vitæ compoſita, quæ ad Balſamelæa quoque erit referenda.

RECipe caryophyllorum, nucis moſchatæ, zingiberis, galangæ, piperis longi, piperis nigri, zedoariæ, granorum iuniperi, corticum aranciorum, corticum citriorum, maioranæ, roriſmarini, mentæ, baccarũ lauri, pulegii, ariſtolochiæ rotundæ, ſtœchados, ſigilli b. Mariæ, cardui benedicti, florum cheiri, florum primulæ veris, roſarũ rubearum, florum ſambuci, ſpicæ nardi, ligni aloës, cubebarum, cardamomi, cinnamomi electi, calami aromatici, ſaluiæ, baſilici, gentianæ, calamẽti, ſantalorum omnium, acori, pæoniæ, radicum & granorum, macis, nigellæ, cornu ceruini, raſuræ eboris, chamædryos, chamæpityos, melligetæ, maſtiches, thuris albi, aloës hepatici, myrrhę, florum camomillæ, a-

 nethi

nethi, artemisiæ, betonicæ, ana ℥ iij. florum borraginis, florum buglossæ, melissæ, seminum anisi, fœniculi, carui, ana ʒ ij. specierum electuarij de gemmis, specierũ diarrhodon, specierum triasantali, specierum aromatici rosati, ana drachmæ dimidium, diamoschi dulcis diambrę, electuarii de gemmis, theriacæ, diacori dianthos, ana ℥ ſ. florum lychnidis, altilis, rubrorum, florum calendulæ, radicum bardanæ, radicum filicis, ana ℥ ſ. chelidonii maioris cum radiculis à terrestri immundicia repurgatis, & relectis foliis marcidis, si quæ fuerint, ℥ j. rhabarbari electi sesquiũciam, olei de terebinthina ℔ j. Omnia supradicta benè puluerizata vel conquassata, ponantur quælibet & singula suo tempore (incipiendo à vere, continuandóq; per æstatem) in aqua vitæ optima quæ facta sit ex vino Rhenano antiquissimo, generosissimo, non marcido aut fæculento per alembicum vitreum non æneum, fermentetúrq; in ea toto singulorum præsertim florũ & herbarum colligendorum tempore, obturando quàm exquisitissimè vas siue bociam (quæ vitrea sit aut saltem terrea Sigburgensis Samia nostra) operculo vitreo circumlutato. Aqua autem vitæ in qua macerabuntur dictæ species, sit ad pondus librarũ vigintisex, plus minus. Si in tres diuersas bocias diuideres

tes aquam, similiter species & res ad ratam diuide: quia securius destillabis in tribus vicibus, quàm in vna. Et pone bociam cum superimposito alembico in balneo Mariæ sub moderato igne. Primùm exibit elixir vitæ, & serua illud per se benè obturando vas vitreum, ne respiret. Deinde stillabit aqua grossior quæ solum ad viliores vsus valet. Fæces verò, quæ remanebunt in alembico, cucurbita vel vesica, æquiualent theriacæ, & seruiũt pauperibus ad plures infirmitates.

Elixir vitæ aliud, mirabiliter caput roborans, priori ferè simile, nisi quod minori sumptu & labore comparari potest: ℞. Caryophyllorum, nucis muscatæ, zingiberis, zedoariæ, galangæ, piperis longi & nigri, corticum citri, seminis iuniperi, foliorũ saluiæ, basilici, rorismarini, maioranæ, euphragiæ, fœniculi, betonicæ, baccarum lauri, pulegij, gentianæ, calamenti, rosarum rubearum, spicæ nardi, ligni aloës, cubebarũ, cinnamomi, cardamomi, calami aromatici, stœchadis, macis, thuris masculi, ana ʒ j. postea, ℞. Ficuũ siccarũ, passularum, dactylorũ sine ossibus, amygdalarũ dulcium, ana ʒ j. ß. mellis ℥ vj. sacchari albi ad pondus omniũ, terantur omnia simul benè, & ponantur in aqua vitæ trium coctorũ, & postea repone omnia in ampulla vitrea, & destillentur lentè vt in

aliis elixir vitę.

Aqua laudatiſsima, Balſami vires in ſe c[ontinens], tinens, ad multas ægritudines neceſſaria e[x] Fumanello. Aqua quæ Balſami facultat[em] ęmulatur, lætitiam affert cerebrum confor[tat], tat, tumores intrinſecus ſuppuratos, ſeu vo[micas] micas rumpit pota, oculorum ruborem & maculas delet, fiſtulam curat, & cancrũ im[posita], poſita, potu morbum ſanat comitialem membrorum reſolutionem, ſeu paralyſim i[n] uncta curat, quæ ex frigida eſt cauſa, vin[o] modico cõmixta cochlearis mẽſura, ieiuné-que ebibita, ſenectutẽ retardat, & ſanitatẽ cõ-ſeruat, lẽtigines à facie, putredines, omnéſq[ue] maculas linita delet guttámque roſaceã, vul-go nuncupatam, faciei morbum ex eryſipe-latis genere: dentium tollit dolorem, & au-rium ſpiritum flatuoſum impoſita, narium fœtorem & gingiuarum ſynanchen, om-némque gutturis rumpit abſceſſum: melan-cholicis confert, iſchiadicis. podagricíſque: aſcitẽ curat, colíque dolorẽ à cauſa frigida, & coronariæ ſuturæ lita, omnẽ tollit capitis dolorẽ, ex frigida cauſa euenientem: vermes interficit, ad ℥ ß. quãtitatẽ ſumpta, quo mo-modo & veneno obſtat. Plura etiã promittit, quàm ſcripta ſint. Cuius confecturæ hic eſt modus. Maſtiches, caryophyllorum, nucis muſcatæ, cardamomi minoris, cubebarum,

piperis

peris longi, cinnamomi, galangæ, zingi-
eris, ligni aloës, cardamomi maioris, de sin
ulis, ℥ ß. spicæ nardi ʒ iij. maceris ʒ j. caphu
e ʒ j. ß nucis Indicæ. ʒ ß. vini albi, subtilis,
ori quod sufficit, inuicem commixta suaui
estillato igne.

Species pro vino Maluatico destillato lo-
o auri potabilis, ℞ Vini maluatici electissi-
i mensuras vi. ponatur in bocia & destille-
ur suaui igne per cineres, septem vel nouem
icibus: aquam vitæ sic benè rectificatam
one in vitro cum sequentibus: ℞. Sperma
eti, ambræ electæ, rhabarbari optimi sing.
ʒ. ii musci fini & electissimi ʒ. i. vel plus: po-
ne huiusmodi res in sacculū vel pilā de pan-
no raro subtili & bene mundo. Huiusmodi
sacculus postea ponatur ad vinum supra re-
ctificatum, & bene claudatur orificium vitri:
efficietur tale vinum aurei coloris. Posset &
cinnamomi interioris aliquid addi, & erit
magis delectabile. Virtutes huius aquæ: ve-
nena curat & expellit. Ad præseruandum,
contra pestem detur gutta vna mane, cum
modica medulla panis, factis prius aliis pur-
gationibus, & phlebotomia. Infecto verò da
testam nucis muscatæ plenam cum mica pa
nis albi, deglutiendo curat. Ego verò do cum
aliis medicinis bezoarticis, & misceo cum
electuariis cordialibus ad dirigendā opera-

tionem. Et in hac destillatione inueni multa bona iuuamenta, Incert.

De aquis metallicis, & forti.

AQua argenti sublimati ad cancrũ, extirpans eum radicitus, & citò interficit, si superponatur, ita vt non longa curatione sit opus, nisi quatenus vlcus est: fiat autem aqua hæc hoc modo, Liquefiat stannum & dum incipit refrigerari & condensari, proiiciatur super ipsum de Mercurio tantum, quantum est ipsum stannum, incorporentur, vt fiat totum sicut pasta, & illa pasta super lapidem purum & lęuigatum poni & duci & optimè triturari debet, & postquam ita factũ fuerit, addatur ei de Mercurio sublimato quantum est ipsa pasta, & iterum teratur & ponatur super lapidem, & tunc fiet sicut aqua, & hoc per alembicum debet destillari, & quæ inde extrahitur aqua, debet colligi, & seruari ad vsum.

Contra omnem scabiem, pustulas, impetiginem, serpiginem, & morpheam, &c. liquor destillatus, ex Theophrasto. ℞. Enulæ campanæ ℥ j axũgiæ ℔ ß. argenti viui ℥ ß. sulphuris ʒ ij destilla per alẽbicum, & vnge.

Aqua aluminosa ad omnia vulnera, cuiusdam viri nobilis secretum ℞. Succi agrimoniæ, solani, plantaginis, ana ℔ ß. vini albi ℥ iiij.

iiij. aluminis crudi ℥ iiij. masticis ʒ ij auripigmenti ℈ ß. albuminum ouorum numero vj. agitentur fortiter & destillentur. Hac aqua lauatur vulnus bis in die.

Aqua aluminosa nuncupata, cuius in oris & aliarum corporis partium, omnibus vlceribus corrosiuis, mira vbique locorum facta est experiẽtia. Accipiuntur autem aluminis, succi portulacæ, succi plantaginis expressi, seu vuæ omphacinæ, & albuminis, seu candidi ouorum, ana partes æquales, & more aquæ cinnamomi destillant pharmacopolæ.

Aqua aluminosa alia ex libro Fulgoni. ℞. Albuminum ouorum numero quindecim, aluminis rochæ, succorum plantaginis portulacę, solani, aquę rosarum, succi agrestæ, ana ℔ ij. misce omnia & destilla in alembico: perducit vlcera antiqua ad cicatricem.

Experimentum quo se vsum fuisse quidã retulit chirurgus, ad carcinomata. Lateritio namque lapidi ignito aquam infundebat aluminosam, & refrigerato lapide ac pendente, aquam destillatam colligebat, in eáque linteolum madefactum vlceri imponebat, mirúmque modũ carcinoma post dies paucos curatum fuisse retulit, Fuman.

Aqua prestantissima ad maculas oculorum. ℞. Mellis albi ℔ ij antimonii, tutię prę paratę, sacchari candi, ana ʒ iij. aloës optimi

ʒ ß.

℥ ß.chelidonii,rutę,euphragiæ,anaM. ß.d
ſtillentur in alembico.

Aqua tutiæ præparatæ. ℞. Aquæ euph
giæ,aquæ fœniculi,aquæ matriſyluæ,ana
ß.aquæ roſ.℔ ij.tutiæ præparatæ ℥ ij.alc
℥ ß cuperoſæ albę ℥ ß.camphoræ ℥ j.mi
& fiet aqua probatiſsima, ex Arnoldo,
maculas oculorum.

Aqua Marchaſitæ, quę oculorum deſtr
ſuffuſiones, & confirmatas emollit. Marc
ſitæ fruſta ignita, in oleo communi antiqu
pellucido extincta tritáque, deſtillato, & d
nuo cum fæce ſua terito, deſtillatóque.

Aqua ad lepram alióſque morbos. Aq
ſtillatitia ad leprã, omnémque corporis d
fœdationem, oculos mundans, iuuentute
conſeruans, & ad alia quàm plura efficax,
experimẽto coniici poteſt, Limaturæ, ſeu
mentorum argenti, æris, ferri, plumbi, cha
bis, cadmiæ, auri, æreæ, & argenteæ, ſtyraci
de omnibus æquale pondus, macerẽtur di
vna & nocte in vrina pueri non polluti: al
tera verò die in vino albo calido, & die ter
tia, in ſucco fœniculi, & quarta die, in lact
mulieris maſculum lactantis, quem peperit
quinta die in vino rubeo, & ſexta in ſeptu
plo ſui, albuminum ouorum: qua deſtillata
ad vſum reponantur.

Aqua contra leprã. ℞. Roris maialis mẽ
ſura

ras quinque, sulfuris ℔ j crystalli ℔ ß. cam
hora ℥ j. misce & mitte stare, postea deco-
hantur leuiter, & rursus quiescant, tum de-
lla, adde margaritas. Purgat choleram ad-
tam & melancholiam.

Calx non extincta, cum ouorum albumi-
bus excepta, supérque marmoreum dedu-
a lapidem ita stillato, vt quod crassius est
escendat, & per diem & noctem in loco
ruato humido, & denuo destillato, ad fa-
em dealbandam.

Alia aqua dealbatiua. ℞. Calcem & incor
ora super marmore cum aqua albuminis
uorum per alembicum destillatorum: &
ac ita spissum, sicut salsam, deinde pone in
rinali in loco humido per diem & noctem,
ostea destilletur aqua ex his per alembi-
um, cum suaui igne, & sine fumo, & quod
estillatur pone in vase vitreo.

Aqua faciē dealbans. ℞. Albuminis oui,
boracis petrosi salis, aluminis rochæ, sing ℥
quodlibet per se tritum, albumini ouorum
commixtum, destillato, vtitórque.

Aquę fortis hodie magnus est apud Chy
mistas & Aurifabros vsus, sed & in medici-
na quoque, ad nonnullos morbos depellen-
dos celebratur. Amatus Lusitanus fœliciter
vsus est ea, in magno & maligno faucium
vlcere. A principio suffusionis quidam ea cu

xantur

rantur, adhibita oculis. Chirurgus quidam aliquãdo in dentem mulieris imposuit, quæ inde ferè insaniebat, donec opio adhibito à medico quodam, melius habuit. Ad vlcera, fistulas, cancros & porros, dum non fuerint inostata, & concaua, solummodo madefaciendo cum pluma vel panno lineo ex aqua cum qua separatur aurum ab argento. Antiqui vt aurum ab argento separarent, vtebantur atramenti sutorij stillatitio liquore, vt nunc quoq; in Asia faciunt illi, qui ab argento aurum separant. Nostri verò vt aquã fortiorẽ reddant, & vehementiorem, salẽ petræ adiiciunt. Bellonius de medic. cadauera seruantibus. In aquam fortem, si ferrũ aut alia aliqua materia proiiciatur, statim ebullit, & sursum fertur, & nisi expiraret, vasa dissilirent. Sin aurum in eam inieceris, non æquè intumescit, resoluit id in arenã, reliqua metalla omnia in liquorem. Argentum vbi in ea fuerit liquatum, immittantur laminæ cupreæ, & argentum his adhærebit, quod postea scopa separatur, ac tandem fusione vniuntur.

Aqua fortis, ℞. Vitrioli, salis petræ, fiat aqua per destillationem, in quam ponas vasa argentea deaurata, & eliquabitur luna, & sol manet integer, postea cola, & si Solem demulcere volueris, appone ad prædictam

uam ſalis * . poſtea verò quodlibet ſicca & epara. Alia.

℞. Aquæ fortis, ſalis cõmunis & ſalis am-oniaci parum, deſtillẽtur ſimul: aut ſi aqua tis prius fuerit deſtillata, iam dictæ ſpe-s deſtillentur, & vocatur aqua regis, & ſe-rat aurum. Aqua fortis verò communis, arat tantum argentum, aurum graduat illuſtrat.

Aqua cauſticatiua in fiſtulis ſine dolore: & iã valet ad glandulas, ſcrofulas, & porros, ad omnes excreſcentias in corpore huma o, & aufert ſine dolore. ℞. Olei laterini optĩ i, maſticis electi, gummi Arabici, terebin-inæ, ana ℥ iij. piſtentur piſtanda: & omnia nul miſceantur, & per alembicum deſtil-ntur: quam deſtillationem miſce & incor-ora, cum ℔ ß cineris cerri: & iterum de-illa per alembicum, & quod fluit, reſerua vaſe vitreo benè clauſo.

Aqua mirabilis in fiſtulis, cum qua ſcribi oſſunt literæ aureæ in ferro. ℞. Cornu a-etis abraſum exterius, & incidatur ſubtili-er, & ponatur ad deſtillandum in alembico itreo ſubtiliter, tunc iſta aqua quæ exit ope atur in ferro calido ipſum deaurãdo, & mi-abiliter valet in fiſtulis. Bertapalia.

Aqua corrodens loco cauterii, adeo vt etiam corrodat ferrum, ℞. Salis nitri ℥ ii. vi-

triо

trioli Romani ℔ j. cinnabaris, aliàs vcifur
iiii. quælibet per se terantur, deinde sim
misceantur, & per alembicum destillentu
& hanc aquam collige, Idem.

Ruptorium, quo omnem contingit inc
dere tumorem, abscessúmve absque ferr
Habet autem vitrioli Romani rubefacti
vj. salis, nitri, vtriusque ℥ ij. gallarum,
lis ammoniaci, singulorum ℥ viij. vitrio
non rubefacti ℥ ij. omnia destillentur alem
bico, & in vase seruentur vitreo. Vsus qui
dem est, vt oliuæ sarmento, lignóve acu
to in hac madente aqua, tumor incidatur
qua pariter & porri tolluntur, Fumanel
lus.

Aqua ad vlcera cacoëthica & quomodo
cunque maligna & fistulas, Religiosi cuius
dam apostatæ medicamentum, de quo alib
scripsimus, mihi à pluribus iam annis rela-
tum, & experientia comprobatum, omnem
detergens putredinem, & ad sanitatem re-
ducens, quod habet chalcitidis, seu vitrioli
Romani ℔ j. salis nitri tantundem, aquæ
quod sufficit, coquantur simul cum modico
argenti viui. Accipito autẽ aquæ huius cla-
rificatæ ℔ ij. argenti viui ℔ j. & omnia com
mixta alembico destillato, & peracta destil-
latione, vitream bociam frangito, & quod
intus est veluti fæx conterito, & denuo cum

præ

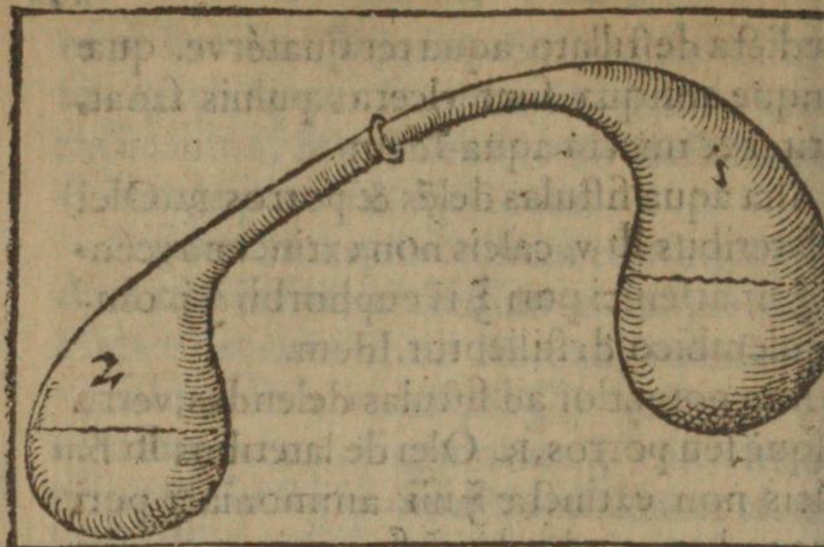
[p]rædicta destillato aqua ter quatérve. quæ[cu]nque antiqua sunt vlcera, puluis sanat, [p]ariter & iniecta aqua. Idem.

Alia aqua fistulas delẽs & porros ℞.Olei [de] lateribus ℔ v. calcis non extinctæ recen[ti]s ℥ iij. arsenici puri ℥ ij. euphorbij ℥ j. om[ni]a alembico destillentur. Idem.

Alia potentior ad fistulas delendas, verrũ[car]ũsque seu porros, ℞ Olei de lateribus ℔ ß. [c]alcis non extinctæ ℥ iiii. ammoniaci puri [ta]ntundem, euphorbij ℥ ß omnia cum oleo [m]ixta, alembico destillentur & stillaritius li[qu]or ad vsum seruetur. Idem.

℞ Tartari albi, salis nitri, ana pulue risen[tu]r subtiliter super lapidem purificatum po[st]ea fiat fouea in medio pulueris, & impone [ca]rbonem ardentem, & oleum quod inde [fl]uit serua, & loca morpheatica cũ eo inun[g]as, & sanabuntur.

Aqua fortis (à Gallo empirico) ℞. Salis ni[tr]i, vitrioli, ana ℔ ij. aluminis vsti ℥ viii. om[n]ia subtilissimè terantur, postea ponantur in [c]ucurbitam vitream benè lutatam, hoc mo[d]o, da sibi ignem, per horas decem semper [a]ugendo.

Aqua fortis, ℞. Auripigmenti, floris æris ana ℥ ij. vitrioli Romani ℔ j. ß. salis nitri ℔ ij. aluminis ℔ iij. omnia pulueriſentur, & fiat ſecundum artem deſtillatio.

Aqua fortis ad fiſtulam antiquam, & profundatam etiam in oſſe, mirabilis, ex lib. manuſcripto vetuſtiſsimo. ℞. Salis ammoniac. vitrioli auripigmenti rubei & citrini, viridis æris, ana ℨ ij. vel plus, vel minus, pro tua voluntate, ponantur in alembico vitreo benè lutato, & fiat lentus ignis, augendo donec alembicum fiat rubrum, deſtillatum ſeruetur in vaſe vitreo benè obturato, quia aliter exhalaret. Tantę enim virtutis eſt aqua iſta, quòd oſſa penetrat, & ideò in cõcauo fiſtulę ponatur vna gutta modica: ſtatim cauterizat, ſicut igni. Poſtea remoueatur arſura cũ albu-

bumine oui aut butyro, tunc adhibeatur
autela in generatione carnis.

Alia, ℞. Salis petræ, vitrioli Romani, ana
℥ ij. aluminis calcinati ℔ ß. puluerisentur
hæc omnia, & ponantur in cucurbita & de-
stillentur. Dealbat hæc aqua dentes nigros,
cum penna anserum guttulam tantùm ap-
posueris dentibus, quos pura aqua fontana
postea laua & ablue.

Species aquæ fortis ad vermes(verrucas)
tubercula ℞. Salis ammoniaci, vitrioli Ro
mani, æruginis, ana ℥ ij aluminis saccharini,
calcis viuæ, ana ℥ ß. mixta destillentur.

Alia aqua mirabilis in fistulis, & dissol-
uens margaritas, & aurum in foliis. ℞. Salis
ammoniaci ℔ ß salis nitri ℥ iij. tartari ℥ ij sa
lis cõmunis ℥ ß omnia puluerizẽtur & destil
lentur per alembicũ, in vase vitreo seruetur.

Aqua quæ tingit equos, canes, pannos vel
pennas in viridi colore. ℞. Cuperosæ ℔ j. &
aerilij ℔ ß. subtiliter puluerizati, & per
alembicum destillato, & quod fluit reserua
in ampulla vitri benè clausa.

Ad tollendum cancrum, secretum magi-
stri Francisci: ℞. Destillationem per alembi-
cum argenti viui, argenti sublimati, vitrioli
Romani, & vtere.

Aqua fortis conueniens moro, Berta-
pal. cap. 6. de apostematibus, ℞. Vitrioli

Romani, aluminis rochæ, salis ammoniaci salis gemmæ.iiij.iij.ij. & j. hæc sunt pondera secundum ordinem, & fiat destillatio a alembicum vitreum aptatum cum luto sapientię, & cum stercore bouis, & paleis mixtis, sicut faciunt dominæ, quando imbocc canistros. Ista aqua mirabilis est, & tangendo morum, destruit ipsum & omnem aliam carnem additam. & ista vocatur aqua fortis & aurifices vel fabri diuidunt aurum ab argento cum hac aqua.

Aqua fortis valēs in fistulis, & est mult virtutis & potentiæ in vlceribus. ℞. Salis nitri, vitrioli Romani, aluminis rochæ, ana ℔ j. quęlibet per se terantur subtiliter, & simul incorpora, & pone in alembico, fac lentum ignem, & accipe primā aquam per se, donec rubescat alembicum, tūc remoue aquam illam, & collige aliam per se, quia prima nihil valet: & auge ignē donec incipiat rubescere & tunc reduc cineres qui sunt in vase vsque ad collum, & fac ignem fortem, donec rubescat alembicū, & cessabit fumus ille rubeus qui apparebit in vase vitreo, & sigilla bene cum cera, & serua supradictā aquam. Infrigidato furno, in fundo vasis inuenies massam rubeam, quam serua. Aqua dicta, est fortior aqua mundi, & habet mirabiles operationes in se. Nam hæc aqua soluit, corrodit

carnem

carnem, & redigit omnia mundi in puluerem & aquam: sicut lapides & metalla. Si calefiat, emittit fumum rubicundissimum & fortem. Hæc aqua si tangit per se carnẽ vel vestem, tingit eam colore croceo, qui nunquam deleri potest: in carne durat color pluribus diebus, si laueris maculam cum lixiuio, fit valde rubeus color. Item si posueris paululũ bonæ lunæ, hoc est argenti, in aqua ista, tingit colore nigro, qui deleri nõ potest. Item si posueris aliquid Mercurij, hoc est, argenti viui ita quod liquefiat, fit fortior igne. Nam si tangit carnẽ, cauterizat ad modum ferri igniti, & non sentitur: & est optima ad faciendum cauteria, mortificat omnes fistulas, & cancros & carbunculos, humores prauos & venenosos. Item si apponatur ferrum in dicta aqua, statim calefit & bullit absque igne, & facit de ferro aquam rubeam per intromissionem ferri. Et si extraxeris aquam per Alembicum, remanebit ferrũ in fundo vasis, & erit puluis rubicundissimus, qui dicitur, crocus Martis. Itẽ si in prædicta aqua posueris Venerẽ, bullit, & fit de ea, aqua viridis. Et si extraxeris aquam per Alembicũ, remanebit Venus in fundo vasis puluis nigerrimus, qui est calx veneris. Nota quod si posueris in dicta aqua saturnũ facit aquam claram, & si extraxeris, remanebit sal albus,

& amarus. Item si posueris in ea Iouem, fa-
ciet de eo pastam sicut butyrum:& si de-
caueris fiet puluis albus. Item si posueris in
ea Mercurium, faciet de eo aquam clar-
& si dimiseris residere aquam Mercurij,
det ad fundum ad formã glaciei: & si de-
caueris remanebit sal albus, sicut cera fo-
simus. Et si volueris recuperare argent-
tuum quando est in aqua, pone in illa
qua Mercurium crudum, & statim bona
na intrabit in Mercurio, tunc vacua aqua
& accipe mixtionem & pone in pelle cap-
li & comprime optimè, exibit Mercuri-
quod verò remanebit in corio, pone in
biculo ad fundendum; & inuenies bon-
lunam. Item si posueris in ea solem, fit aq-
crocea, & si siccaueris, fit sal aureus amar-
vt terra, valet in desiccando fistulas. Item
dissolueris in dicta aqua partem vnã de b-
na luna, & tantum de Mercurio, & tantu-
de argento sublimato albo, & quartam pa-
tem vnius istorum de tutia Alexandri-
& extraxeris aquam per alembicum, rem-
nebũt omnia ista in fundo vasis ad forma-
lapidis: de quo lapide pone partem vna-
supra quatuor partes æris & fiet albũ, sic
argentum de xxij. solidis pro vncia, cum qu-
si posueris de bono argẽto, pulchra possu-
fieri ornamenta. Item si posueris vel fecer-

fie

ri vasa parua, vel annulos, vel alia facta de
ro & medietate argenti, & si postea acce-
tis panem rubeum, qui remansit in fundo
sis aquæ supradictæ, & pulueri zabis, fa-
s mirabilia.

Aqua alia ad fistulas, porros, verrucas, &
los tollendos. ℞. Cuperosæ, id est, salis ni-
, vitrioli Romani, calcis viuæ recentis, ana
rtes æquales, terantur & destilla per alem-
cum. Prima aqua exiens est alba, valet ad
tigines, & non ad porros: altera rubea,
æ valet ad porros & verrucas, & ad om-
a quæ suprà dixi.

Aut. ℞. Calcis viuæ recentis ℥ iij. arseni-
℥ iij. euphorbij ℥ j. & tere & cum olei la-
ini ℔ ß. misce & destilla, serua ad porros
verrucas.

Alia. ℞. Salis nitri ℥ iij. vitrioli Romani ℔
innabaris ℥ iiij. tere, destilla per alembi-
m, & serua pro deauratione Martis.

Alia. ℞. Salis nitri, vitrioli Romani, salis
nmoniaci, viridis æris, auripigmenti, calcis
æ recentis, aluminis, salis alkali, tere, de-
la, & ex eo madefac Martem, vel tenendo
madefactione, & corrodetur.

Aqua dissoluens solem. ℞. Salis petræ, vi-
oli, gypsi, aluminis iameni, ana quart. xij.
inabaris ℥ ij. aquæ salis * ℥ iij pone in
embico, & exibit aqua prima dulcis, secũ-

da & vltima eſt rubicunda & bona.

Vt aurum ab metallo ſoluatur, ℞. O tartari partes ij. ſulfuris partem j. & deſti vnge metallum vel ferrum, poſtea igneat & proiiciatur in aqua frigida, & aurum fo ma arenularum cadet in fundum.

Aqua fortis ſeparans ſolem à luna. ℞. S lis * partem vnam, vitrioli partem j. ſalis n tri partem mediam, viridis Græci partē qu tam vnius partis, hoc imbibe aceto fortiſ mo in modum paſtæ, & exicca, poſtea ſu lima aquam.

Alia operatio melior, quæ ſeparat luna ad vnam partem & ſolem ad aliam, ad mo dum maſſæ. ℞. Tegularum ℥ j. ſalis com munis vſti ℥ ß. æris vſti, viridis æris, ana ß. puluerifentur ſimul poſtea pone mater quam vis ſeparare in iſtum puluerem in te ſta, & tege eam cum alia, & cum diſſoluitu ſeparatur vnum ab alio.

Aqua & oleum è ſale ammoniaco. ℞. Se vel decem oua decoctione indurata, aperia tur parte acuminata, & vitellum extrahe va cuum verò ſpacium oui repleas ſale ammo niaco puluerifato. Ponantur in vas arena re pletum, cui modicum aquæ ſit aſtuſum, & mane in cortice aquam reperies, quam ſer ua poſtridie rurſus eodem modo aquam euacua, vſq; totum ſit reſolutum. Sin oleum

eius

eius habere volueris, aquam per alembicum separa, & remanebit oleum, quod serua. Vsus eius præcipuus ad fixandum, & alia multa Alchymica opera. Marcell.

Aqua mollificans omnia metalla, vitrum, chalybem, electrũ. ℞. Salem ammoniacum, & salem nitri cum tartaro, ana bulliant (an in liquore aliquo?) cum paruo igne, & mollificat omne metallum intus proiectum.

Sal nitri & tartarum æqualiter sumpta, emolliunt metalla secundum aliquos.

Aqua fortis. ℞. Salis nitri, salis, * ana, fac aquam ad solem. Si solem & lunam in aqua separare volueris. ℞. Salis nitri ℔ j aluminis vsti & exiccati ℔ ij. destilla per alembicum, & in aquam pone laminas tenues foliatas super prunas, tunc bulliet, & cum bullire desinit, depone, & aquam infrigidatam moue & turbescet, tunc subtiliter effunde aquam in aliud vitrum, & videbis aurum nigrum in fundo residere: tunc ℞. Aquam modicam fortis, affundẽdo Soli, & laua, & aquam funde tum ad priorem aquam, tunc Solem in tegulam super prunas pone, & siccato: postea ℞. Modicum salis nitri, & solẽ cum ipso demulce (*schmeltz*) & funde tunc in formam. Cum autẽ lunã habere volueris. ℞. Aquam effusam, & destilla per alembicum, & manebit luna in vitro, quam tunc effunde, sicut de

auro dictum est: tunc abluta prima aqua, posset fæcibus apponi, si plus de luna in puluere nigro foret, quod tunc etiam dissoluetur, & postea effunde iterum, & affunde aquam fortis, & laua vt prius Lunam autem vltimò siccatam poteris ponere in crucibulum, cum medio suo nitri obstruendo & superius mittendo paruum foramen, sufflando ignem & habetur depurata.

Aqua Philosophorum, è scheda, lingua Gallica manuscripta. ℞. Vitrioli Romani ℔. j. salis nitri ℔ ß. cinnabaris ℥ iij. pistentur subtilissimè, misceantur destillentúrque in alembico, qui ponendus in olla è terra facta. Postea sumatur cinis cribellatus, & vas terreum impleatur, vsque quo materiam in alembico contentam, penitus comprehendat. Excitetur deinde ignis lucidus & lentus subtus, & posteaquam cœperit destillare, colligatur aqua. Prima aqua destillans, tum perfecta dicetur, cùm collum alembici parte superiore flauum comparuerit, atque tum secunda à priore erit separanda, & singulæ seorsim seruandæ. Virtutes huius aquæ multæ sunt. Deaurantur hac aqua calices, galeæ armorum, gladij, cultri, & similes res: scribendo literas, pingendo folia aut alia ornamenta hoc modo procedendo: Primò ver nice obducatur res deauranda, quæ postea

iuxta

iuxta ignem exiccetur. Deinde cũ ſtylo acuto ligneo è duro ligno, pingatur aut ſcribatur quodcunque placuerit Demũ aqua prędicta madefiat locus depictus aut ſcriptus, ibíque aliquandiu relinquatur, poſtea igni lento admoueatur paulò poſt valido: vbi benè incaluerit, detergatur panno lineo aſpero, & mundetur à vernice Si aurichalcũ dealbare volueris, bulliat in aqua hac, & argenteum videbitur. Si in aliquo vis curare porros lentigines, aut carnem ſuperexcreſcentem auferre, in quocunque loco fuerit, aperiatur locus acu, & modicum aquæ immitte, & ſubitò tolletur. Sin fiſtulas, apoſtemata, cum tenta aqua imponatur, diſſecabit fiſtulas, radicéſque earum aufert biduo, malam carnem auferendo, reſtituẽdo bonam. Sin apoſtema ſine ferro aperiendum, ſumatur cera alba & fiat ex ea emplaſtrum in medio perforatum, & loco affecto imponatur, foramini poſtea aquæ prædictę modicum indatur, & aperietur. Mollificat corallia: ſumenda autem vna harum aquarum, vel ambæ ſimul, cui corallia imponãtur, & poſt eius mollificationem elaborabis, aut formabis ad libitum, ac tandem redibit ad ſuam naturam. Pota ab animali, interficit. Vinum, cui admiſcetur, corrumpitur, vbi reparare voles, adde roriſmarinum. Sed alias quoque habet non manifeſtan

ſtandas facultates, propter impoſtorũ & c[...] culatorum nequitiam, qui eiuſmodi aqua[...] hominis perniciem abuti poſſent.

Aqua regalis dicta, ad multa vtiliſsim[...] ℞. Sulphuris flaui, aluminis rochæ, ſalis g[...] mæ, ana ℔ ij. borraginis, maſticis, ana ℥ [...] contundantur in mortario, & commiſce [...] bocia cum capitello & recipiente deſtilla ſe[...] cundum artem, in fine fortiſsimo igne om[...] nem humiditatem extrahendo: quę deſtilla[...] aqua, alba eſt & turbida, quę coletur per pa[...] num ſubtilem & in ampulla vitrea ſeruetur, adiungendo muſci ſoluti carat. j. aquæ roſa-ceæ ℥ ß. & vbi aliquãtulum quieuerit aqua, fiet clara & odoratiſsima. Dolorem aufer[...] vulnerũ, ſi vulnus ea madefiat. Ad dolorem dentium, & gingiuarum corruptionem, & o-mnes morbos oris internos valet, tenendo huius parum in ore aliquãdiu, ac poſtea ex-puendo, quia mirabiliter ſanat. Dentes deal-bat cũ lineo panno eadẽ madefacto & affri-cato Febrium paroxyſmos tollit dando ℈ ß. cum brodio per os, mirabiliter certè iuuat.

Aqua pretioſa ad oculos ex vitriolo. ℞. Vitriolum, & in cucurbita per deſtillationem aquam eius extrahe, in arena. Vitriolo calci-nari nihil opus eſt nec debet. Aliter.

℞. Ouum recens & decoque ad indu-rationem, detrahe ei corticem, & in partes

duas

[.]uas per medium ſcinde. Ablato verò vi-
[.]ello ſubſtitue vitriolum album magnitudi-
[.]e piſi, & vertetur in aquam, exprime per
[.]annum in vitrum, & ſerua ad oculos. eſt
[.]nim valde bona.

Aqua mirabilis infallibiliter oculorum
[.]naculas delens, & oculos clarificans ſuper
[.]mnia iuuentutem cōſeruat, & omnem ma-
[.]ulam faciei delet: ſed & guttæ roſaceæ, &
[.]epræ non veræ valet. ℞. Limaturam argen-
[.]i, ſtanni, æris, chalybis, plumbi, auri, cachy-
[.]niæ argenti & auri ſecundum diuitias &
[.]aupertatem, ana ponantur per diem & no-
[.]tem in vrina pueri virginis calida. Secundo
[.]ie in vino albo calido. Tertio die in ſucco
[.]œniculi, verbenæ & chelidoniæ. Quarto in
[.]lbumine ouorum. Quinto in lacte mulie-
[.]is puerum lactantis. Sexto in vino rubeo.
Septimo in ſeptem albuminibus ouorum, &
hoc totum ponatur in vaſe in quo deſtilla-
tur aqua roſ. ad lentum ignem, & quantum
deſtillauerit, reſerua in vaſe aureo, argenteo
vel vitreo benè obturato, ne reſpirare poſsit.
Ex ipſa aqua oculis immitte ij. vel iij. gut-
tas mane & ſero, lauando prius oculos, &c.
Arnold. de Villa noua.

Aqua metallorum experta, ad omnem
lepram ſcabiem, fiſtulam, morpheam, ſerpi-
ginem, impetiginē & cancrum, & conforta-

tionem

tionem omnium membrorum corporis : & omnem morbum contagiosum paliat,& interficit omnem morbum solutionis continuæ. ℞. Limaturæ ferri, chalybis, auri, argenti, æris, stanni, plumbi, ana myrrhæ, aloës ana quantum de omnibus, terantur omnia simul & misce, & ponantur omnia in olla vitreata vel alchymica, quæ vas destillationis supra se habeat, & supra ignem fornacis apponatur, & aquam quæ per alembicum destillat in vase vitreo collige, & vsui reserua: quoniam est mirabilis ad omnia supradicta. Ex eodem.

Aqua benedicta destillata contra podagram. ℞. Vitrioli Romani ℔ ij. mellis destillati ℔ iiij. destilla sicut scis, postea adde tertiam partem aquæ vitæ rectificatæ, fiat mixtura, & vsui serua, & cum penna columbina alba fiat inunctio, vt scis.

Aqua probata ad limositatem, & fœdum colorem dentium, ex Guidone. ℞. Salis ammoniaci, salis gemmei, ana ℔ ß. aluminis zuccharini quar. j. puluerisentur, & ponantur in alembico vitreo, & fiat aqua de qua dentes cum petia de scarlato fricentur.

Aqua flauos reddēs capillos. Cineris cerri ℔ j. aquæ fontis ℔ vj. diu concoctis, addantur vitrioli Romani ℥ ij & diebus tribus sub dio expositis vtitor.

Alia

Alia. Salis gemmæ, ſquammæ, ſeu batituræ æris, alcannæ, partes æquas, omnia trita alembico deſtillato.

Alia. Salis gemmæ ℔ j. vitrioli Romani ℔ ß. ſalis nitri ℥ iiij. radicum chelidonij viridium ad omnium pondus, ex contuſis, & tritis, alembico aquam eximito, quæ primò exit, abiicito, quæ ſecundò, capillos colorat prius lotos & feruenti ſole ſiccatos.

Puluis per ſublimationem factus fortiſsimus ad corrodendum & mortificandum carnem mortuam, Lanfranc. in Antidotario. ℞. Limaturæ ferri, vitrioli, aluminis iameni, antimonij, ana ℥ ij. ſalis ammoniaci, arſenici citrini, ſulfuris viui, floris æris, ana ℥ j. & ß. calcis viuæ ℔ ß. hæc omnia terantur, & addatur ℥ j. argenti viui cum ſaliua extincti, temperetur cum aceto, vel aqua maris, vel lixiuio forti, quod erit melius, ſi erit de cineribus fabarum, & fiant inde trochiſci & ſiccentur, ſiccati ponantur in aludel, & ſublimentur. Modus autem ſublimationis eſt talis. Habeatur vas vitreum groſſum, quod ab igne findi non poſsit, vel ſit terreum interius vitreatum, & habeat operculum ita artificialiter ei coniunctum, quòd vna pars operculi intret vas, quod erit inferius, & arctè ſibi coniungat, ne poſsit inde aliquid exhalare, & cum hoc lutetur, luto ſa-

pientiæ vel gypſo. Puluis ſublimandus ponatur in fundo vaſis, & operiatur operculo, & orificia fortiter obturētur, & ponatur in furnello, in quo fiat ignis lentus vel leuis per dimidium diem, poſtea vas auferatur ab igne & dimitte infrigidari: quo infrigidato, diſcooperiatur, & quod remāſit in fundo inferius abiiciatur. Quod verò operculo adhæret, remoueatur & ſeruetur in fruſtis. Cum vero opus fuerit, operare cum eo cum cautela quoniam comburit vt ignis, & putrefacit & corrumpit locum cui apponitur.

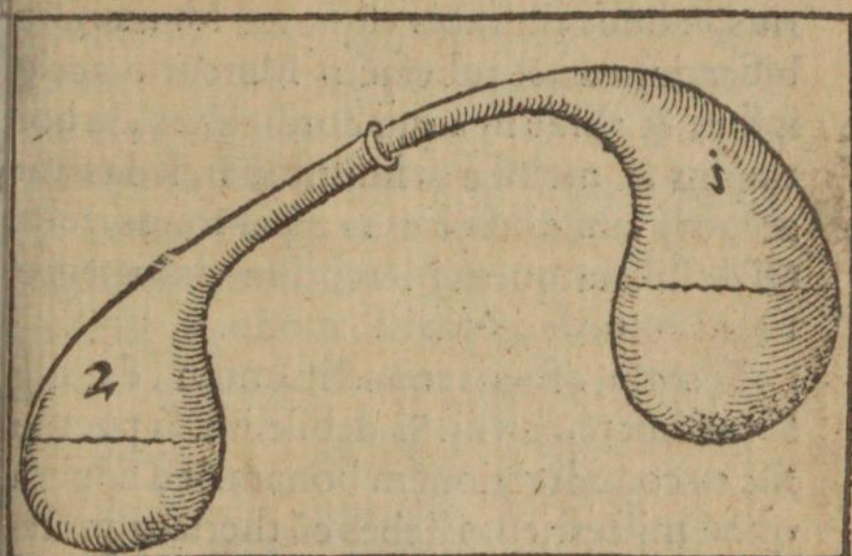
De mercurio præcipitato pauca quædam, aquæ forti ſubnectenda.

MErcurius præcipitatus hoc modo fit. ℞. Aquæ fortis ℔ j. Mercurij crudi ℥ iiij. diſſoluatur in aqua: poſtea in arena euaporet aqua, aut deſtillatione ſepara fortiter, vt rubeſcat & exiccetur, teratur deinde in porphyrio, & affunde ei aquam vitæ deſtillatam quinquies vel ſepties, accende etiam, & ſine vt conſumatur. Poſtea rectificetur aqua roſacea optimè permiſcendo ac tandem per filtrum aquam roſaceam ſepara & relinque vt exiccetur. Tū rurſus de aqua vitæ vt prius affunde, & accende vt exiccetur, idque

ertia vice repetatur,& habebis quod voles. antum autem de aqua vitæ eſt affundenum,quantum ad cooperiendum ſolum ſas ſit,non vt multum excedat.

Mercurius pręcipitatus à Gallo empirico.

℞. Argenti viui ℔ j.aquæ fortis ℔ quindeim, omnia ſimul ponantur in cucurbitam itream benè lutatam,& deſtilla more aquę ortis,vt ſupra dictum eſt, ſemper augendo gnem.

De mercurio præcipitato, qui eſt remedium contra omnes infirmitates, cauſatas ex humorum putredine.

Ecipe partes ęquales vitrioli Romani, & ſalis nitri, &ex eis fac aquā cum capello

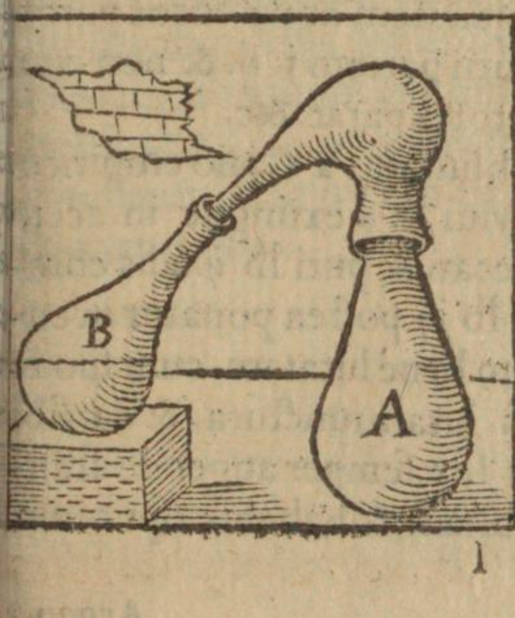
pello & recipiente, in quo recipiente po
ſextam partē ponderis de Mercurio crud
hoc eſt, Si vitrioli & ſalis nitri ſint tres libr
pone vj.℥ Mercurii, poſtea permitte vt aq
cum ſuis ſpiritibus deſcendat in recipiēte
Poſtea omnia quæ ſunt in recipiēte, euac
in bociam mundam & lutatam; ſub qua p
ne capellum cum recipiente, & iterum f
deſtillare, & cum aqua erit in recipiente, it
rum pone in bocia in qua remanſit Merc
rius, & hoc reiterabis vſque ad Mercurii r
bificationem, & rubefacto Mercurio, acci
ipſum, & ablue in aquis cordialibus, vt bo
raginis & meliſſæ & huiuſmodi, ſed prim
ablue ipſum multoties in aqua fontis, vel p
tei deſtillata, quem Mercurium dabis ægr
tis ad comedendum iſto modo.

Si corpus fuerit robuſtiſsimum, da x.
Si mediocre, da viij. Si debile, iiij. Si pueril
fac tu conſiderationem bonam. Sed aduer
quod miſcere eum debes cū theriaca, poſt
dabis infirmo venenato, & hydropico, & p
ſtilenti, vel alia infirmitate detento. Et plu
ſi ſanus annuatim, vel triennio, vt opus fu
rit, hoc præcipitato vtetur, cum prudenti h
morum digeſtione, hoc eſt præparation
purgationis, non infirmabitur.

Nota quod loco Mercurii potes vti am
gama, facto ex ſex partibus arg. viui, & e

na parte auri, & ſic facies maiora mirabi-
a. Et aduerte quod potes curare vulnera cũ
rimo vel ſecundo præcipitato, quo vtere
c. Pone de ipſo circa vulnera & intus. Lau-
a qui fecit totum, quia hoc eſt magnũ ſecre
um. Et ſcias quod in quatuor deſtillationib.
oc facies. quo facto, pone in bocia munda
igne, vt ſpiritus quantum poteſt recedant,
einde fac vt ſupra.

Modus conficiendi pulueris rubei, id eſt,
ræcipitati, ſiue argenti viui calcinati, ex
Iariano. ℞. Aquæ, qua argentarii ſeparant
urum ab argento ℥ vj. argenti viui ℥ iiij. mi
eantur ſimul in alembico vitreo, quod be-
è illutabis. Habet enim alembicũ bociam,
uæ illutanda eſt, (in qua ponuntur elambi-
anda) & capellum & recipientem cuius for
ma taliseſt. Sed

A. id eſt, bocia
eſt illutãda. Pũ
ctus dicitur ca
pellum. B. reci-
piẽs. Sic ordina
to alẽbicũ. In
fornace, A. vn-
diq; argilla præ
munitũ ponito
& deſtilla igne

 (qui

qui paulatim augeatur) temperato, do[illegible]
tota defluxerit aqua: inde frãgas phialã, [illegible]
Aqua verò, quæ ſeparat aurum ab argen[illegible]
fit hoc modo. ℞. Salis nitri, aluminis roc[illegible]
ana ℔ ij. miſceantur in mortario molen[illegible]
cum piſtillo tam diu donec benè miſceãt[illegible]
Quo facto, puluis groſſo modo factus, p[illegible]
natur in bocia, quæ illius pulueris capax [illegible]
& illutata. Verumetiam orificia omnia ill[illegible]
bis, ne aqua exhalet, ſicque deſtillãdo aq[illegible]
extrahes, qua rectè vti poteris Signum a[illegible]
tem ſuæ bonitatis eſt, quod quando de ip[illegible]
parum in terrã ceciderit, ſtatim ipſam eb[illegible]
lire videas. Sic habes modum pulueris & [illegible]
quæ conficiendæ, quæ eſt tantæ virtut[illegible]
quantum nemo exiſtimabit Hic puluis, i[illegible]
tra corpus ſumendus, præparatur etiam [illegible]
Matthiolo: ſumit autem aquæ fortis part[illegible]
quatuor, Mercurii partem j. ß. & non cu[illegible]
capello, ſed in retorta parat. &c.

Mercurius ſublimatus à Gallo empiric[illegible]
Recipe argenti viui ℔ j. extingue in ace[illegible]
forti, vitrioli exiccati & puri ℔ ij. ſalis com[illegible]
munis albiſsimi ℔ iij. poſtea ponatur in cu[illegible]
curbitam vitream benè lutatam, cum ſuo [illegible]
cipiente, vt ſuprà. lutata iunctura, & da ſi[illegible]
ignem per horas ſex, ſemper augendo: fra[illegible]
ge poſtea cucurbitam, & habebis optimu[illegible]
ſublimatum.

Argen[illegible]

Argentum viuum è plumbo ita extrahi-
ır ab eodem. ℞. Plumbi minutiſsimè inciſi
ͻ x. ſalis nitri, tartari calcinati, ana ℥ xij. ſi-
ıul ponantur in vas terreum deuitreatum,
oſtea diſſoluantur in aqua vitæ, collocen-
ır in calidiore loco totius hypocauſti, per
uatuor vel ſex dies, & habebis ℔ vij. argen
viui.

Mercurius crudus, in aquam fortem inii-
itur, ſic totum illud redigitur ad formā olei
erè, hoc curantur polypi, caro putrida, &c.
uòd ſi autem malum interius in ore fue-
it, præſtat vnguentum Aegyptiacum.

Præcipitati cum auro, hic vtendi modus
eſt, & hęc doſis, ex literis ad Geſ. Dedi aliquo
ies huius pulueris grana hordei quatuor,
cum conſerua roſacea, hora quarta veſperti
na, ita vt nihil aſſumeretur in craſtinum vſ-
que de cibo. Vſus huius in affectu durante
biēnium, triennium aut amplius, fœliciter ſe
monſtrat. Quibus autem affectibus confer-
re videatur, hoc meum eſt iudicium, quod
πολύχρηστον ſit.

DE OLEIS.

1. DE OLEIS IN GENERE.
2. DE BALSAMELAEIS, ET C
LEIS COMPOSITIS.
3. DE OLEIS E PLANTIS, LI
GNIS, AROMATIBVS, RE
SINIS, &c.
4. DE OLEIS EX ANIMALI
BVS.
5. DE OLEIS EX METALLICIS

De oleis quædam in genere.

NON minus humana natura
ad ſui conſeruationẽ oleis in
diget, quã aquis. Quũ etenim
eorum quæ poſsidemus, quę
dam ſanis tantùm ad conſer
uandam nimirum corporis valetudinẽ ma
ximè conducant, vt ea quibus alimur, veſti
mur, calceamur, & in quibus habitamus:
quædam verò ægrotantibus: alia verò ſin
eiuſmodi, quæ vtriſque ex vſu ſint, benè
videlicet valentibus & ægrotantibus: oleum
ipſum, Galeno etiã teſte, eſt eiuſmodi, quod
tum ſanis, tum ægris ex æquo, & intra cor-
pus exhibendo, & forinſecus adhibendo,

vtile

tile eſt. Nam inter ea medicamenta quæ externis partibus admouētur, non infimum locum tenent olea, tum ſimplicia, tum compoſita Et horum quidem vſus eſt frequentiſsimus, ita vt illis ſolis vtamur aliquando, ſæpius autem ad vnguentorum, ceratorum, emplaſtrorum etiam confectionem vſurpemus. Sunt autem olea & vnguenta, non tantùm conſiſtentia ſed etiam viribus tam propinqua, vt ſæpe olea vocentur vnguenta à Dioſcoride, quale eſt vnguentum nardinum, maſtichinum, & conſimilia, quæ olea potius quàm vnguenta dixeris Cæterum oleorum multiplicia ſunt genera. Oleū enim ſimpliciter & propriiſsimè Galeno dicitur, quod ex maturis oliuis eſt expreſſum omnis ferè excedentis qualitatis expers. Ob id non ſolum ad multorum medicamentorū compoſitionē vtiliſsimum, quod eorum quibus permiſcetur facultates facilè ſuſcipiat, ſed etiam per ſe ac ſolum intra corpus, ad quorundā morborum curationem exhibeatur. Nonnūquam ex immaturis oliuis exprimitur, quod Omphacinum appellant, & ὀμοτριβὲς, refrigerandi & aſtringēdi facultate præditum, quod iam aliorum medicamētorum materia, vt dulce, eſſe non poteſt. Hæc duo olea, propriè & verè ſunt olea nuncupata. Reliqua verò, de quibus hoc libro inſtitui-

mus ſermonem (oleum enim hic nobis dici-
tur, quicunque ſuccus oleaginus & pinguis:
per quandam ſimilitudinem olea dicuntur
quales ſunt ſucci oleaginoſi & fluxiles, ex-
preſsi, deſtillati, aut quocũque alio modo fa-
cti ex fructibus, ſeminibus tritis, vt amyg-
dalis, nucibus auellanis, nuce Indica, bala-
no myrepſica, ſemine ſinapi, lini, ricini, & ſi-
milibus.

Fiunt autem huiuſmodi olea multis mo-
dis: quędam enim expreſsione, alia verò im-
preſsione, vt vocat Meſue, quando nimirum
ſimplicia medicamenta in oleo communi in
cocta, macerata, inſolata, ſuas vires in oleo
relinquũt. Quædam verò fiunt reſolutione
Chymiſtica, vt cũ id quod oleoſum in ſin-
gulis partibus, per deſtillationem reſoluitur
vi ignis. Et hæc quidem olea vehementiſsi-
ma ſunt in agendo, & tenuiſsima. Poteſt au-
tẽ ignis beneficio, fermè ex omnibus oleoſi
quid elici, ex aliis tamen largiori, ex aliis pau
ciori copia: quibus hoc eſt peculiare inter
reliqua, quòd eſſentiæ tenuitate admirabili,
quam ab igne acceperunt, celerrimè in par-
tes profundas penetrãt, & vires ſuas citiſsi-
mè exerũt, qualia ſunt olea, quæ Alchymi-
ſtis ex ſulphure, vitriolo, lateribus & conſimi
libus educũtur. Habẽt enim hæc omnia vi-
res maiores, quàm illa, à quibus extrahũtur.

Eliciun

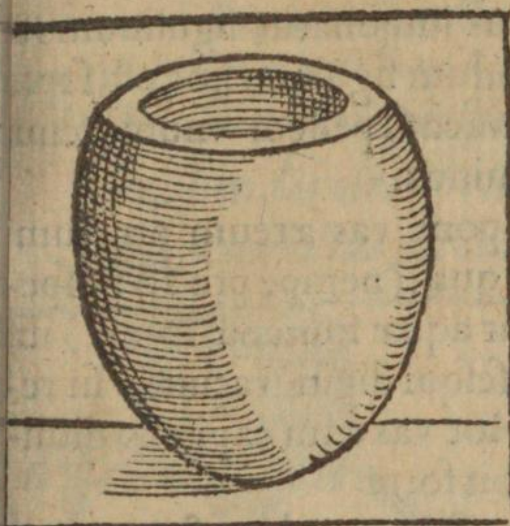
Eliciuntur autem hæc olea per deſtillatio
nem,in arena potiſsimum, ita vt tuſa aroma
, aut ſemina, iniiciantur trita in cucurbi-
tam vitream luto intectam optimè: vna au-
tem vice,ad ℥ iij.iniiciantur, ſecundũ capa-
citatem cucurbitæ, infundantur deinde cir-
citer ℔ vj.aquæ clariſsimæ, ac miſceto dili-
genter. Pone deinde cucurbitam in capel-
lam aptam fornaci,& arena imple, vt non at
tingat fundum,ſed interſit arena. Cucurbitę
impone alembicum vitreum, cuius roſtrum
deſinat in ſtanneam vel ferream fiſtulam,
(ſtanno) intus & foris illitam. Ea fiſtula
tranſeat in obliquum per vas,quod habet in
ſe aquam frigidam,vt inter deſtillandum va
por egrediẽs cum oleo, refrigeretur, claude
iũcturas accuratè,madefacto papyro vel lin
teo,& ſuppone exceptorium. Poſtea accẽde
ignem lentum, & vide ne nimium ſurgat, &
ebulliat in alembicũ, quod in cucurbita con
tinetur. Semina enim quædã vt aniſum,pro
pter raritatem ſubſtantiæ ſuæ,ſimúlq; viſco-
ſum quod habẽt,largiter ebulliunt, ideò nõ
ſtatim alembicum imponere debemus: ſed
poſteaquã bullas excitari videris, & vaporẽ
ſurſum ferri:depone alembicum, & immiſſo
bacillo agita, ita reſoluetur ĩ vaporẽ ſpuma
quæ poſtea mediocri igne moderari,cõpeſci
& exiccari poteſt. Quo facto impone rurſus

alembicum,& circumlutato ſatis ac deſtil
ſine ceſſatione, donec conieceris nullũ am
plius intus contineri oleum:quod viſu & g
ſtu ſtatim percipies : nam cum guſtu deſti
lantes guttæ, non amplius reſipient inie
aromatis ſaporem,deſiſtendũ eſt,ne arom
fundo cucurbitæ inhæreat, & exuratur D
inde ſegrega contentum in deſtillata aqu
oleum,optimè,vt inferius dicetur.Porrò no
tandum eſt, quædam ex his oleis aquæ in
natare,quædam fundum petere. Innatan
piperis nigri,& recentis cardamomi & ani
ſi:fundum petunt, cinnamomi,macis,& ca
ryophyllorum,&c.Aqua cinnamomi & ani
cum deſtillantur, lacteum habent colorem
& lacteum hoc paulatim in oleum conuer
titur.Hactenus Cordus.

Rurſus eſt intelligendum, duo præcipu
in extrahendis oleis requiri: primùm,vt ma
teria copioſa aqua perfundatur,vt ea tanqu
vehiculo ad ſuperiora feratur,minúſque ad
uratur,aut conſumatur. Deinde vt vel capi
tellum, vel tubus, vel naſus, continuè aqua
frigidiſsima refrigeretur. Quæ duo hunc
vſum præſtant,ne olei ſpiritus,qui ſubtiliſsi
mi & calidiſsimi ſunt,quíque quàmprimum
capitellum inflammant, reprimantur & in
oleum abeant.

De

De oleorum deſtillatione per veſicam vocatum inſtrumentum.

PRimò fiat vas figulinum, craſsitudine digiti, vt firmius ſit, ouali figura, oui ſupra mediũ paulo ſecti, hoc modo: capax pro arbitrio: ſed quoniam pro duabus libris ſpecierum, ℔ aquæ xx. poni debent (& vas æneum replendum eſt ita, vt tertia pars vel paulò minus ſit vacua) prout hac quantitate, quæ mediocris videtur, plus minúſue deſtillare volueris, vaſis figulini magnitudinem facito: in cuius fundo arena ponatur ad duos digitos vel vnum, & circumquaque, pro oleis ex aromatibus ac ſeminibus: pro herbis verò non opus eſt.

2. Parato vaſe ex terra electa, purgata, optiméq; ſubacta, ſiccata, &c. vt ſolent figuli (vix autem ante tres ſeptimanas fiet) pro eius circumferentia fornacem extrues ex lateribus, (nam

(nam figulinum dum aſſatur, contrahitu multum, proinde id prius eſt faciẽdum) ba ſim altam habentem: foramine ſit rotundo cum craticula, ſupra quam per dimidiũ pe dem ſint duæ virgæ ferreæ tranſuerſæ par diſtantes, quibus imponatur figulinum, & fornax ſupra fundum figulini, hoc eſt, ſupra virgas ferras emineat, pedem vnum, cum dimidio, paulò minus.

3. Figulino impone vas æreum amplum pro quantitate aquæ: (nempe pro ℔ ij. ſpecierum, ponantur aquæ fontanæ ℔ xx.) ita vt vndiquaque ſeſqui digiti vacuitas ſit replenda arena. Hoc vas cum capitello dimidio pede eminebit forte.

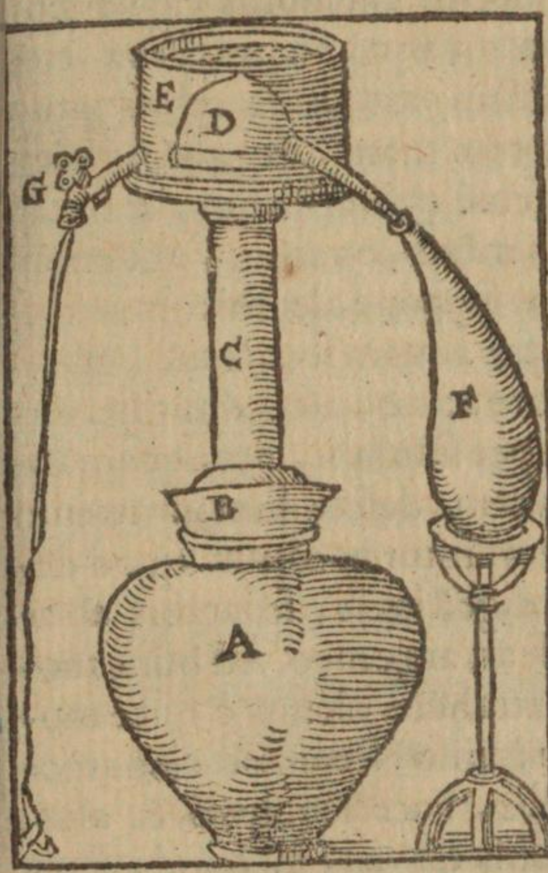
4. Capitellum eſto rotundum ſupra, non acuminatũ, vt vapor non recidat deorſum: neque aqua capitellum refrigeretur, neque limbum habeat vllum. Sic vapor omnis mox in canalem abibit. Si capitellum refrigeretur: nimis citò denſantur vapores, & recidũt etiam: vel etiam aliter improbatur hoc, in oleis hoc modo deſtillandis. Diſpiciendum autem quę naſi curuitas eſſe debeat, pro ſitu & ſpacio loci, vt canalis ei commiſſus, tranſmitti per dolium commodè queat, &c.

5. Canalis ſit longus, ſex non benè pedes, tranſeátque per aquam frigidam.

6. Ignis primùm maiuſculus fiat: deinde paula

tim remiſſus, in æquali vigore ſeruetur. oleum ſimul cum aqua & phlegmate tranſ- it,&c.aliud ſubſidit aquæ, aliud innatat. eparetur oleum Tum rurſus aqua deſtille- ur, & quod primùm fluxerit, erit ſuauiſsi- na aqua, reliquũ phlegma. Deſtillatio per- ici octo horis poteſt.hæc Geſ.

Inſtrumentum aptiſſimum, pro ex- trahendis oleis è radicibus, her- bis, ſeminibus, aromatibus, &c.

A. Veſica cõtinens materiã.
B. Venter hic collo adhæret, vt commodius collum amplo veſicæ ori accommodetur, quod cõmodè collũ nõ admiſiſſet, niſi hoc intermedio.
C. Collum oblongum, vt minus citò incaleſcat capitellũ.
D. Capitellũ.
E. Vas circundans capitellum, in quod continuè aqua

aqua frigida illabitur.

F. *Recipiens oblongum.*

G. *Epistomium , aquam calefactam educens.*

Hanc fornacis figuram, accepi nuper à Felici Platero Medico Basiliensi.

De oleorum extractione per distillationem aquæ bullientis.

ACcipe ollam ex cupro factam, decem aut quindecim mensuras capientem: eam imple vino aut aqua, aut mixto ex vtroque, vt tertia tãtùm pars vacua relinquatur. Aquæ impone rem tuam, extrahẽdis oleis aptam, crassiusculè puluerisatam, & stet in infusione horis tribus, quatuor, aut etiam sex. Deinde ollæ suppone alembicum, perlutetur optimè, fac aquam fortissimè bullire, tunc cum vapore aquæ, ascendunt spiritus oleaginosi, qui per fistulam, per aquam frigidam transeuntem, descendunt in vitreum recipiens, & vertuntur in oleum, quod deinde in furno digestionis, separabis ab aqua, cum cochleari argenteo. Ad hunc modum poteris extrahere oleum è nuce moschata, macere, aniso, fœniculo, cinnamomo, caryophyllis, baccis iuniperi, & aliis. Furnus digestionis est vas, in quod infunditur aqua & oleum simul, in loco temperatè

tè calido, vt ſeparentur ab inuicem. Quo-
odo autem ſeparatio fieri debeat, mox
cetur.

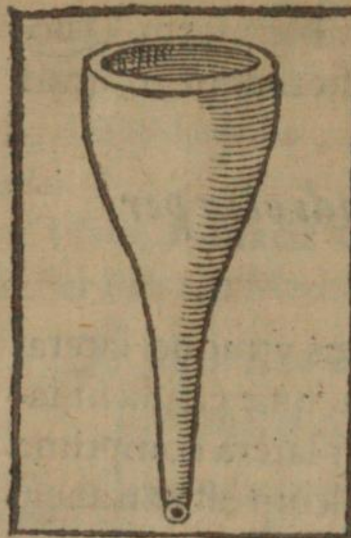
Modus extrahendi olea per torcular.

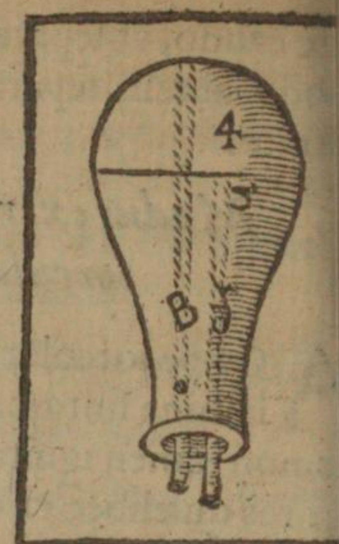
ACcipe torcular, cuius vtraque latera,
lamina ſint obducta, quæ calida ſit ſa-
is, non tamen ignita. inter latera comprima
ur res quælibet, ex qua oleum eſt extrahen-
lum, impoſita in panno lineo, raro, & pro-
libit oleum. Quod ſi res fuerit ſiccior & ari
dior, humectetur, affuſo tantillo aquæ vitæ
optimæ. Oportet autem res omnes, craſſo
modo prius eſſe contuſas.

Aliter parat huiuſmodi olea quidã prin-
ceps: Accipit flores camomillæ, aut alterius
herbæ adhuc recentis & viridis, incidit, & de
coquit in oleo: vbi refrigeratum fuerit, expri
mit, & recentibus aliis floribus ſuperaffun-
dit, ac tandem ad ſolem reponit.

Quo ingenio oleum quod inter deſtillandum ſimul cum aqua efflu xit, ſit ſeparandum.

SEparatio olei ab aqua fieri poteſt, aut
cochleari, prȩſertim ſi oleum in ſuperfi-
cie

cie aquæ natauerit:aut quod magis indu-
ſtrium eſt,parato ad id peculiari inſtrumen-
to,quale eſt hoc appoſitum , quod in fundo
foramen habeat cera obturatum:aut vaſe
habente tres fiſtulas,imam,mediam, ſupre-
mam. Fuſius hæc docet Beſſonus in lib. de
extrah. oleis , ad hunc modum : Primò,in-
quit, da operam vt receptorium fundo ſit
aliquantulum acuminato , & præterea in-
ſtar puncti perforato,pluribus clauiculi icti-
bus. Hoc demum foramen tempore deſtil-
lationis cera tractabili diligenter obturatur.
Deinde aqua & oleo deſtillatis, ac iis in re-
frigerato aëre aliquandiu ſeruatis , obſerua
accuratius in receptorio perſpicuo,quem lo-
cum occupet oleum in aqua. Hoc autẽ cer-
nes ex diuerſitate coloris. Quod ſi imũ oc-
cupat , ablata cera è receptorij foramine,
præſto

ſto exibit oleum in admotam phialam, aqua reſidebit, ſi libeat eam ſeruare occludendo foramen. Sin autem ſupremum meat, patefacto rurſum foramine, exhauritur ſenſim tota aqua in vas ſubiectum, & ſeruabitur oleum in fundo receptorij, niſi fortè per imprudentiam ipſum effundatur prius in vas ſubiectum, quàm in phialam adhibitam. At ſi oleum cum aqua vehente in nubes confundatur, percolabitur tota aqua per lineum pannum in aëre, dico, frigido, & deſtillatione refrigerata: tum demum omne oleum ſic coactum in panno reſidebit; quod poſtmodum cultello facilè colliges, indéque in phialam coniicies, per quam tandem, ſi opus eſt, in ſubtilem liquorem reſolues, vel minimo calore, &c.

De rectificandis oleis è lacrymis, lignis, ſeminibus, atque etiam balſami.

OLeum quod ſemel vi ignis extractum eſt, ſiquidem rectificandum ſit, infundendum erit in aliam cornutam mundam, & lentiſsimo igne, in cineribus deſtillandum: qua deſtillatione perfecta, habebis oleum puriſsimum, penetrans, & in profundum ſubingrediens.

Nota, quod è cinnamomi libris ij. vix colligitur ℥ ß. E lib. duabus caryophyllorum ij. vel j. ß. E fœniculi ſemine ℥ ij. E nuce moſchata vnciæ fortè iij.

De oleorum vſu.

MVltiplex oleorum deſtillatorum vſus eſt, vt patebit inferius. Sed & ſic commodè vſurpantur. Saccharum diſſoluatur in aqua violarum aut roſarum, aut cinnamomi, aut alterius aromatis, & eo diſſoluto affundatur vna aut altera gutta olei, cuius quæritur vſus, & fingantur tabellata.

De Balſamo, & Balſamelæis deſtillatis, & paucis non deſtillatis, & alijs oleis compoſitis, Balſamum artificiale referentibus.

QVid Balſamum verum, & vtrum etiam hodie nobis cognitum, parte huius operis priore, capitulo proprio dictũ eſt. Nobis hoc loco de artificiali ſermo eſt, quod imitatione quadam Balſami veri à veteribus eſt inuentum. Etenim cum animaduerterent, ab impoſtoribus nunc hos, nunc illos liquores, qui tamen neque ſubſtantia neque

facu

[fa]cultatibus vllo modo vero Balſamo reſpõ[de]rent, vendi, hominibúſque obtrudi:coa[cti] ſunt,ne tanto theſauro diutius, magno [eti]am diſpendio, carendum eſſet, in eam [co]gitationem incumbere, qua liquorem, [hu]ic pretioſo quàm ſimillimum, ſubſtitue[re]nt Quod vt commodius præſtarent, ge[ne]ralem quandam ceu ideam qualitatum [&] facultatum veri & naturalis Balſami, ob [o]culos poſuerunt. Itaque cum natura, Bal[ſa]mum ſit calidiſsimum, penetrans & exic[ca]ndi facultate non mediocri præditum, [id]eóque etiam à corruptione aut putredine [co]rpora inuncta, quàm diutiſsimè cõſerua[r]e poſsit, & ſenectutem arcere:ſelegerunt [e]iuſmodi medicamenta ſimplicia, quæ eaſ[d]em intentiones ſimul mixta præſtarent. [E]ius generis ſunt, quæ præ cæteris primum [lo]cum tenent, myrrha, thus, & aloë. In ſe[c]undo ordine terebinthina eſt, & aqua vi[t]æ. Tertium gradum occupant, gummi he[de]ræ, galbanum, ſtorax liquida, lignũ aloës, [&]c Sed nec à propoſito aliena ſunt, galanga, [n]ux moſchata, caryophylli, & multa eius [g]eneris alia. His omnibus in vnum collectis, [a]rtificioſa accedente coniectura, factum eſt, vt iuſta proportione omnia commixta, chy[m]iſtica arte, oleum extraxerint, facultati[bus] & conſiſtentia vero Balſamo quam

 ſimi

ſimillimum. Hæc ferè è libro Italico Leon-
hart. Fierauanti. In conficiendo autem Bal-
ſamo artificiali, vtile eſt, vt terebinthina per
ſe cum eſſentia (vini) deſtilletur in balneo:
deinde reliquæ ſpecies diſſoluantur in eſ-
ſentia, & cum ſuperiori oleo terebinthinæ
per balneum rurſus deſtillentur. In cinere
enim, etiam leuiſsimo igne aſcendit oleum
craſſum quod intro ſumptum, nihil valet.

Si balſamum verum aut bonum, à malo
ſecernere volueris, inquit in ſecretis Fallop-
pius, proiice balſamum aut inſtilla in aquam
limpidam, & cum baculo agitato: quod ſi
aqua turbatur, non bonum: ſin verò cla-
ra manſerit, perfectum eſt, & ſeſe colligit
ſemper in vnum locum.

Notandum autem, quod ex tribus libris
terebinthinæ admixto ſalis M. j. & eſſentiæ
vini parum, deſtillantur olei terebinthinæ in
balneo Mariæ, vnciæ quatuor cum dimi-
dia. Poſſunt tamen prius per aliquot dies in
putrefactione ſtare. Præterea, quòd terebin-
thina plus olei de ſe dat, ſi per cannam de-
ſtilletur, quàm per bullientem aquam, In-
certus.

Balſamum arte factum, laudatiſsimum
Leonh. Fierauanti Medici, lib. Capriccio-
rum 2. cap. 3. ℞. Terebinthinæ finiſsimæ ℔
j. olei laurini ℥ iiij. galbani ℥ tres, gummi
Ara-

rabici ℥ iiij. thuris, myrrhæ, gummi hede-
æ, ligni aloës, ana ℥ iij. galangæ, caryophyl-
rum, consolidæ minoris, nucis moscha-
æ, cinnamomi, zedoariæ, zingiberis, di-
amni albi, singul ℥ j. musci, ambræ, ana
rachmam j contundantur omnia simul, &
tortæ imponantur, quibus adde, aquæ vi-
æ optimæ ℔ vj. In aqua vitæ madefiat pan-
us, qui accensus imponatur retortæ, vt
qua ardeat, commiscendo materiam, sic
ue relinquantur omnia in infusione no-
em diebus, ac tandem in cineribus fiat de-
tillatio: ita destillabit aqua cãdida, vnà cum
oleo, semper procedendo cum igne lento,
donec colorem olei mutatum animaduer-
eris ad nigredinem quandam. Quo viso,
mutetur recipiens, & adaucto igne, destilla-
io perficiatur. Finita destillatione, aqua
ab oleo separanda, & singula seorsim ser-
uanda: id quod etiam de prima aqua est in-
telligendum. Aqua prima candida, vocatur
aqua balsami, & oleum primum separatum,
dicitur oleum balsami. Secunda aqua nigri-
cans, vocatur mater balsami, liquor verò se-
paratus ab aqua nigra, est id quod balsa-
mum artificiosum vocant, quod ceu pretio-
sissimum, est diligenter custodiendum. Pri-
ma aqua clarificat oculos & visum conser-
uat. Facies lota ea aqua, reddit eam pulchrã

& conſeruat iuuentutem, calculos renu
rumpit, vrinam propter carnoſitatem imp
ditam mouet: omnis generis vulnera pa
tium qualiumcunque ſanat mirabiliter, ſi
lauentur, & plumaceoli in eadem madefia
& imponantur. Hecticis, catarrhoſis, tuſsi
tibus ſubuenit: dolorem iſchiaticum aufe
ſubitò fomentata. Altera aqua mater ba
ſami dicta, ſcabiem ſanat facillimè: idem fa
cit in tinea, lepra, & omnibus vlceribus, mo
dò ſine corroſione ſint. Oleum balſami, in
finitis morbis ſuccurrit, imprimis capit
vulneribus, cum oſsium læſione, & membr
narum idoneum eſt. Mirabiliter pleuritic
prodeſt, ſi cum aqua bibatur ℥ j. pro vic
Balſamum verò ipſum miraculum eſt hui
mundi. Dolorem iliorum, pondere duarum
℥ ſumptum, ſubitò leuat: tuſsi, catarrho, ca
pitis refrigerationi & ſtomachi, vulneribu
capitis, ſemel in die peruncto toto capit
prodeſt. penetrat enim facilè etiam ad par
tes longius remotas. Tumores corporis om
nes diſſoluit: quartanam curat, vnction
totius corporis, ita vt nulla pars intacta re
linquatur. Infirmitates omnes tum calida
tum frigidas, proprietate quadam occulta
ſanat: quod ipſe expertus atteſtari poſſum.

Modus deſtillandi balſamum artificial
D. Ioh. Mag. Primò omnium deſtillentu

reſina

sinæ terebinthinæ ℔ xiiij. cum aqua ar-
nte rectificata, & excipiatur illud oleum,
uod per balneum ascendit, nempe clarissi-
um, tenuissimum & leuissimum Huius o-
i ℞. ℔ j. & quartarium vnum, florum bor
ginis rosarum, buglossæ, stœchados Arabi
æ, spicæ hortulanæ, rorismarini, lauendulæ,
hamomillæ, ana P. j. sem. anisi, basiliconis,
æoniæ, ana ℥ ß. radicum angelicæ, enulæ,
hu, ireos, acori veri, dictamni, glycyrrhisæ,
æoniæ, spicæ, ana ℥ j. corticis citri, aran-
iorum, ana ℈ ij. herbarum saluiæ, maio-
anæ, lauendulæ, rorismarini, hyssopi,
nentæ, betonicæ, foliorum lauri, ana P. j.
Hæc omnia contundantur & incidantur se-
cundum artem, proiiciantur in bociam
vitream perlutatam, aut bociam cupream,
vnà cum destillato iam terebinthinæ oleo:
hísque omnibus affunde aquam anisi, aut
caryophyllorum, aut postremam illam in
cinnamomi destillatione, ita vt repleatur
quasi bocia Deinde huic capitellum im-
pone, & iuncturam luto obline. Tum ex-
citato igne fiat destillatio eo modo, quo
anisum, aut aqua cinnamomi, transeunte ca
nali per aquam, destillatur. Quo facto, hoc
est, vbi aqua ascenderit, auferantur fæces
herbarum, florum, & radicum, & denuo in
bociam immittatur styracis liquidæ quar-

tarius vnus, eíque affunde quicquid proxima destillatione extraxeris, & rursus destilletur vt prius. Quòd si aqua prioris destillationis, in quantitate fuerit imminuta, plus erit affundendum. Vbi iam secundò ita destillatio fuerit peracta, bocia rursus mundetur, & imponantur, storacis calamitæ, myrrhæ; ana vnciæ ii. masticis, thuris, assæ dulcis ana vncia i. ß. quibus puluerizatis & impositis, affundatur iam destillatum oleum & aqua. Si non sufficiant, adde aquam, vt suprà, donec satis videbitur, & fiat destillatio, vt suprà de herbis dictum. Quo facto, auferantur quæ in bociæ fundo fuerint, & sequentia in locum reponantur. Notandum tamen hoc obiter, quod nonnulli styracem liquidam simul cũ gummi iam dictis commiscent, vt peculiari destillatione nõ sit opus. Sunt autem hæ species, Acccipe zingiberis, zedoariæ, galangæ, sing. ʒ ij. rhabarbari ʒ ß. gẽtianæ, cubebarum, ana ʒ j. ß. croci ʒ ß. cinnamomi ℥ j. nucis myristicæ, macis, caryophyllorum, ana ʒ vj. calami odorati ℥ ß. puluerizentur aromata hæc, & cucurbitæ imponantur vna cum oleo & aqua postremæ separationis, & destillentur vt prima vice Quo sic peracto, separa oleũ ab aqua, & serua oleum balsami artificialis in vitro, quo vteris, vt sequitur. Poteſt in postrema hac de-

llatione nodulus fieri ex ſequentibus ſpe-
ebus, & ſimul deſtillari, vt odor ei concilie
r ſuauior. ℞. Muſci in aqua roſarum diſ-
luti gr. v. camphoræ gr. ij. cinnamomi, ca-
ophyllorum, ana ℈ j. miſce vt dictum eſt.
Quater repetita eſt huius balſami deſtilla-
o, Primò cum herbis tantum, ſecundò cum
yrace liquida, tertiò cum gummis, quartò
um aromatibus. Vim habet confortandi o-
nes neruoſas & exangues partes, quales
int ſtomachus, inteſtina, veſica, vterus. Pe-
uliariter ſtranguriç admodũ confert & cal-
ulosis, ſi de eo octo vel decẽ guttæ, in aqua
ilicis, aut vino, bibãtur. Omnes internas op-
ilationes aperit, ſanitatem præſentem tue-
ur in ſtatu, qualibet ſeptimana bis mane ali
quot guttç, in brodio ſumptæ, &c. Breuis hu
us deſtillationis recapitulatio. Accepit ℔ j.
olei terebinthinæ, & addidit ſpecies herba-
rum, florum, ſeminum, & radicum ſuperio-
rum, & miſcuit omnia in vitro lutato, & ad-
didit ℔ v. (aquæ) caryophyllorum & ſimul
deſtillauit per cannam. Altero die accepit
ſtyracem liquidam & alia gummata, & rur-
ſus deſtillauit, & hæc deſtillatio difficilis eſt.
facilè enim ebullit, ideò carbones ſunt ſub-
trahendi, quando venerit ad ebullitionem.
Tertio die deſtillauit aromaticas ſpecies
cum balſamo per cannam, &c. & ſic habuit

præparatum balſamum.

Balſamum G. à *Flee*. Terebinthinæ bon. & claræ ℔ *j*. olei laurini ℥ ij. & ſimul iſt duo miſce, thuris albi maſculi, ligni aloë boni ana ℥ ij maſticis ℥ ß. myrrhæ, la dani, caſtorei ana ʒ ij. omnia iſta tere & cum ſupraſcriptis miſce, & ſtent per dies tri ginta in oleo prædicto. Accipe præterea ga langæ, caryophyllorum, cinnamomi, nuci moſchatæ, zedoariæ, cubebarum, ana ℥ ß diptamni, conſolidæ maioris, ana ℥ ij. omnia iſta collige & pone in ℥ iiij. aquæ vitæ bo næ, & miſce, & ſic ſtent ſimul diebus qua tuor: quibus expletis, omnia ſimul permiſce & pone in alembico vitreo benè obturato tum lento igne deſtilla. Primò ſequetur a-qua quæ dicitur aqua balſami. Poſtea exibi liquor citrinus in modum olei, quem cum videbis, remoue ampullam aquæ balſami, & ſtatim appone aliam, & collige pretioſiſ-ſimum liquorem in modum olei, qui dicitur mater Balſami. Poſtea deſtillabit liquor ma-gnus, & tunc rurſus muta recipiens, & collige ſeorſim liquorem nigrum, & emitti-tur vna gutta per magna interualla poſt aliã, & hic liquor eſt prioribus multo pretioſior. Serua hos tres liquores in ampullis vitreis benè obturatis cum cera, quæ cera tamen ex fortitudine virtutis eius, tandem efficitur

mol

vt pasta. Secundus liquor est citrinus, qui
t mater balsami. Tertius niger est, qui xylo
lsamũ dicitur, vt & primus, opobalsamum.
imus est bonus, melior est secundus, lon-
è verò præstantissimus est horum, tertius.
idi paralyticum, cui vna gutta posita fuit
fronte, alia super vmbilicum, & sanatus
it subitò Alius paralyticus amisit sensum
rachij & pedis dextri, vnxit simul iunctu-
as, spatulas, cubitos, manum mancha, genu,
ollum, pectus, quolibet loco tres guttas
consumendo, qui paucis post diebus è lecto
surrexit & sanatus est. Monachus deferens
trabem Papiæ, strinxit manum inter colum-
nam & trabem, & statim denigrata est ma-
nus vt carbo, cum intolerabili dolore &
spasmo, vbi hoc oleo matris balsami inun-
xisset, cessauit dolor: & mane & serò iterum
vnxit, & sic est alba facta manus & restituta.
Ego digitum incidi profundo satis vulnere,
& hoc oleo sanaui.

Aliud balsamum in retorta destillandum,
cum facultatibus, tum compositione, præce-
denti haud multũ dissimile. ℞. Terebinthi-
næ ℔ j olei laurini ℥ ij. misce, addendo gal-
banum, gummi elemi, gummi hederæ, thus,
lignum aloës, item aromata varia, ana ʒ ij.
Vsus hoc balsamo est quidam nobilis habẽs
ma

manum retractam vt mouere non posset, illitis iuncturis & manu (panno calido coope-ta) diebus 15. curatus est.

Alius habens duritiem in gula, vt non posset exire saliua ex ore, illito gutture hoc oleo maximè dilatatum fuit totum collum: & postridie illito loco læso rursus omnino fuit curatus.

Alius habens carbonem pestiferum in inguine illito hoc liquore, curatus est. Vale etiam ad eructationē stomachi & dolorem, spasmum, colicam, puncturas, aurium surditatem, instillādo guttam vnam mane & sero, neruos contractos & omnes plagas: cancrum, fistulas, contusiones, pestem, omne apostema durum resoluit. Nota, memoriæ confert, si guttam sincipiti illinas, contra paralysim illinatur spina & iuncturæ.

Balsamum magistrale, incerti authoris. ℞. Xyloaloës, masticis, macis, galangæ, nucis moschatæ, spicæ nardi, zingiberis, cinnamomi, cardamomi, cubebarum, caryophyllorū, zedoariæ, gummi Arabici, santali muscellini, thuris, croci, olibani, ana ʒ ij. Hæc omnia conquassentur subtiliter & subigantur cum aquis terebinthinæ & mellis, videlicet, ℞. Terebinthinæ, mellis, ana ℔ ß. destillentur simul seorsim, sine specierum commixtione. ℞. Aquæ vitæ semel rectificatæ ℔ j. misceatur

[..]atur cum confectione ſupra ſcripta, pu-
[..]fiant in ſole, in vaſe benè ſigillato cum ce-
[..], diebus octo, vel ad placitum. Poſt fiat ſe-
[..]ratio per alembicum, vt moris eſt, & pri-
[..]a aqua vocatur, aqua balſami. Secunda o-
[..]um balſami. Tertia balſamum artificiale,
[..] in fine aromatizetur cum muſco & am-
[..]ra, & ille modus plurimum placet, & tenen-
[..]us in omni confectione balſami.

Mater balſami ſimplex. ℞. Terebinthinę
[o]ptimæ ℔ iij. thuris maſculi, ligni aloës,
[a]na ℥ iij. caryophyllorum, galangæ, cinna-
momi, nucis moſchatæ, cubebarum, gummi
[e]lemi, ana ℥ ij. piſtentur & incorporentur
omnia hæc, & ponantur in alembico lutato,
& ſtent in fermentatione per dies quinque,
vel ſex, & poſtea deſtillentur in cineribus,
primò lento igne, deinde augmentando, do-
nec totum deſtillauerit, & hoc eſt, mater bal
ſami prima. Pone igitur de ipſa matre balſa-
mi & de elixir vitæ tantundē in alembico, &
iterum fermententur vt ſupra, poſtea in bal-
neo Mariæ fiat deſtillatio, & primò deſtilla-
bit aqua clariſsima, quæ vocatur mater bal
ſami coniuncta ſeu compoſita.

Balſamum Romæ factum. ℞. Terebinthi
næ ℥ ß. olibani ℥ vj. aloës, ſuccocitrini, maſti-
cis, galangæ, cinnamomi, croci, nucis mo-
ſchatę, caryophyllorum, cubebarum, ana ℥ j.
gummi

gummi hederæ, ℥ ij. puluerisentur, & mi-
sceantur cum terebinthina, & ponantur in
alembico vitreo, & addantur camphoræ,
ambræ griseæ, ana ʒ ij. & destillentur len-
to igne. Prima aqua est alba & clara, & vi-
num balsami, secunda crocea & vocatur o-
leum, tertia magis crocea, & est balsamum
verum.

Descriptio quædam balsami seu aquæ
Protomedici cuiusdam, de qua plura prædi-
cauit, & dedit ei titulum, Reuiuiscens & iu-
uenescere faciens. ℞. Terebinthinæ ℔ j.
mellis puri ℔ ß. aquæ vitæ ℔ ij. ligni
aloës benè triti, santalorum omnium, ana ʒ
iij. ß. olibani, gummi hederæ, ossis de cor-
de cerui, zedoariæ, piperis longi, ana ʒ iij.
gummi Arabici ℥ j. nucis moschatæ, galan-
gæ, cubebarum, cinnamomi, carui, masticis,
caryophyllorum, spicæ nardi, croci, zingibe-
ris, ana ʒ iij. ℈ j. moschi fini pondus dena-
rij, destillentur, vt lento primum igne elicias
primam aquam, quę clara est, vt aqua fontis;
secunda erit ignita vti carbo, & tum auge
ignem, & tertia elicitur nigra.

Liquor Balsamites Ioan. Mesuæ, longè
optimus, & ad multa vtilissimus, recipit myr-
rhæ electæ, aloës hepatici, spicæ nardi, san-
guinis draconis, thuris, mumię, opobalsami,
bdellij, carpobalsami, ammoniaci, sarcocollę,

oci, masticis, gummi Arabici styracis liqui
, ana ℥ ij. (aliâs ℥ ij. ß.) ladani electi,
cci castorei ana ℥ ij ß. muschi ℥ ß. tere-
nthinæ optimæ ad pondus omnium, pul-
rizanda puluerizentur, & omnia misceantur
cum terebinthina, reponantúrq; in fur-
bulo, seu destillatorio, quod alembicum
cant: & illa ingeniosè ac lento igne, vt de-
t, destillentur: liquorem autem per destilla
onem sublimatum, vase vitreo forti excipe.
ic liquor proximè accedit ad verum suc-
um balsami. Guido à Cauliaco quandoque
uic pretioso liquori addebat herbas dica-
s paralysi, & tum generosius atque effica-
ius multò (vt ipse testatur) experiebatur au-
ilium. Hoc liquore Mesuæ in paralysi solo,
liquando erat contentus, illinens eo ceruí-
em, totámq; spinam dorsi, atque etiam affe
tam ipsam particulã. Confert namq; hoc pa
to mirificè reborandis membranis medul-
ã spinalẽ obuoluẽtibus, substantiæ spiritali,
qua viuimus, neruis quoq; & ossibus. Proin-
de paralysi, omnibus neruorũ ęgritudinibus,
cordis palpitationi & tremori atq; etiã ma-
nifestæ lassitudini, mirè & supra humanã opi
nionem prodest. Adde quod nullũ medica-
mentum eo præstantius inueniri potest, vbi
cor celeri festinãue eget refectione ac refocil
latione, si saltem ipsi Mesuæ credimus.

Oleum Philosophorum è terebinthina &

cera-

cera: eſt autem balſamum quoddam occu-
tum infinitis præditum facultatibus, ſupera
omnes eius generis liquores, propterea
quod conficitur ex duobus ſimplicibus qui
corruptioni minus ſunt obnoxia, ex Capric.
Leonh. Fierauanti. Recipit autem terebinthi-
næ claræ abiegnæ, ℥ xviij. ceræ flauæ o-
doriferæ, ℥ xij. cinerum vitis, ℥ vj. po-
nantur ſingula in retortam lutatam, deſtil-
lentur in cineribus, donec nihil amplius ſe-
quatur. Vbi deſtillatio fuerit finita, videbis
ceram circa retortæ collum, & hoc ipſum ſi-
gnum eſt finitæ deſtillationis. Quod deſtil-
larit ſeruetur in vitro diligentiſsimè clauſo.
Qui vncti fuerint bis in menſe hoc oleo, iu-
uentutem quam diutiſsimè conſeruabunt:
omnia impoſita à corruptione, aut putredi-
ne cuſtodit. Vulnera qualiacunque, ter qua-
térque eo illita, ſanat. Cui vrina fuerit reten-
ta, ʒ ij. datæ per os, vrinam prouocant, &
ſimili modo datur cōtra vermes, puncturas
lateris, tuſsim, catarrhum, febres peſtilentes,
& ſimilia.

Aqua ſeu balſamum Hermetis, ex fine li-
belli Trotulæ de paſsionibus mulierum: re-
cipit terebinthinæ tribus vicibus deſtillatæ:
vltimo coniunctim, ℔ j. ligni aloës ſimi-
liter tribus vicibus deſtillati, ℔ j. ambræ
crudæ, ℔ j. nucis muſchatæ tritæ ſuper la-
pidem

dem, ad modũ liquidi vnguenti, cum eius-
m superaddito oleo, vt fiat vnum corpus.
destilla nouem vicibus. Balsamum hoc
nserua, quoniam est perfectum & sustinet
nne iudicium ignis & aquæ: penetrat ma
m, vngendo faciem, iuuentutem conser-
t, omnem incisionem consolidat, oculos
irè purificat: vngendo cum eo totum cor-
s, nunquam putrescere ferunt, nec vermes
sum ascendere. Ego, inquit author, feci &
obaui, & est verissimum.

Oleum balsami magistrale, ex dispensato
o Medicorum collegii Florentini, recipit te
ebinthinæ ℔ j. olei veteris ℥ vj olei laurini
iiij. spicæ nardi, cinnamomi, ana ℥ ij te-
ularum recentium benè coctarum ℥ viij.
ritis triturandis, per alembicum destilla. V-
inam mouet, lapidem frangit vermes ene-
at, aurium tinnitui à flatu crasso, paralysi,
pasmo cynico, ischiadi, gonagræ & cætera-
um iũcturarum doloribus prodest, potum
ut inunctum, sed parua eius portio, aquæ
ffectui aptæ mista bibatur.

Oleum balsami Petri de Ebano. ℞. Myr-
thæ, aloës, spicæ nardi, sanguinis draconis,
thuris, mumiæ, opopanacis, carpobalsami,
bdellii, ammoniaci, sarcocollæ, croci, masti-
ches, gũmi Arabici, styracis liquidæ, ana ʒ ij.
ladani, castorei, ana ʒ ij. ß moschi ʒ ß. tere-

binthinæ ad pondus omnium, tritis con-
rendis, miſceantur omnia, & alembico d-
ſtillentur, ſecundum artem. Eadem pot-
quæ & præſcriptum, & efficacius.

Oleum Balſami optimum, contra do-
rem ex gutta tam frigida, quàm calida, v-
alio accidente, immediatè valet: recipit te-
binthinæ Venetę partes duas, maſticis no-
partem vnam, opopanacis & corticum gr-
natorum, ſingulorum modicum, & pone a-
deſtillandum.

Balſamum ad podagram frigidam, vnge-
do partes dolentes, poſt vniuerſalia, à quo-
dam ſene Chymico, accipit ℔ iij. terebint-
næ, thuris, maſticis, myrrhæ, ladani, ana ℥
deſtilla per retortam & oleum ſerua.

Balſamum cuiuſdam Empirici, maxim-
apud nos authoritatis, recipit terebinthin-
℥ iiij. thuris ℥ ß. ligni aloës, ʒ ij. maſticis, ca-
ryophyllorum, galangæ, cinnamomi, zedoa-
riæ, nucis moſchatæ, cubebarum, ana ʒ i-
gummi elemi ℥ j. ß. Mira hoc balſam-
præſtitit, lepram à duobus depulit, intra &
extra dando: & multos alios incurabile-
morbos, vt cancrum & fiſtulas, & eiuſdem
generis.

Aliud cuiuſdam Angli, quo curat vulner-
linteo impoſito, febres, ventriculum infra co-
ſtas tumentem, aſthmaticos, phthiſicos, tu-
mores

nores, præter hydropem. Contusiones se-
at, spasmum & paralysim ex frigore, mori-
undos data gutta recreat. Recipit autem te
ebinthinæ ℔ ij. myrrhæ electæ, castorei,
nasticis, ana ℥ iij. olibani, aloës, succocitrini,
na ℥ iiij. radicum consolidæ minoris ℥ j. tor
nentillæ, gummi hederę, nucis Indicæ (quid
i moschata pro ea) zedoariæ, ana ℥ ß. cube-
bæ ʒ j. (destillentur) prius ad lentum ignem,
per biduum fortè macerata.

Aqua composita destillata iuuẽtutis, quæ
est magnum secretum in natura, & dicitur
Medicina medicinarum, & cura omnium
infirmitatum. ℞. Ligni aloës, caryophyllo-
rum, galangæ, cardamomi, cubebarum, gra-
norum paradisi, rhabarbari electi, cinnamo-
mi, nucis minoris (muscatæ) calami aroma-
tici, macis, ana ʒ ij. omnia subtiliter terantur
& cribellentur, deinde ℞. Succi chelidonii
℔ j. succi saluiæ, bryoniæ, rutæ, betonicæ,
mentę, florum borraginis & buglossi, suc-
ci fœniculi, ana ℔ ß. misce & pone omnia
in alembico vitreo & destilla aquam. Et de
illa aqua sume omni mane in die vnum co-
chlear in æstate, hyeme verò duo. Hæc enim
aqua iuuenibus & senibus quibuscũq; est v-
tilis. nã stomachũ in virtute magna cõseruat,
& bona virtute ducitur, si nõ est cerebro &
hepati magna caliditas, & liberat ab hectica

& icteritia, & hydrope: maximè cõseruat
iuuat visum & auditum confortat: valet c
tra venenum, & confortat omnia memb
ſanguinem in bono colore & ab omni p
trefactione præſeruat, & deſtruit fœtore
anhelitus.

Balſamũ mirabiliſsimæ virtutis in trem
ribus, paralyſi, quá quidã maximus medic
tenuit pro maximo & pretioſo ſecreto
abſcondito cordis ſui: ſumit galbani, ℔
gũmi hederæ, ℥ iij. minutim conterantur
miſceantur terendo ſimul, & mittãtur in
ciam vitreatam, cum ſuo alembico, & deſ
lentur in balneo Mariæ: hoc deſtillatum c
miſce cum ℥ j. olei laurini, & terebinthin
℔ j. tunc deſtilletur, & ſeparetur aqua ab
leo. Vſus eſt, vt collocetur patiens paralyſin
contractionem, ſpaſmum & tremorem, r
ſupinus, & infunde de hoc oleo calido ten
peratè in fundo vmbilici ſui, & videbis m
rabiliſsimam operationem, potius diuinan
quàm naturalem, & confert valde paraly
poſt colicam.

Oleum ſiue balſamum, cui non reperitu
ſimile, contra tremorem & ſpaſmum, tortu
ram & ſtuporẽ. ℞. Myrrhæ electæ, aloẽs he
patici, ſpicę nardi, ſanguinis draconis, thu
ris, mumiæ, opopanacis, carpobalſami, cro
ci, maſticis, gummi Arabici, ſtoracis liquidæ
ſtora

racis rubræ, ana ʒ ij ß musci fini ʒ ß. her-
paralysis M. ij. terebinthinæ ad pondus
nium puluerizentur & misceantur & de-
lentur ingeniosè, iuxta modum declara-
nis. est enim de elegantibus medicinis,
a spina nucha vngatur spasmosi, tremu-
i, paralytici, stuporis & torturæ.

Balsamum pretiosissimũ ad paralysim &
a multa ex Leonello ℞. Ligni aloës loto-
s ij. opopanacis, resinæ pineę, bdellii, gal-
ni myrrhæ, masticis, sarcocollæ, ana loto-
ẽ j. olei benedicti. lotones nũ iij. ladani lo-
nes ij. carpobalsami, xylobalsami, opobal-
mi vel balsami artificialis, ana lotonẽ j. oli-
ani, daphnelæi, * sanguinis draconis, casto
ei, spicę nardi, galangę, cubebarũ, maceris,
innamomi, cardamomi. melicetorum, corti
um citri, ana lotonẽ j. olei de terebinthina
d pondus omniũ, oliui veteris ℔ j ß. pisten
ur gũmi subtiliter, deinde superfunde tãtũ
ini adusti, vt alia obruat, aut obtegat, post-
a ponatur in balneũ Mariæ per triduũ ad
digerendũ, postea reliqua adde. Pulucrizan-
da pulucrisentur, & addito oleo de terebin-
thina & oleo communi, iterum digeratur in
balneo Mariæ, vel in fimo equino per xiiij.
dies, demum destilletur in cinere lento igne
secundum artem.

Aqua pretiosa & mirabilis, quæ valet in

vulneribus, vlceribus & fiſtulis, & valet c[illegible]
tra peſtem, & eius virtus eſt mirabilis, [illegible]
hoc totum debet deſtillari per alembicū [illegible]
treum. Nam in tali deſtillatione reſultāt [illegible]
liquores habentes diuerſos colores, &
quidlibet diſtinctè debet colligi in ſuo v[illegible]
Et nota quòd prima aqua valet contra [illegible]
ſtem, & debet potari tēpore peſtilentiæ: cō
fortat cerebrum per nares trahēdo, deſtr[illegible]
polypum & omne vitium narium, tangen[illegible]
polypum cum dicta aqua. Si tempora p[illegible]
ſus, tangantur cum aqua, & ſpina dorſi, [illegible]
loco calido, curabitur. Si aliquis eſſet de a[illegible]
quo loco lapſus, vngatur cum dicta aqua. [illegible]
quis haberet cerebrum vel memoriam de[illegible]
lem, vngatur caput, parte anteriore raſa p[illegible]
ries, curabitur. Contra venena ſubitò pota[illegible]
deſtruit illa. Valet contra vulnera & vlcer[illegible]
Contra paralyſim linguæ vel membroru[illegible]
ſi ſint apoſtemata vel cancremata, & cont[illegible]
omnem ægritudinem corporis. Secunda v[illegible]
rò aqua quæ exibit, aſsimilatur oleo, & e[illegible]
oleum quo veraciter poſſumus vti loco ba[illegible]
ſami: nam ſi proiicies vnam guttā in aquam
iſta gutta vadit vſque ad fundum, & pote[illegible]
iterum colligi. Item ſi proiicias acū in dict[illegible]
liquore ſupernatabit acus. Item coagula
lac, & habet omnes virtutes quæ videntu[illegible]
eſſe in balſamo. Tertia aqua poteſt dic[illegible]

balſam[illegible]

lſamum,cuius virtutes ſunt infinitæ. Ber-
palia. ℞. Olei de vico ſeu lacryma, quod
em eſt, (paulo poſt cap. 2.de vulneribus
ruorum ſcilicet, videtur explicare quid ſit
eum de vico. Glutamen inquit, albotim,
bemus intelligere de lacryma , & non te-
binthina, vt affirmauit Dynus, ſiue oleum
ci, quod idem eſt) ℔ ij. vel terebinthinæ
co lacrymæ, mellis deſpumati ℔ ij. aquæ
tis ardentis ℔ j. ligni aloës fini, ſantali mu
ati, macis, cubebarum, galangæ, nucis mo-
atæ, caryophyllorum, ſpicæ nardi, maſticis,
ingiberis, cinnamomi, croci, granorum pa-
adiſi, ana ʒ iij. gummi Arabici ℥ iij. muſci
ini ʒ. ß.

Ad diuerſos morbos oleum, Balſami vir-
ute, à D. Geſnero, vt puto, deſcriptum. ℞. Vi
i albi optimi menſuras ij. ß. lactis recenter
emulſi ℥ iij. mellis ℥ viij. radicis gentianæ ℥
iij. aſtrantiæ ℥ iij. angelicæ ℥ ij. baccarum
auri ſelectarum ℥ j. ß. rutæ , iuniperi, roſar.
rubrarum aridarum, ana M. j enulæ cāpanæ
℥ j. caryophyllorū , corticum citri dulciū, ca-
lami aromatici, cinnamomi, aniſi, fœniculi,
maſticis, belzoini, ana, ℥ ß. cōciſa & contrita
macerentur in phiala vel phialis vitreis luta
tis, per dies 7. vel 8. loco calido. Deinde deſtil
lentur cum alembico lutato, cucurbitæ pars
tertia aut amplius vacua ſit. Deſtillentur in

 cinerib

cineribus cribratis lẽto igne demum auge-
tur ignis. Puto tamen in alio vase seorsim,
primò vinum & lac simul destillando. E
hac destillatione tres quoque liquores coll-
guntur. Valebit hæc aqua contra venena, p-
stem, calculum, quartanam, quotidianã, a-
sudorem mouendum, &c. ad asthma & v-
scerum obstructiones, ad omnes phlegma-
cos, ad epilepsiam quoque & præseruãdu-
ab apoplexia. Existimat idem Balsamũ ho-
pro conficienda theriaca, non incommod-
substitui posse.

Liquorem Balsamo parem, describit au-
thor Viatici noui, capite de Paralysi. ℞. Th-
ris albissimi, masticis, ana ℥ ij. ligni aloës ℥
j caryophyllorum, galangæ, cinnamomi, ze-
doariæ, nucis moschatæ, cubebarum, ana ℥
vj. myrrhæ, aloës, ladani, sarcocollę, castorei,
ana ℥ ß. baccarum lauri, nucleorum pini, ana
℥ j. gummi elemi, opopanacis, belzoini, ana
℥ ij succorum iuæ, herbæ paralysis, ana ℥ iii,
terebinthinæ ad pondus omnium, destilla
in vitro. Exibit primò aqua, secũdò oleosum
quid, tertiò quasi mel.

Oleum Aristotelis compositum, contra
podagram calidam & frigidam, & contra in-
curuationes neruorum, dũmodo nerui non
sint incisi, ex lib. manuscripto Italico. ℞. A-
quæ vitis ter destillatæ, succi betonicæ, ana
℥ iij.

iiij. croci ℥ ij. ſucci artemiſiæ, ſucci ebuli, ſucci *capreolæ, aut caprellæ, ana ℥ iiij. ſucci ſaluauiſci ℥ viij. caryophyllorum, carpobalſami, xylobalſami, ana ℥ ij. ceruſſę, thuris, tartari vini albi, ana ℥ iij. vrinæ pueri, mellis boni ℥ viij. olei terebinthinæ, ℥ iij. olei ouorum ℥ iiij. olei ſulfuris ℥ ij. olei lumbricorum ℥ vj. olei roriſmarini ℥ ß. olei laurini ʒ iij. omnia deſtillentur per alembicum, & prima liberat à podagra calida, ſecunda à frigida, & omnem dolorem ſanat, in quacunque corporis parte fuerit.

Oleum ſiue aqua, quæ virtutis dicitur, & potus iuuentutis, è lib. Germanico Michaëlis Schrick. ℞. Foliorum ſaluiæ quartaria iij. cinnamomi, cubebarum, galangæ, piperis longi, aniſi, macis, nucis moſchatæ, zingiberis, granorum paradiſi, ana ℥ ß. miſceantur ſingula, & commiſce de vino optimo ſexies tantum quantum eſt de omnibus, in vaſe ſtanneo, & cooperi diligenter, ne quid euaporet: ſtent ita in loco calido diebus quatuordecim. Quibus peractis ſepara à ſpeciebus vinum, per colatorium, & contunde ſpecies ſubtiliter, vt fiat inſtar pulmenti, & tum denuo cũ prædicto vino coniunge, ac tãdem deſtilla. Hæc aqua carnibus aut piſcibus affuſa, à putredine cuſtodit: vino verò cõmixta, corrumpi id non ſinit, ſed clareſcit, etſi

iam corruptum fuerit, in integrum restitui[...] A ieiuno pota, consumit apostemata & om[...]nes internos morbos, & sanat morbos quo[...]que externos, illita: oculorum quoscunqu[...] affectus emendat, vulnera illita, intra octi[...]duum vnit. Pota alacritatem, & iuuentute[...] conseruat. Valet morbis capitis & apoplexię[...] Hæc aqua comparari Balsamo potest, & su[...]pernatat cuiuis humori permixta, except[...] oleo: admoto igne ardet. Faciei maculas cu[...]rat, & pota lepram retardat.

Sublimatio quædam quasi Balsamum, i[...] memoria excitāda, è Michaële Angelo Blo[...]do de Memoria. Factis quæ pręmittēda sunt circa ventris solutionem, contundito thuris, cubebarum, caryophyllorū, nucis moscha-tæ. galāgę, baccarum iuniperi, ana ℥ ß. cinna momi ℥iij. castorei pinguis ℥ iij. costi, piperis longi, ana ℥ j. & tritis omnibus admisceto aquæ vitæ opportunitatem. Hęc demū cun-cta in vitreo vase suppones fimo, spacio dierū vndecim & vltra, dum libuerit: post tempus hoc sublima hæc etiam in balneo Mariæ, & sublimationi addes mellis anacardini vncio las duas vel tres, & sublimato hæc cum mel le, iterum in vitreo vase sepeliatur sub fimo per spacium duorum vel trium mensiū: sed fimus iste singulis octo diebus mutetur, ne nimia caliditate discutiat vas ipsū: hoc tan-

dem

m tempore sublimatio hæc erit perfecta
acuendam memoriam. Vsus eius est hu-
modi, priusquam memoriam exercere
lueris per diem vnum, illine tempora &
cipitium, infunde & naribus guttam, de-
um degluties guttas aliquot mane, prius-
uam recitare volueris orationẽ, vel quouis
odo exercere memoriá. nam hoc est præ-
antissimum excitandæ memoriæ medica-
entum.

Oleum sanctum, quod ad diuersos mor-
os est optimum, præcipuè verò valet con-
ra omnẽ cancrũ & fistulas, & omnes mor-
os antiquos, ex lib. manuscripto secretorũ.
℞. Olei antiqui ℔ ij. vini albi antiqui, & o-
ptimi ℔ iiij. terebinthinæ claræ & optimæ
℔ j. seminis hypericonis ℔ ij. ʒ j diptamni
albi, tormẽtillæ, gentianę, ana ℥ j. omnia sint
puluerisata, & simul mixta, pone in vase vi-
treo & bene obturato cum pasta, ne respiret,
fac isto modo bulliant. Ponatur vas dictũ in
caldario aquæ pleno, & plena palea, & bul-
liant suauiter tantũ, postea eleua ab igne, &
cum infrigidatum fuerit, pone illud vas in
cantharo pleno arena, & tale vas sit circun-
datum & totum coopertum vsq; ad collũ de
dicta arena, & collocetur in loco vbi à Sole
toto die percutiatur, ibíq; dimitte p dies 40.
Postea è dicta arena remoueatur, & arenæ
impo

impone vas, ita & taliter, quòd ſol per octo dies totũ circundare poſsit: ac deinceps cola per pannum lineum nouum, & exprime fortiter in torculari, poſtea oleum à vino ſepara, illúdq; ſeorſim ſeruato. Fieri autẽ hæc deſtillatio debet menſe Iulio vel Auguſto. Valet hoc oleum cõtra fiſtulam & cancrum, ſi prius lauetur cum prędicto vino, & poſtea vngatur cũ dicto oleo, citò ſanabitur. Itémq; valet ad omnes ægritudines & dolores neruorum. Valet & guttæ ſciaticæ & doloribus juncturarum, & podagræ frigidæ. Et ſi fiat emplaſtrum ex eo & ammoniaco, diſſoluit apoſtemata ſplenis, & duritiem eius, breui tempore: ſimiliter ad omnia apoſtemata dura. Valet omnibus paſsionibus aurium ex cauſa frigida, vermes earundem interficit, & ſanat ſibilum & ſurditatem. Valet paralyſi & torturæ oris, ſi ſæpius vngatur. Prouocat menſtrua, ſi in matricem proiiciatur, & educit embryonem viuum vel mortuum. Si de eo parum bibatur, diſſoluit ſanguinem coagulatum. Si ſyrupo roſato aliquid huius olei commiſceatur, purgat pulmonem humoribus groſsis & viſcoſis, & anheloſis. Valet mirabiliter ad omnes ægritudines oculorum, & maximè cataractas. Valet contra venena epotum: ſi de eo parum biberis, extinguit venena. Contra quartanam & tertianam febrem

rem, itidem vtile est, si ex eo vngatur dor-
um & medulla spinalis iuxta ignẽ, in prin-
pio accessionis. Immediatè tollit spasmum
ulnerum, si tepidè loco apponatur. Sanat
mnia vulnera tam antiqua quàm recentia,
nelius ac verius vno die, quàm nulla alia in
nense.

Linimentum, vt vocauit Michaël Ange-
us Blondus libello de Memoria, quod vir-
ute balsamo comparari potest. Cõmisceto,
inquit, terebinthinæ electæ vnciolas trigin-
ta, olei laurini vnciolas vj. demum contun-
dito gummi elemi, resinæ pini, ana ʒ vj sar-
cocollæ ʒ ij. gummi hederæ, ammoniaci,
bdellij, thuris, ana ʒ ij. mastiches, aloës hepa
tici, castorei, ladani, ana ʒ j. galbani ʒ vj. xy-
loaloës vnciolã cum dimidia, cinnamomi,
caryophyllorũ, nucis moschatæ, macis, zingi
beris, piperis, galangæ, granorũ paradisi, cu-
bebarũ, zedoariæ, ana vnciolam, xylobalsa-
mi, carpobalsami, tormẽtillæ, diptamni albi,
matrisyluæ, chelidonij, vtriusq; cõsolidę, ana
vnciolã cum dimidia & tritis omnibus com-
misce, addendo aquæ vitæ in vnã formã &
corpus reducẽdo, & sic relinquantur tribus
diebus: verũ die quarto, addes terebinthinã,
oleum, & resinam, & alia ex gummis quæ
teri non possunt, tandẽ sublimato hæc in vi-
treo vase secundũ artẽ, lento supposito, sed
conti

continuo igne:& quoniam tres ſpecies ſ
corum inde ſublimãtur, propterea cum p
mus apparuerit,q ſubcroceus erit,alter v
oleaginoſus, tertius tandem fuſci colori
mutatione colorum , vaſa mutanda eru
ſinguli demum per ſe ſeruandi ſunt , præ
cti ne euaneſcere poſsint:hoc autem mo
mus,vt ſtudioſè curetur ignis, donec per
cta fuerit ſublimatio omniũ:nam compr
ſo vel interpoſito igne , liquores non ext
herentur exactè. Hi tandẽ ſucci, vel hæc t
formis ſublimatio,eadẽ dotati ſunt propr
tate, verumtamẽ iuxta gradus ipſos.Prim
namq; ſuccorũ minus potẽs eſt altero,alt
verò imbecillior tertio, tertius tandem pr
ſtantior eſt duobus. Fertur autẽ quòd cit
memoriam , cõprimunt caua vlcera,debe
lant cancrum cum non hæret oſsi:ſternu
etiam conuulſionẽ,ſtillicidia frigida comp
nunt,languores ſtomachi vincũt,& frigide
corporis cruciatus,præcipuè iliorum , cur
etiam ſonitum aurium & dentium dolores
neruis opitulantur cõtractis , ſoluunt & du
ros abſceſſus , demum plurimos languore
frigidos ſternunt:memoriam verò amiſſam
concitat,illitum occipiti,eductis ſuccis pec-
cantibus, cum caputpurgio ex radice cycla-
mini naribus ſuppoſito , vt retulimus. Poſt
hoc, gluties pillularum de hiera cum agari-

ʒ j. & poſtero die ſubiicito naribus ali-
quot guttas huius olei, & naribus abſorbe-
o, quoniã hoc excitat virtutes cerebri, con-
tat intellectum & ipſam memoriam. Po-
remò ſunt illinenda tempora & occiput,
oc autem eſt faciendum aliquot diebus.

Eſt & hæc quaſi quædam Balſami com-
oſitio. ℞. Terebinthinæ claræ ℥ vij. laua vi-
o benè, deinceps ℞. Mellis albi ℔ iij. deſpu
nando igne lento cum modico vino, & cla-
ifica benè, tunc adiunge terebinthinam
optimè commiſcendo, quo facto affunde
aquæ vitæ ℔ iiij. & rurſus commiſce in cu-
curbita benè lutando. Dehinc ℞. Bugloſſi,
borraginis, meliſſæ, ſaluiæ, lauendulæ, ana
M. j. hyſſopi, chamomillæ, millefolij, roſarum
rubearum, ana M. ß. abſinthij ʒ j. roriſma-
rini M. ij. Deinceps ℞. Ligni aloës, xylobal-
ſami, trium ſantalorum, ana ʒ j. macis, nucis
moſchatæ, cinnamomi, galangæ, caryo-
phyllorum, cubebarum, zingiberis albi, pi-
peris longi, croci, ſpicæ nardi, granorum
paradiſi, cardamomi, ana ʒ j. zedoariæ ℥
ß. ſquinanthi ʒ ß. cort. citri, ſeminis citri,
ſtœchados, ana ʒ j. calami aromatici ʒ ß.
carlinæ, id eſt, cardopaciæ ℥ ij. biſtortæ,
ʒ ij. ireos ℥ ß. baccarum lauri, valerianæ,
polypodij, ana ℥ ß. liquiritiæ, aniſi, ana ʒ
ß. fœniculi ℥ ij. coriandri præparati ℥ ß. ſile-

ris montani, cymini, ana ℥ j. amygdalarũ
excorticatarũ ℔ ß. vuarũ passarũ maiorũ
cum vino lotarũ ℔ ß. omnia ista cõtusa p
ne in prædictã cucurbitã cum melle & ali
Et si aqua vitæ nõ sufficit, tunc plus appon
& stent sic septem diebus benè obstruct
postea destilla in igne cineris, ita vt cucurb
ta in latitudine trium digitorũ, non tang
fundũ inferius, & cineres circumponantu
lutato alembico optimè cum cucurbita, si
ponendo vitrũ, quod cum rostro alembici
tetur, & ad quatuor horas sublimetur len
igne, ne mel bulliat, & fluet aqua clara: ta
dem ignẽ auge, & cum aquam croceam v
debis, tunc aliud vitrũ appone, quod etiam
lutabis cum rostro cucurbitæ, & primã aqu
serua seorsim, & vigora ignem. Vbi croceu
color in aqua desierit, iterũ ignẽ intende, &
exibit aqua nigra, & cum videbis fumũ, tun
sufficit, & illã quoque aquã separatim serua
& cucurbita stet in fornace ad refrigeratio
nem. In primã aquã pone folij Indi ʒ j. am
bræ ʒ j. musci totidẽ, & quindecim folia au
ri, & misce custodiẽdo. Si vis ad caput, ℞. B
tonicæ vel buglossi ℥ j. & aquæ (albæ puto)
misce & bibe ieiunus. Fortificat omnia mẽ
bra, ℞. Maluatici vel vini boni ℥ j. aquæ hu-
ius cochlear vnum, misce & erit alba vt lac,
quã bibe ieiuno stomacho duabus horis an-
te cibum

e cibum, & præſeruat omnia mẽbra. Ad he-
ar, cum aqua ſaluiæ vel cichorij, vel moro-
um, vel endiuiæ ℥ j. Ad pectus & tuſsim de
atarrho frigido, cum aqua hyſſopi, vel leui-
ici. Ad cor, cum aqua buglosſi vel borragi-
is, vel millefolij. Cum abſinthio vel balſa-
nita, ad ſtomachum. Pro pulmone, cũ aqua
ulmonariæ, vel adianti, vel polypodij. Pro
plene, cum aqua ſcolopendrij. Contra verti-
inem & apoplexiam, cum aqua radicis pæ-
oniæ, vel hypericonis. Pro calculo, cum a-
qua raphani, vel aqua alkekengi. In retẽtio-
ne vrinæ, cũ aqua naſturtij, vel petroſelini,
vel ſaxifragiæ. Ad oculos, cũ aqua fœniculi,
euphragiæ. In retentione menſium, cum a-
qua artemiſiæ, cum aqua rad. & herbæ ru-
biæ tinctorum. In fluxu nimio menſium,
cum aqua plantaginis, vel ſolani. In læſione
matricis ab obſtetrice, vel ex frigiditate, vn-
de amplius nõ concipit, vtatur ea, cum aqua
valerianæ, vel betonicæ, vel matriſyluæ. In
maculis faciei, ℞. Aquæ pimpinellæ partes
4. aquæ huius partẽ 1. miſce & vnge faciem
mane & ſero, bibe etiam eam in ſeptimana,
bis vel ter cum aqua endiuiæ. Curat cancrũ
inuncta, & fiſtulã inſtillata: confert in arthe-
tica frigida, inuncta. In febribus, aſari M. ß.
pone in vitrum, & adiunge aquæ aluminis
quartar. j. ſtent tribus diebus obſtructa, poſt-

ea effunde in aliud vitrum, de his ante ac-
cessionem febris per horam, bibe cochlea
j. & tēpora inunge & nasum, & pulsus, dor-
sum & splenem. Citrinum oleū habet virtu-
tes multas, si fuerit inunctum. Oleum nigrū
est magnæ virtutis in arthretica, in modum
balsami, & alba dicitur aqua aurea.

℞. Lauendulæ ℥ viiij. saluiæ totidem, cin-
namomi, macis, ana vnciam j. zingiberis
nucis moschatæ, caryophyllorum, ana ℥ j. &
ʒ j. rhabarbari galangæ, ana ʒ j passularum
paruarum ℥ ij. granorum paradisi, santa-
rub. ana ℥ ß cubebarum ʒ ij. passulæ cōtun-
dantur seorsim, & species ponantur seorsim,
tunc totum pone in cucurbitam, & adiice
vini maluatici, vel alterius boni, mensuram
ß. obstrue. pone in terra recenti versus solem
quindecim diebus, postea per alembicum
receptorio lutato destilla lento igne. Recipe
terebinthinæ ʒ vj diagridij ʒ v. zingiberis
ij. masticis, santali albi, ana ʒ j. sacchari ℔ ß
farinæ albissimæ ℔ j. fiet pasta tenuis, & co-
que in modum hostiarum, de quibus mane
sumas j vel ij. cum brodio carnis, vel pisco-
rum, &c. cum aqua buglossi.

Oleum excellētissimum pro memoria de-
bili, propter humiditatē & frigiditatem ce-
rebri, quod experientia comprobatū est. ℞.
Florum rorismarini quantum videbitur, &
c

ex iis destilletur aqua, huius aquæ ℞. ℔ j. & in vrinali ponatur destillatorio, optimè luto: postea ℞. Nucis moschatæ, caryophyllorum, granorum paradisi, cinnamomi, cubebarũ, macis, zingiberis, ana ℥ j musci carat. iiij. piperis longi ʒ j. croci ʒ iij. galangæ ʒ ij. puluerizentur omnia, & cum aqua rorismarini commisce, & putrefiant simul per tres dies, postea per cineres destillentur, perseuerando in destillatione ad fæcum adustionẽ. Postea habeas aquæ ex foliis rorismarini destillatæ ℔ j. & cum iam dicta commisce, & in vase vitreo decoquantur ad medietatis consumptionem. Quo facto ℞. Olei oliuarum antiquissimi ℔ j. olei de been ℥ j. euphorbij, castorei, ana ℥ iiij. sinapi ℥ vj. olei sesamini, olei de tiro, olei hypericonis, olei citri, olei de spica, olei ex zibeto, ana ʒ iiij & omnia suprascripta ponantur in bociam vitream & occludatur ita ne respiret, & pone in fimo equino calido, diebus quadraginta, postea extrahatur, & insoletur per tres menses continuos, & habebis oleum paratũ ad intentionem prædictam. Hoc oleum omne impedimentum memoriæ soluit, vngendo noctu, quando cubitum itur, caput & stomachum. Hoc tantum est notandũ, quod vsus huius olei est suspectus, tribus mensibus æstatis, alioquin toto anno tutò vti poteris.

Hoc oleo ego & in me ipſo & in multis aliis certa experientia ſum vſus.nec vnquam alio præter hoc ipſum, vtaris : reliqua enim omnia ſi ad hoc reſpicias , vaniſsima ſunt , Leonhart.Fierauant.

Oleum mirabile & diuinũ, eiuſdẽ , quod quaſi è mortuis ſuſcitat eos , qui ſumpſerint eius guttam vnam aut alteram per os, cum vino,vel brodio, aut ſimili liquore. ℞. Sanguinis humani,ſpermatis ceti,medullæ tauri,ana ℔ j. muſci ℥ j. cineris oleæ ℥ ij. miſce & in retorta deſtillentur ſecundũ artem, ſeparando elementa. Nam primò aqua deſtillabit alba : ſecundò oleum citrinum, tertiò liquor quidam rufus maximæ facultatis, qui ad diuerſa vtiliſsimus eſt.

Balſamum quomodo faciendum, ex Fallop.ſecretis.℞.Terebinthinæ ℥ ß.xylobalſami tantundem,caryophyllorũ ℥ ij.deſtillentur,& primũ quod deſtillat aqua eſt, ſecundum oleum.tertium balſamum.

Aliter,ex eodem, ℞.℔ j.terebinthinæ,aloës hepatici ℥ j.myrrhæ ℥ ß terantur & miſceantur omnia,& ter deſtillẽtur,& habebis balſamũ,ad omnia, præterquam ad cõſeruationem corporum(mortuorum) optimum.

Oleum,corpus incolume ſeruans,& ingenium acuens,quo vtẽdum eſt poſt exactam corporis euacuationem & decens victus regimen

gimen. Olei philoſophorum ℔ iij. olei oliuarum antiqui, aut ſaltem alembico ſublimati, olei de alcãna, vtriuſque ℔ iij. pinguedinis talpæ & muſtelæ, vrſiq;, ſing ℥ ij. caſtorei ℥ iij. ſucci acori ℔ iiij. ſucci anthos, ſucci betonicę, vtriuſq; ℔ ß. ſucci gallitrichi, ſucci cyperi, vtriuſq; ℥ iiij. vini cretici ℔ ij. aquę ardentis ℔ ß. omnia igne coquito ſuaui, ad conſumptionem quandam, additóque ladani auſtero prius vino macerati, tritíque ʒ j. ß. nucis moſchatæ ℥ ß. maceris, caryophyllorum, euphorbij, trium piperum, ſingulorum ʒ ij. trita omnia in vaſe optimè clauſo, diebus triginta conſeruata, alembico deſtillentur. Vſus eius eſt hyeme, ſemel in bebdomada: æſtate autem ſemel in mēſe, capite prius loto, & poſteriore capitis parte, & temporibus prius inunctis. Fuman.

Deſcriptio Balſami Chriſti, è Theophraſto Paracelſo. Accipe olei oliuæ ℔ j, vini ℔ iij. miſce in phialam, pone in balneum Mariæ ad menſem, & fiet ex oleo liquor: caue ne nimium vitrum repleas: ſatis ſit, ſi quarta pars plena fuerit. Emendatio Theophraſti. Recipe olei oliuarum ℔ j. vini nigerrimi pontici ℔ iij. deſtilla, deinde adde hypericonis ℥ vj liquoris de mumia vncias iiij. iterum deſtilla ad menſem, & ſerua. Valet articulorum vulneribus.

Oleum pretiosissimum, pro vermibus vbicunque locorum, Bertapalia de Vlceribus capite quinto. Recipe nucleorum persicorum, amygdalarum amararum, gentianæ, absinthij, prassij, vel lupinorum, seminum caulium, foliorum persici, calamenti fluuialis, oleandri, pyrethri, ellebori albi, radicum graminis, ana M. ß. omnia pistanda pistentur, & imponatur intus fel vituli, & succi porrorum, mentæ, ana ℥ ij. olei nenupharini ℥ j. olei de absinthio ℔ ij. hæc omnia misce, & dimitte in fimo per vnum mensem marcescere, in vase vitreo benè obturato, postea destilla hęc omnia ad alembicū, & habebis aquam & oleum, lumbricosos viuificantia, sumendo aquæ per os ℈ ij. cum vino maluatico: & cum oleo vngendo tempora, & pulsus pedum, & manuum, & vbicunque, & os stomachi & circum spatulas: & vidi multos pueros quasi mortuos, viuificari, & cum aqua & oleo isto multa vlcera sanari.

De balsamis quæ extra corpus vsurpantur: quorum alia per destillationem, alia citra destillationem parantur.

Balsamum artificiale, ad omnia vulnera antiqua, & contra ariditatem membrorum

um & ad membra cõtracta. ℞. Galbani, am
oniaci, masticis, myrrhæ albæ, gummi ele-
mi, bdellij ana ℥ ß. terebinthinæ ℥ j. ß. vel ij.
quod melius est, olei oliuæ ℔ ij. viridis æris
ij. ß. puluerisentur omnia & imbibantur
in aceto fortissimo per sex vel octo dies, post
destillentur per alembicũ, primo die per bal-
neum Mariæ, post per arenam: & si vis for-
tius habere, & melioris saporis, tũ adde sub-
scripta: & fiat eo modo, quo supra. ℞. Stora-
cis calamitæ, gummi hederæ, spicæ nardi, ca-
rabe colophoniæ, tragacanthi, serapini, opo-
panacis, ana ℥ ß. euphorbij ʒ. ß. viridis æris ʒ
ij. terebinthinę ℔ j. Hoc balsamum curat
omnia vulnera antiqua, in causa frigida &
calida. Valet etiam contra ariditatem mem-
brorum & contractionem, si inuncta fuerint
cum illo balsamo.

Contra tremorem manuum, oleum de-
stillatum. Destillentur olei laurini, rutę, & sal
uię, ana partes ęquales, pone post decẽ dies
in vino potenti, & in alembico destillentur:
cum aqua collecta, vngantur manus & pe-
des & membra tremula.

Aliud contra tremorem capitis. Res præ-
scriptas ℞. & pone eas in aqua vitę 4. die-
bus, postea per alembicum destillentur, &
hac aqua vngantur tempora mane & sero.
Vbi intelligendum est per res præscriptas,

non intelligi olea, ſed baccas lauri, rutam & ſaluiam.

Balſamum deſtillatum ad vulnera & vlcera profunda. ℞. Terebinthinæ ℔ vj. olibani ℥ ß. ligni aloës, maſticis, ana ʒ j. caryophyllorum, cinnamomi, zedoariæ, nucis moſchatæ, cubebarum, galangæ, ana ʒ iij. olei oliuæ ʒ vj. miſce & deſtilla lento igne: valet ad venena frigida bufonum, fiſtulas, & noli me tangere. & paralyſim, & vulnera venenoſa cum tenta. Eſt autem obiter hoc loco, ex Theophraſti Paracelſi opinione, monendum, balſama per deſtillationem præparata minimè vulneribus eſſe imponenda, de quo iudicent alij.

Oleum efficax & expertum ad neruorum mollificationem ſeu paralyſim & ipſorum contractionem ſpaſmúmue, morbum comitialem, vel epilepſiam tremorem, omnémq; morbum frigidum, memoriam etiam auget atque intellectum. ℞. Galbani ℥ ß. gummi hederæ ℥ v. terito, & alembico deſtillato, & cum ℔ j. ſebeſten commixta denuo deſtillato, & occiput, ceruicémque ſomni tempore, cum eius momento linito, Fumanellus.

Oleum optimum ad omnes neruos & ad iuncturas, coxendicem vel ſciaticam, chiragram, podagram, arthritimque valdè celebre, corpore prius euacuato poſt morbi initium.

um. liniatur autẽ locus affectus ad ignem
l solem bis in die: Sume puerorum vrinam
pondus ℔ xx. sulfuris ℔ j. calcis non ex-
nctæ ℔ ij. trito sulfure atque calce, cum
ina per palmum supernatante, omnia co-
uito; donec in colorem peruenerit viridem,
percolato, & partes crasſiores fæcalésue
enuo cum alia coquito vrina, hócque ter,
natérue peracto, & donec vrina in suo exie-
colore ad mellis quod superest crasſitiem
oquito, & infrigidatum alembico destillato
treo, quódq; primo in colore exierit aquę,
biicito, & quod secundo in solis colore, au-
o igne, seruato, Idem.

Vnguentum ad neruorum intercisiones
æstans, in quacunque extiterint corporis
rte, inflationes discutiens, omnésque duri-
es, cancrum, ignem sacrum, omnémq; pla-
arum dolorem, & contusionem, & vna
ebdomada plus operatur, quàm quodlibet
iud per mensem. Medicus quidam grega-
s multa promittens, se plures sanasse profes
is est morbos, hoc vno medicamento, vl-
era scilicet neruorum quæcunque, iunctu-
rum dolores, conuulsiones, & tumores, &
t vno dicam verbo plura facere, quàm scri-
i posſint: cuius hæc est confectura. Suman-
r ℔ iij. ceræ nouæ depuratæ, macerentur
i ℔ xij. vini albi potentis: cera macerata

comprimatur, manu ducatur, & in ali[illegible]
proiiciatur eiuſdem capacitatis vas, cum [illegible]
ni pari pondere, térque alembico deſtillet[illegible]
vſuíque ſeruetur. Idem.

Oleum ad cãcrum & fiſtulam optimu[illegible]
℞. Olei antiquiſsimi ℔ ij. vel iij. deſtill[illegible]
igne ſatis tenui, diebus duodecim. quod [illegible]
ſtillauerit, doloribus iuncturarum benefa[illegible]
& doloribus neruorum: quod verò reſid[illegible]
vt fæx in vaſis fundo, cancris opitulatur, [illegible]
fiſtulis, & admixta caphura perfectius op[illegible]
tur. Idem.

Aqua ſiue oleum magnę efficaciæ ad v[illegible]
nera ſananda. ℞. Terebinthinæ lotæ, floru[illegible]
hyperici, quantũ libet, libani triti, olei oliu[illegible]
rum, butyri, ana parũ, alembico deſtillent[illegible]
quódq; primò effluit, ad vſum reponito, ig[illegible]
que adaucto, quod exibit vulnera ſanat. I[illegible]

Oleum benedictum ad vulnera, Fallo[illegible]
in ſecretis Italicis. ℞. Olei abietis, quod [illegible]
ſpecies terebinthinæ clariſsimæ ℔ j. alb[illegible]
minis ouorum, per decoctionem indurat[illegible]
rum extracto vitello, ℔ j. reſinę pini ping[illegible]
℥ vj. gummi elemi ℥ ij. ponantur omnia [illegible]
mul in retorta perlutata, & fiat in cinerib[illegible]
deſtillatio, quæ 36. horis perficitur, & oleu[illegible]
quod deſtillat colore eſt nigrum, quod v[illegible]
quieuerit rubeſcit obſcurè. Hoc oleum [illegible]
Fierauantę quoque eſt deſcriptum, qui [illegible]

id ex oleo abietis & albuminibus o-
um tantum destillat, reliqua verò (in-
Fallopius) ego addidi. Et quo mitior
it ignis, eò oleum erit melius, vt ipse
expertus. In vulneribus contusis, maxi-
capitis, valet.

Balsamum artificiale ad sananda vulnera,
idem. ℞. Terebinthinę claræ ℔ j ß olei
rini, galbani, gummi Arabici, gummi he-
æ, ana ℥ j. thuris, ligni aloes, galangæ, ca-
phyllorū, nucis moschatæ, consolidæ mi-
ris, cinnamomi, zedoariæ, zingiberis, ana
j. dictamni albi, storacis liquidæ, ana ℥ ij.
sci orientalis, ambræ, ana ʒ j. pistentur o-
nia, & ponantur simul, & in octo ℔ aquæ
æ infundātur, quę quater fuerit destillata,
tque simul diebus octo, in retorta vitrea.
st octiduum in fornace venti, fiat destilla-
, primò quidem igne lento, & sequetur a-
a alba vt lac est. Vbi attentè animaduerte-
, videbis paulò post aquā fieri clariorem,
nc permuta recipiens, & aquam claram
orsim collige. In hac aqua continetur oleū
bicans, quod etiam est separandū & seruan
um. Aqua hæc, dicitur aqua balsami, & o-
um, oleū balsami. Post hæc prodibit aqua
lia albicans vt communis, quæ vbi nigre-
cere cœpit, muta recipiētem, & hæc vocatur
qua balsami secūda. Post augmēta ignem,
& se

& ſequetur balſamum nigrum colore,cui
fumus fœtet, vbi abſolueris, ſepara aqua
nigram à balſamo nigro, quæ hæret in fu
do vaſis & ſerua in vitro. Hæc temporis di
turnitate fœtorem amittit, & fit odorifer
Prima aqua capiti inuncta, catarrhis pr
deſt, ſurditati, lepræ, debilitati viſus, vulne
mirabiliter ſanat. Oleum balſami contuſi
nes reſoluit, ſubitò faciem decorat, iuuent
tem conſeruat, & diuinum eſt in vulnerib
penetrantibus, ſi inungatur, & in vino pot
Aqua ſecunda faciei decorem præſtat, ſi ſ
mel in die ea lauetur. Balſamum tandem, n
turale balſamum facultatibus ſuperat. Aqu
nigra ſeparata à balſamo prodeſt omnibu
vulneribus à materia frigida, &c. Eſt in vn
uerſum res pretioſiſsima & certiſsima a
multos morbos.

Oleum magnæ efficaciæ & potentiæ, i
conſolidandis vulneribus, bonum & exper
tum, Accipias terebinthinæ ℔ ij. florum hy
perici ʒ x. thuris triti ℥ ij. olei cõmunis ℥ iii
butyri recentis ſine ſale ℥ iij. omnia commi
xta alembico deſtillentur, & quod prius ſtil
lat collige ad vſum: quod vero in vaſis rema
net fundo, ignéq; aucto deſtillat, ad vulnera
ſananda potentius eſt. Fumanellus.

Oleum optimum ad neruorum ac iun-
cturarum dolorem. ℞. Olei de terebinthina
℔ j.

j gummi hederę recentis ℥ vj.thuris, ver-
ɛis liquidæ limpidæ, vtriuſque ℥ ij. omnia
ɛmbico deſtillato, Idem.

Oleum, ſeu vnguentum ingenium acuẽs, memoriam augẽs, Fumanelli. ℞. Stœcha-
s, florum roriſmarini, florum bugloſsi, flo-
m borraginis, florum chamæmeli, maio-
næ, ſaluiæ, meliſſæ, violarum, roſarum ru-
arum, foliorum lauri, ſing. ℥ j.ß. omnia in
ɔcia optime lutata cum vini potentis ex
reta aut Rhetici, Græcíve, aut aquę arden-
; ℔ iiij diebus quinq; macerata deſtillen-
r, & deſtillato addantur terebinthinę opti-
æ ℔ j.ß. thuris maſculi, myrrhæ electę, ma-
iches, bdellij, gũmi hederæ, ſing. ℥ ij. verni-
s integræ ℥ j. mellis anacardi ℥ iij. tuſa om-
ia, & diebus quinq; cũ prædicta deſtillatio-
e macerata in vaſe operculato, denuo deſtil
to, additóq; cinnamomum, caryophyllos,
acerim, nucem moſchatã, cardamomum,
rana paradiſi, piper longum & rotundum,
ingiber, xyloaloẽn, cubebas, de quocunque
j. tritam, moſchi, ambari, vtriuſque ʒ ij.
mnia ſimul commixta deſtillentur (poſt-
uam in vinum collecta in priori deſtillato
iebus mãſerint quinque) igne in principio
mbecilliori, aucto verò in proceſſu. Vſus eſt,
vt hyeme ſemel in hebdomada; æſtate au-
tem ſemel in menſe, capite prius loto, poſte-
rior

rior capitis pars & tempora inungantur.

Oleum benedictum ex inuentione Le-
hardi Fierauanti, quod ſuper omnia alia,
nera curat, eóque nomine Benedictum
appellatum. Omnis generis vulnera certò
rat, ſed capitis præcipuè, cum fractura o
aut panniculorum: & aliarum partium, m
mè neruoſarum, muſculorum, venarum,
tium nobilium, breuiſsimo tempore & tu
ſimè curat Paratur autem ſic. ℞. Album
ouorum decoctione induratorum ℥ xij.
rebinthinæ claræ ℥ xiij myrrhæ electæ ℥
miſce & in retorta deſtilla, primo quid
igne lento, ac deinceps magis magíſque f
tificando ad finem deſtillationis perge. P
deſtillationem ſeparato ab oleo aquam,
ſeorſim quodque diligenter ſerua. Hoc
iuſcunque qualitatis aut conditionis vuln
ra, vti dictum eſt perfectiſsimè curat. Prol
gat præterea capillos, & deperditos br
tempore reſtituit, & barbam quoque cad
tem, inunctione. Dolores iliorum, & vri
retentionem ſubitò ſanat, quia diſſecat.

Oleum terebinthinæ & ceræ, quod veh
menter exiccat, & penetrat. ℞. Terebint
næ puræ & claræ ℔ j. ß. ceræ flauæ
doriferæ ℔ j. nucis moſchatæ, caryophy
lorum, ana ℥ j. cineris communis, ʒ
ponantur ſimul in retortam lutatam, & f

lent

nto igne destillatio. Post destillationem natur in bocia cum capitello & recipien-, eique impone de lateribus tritis ℥ iiij. rursus destilla, & habebis oleum colo- rubini, quod mirabile est in vulneribus ruorum: curat omnes catarrhos frigi-s, prodest tussientibus, pectori inũctum, & is multis rebus, Fallopius in secretis alicis.

Oleum contra podagram, ex lib. manu-ripto. ℞. Carpobalsami, xylobalsami, coral-rum rubeorum, piperis longi, nucis mo-hatæ, ana vncias ij. croci vnciam j. pingue-inis castorei, pinguedinis vulturis, seu ca-rati de renibus, medullæ ossium tibiarum inæ, ana ℥ iiij. terebinthinæ ℥ vj. olei ommunis antiqui ℔ j. ceræ virginis ℥ iiij. ini Græci veteris ℔ ij. ranarum aquatica-um viuarum numero xxx. succi summita-um cannarũ, succi hederæ muralis, quæ fa-it grana crocea, succi rad. verbenę, ana ℥ iiij. istentur omnia seorsim, & postea ponan-ur in alembico ad destillandum suaui igne. Prima aqua erit clara, & valet podagrę hu-midæ: tertia erit rubea, & valet podagrę fri-gidę, & recorderis quòd ranæ debent poni viuæ in alembico, & hoc est probatum & expertissimum.

Oleum mirabile ad paralysim & contra-

ctionem

ctionem neruorum. epilepsiam, spasinum,
ad omnem morbum frigidum, vel ex frig
da causa generatũ. ℞. Galbani ℔ ß. gumm
hederæ ℥ iij. terantur & misceantur simul,
in vase destillationis ponantur, & aquam
oleum, quæ inde destillauerint, collige,
misce ea cum ℥ j. olei laurini, & ℔ j. terebin
thinæ, & iterum destilla oleum & aquam
deinde separa oleum ab aqua, & oleum se
ua sicut balsamum. nam equipollet in omn
bus virtutibus suis balsamo. Quidam posu
vnam guttam in fronte illius olei, & alian
in vmbilico cuiusdam paralytici, & statim
surrexit, vt stupidus: & fuit liberatus post ho
ram in loco in quo fuit dolor ex vulnere: &
contractus neruorum inunxit, & liberatu
fuit patiens. Et in aliis ægritudinibus, diuer
simodè probatur hoc oleum esse maxim
efficaciæ. Occipitium vnctum ex eo in intro
tu lecti, qui & in mane ʒ ß. vuarũ passarum
comedat, subtiliat memoriam. Valet contr
surditatem, & omnem morbum ex frigid
causa, & contra amisionem olfactus. E
Breuiario Arnold. de Villa noua, cap. de pa
ralysi.

Oleum multarum virium, maximè verè
præstans in vulneribus, ex secretis Italicis
Fallopij. ℞. Terebinthinæ claræ ℔ ij. olei
lini ℔ j. resinæ pini, ℥ vj. thuris, myrrhæ,
aloës

loës mastices, sarcocollæ, ana ℥ ij. macis, cro
i, ligni aloës, ana ℥ ij ponantur hæc omnia
n retortam, destillentur primo lentissimo
gne, & destillabis aquam claram, paulò post
erò sequetur oleum rubicũdum, tum aug-
nenta ignem, semper magis magísque in-
endendo, ad finem destillationis. Quo fa-
to separa oleum ab aqua, & vtrunque seor-
im serua. Aqua succedente tempore ru-
bescit, & oleum acquirit rubini colorem.
Valet oleum vulneribus, præcipuè verò par-
ium neruosarum, ossium, venarum. citò
nim vnit hæc & consolidat, & sine dolore.
Hoc solo oleo curaui iuuenem scholarem
quatuordecim vulnera habentem, ex qui-
bus octo erant mortalia & omnes suturam
equirebant, & fuit spacio tredecim dierum
n integrum restitutus.

Modus parandi oleum, qui mirabiliter
valet in curandis cuiuscunque generis vul-
neribus, ex eodẽ. ℞. Terebinthinæ ℔ j. thu-
ris, masticis, myrrhæ, sarcocollæ, ana ℥ j.
aquæ vitæ ℥ viij. ponantur omnia in retor-
tam lutatam luto sapientiæ, & destillentur
n cineribus. Post destillationem separa o-
leum ab aqua, & vtrunque serua seorsim in
vitro. Curat & consolidat breuissimo tem-
pore sine dolore omnia vulnera, præsertim
capitis, claudendo eo vulnus, & in superficie

imponendo, prohibet eorundem putrefactionem, & à corruptione defendit, id quod millies eſt probatum.

Balſamum artificiale ad cicatrices: Si ex ictu manſerit ſignum magnum in facie, vel alibi, cum ſequẽti balſamo potes cicatricem remouere, non totam quidem, ſed ne videatur tanta, & appareat modica. ℞. Maſtiches ℥ *j* corticum granatorum dulcium, gummi Arabici, ana ℥ ß. croci ʒ *ij*. cyperi ℥ *j* carpobalſami ℥ ß. aloës ʒ x. thuris ℥ j. myrrhæ ℥ j. terebinthinæ abietinæ ℔ ß. olei oliuarum antiquiſsimi ℥ *j* terenda tere, miſce in cornuta vitrea bene lutata, & gradatim deſtilla. Et poſtea receptorium bene ſigillatum pone in balneo vel fimo diebus x. tum extrahe & vtere. Præſtat eadem quæ balſamum, ad omnem probationem.

Balſami confectio, quod balſamum Græcum dicitur, ex Tarquinio Schnellenbergio. ℞. Turbith ℥ ij. ß. rhapontici ℥ iiij. rhabarbari ℥ j. ß. piperis longi, caryophyllorum, ana ʒ ij. zingiberis ℥ j. ʒ ij. zedoariæ ℥ j. ß. & ʒ ij. nucis moſchatę ʒ vij. cardamomi ℥ j. ß. ʒ ij. cubebarum ʒ viij. cinnamomi ℥ iij. rad. pimpinellæ ℥ j. aniſi ℥ vij. ſacchari candi ℥ iij. ʒ ij. pulueriſentur ſingula ſeorſim, poſtea accipe olei oliuarum ℔ iiij. olei lini ℔ *j*. ſucci abſinthii ℔ ß. Calefiant olea primum,

nium, postea adde pulueres, ita ne nimium ncalescant. Postea destilla in cucurbita vitrea tribus vicibus.

Aqua reputanda secreta, quæ delet vestigia, & dealbat cutim, & aufert pannos, rugas, & lentigines, & claram & splendidissimam reddit faciem, Bertapalia. ℞. Terebinthinæ benè claræ ℔ ij & de ea facias aquã per alembicum, & deinde ei quod destillatum fuerit ex illa terebinthina, misce ista puluerizata. ℞. Masticis electi ℥ ß thuris albi ʒ iij tragacanthi ℥ ß & omnia simul bene misce cum prędicta aqua, pone in alembico, & destilla aquam cum facili igne, & quod fluit serua in ampulla. ℞. Postea axungiæ porcinæ colatæ per pannum spissum ℔ j. zingiberis electi ℥ j. caryophyllorum ʒ ij. nucis moschatæ numer. iij cinnamomi electi, euphorbii, ana ʒ ß. spicæ nardi ʒ ij. cubebarum ʒ ß. camphoræ ʒ iij. omnia subtiliter puluerisa, & misce benè cum dicta axungia. Item ℞. Mercurii crudi ℔ iij argenti fini ʒ j. & fac argentum subtiliter limare, deinde incide & cum dicto mercurio misce, & de istis duobus fac argenturã, tum incorpora benè omnia cum mixtura axũgiæ, & pone in vesica vitrea & alẽbico superposito destilla lento igne in principio, & in fine da fortiorẽ, & quod destillaueris serua. Postea ℞. De prima

aqua terebinthinæ ℔ ß. & de ista alia, mixta cum axungia ℔ j. & istas duas simul bene misce, & serua in vase vitreo. Cum autem mulier vti voluerit hac aqua, abluat primo bene faciem, cum aqua decoctionis furfuris, deinde tergat benè faciem, & dimittat per horam, & fiet ibi magna albedo, & durabit per multos dies.

Oleum balsami vices gerens ex lib. manuscripto. ℞. Terebinthinæ electæ ℥ ij rad. consolidæ mai. & symphyti petræi, per tabellas incisarum ℔ j. cort. rad. vlmi ℥ vj foliorum arbuti, caudæ equinæ, millefolii, & herbæ Iudaicæ, ana M. ij. dactylorum maturorum cum suis nucleis parum contusis, paria x gummi elemi ℥ ß. myrrhæ electæ belzoini, & styracis calamitę, ana ℥ ij. thuris, masticis ana ℥ iij. nucis mosch ʒ j. ß. lumbricorum in vino rubro diligēter lotorum ℥ j ß. ros. rub. spicæ nardi, & flor. hypericonis, ana pugill. j. folliculorum vlmi cum suo liquore num. ij oculorum tauri in puluerem redactorum ʒ ij. reponantur omnia in alembico vitreo diligentiss. tecto, deinde lento igne destillentur. Primò tenuis liquor educitur. Secundò oleum, balsamum viribus repręsentās, quod est efficacissimum ad vulnera recentia glutinanda, & sinus carne implendos, aut etiam ad alia vlcera magna, ad dolores veteres, &

d alia permulta. Eſt autem id oleum vaſe diligenter tecto reponendum, ne virtus exhalet.

De Balſamis non deſtillatis.

OLeum balſamum referens, ad omnes plagas, ex libro manuſcripto. ℞. Florum & herbarum hypericonis quantum voles, repone in ampullam vitream, quam repleas oleo communi, deinde repone ad ſolem per xv. dies: quo facto adde dimidium cyathi vini albi, & per xv. aut xx. dies repone in fimo equino, è quo vbi abſtuleris circundetur fœno, & adiiciantur myrrhæ maſticis, terebinthinæ Venetæ, reſinæ, ana ℥ ij. pro quantitate olei faciendi, omniáque ſint pulueriʒata, deinde claude ampullam, ne perſpirare poſsit. & ponas in lebete aqua pleno ſuper ignem, bulliátque per aliquod tempus. & poſtquam ſatis ebullierit, cola per pannum ſtamineum, & fæcem abiice, & oleum reſerua in ampulla, quod quo fuerit vetuſtius, eò maioris eſt efficaciæ, cum vti volueris, modicè calefacias.

Aliud pro plagis. ℞. Gummi hederæ & myrrhæ, ana ℥ j. gummi elemi, colophoniæ, thuris, maſticis, ſtoracis calamitæ, ligni aloës croci, ſanguinis draconis, ana ℥ ß ſarcocollę, ammoniaci, opopanacis, bdellii, ariſto-

lochiæ lõgę, castorei, gummi Arabici, nuci moschatæ, caryophyllorum, gallarum, ana drach. j ladani, styracis liquidæ, ana vnciam semis, aquæ vitæ ℥ iiij. terebinthinæ ℔ j. olei antiqui ℔ ij. olei perforatæ cum simplici flore, ℔ ß. omnia fiant, vt decet, in balneo Mariæ.

Balsamum bonum multarum virtutum peculiariter verò vulnera consolidat recentia, sine vestigiis cicatricum, mundificat oculos, conseruat carnem à putrefactione, & mirabiliter valet ad inflationem iuncturarum, & ad dolorem podagræ calidæ, ex lib. manuscripto secretorum Italico. Recipe liquorem vesicarum vlmi, & cola eum cum panno lini, & pone in vase vitreo in arena per dies quindecim, & cola de tertio in tertium, postea fac stare eum per duos menses in sole, & nota quod fieri debet à medio mẽsis Martii, vsque ad medium Iunii.

Aliud, Recipe olei oliuarum ℥ ij. picis albæ ℥ j. galbani ʒ ß. liquefiant omnia cum olei vitrioli Romani ʒ j. cum olei papaueris albi ℥ iij. cum olei amygdal. amararum ℥ iiij. cum olei olibani ℥ j. puluerizentur & misceantur simul, Incert.

Aliud ex Fallopii secretis. Accipe succum porri, succum mentæ, pone in ampullam in

um, & diebus canicularibus insolentur, eritque optimum balsamum.

Aliud Tarquinii Schnellenbergii. Recipe masticis, olibani, ana ℥ ij ammoniaci ℥ j. galbani ℥ iij bdellii ℥ vj. opopanacis ℥ j. ladani vnciam semis, assę fœtidę ℥ j. ß ℥ iij. gummi hederæ ℥ ij. gummi Arabici ℥ semis, terebinthinæ ℥ ij. ß. camphoræ vnciam semis, olei oliuarum ℔ ij. dissoluantur omnia in cacabo igne lento, fortiter agitando, postea adde viridis æris minutim triti ℥ ß. bulliant parum ad coloris in viridem mutationem postea exprime per pannum, & serua in vitro, & obtura bombace.

Aliud quod recipit omnia ea quæ ad verum balsamum requiruntur, penetrat facillimè omnia vulnera, & quibuscunque accommodatur, quàm citissimè sanat. ℞. Resinę albę ℥ ij. dissoluatur in vino bono, postea per pannum lineum exprimatur, expressio coquatur ad vini consumptionem: postea accipiatur olei oliuarum ℔ j in quo dissoluatur iuxta lentum ignem resina, postea accipe gummi ammoniaci, galbani, opopanacis, ana ℥ j gummi elemi ℥ ij. quę omnia permisce tandiu, quod satis sit.

Aliud eiusdem. ℞. Galbani, ammoniaci, bdellii, ana semis, myrrhę, masticis, olibani,

ana ℥ ij. terebinthinæ ℥ ij. viridis æris vn-ciam ſemis, olei oliuarum ℔ j ß. gummina per triduum in aceto vini macerentur, v cooperiantur ab aceto postea decoquantur cum oleo, in olla inuitreata, ad aceti conſumptionem: poſtea cola per pannum, & fortiter exprime, tum viride æris ſubtiliter pulueri zetur, & diligentiſsimè cum oleo oliuarum teratur, & expreſsioni addatur: vbi iuſtum viriditatis colorem acceperit, in vitro ſerua.

Aliud ad omnia recentia & antiqua vulnera, præcipuè ad capitis vſum. ℞. Terebinthinæ ℥ xij. gummi elemi ℥ v. reſinę, ℥ iiij. liqueſiant ſimul, & vbi erunt liquefacta, adde pulueres ſequentes, ariſtolochiæ longæ ℥ ij. ſanguinis draconis ℥ iij & fiat maſſa.

Balſamum non deſtillatum ad omnia vlcera & vulnera, & pro tentis faciendis, mũdificat & ſanat. ℞. Oleorum terebinthinæ, de lino, amygdalarum dulcium roſarum, ana ℥ j. oleum roſarum bulliat in vitro, cum viridi æris, quantum cultri cuſpide caperes, & cum bullierit modicum, cola per pannum, tunc miſce cum reliquis oleis.

Aliud. ℞ ℥ j. terebinthinę, ſucci limonum maturorum ℥ ij ponantur in cyathum, & ignis excitetur ita, ne attingat cyathum, & decoquantur ad vnciæ vnius conſumptio-

nem,

m, postea accipe parum cum spatula ferra, & lapidi frigido guttas instilla, donec colorris rubri fuerit, & hoc vtere tanquam perfecto balsamo, Fallopius.

Ad neruorum puncturas atque vulnera, cert. ℞. Resinę pini ℥ ii. olei communis ℥ j. terebinthinę ℥ j. fundantur omnia simul, colentur, post addatur thuris, masticis, ana ʒ j gummi elemi ʒ ij. applicetur calidum in bombace.

Descriptio balsami in vulneribus osium, Theophrasti Paracelsi. ℞. Axungiæ de mumia, succi hypericonis, centaurii, sophię, ana ℥ vii. liquoris myrrhę, masticis, thuris ℥ ß. lithargyrii pręparati de liquoribus centaurii, trebanę, spicarię, patonicę, ana ʒ j. olei de baccis lauri ad pondus omnium, reduc in balsamum.

Oleum compositum, experientia certa cõprobatum contra venena, Leonhardi Fieravanti. ℞. Olei communis antiquissimi, ℔ i. aloës hepatici, rhabarbari, spicę nardi, myrrhę, ʒ iiii. tormentillę, dictamni albi, gentianę, bistortę, consolidę maioris, rubię tinctorum, ana ʒ iiii. theriacę, mithridatii, ana ℥ iii, scorpionum viuorum numero sexaginta: primò scorpiones decoquantur in oleo quatuor horis: postea adde reliqua, & ebulliant in balneo horis quatuor, postea colato & colaturam

laturam in vitro ſeruato diligenter. Vter
modus eſt talis; Sicui venenũ eſſet propin
tum, ſtatim hoc oleo eſt inungendus, &
ij. eius ſunt per os exhibendæ, cum aceto
bo, idq; mane & veſperi, & curabitur à qu
cunque veneno, excepto ſublimato, aut ad
mante, quòd mineralia hæc ſint.

Oleum optimum, quo mediante ſcrof
læ nouæ & recentes in pueris ſpecialiter, c
tò ſanantur, ex Breuiario Arnoldi de Vil
noua. ℞. Radicis thapſiæ & raphani, ana ʒ
olei communis veteris ℥ ij. ponatur hoc
leum ipſis radicibus tritis in eo poſitis,
ampulla, vel in vaſe aliquo, & illud vas in c
dario aqua pleno bulliẽte, ponatur ſic quo
ſemper in ipſa aqua iaceat, quouſque med
tas ipſius aquæ cõſumatur, & de hoc tepid
oleo ij vel iij guttę inſtillentur in aurẽ pati
tis, in illa parte vbi ſunt ſcrofulę, & hoc fi
pluribus vicibus. Et ſi propter illud oleum
auris fuerit calefacta, vel tumuerit, ita quo
aliqua putredo exhalare incipiat, ſcias tun
quod ſolum ponendo ſic qualibet nocte pa
rum de illo oleo calido in ipſa aure, curari
poterunt huiuſmodi ſcrofulæ, & earũ mate
ria per illam euacuabitur: & tunc cum eo in
ſiſte, ſecundum modum prædictum, quouſ
que patiens fuerit liberatus. Si verò auris
non intumuerit, vel aliquid non emiſerit
tunc

nc aliis remediis vtaris.
Oleum siue liquor quidã magnus Leonh.
rauanti, diuersarum facultatum. ℞. Olei
mmunis ℔ xx. vini albi ℔ ij. decoquan-
simul ad vini cõsumptionem. Postea po-
tur in vas terreum inuitreatũ, optimè clau
n & duorũ cubitorum latitudine sub ter-
m defodiatur, ibíq; per mẽses sex relinqua
: tempus autẽ quo defodi debet sit dies j.
l ij. mensis Augusti, & rursus extrahatur
ẽse Februar. & erit oleum, tãquam si esset
tustissimũ, 50 quasi annorũ. Cum sub ter-
m abscondere volueris, imponas ei sequẽ-
, florum rorismarini ℔ iii. ligni aloës ℥ vj.
uris, bdellii, ana ʒ x. Postquam è terra ex-
axeris, Soli exponatur, & addãtur hæc, sal-
æ, rorismarini, rutę, betonicæ, millefolii, ra-
cis consolidæ maioris, tamarisci, viticellæ,
na M. j. galangæ, caryophyllorum, nucis
oschatæ, spicæ nardi, croci, ana ℥ j. sar-
ocollæ, sanguinis draconis, masticis, ana
ij. aloës hepatici, resinæ pini, ana ℥ viii.
icis græcæ ℔ j ceræ flauæ, axungiæ por-
i, ana ℥ xviij. hyperici cum semine ℔ ij.
musci ʒ j. misceantur simul, decoquantur
n balneo, vsque quo herbæ exiccentur, tum
xtrahe è vase, & per pannũ cola, eíque ad-
de balsami artificialis nostri, pro omni lib j.
ʒ vj. In mense verò Septemb. huic adde ℔ ij.

fructus herbæ balſaminæ rubræ, & habel
liquorē magnum paratum, ſeruetur in va
ne reſpiret, & quo fuerit vetuſtior, eo eſt m
lior. Sanat hecticos & hydropicos, exhibe
do ſemper mane ʒ iiij. cum ℥ j. ſyrupi roſa
calidè, & diebus 40. curantur. Hoc liquc
curantur petechiæ, ſi inungantur. Sanant
eo breuiſsimo tempore vulnera venarun
neruorum, oſsium, vnctione, & inſtillatio
calida. Curat præterea tineā capiti inūctu
Capitis refrigerationi, & catarrhoſis cōfe
ſi naribus inūgatur, mane & ſero. odor eni
eius diſſecat, & conſumit corruptionem h
morum in capite, & ſtomacho. Si inungat
ſtomachus eo, digeſtionem cibi promoue
vrinam retentam à carnoſitate, aut gono
rhœa, aut alia quauis de cauſa mouet. Pilo
creſcere facit, barbam conſeruat nigram,
valet contra vermes. His omnibus dict
iam morbis ſuccurrit, vt experientia eſt co
gnitum. Cæterum nocet vehementer do
loribus à morbo Gallico excitatis.

Oleum ſecretum, & expertum ad cru
exulcerata, omniáque vlcera, tam antiqua
quàm noua præter ea quæ ſunt capitis. Va
let & ad cancrum, & fiſtulas: quod habe
℞ Apii, roriſmarini, millefolii, plantagini
abſinthii, ſing. M j ſaluiæ, rutæ, tapſi barba
ti, chelidonii, lanceolę, ſing. M. ij. ſepi caſtrat

ß. herbæ laurentiæ, florum omnium mẽ-
m, sing. M. iij. olei communis ℔ ij. resinæ
ebinthinæ ℔ j. galbani ℥ ij. succi hederæ,
æ in arboribus reperitur ℥ ij. ß. aluminis
hæ ℥ j. ß. resinæ pini ℔ ij. viridis æris ℥
huris, diachylonis, theriacæ, sing. ℥ j. gen-
næ, aristolochiæ rotundæ, vtriusque ℥ j.
vitrioli, tartari, agarici, salis vsti, sing ʒ ii.
cci pulicariæ ℥ iii. rad. iridis ℥ j. sarcocollæ
ß. minii, pulueris plumbi ʒ iii. ex herbis
nnibus succus extractus, in vase æneo
ndatur cum rosaceo, resina terebinthina,
galbano, coquantúrque donec succus cõ-
mptus fuerit, continuè agitando cum ru-
cula, seu spatula ad ignem carbonum: post
ercoletur, & addatur viride æris tritum,
ontinuo agitando, donec frigescat, quæ &
aqua ardenti decoqui possunt: seruetur
utem in vase vitreo. Fumanellus.

Oleum pretiosum, auróque comparan-
um, quoniam omnia sanat crurum mala,
& incisos neruos, carnem creat, & vlcera
onglutinat, dolorem remouet, fistulam cu-
at, cancrum, omniáque antiqua vlcera, præ-
er ea quæ capitis sunt. Mense Maii suman-
tur apii M. j. rorismarini tantundem, saluiæ
atque rutæ vtriusque M. ii. herbæ, quæ à vul-
garibus Laurentia appellatur, florũ omniũ
mensium, vtriusque M. iii. tapsi barbati, lan-
ceolæ

ceolæ,chelidonij, ſing. M.ij. abſinthij M
olei com. ℔ ij. reſinæ terebinthinæ ℔ j. ga
bani ℥ ij. reſinæ pini ℔ ij. viridis æris,aut c
phrygis triti ℥ ij. ex omnibus herbis ſuccu
percolato cum oleo,reſináque terebinthin
ſemper commouens,ad ſuccorum conſum
ptionem, ad ignem carbonum coquito,
cocta cribrato, additóque viride æris com
motum,donec ab igne depoſitum refrixer
& vſui in vaſe ſeruetur vitreo,bene clauſo.

Balſamum artificiale citra deſtillatione
factum, valet ad vulnera, curat ea ſine pu
ris generatione, paralyticis membris cõfe
& ſanguinem ſiſtit,& aquam quæ ex vuln
ratis articulis emanat: ex lib. manuſcrip
Germanico cuiuſdam Empirici. ℞. Rhaba
bari ʒ ij. ſcindatur in taleolas, huic add
camphoræ ʒ j. ß. ponantur hæc in ſcutellam
è ſtanno,quibus affunde cyathum commu
nem olei oliuarum,& inſoletur diebus 14.

Balſamum expertum aliud, ex eodem li
bro. ℞. Vitrum quod ſemimenſuram capia
repleatur ſpica nardi, & affunde dimidiam
menſuram olei communis boni, ſtent pe
menſem in loco calido, ſemper agitando
Poſtea adde olei violacei ℥ ij. olei ſpicæ tan
tundem, olei camomelini, olei roſacei, an
℥ ij. commiſceantur omnia, & per menſem
ſtent.

Aliu

Aliud non contemnendum eiusdem. Re-
e galbani ammoniaci, bdellij, singulorum
ß. myrrhæ electæ, masticis, thuris albi, ana
ß. infundantur omnia per triduum in ace-
fortissimo, & dissoluantur: deinde ponā-
r in peluim intus vitro obductum, & car-
nibus imponatur sine flamma, iisque ad-
e terebinthinæ ℥ ij. & olei communis ℔
ß. decoquantur simul, agitando, donec fæ-
s fundo adhæreant. Quo facto, adde viri-
s æris triti ℥ ß. & ab igne depone, & refri-
eratum vbi fuerit, coletur per pannum &
ruetur in vitro. Valet ad omnia vulnera
adefactis liciniis & impositis.

Aliud Balsamum nobile. ℞. ℔ ß. olei com
unis, cui commisce violas in vitro, & inso-
entur, & idem facito cum floribus genistæ,
& eiusdem foliis. Post accipe galbani ʒ ii. ß.
bdellii, ammoniaci, myrrhæ, ana ℥ ß. masti-
is ʒ ij. gummi omne in aceto dissoluatur,
postea accipiantur flores, cum suis oleis, &
colentur in ollam inuitreatam, & eam car-
bonibus impone, & vbi oleum incaluerit,
adiice terebinthinam calefactam, & gum-
mina dissoluta continuo agitando ne adu-
rantur, cauendo ne exundet. Tum accipe vi-
ridis æris triti subtiliter ℥ ß. aut ʒ vj. & im-
pone, rursus igni admouenda, postea serua
in vitro.

Aliud ad membra contracta, Theophr-sti. ℞. Terebinthinæ destillatæ ℔ j. gum-galbani, diptamni ℔ ß. misce, & adde o-laurini ℥ j fiat balsamum, cum quo inung-tur membra contracta, per menses multo Item oleum benedictum mixtum cum pi-guedine taxi & eo vngantur membra.

Aliud eiusdem ad vulnera. ℞ Olei oliu ℔ j. hypericonis, betonicæ, centaurij, pr-nellæ, ana M. j. contundantur & misceau-tur, destillentur ad solem per æstatem, dei-de exprime, & serua: nobilius non extat a-vulnera. nam curat sola inunctione mane e-sero, sine omni alio medicamine, humore-expellit, & omne contrarium, plus quam dicendum est, & quæcunque factu sunt impossibilia, huius beneficio perficiuntur pro omni incarnatione, consolidatione, tam in fracturis, quàm contusionibus & simi-libus.

De oleis ex floribus.

OLeum de spica fit, si maceretur in vino & destilletur, primò oleum sequitur, cum alioquin aqua destillatione (in arena puto) separetur. Renibus inunctum, gonor-rhœam sanat. Amicus quidam vxori suæ sub-inde valetudinariæ, olei de spica destillati guttas ij. ex vino propinauit, bibit illa, & de

vita

ra periclitata, multos lumbricos excreuit.

Oleum de ſpica nardi vulgari, quod ex Gallia affertur, Braſauolus commendat:in-ptius verò eſſe ait, quod in Italia quidam e lauendula parant:id inquit, nonnulli bal-ſaminum vocant, & pro opobalſamo vtun-tur. De oleo de ſpica quo balſami loco vtun-tur plerique, eiúſque facultatibus, dictum eſt ſuprà.

Oleum de floribus verbaſci fit, floribus contritis, poſitíſque in vitro benè obturato ad ſolem, per quinque aut ſex ſeptimanas: hoc oleum vtile eſt ad guttam in membris, vulgo *gſüchte*. Curat etiam vulnera recentia, & ſi temperetur oleo oliuarum, ad multa vtile erit. Oportet autem flores cum ſicci fuerint colligere.

Oleum factum ex floribus tapſi barbati cum oleo & vino, ſolíque expoſitum, vel in duplici vaſe decoctum, ſicut oleum hyperi-conis. valet in dolore ſciatico.

Oleum hyperici calidum eſt & ſiccum, ſtipticum, ob id vulnera inciſorum neruorũ, & combuſtionem ignis conſolidat:ſedat do-lores femoris, & veſicæ, & vrinam mouet. Confectio eius hæc eſt, ex Adami Leoniceri naturali hiſtoria. ℞. Summitatum hyperici iam iã matureſcentis ℥ iij. macerẽtur in vino odorifero diebus tribus, bulliant deinde in

vase duplici, obturato orificio vasis: hinc exprime & recẽtis hyperici par pondus iniice & iterum macera & coque, & exprime, idque tertio facito, & si vinum minuatur, aliquid adde: ℞. Deinde terebinthinæ clar ʒ iij. olei veteris clari ℥ vj. coquantur in vase duplici ad vini consumptionem, postea exprime, & à sedimento purgatum oleum repone.

Oleum hyperici Iohan. Tanvuyler iunioris, Chirurgi Augustæ. ℞. Florum hyperici ℥ iiij infundantur in vino rubro per dies 14 postea bulliãt modicum, & alia vice ponantur, florum hyperici ℥ iiij. olei optimi ℔ ß stent rursus octo dies infusa, deinde cola & adde succi millefolij ℥ ij. vermium terrestri ℥ ij. terebinthinæ ℥ j. & ß. croci ʒ ß. mastiches ʒ vj. myrrhę, olibani, ana ʒ ij. opopanacis, sarcocollę, ana ʒ ij. ß rubiæ tinctorum ʒ iij bulliant omnia ad consumptionem vini & succi, fiat oleum secundum artem.

Oleum hypericonis compositum, Leonhart. Fierauanti, valet mirabili modo in vulneribus, maximè partium neruosarum, consolidat, & cicatricem inducit sine vestigio. Qui febre pestilẽtiali fuerit affectus, vnctus toto corpore hoc oleo, curatur. Hypericon sumatur cum foliis, ramulis, floribus & radicibus, & in mortario contundatur, postea

vino

o optimo maceretur vnà cum oleo com-
uni, vt cooperiatur herba, & in Sole ſtent
aio & Iulio menſibus. Poſtea accipe hype-
on cum ſeminibus maturis, rurſus in mor
io contundatur, & in oleo communi in-
dатur: quantitas autem hypericonis ſit,
mo ℔ ii. & poſtea cum ſeminibus ſimili-
℔ ii. & omnibus in bocia vitrea poſitis,
de terebinthinæ ℥ vj. croci ʒ iiii. myrrhę ℥
ucis moſchatæ ℥ iii. viticellæ ℥ v. betoni-
, millefolii, roſarum, ana ℥ iiii. Quibus
nibus in cucurbita exiſtētibus, olei com-
unis quantitas ſit ℔ x. Vbi igni appli-
eris, tum adde ceræ flauæ, reſinæ pini, ana
vj. in balneo Mariæ decoquantur, cum ſuo
pitello, & recipiente optimè obturato. Si-
um autē perfectæ decoctionis eſt, quan-
nihil amplius deſtillat, id quod viginti
citer horis fit: tunc extrahe bociam & ad-
c calidum colato, & in vitro ſerua dili-
nter. Vſus eius eſt, vt ſit calidum, & vulne-
us tantùm in ſuperficie impone, &c.

Oleum hypericonis multis licet fiat mo-
s, hic tamen eſt perfectiſſimus, ex Fallo-
ſecretis Italicis. Accipe bdellii, opopana-
, galbani, ſerapini, gummi elemi, ana
.terebinthinæ, reſinæ pini, maſticis, ana
vj. vermium terreſtrium vino ablutorum ℥
antimonij, florum & foliorum hyperico-

nis, plantaginis, vtriusque consolidæ, vtriu
que cantaurii, millefolii, caudæ equinæ, an
℥ iii ponantur omnia in vas vitreum cu
oleo communi, aut, quod melius est, rosat
vt cooperiantur, & ponantur ad Solem p
dies quindecim Postea in retorta, lento igr
extrahatur primò aqua, ac tandem fortio
igne, & permutato recipiente, colligat
oleum. Post destillationem peractã, aqua
oleũ simul ebulliant per horæ spaciũ: post
accipias rubiæ tinctorum ℥ j. granæ finæ
ß. croci ʒ ij. & fiorum hypericonis Manipu
& in priore vase, quo insolatæ sunt, co
iungantur. Ex his si volueris oleum preti
sissimum parare, defode in terram per me
ses sex. tum habebis oleum ad omnia vu
nera vtilissimum: dolorem sedat vulneru
exiccat, abstergit, confortat, & præcipuè vu
neribus neruorum vtile est. Vsus est eius,
calidè apponatur.

Eiusdem authoris compositio alia ma
gistralis, pro vulneribus. Olei communi
dulcis, & grati saporis quantum placu
rit, in eo maceretur hypericon cum flo
bus & seminibus tandiu, quoad oleum ru
brum colorem contraxerit, postea his ad
de, terebinthinæ ℥ j pro libra olei, nucis mo
schatæ, croci, belzoini, ana ʒ j. pro ol
℔ j. axungiæ porcinæ ℥ ij. millefolij, ro

rub

ꝛb conſolidæ maioris, cumini, ana ℥ j. pro olei ℔ j. vini optimi ℥ ij. pro ℔ ꝛei, ſtent hæc in infuſione per menſem, poſtea in cucurbita vitrea decoquantur in balneo ad conſumptionem vini, & herbarum exiccationem, tum colato, & ſeruato in vitro optimè clauſo. Hoc oleum mirabile eſt in vulneribus, ſi calidè cum pena imponatur. Valet contra venena, & petechias.

Oleum ex floribus mali arantij. ℞ Seminum melonum benè contuſorum q. u. horum pars ponatur in vaſculo vitreato, aut vitreo, ac ſuperponantur flores arantiorum, tum rurſus cooperiantur ſeminibus melonum Quibus factis, ſtent per diem, craſtino flores abiiciantur, & ſeminibus recentes flores prædicto modo addantur. Sicque ſingulis diebus flores permutentur. Tandem ſemina, florum arantiorum facultatibus & odore imbuta, in ſacco lineo, aqua roſacea prius madefacto exprimantur, & oleum ſeruetur.

Oleum ex floribus roſarum Damaſcenarum. ℞. Amygdalarum cultro excorticatarũ q.u. ſecentur in partes, & fiat, vt cum oleo ex floribus arantiorum dictum eſt, & poſtea oleum exprimatur

Oleum ex floribus iaſmini, fit eodem mo-

do quo præcedens.

Oleum rosatum ex insolatione fit ad hu
modum, vt docet Rogerius Tract. 4. cap.
Accipe flores rosarum viridium, & repleat
phiala floribus & oleo, ita quod pro ℔. j ro
satum, sint duæ ℔. olei, obturetur vas & ex
ponatur Soli per dies 40. & singulis dieb
moueatur semel. Post huiusmodi decoctio
nem, coletur per pannum album, & oleu
superaquam frigidam proiiciatur, & moue
tur cum virga coryli excoriata, & iterum p
natur in aliam aquam frigidam & moue
tur, & ita fiat decies. ex ista enim lauatu
maiorem acquirit frigiditatem, & minore
siccitatem. Quare magis infrigidat & hum
ctat. Item ponatur in phiala vitrea & appo
natur Soli, vsque quo humiditas quæ porc
intrat consumatur. In frigida regione, vbi c
lento calore aëris nō potest decoqui, pona
tur in vas plenum aqua, & bulliat per ij. ve
per iij. dies ad tertiam partem olei: & si no
habeas oleum oliuarum, extrahes oleum d
nucibus recētibus excorticatis, & fiat oleum
rosaceum: vel excorticentur nuces vetere
& infundantur per duos dies in aqua frig
da deinde extrahatur oleū. Vnde dico quo
lac nucum recentium, potest dari febricitan
tibus continuè, in frigida regione, sicut la
amygdalarum in calida. Specialia huius ol

sunt

unt: si fiat inunctio febricitantibus conti-
uè, vel interpolatè, circa frontem & tem-
pora, & volas manuum, & pedum, & super
venas pulsatiles, dolorem reprimit, calorem
alterat, somnium inducit, sed hoc non debet
fieri die critico, vbi speras de vniuersali vel
particulari. Singulare, terantur vitella ouo-
rum cum oleo rosaceo, & fiat emplastrum
super regionem hepatis, vel super ignitum
apostema, vna vel altera appositione, dolo-
rem mitigat, & fumositatem & acumen
materiæ obtundit, locum detumescere facit,
ruborē à loco remouet. Item mixtum cum
æquali pondere succi plantaginis, pro cly-
stere in dysenteria: potenter vulnera cica-
trisat, dolorem mitigat reprimendo ma-
teriam.

Hæc modò posita olea, licet citra destil-
lationem, sed vel per expresionem, vel inso-
lationem parētur, omittere nolui, quod tum
faciles, tum verò egregij & industrij videan-
tur modi, & olea sic parata, ad hominum
vtilitatem sint comparata.

Oleum violaceum è violis, eodem modo
fit, quo oleum rosaceum (ex Rogerio) & ad
eadem valet atq; rosaceum, sed hoc insuper
laxatiuum est, cum aliud sit constrictiuum.
Si cum æquali pondere succi mercurialis per
clysterem iniciatur, in acutis, continuis, & in

terpolatis, ſuauiter emollit inteſtina, & ſua-
viter ſuperfluitates expellit, Rogerius.

Oleum ad faciei maculas quas lentigines
vocamus. ℞. Florum roriſmarini quantitat.
debita, & in vitreo vaſe recondito, ſub fimo
à pluuia tuto, diebus triginta ſeruatur, quód-
que liquatum erit ſoli diebus nouem expo-
natur, puluere polypodij commixto, quan-
tum tribus digitis capi poteſt, de quo ſingu-
lo die per menſem ſumatur.

Oleum ex floribus roriſmarini non de-
ſtillatum, fit ſecundum ſequentem modum
ex libro quodam manuſcripto Italico meo.
Florum roriſmarini, accipias bonam quan-
titatem, & pone in ollam fortiter compri-
mendo cum baculo. Poſt ſuperaffunde olei
oliuarum quod ſatis eſt, vt aliqua pars ollæ
vacua relinquatur, tum claude diligenter ol-
lam cum paſta, ne quid reſpiret. Quo facto
ſepeliatur in fimo benè calido, non ex fœno
facto, ita vt ſuper ſe habeat trium digitorum
altitudine fimum, per dies quadraginta tum
extrahe & ſerua. Cum vſus eius fuerit cola-
to oleum. Valet doloribus lumborum, iſchij,
brachiorum, & aliarum partium. Eſt ad
hunc modum paratum, à comite de Alta
Villa.

De

De oleis ex ſeminibus.

QVoniam vt aromata quædam, ita omnium vmbelliferarũ herbarum ſemi[illegible] ferè, conſtant magna ex parte, calida, te[illegible]ui, & aërea ſubſtantia: ideò neceſſe eſt, ali[illegible]uid de oleaginoſa ſubſtantia habeãt. Nam [illegible]lem habet mixturam propemodum omne [illegible]leum. Deſtillãtur autem ex ſeminibus, tam [illegible]alidis quàm frigidis olea, hoc modo.

[illegible] Eliciuntur hæc olea per deſtillationem in [illegible]rena, ita vt tuſa ſemina iniiciantur in cucur[illegible]itam vitream luto inte&ctã optimè. Vna au[illegible]em vice vnciæ ſex, vel ſeptẽ, vel octo iniician[illegible]ur ſeminis alicuius tritici, ſecundum capaci[illegible]atem cucurbitæ. Affundantur his ſingulis vi[illegible]ibus, quinque, aut ſex, aut ſeptẽ libræ aquæ [illegible]larißimę, ac miſceto diligenter. Quod ſi ita [illegible]iligenter permixta, in infuſione loco aliquo [illegible]alido, dies aliquot, vel octo, vel decẽ, ſeu di[illegible]gerẽda aut putrefaciẽda, aut infuſa ſtare per[illegible]miſeris, pone deinde cucurbitã in capellam [illegible]ptam fornaci, & arena imple capellam, & cu[illegible]urbita fundum non attingat, ſed interſit vn[illegible]diq; arena. Et deſtilletur oleum eo modo, & [illegible]iſdem vaſis vt inferius docebimus, vbi age[illegible]mus de deſtillãdis oleis ex lignis & aromati[illegible]bus. Hoc tantum monendum vt ignis lentus [illegible]ſuccendatur, & videas ne nimium inſurgat & ebulliat

ebulliat in alembicũ,quod in cucurbita con-
tinetur. Semina enim quædam, vt anisum
propter raritatem substantiæ suæ, simúlq;
viscosum quod habẽt,largiter ebulliunt:id-
non statim alembicum imponere debemu
sed posteaquam bullas excitari videas,& va-
porem sursum ferri,depone alembicũ,& im-
misso bacillo,agita. Ita resoluetur in vapo-
spuma,quæ postea mediocri igne moderan
cõpesci, & excitari iuxta libitũ potest. Qu
facto impone rursus alembicũ euestigio,
circumline cõmissurã luto, & destilla,done
conieceris nullũ amplius intus contineri o-
leũ,quod visu statim percipies & gustu.Nam
cum gustu destillãtes guttæ nullam amplius
recipient manifestam iniecti aromatis qua-
litatem,desistendum est,ne materia in fundo
cucurbitæ adhæreat & exuratur. Ex Cordo.

Oleorum ex seminibus, vt fœniculi, ani-
si,&c.præparatio ad hunc modum fit, vt e
literis Germanica lingua scriptis ad Gesne-
rum,collegi. Primò accipio, inquit, semin
ea quãtitate quæ placuerit,verum semper ll
quinque aut sex,ea ego cõtundo grosso mo-
do,videndo ne vllum integrum semen relin-
quatur, & in cucurbitam pono. Huic affun-
do aquam feruentissimam,vt cooperiatu
semen,& imposito alembico, optimè & ro-
strum & iuncturam, ne quid transpiret, ob-
stru

ruo, ſic putrefiant tribus aut quatuor diebus: poſtea lento igne deſtillo, & ſequetur oleum limpidum, (dummodo aqua per quam tranſit, ſit valde frigida) vt vidiſti. Hoc tamẽ eſt animaduerſione dignißimũ, quod oleum aniſi, æſtatis tempore deſtillari planè nequeat, propterea quod ſpiritus eius plus ſatis ſint ſubtiles, & multo ipſis fœniculi ſubtiliores, qui per calorem euaporant, vt vt lentè deſtillationem ſuſcipias, ignémque regas: ſed tempus deſtillationis commodißimum eſt hybernum. quò enim aër fuerit frigidior, eò citius, vbi in recipientem extillarit, coagulatur, inſtar camphoræ. Vbi poſtea per pannum nitidũ colaueris, aquoſitas omnis perfluit, oleum verò in panno relinquitur, quod poſtea in amplo vitro diſſoluo in hypocauſto, & phlegma facile ſeparatur.

In deſtillandis huiuſmodi oleis, primò eſt ſciendum, quod pro vice vltra libræ dimidiæ pondus deſtillari non debet. Deinde, vt materia deſtillanda, in mortario contundatur groſſo modo, non in puluerem ſubtilẽ. Huic materiæ affunditur aquæ puræ quantitas debita, vt ſupereminеat, & commiſcentur ſimul in cucurbita cuprea, cum alembico eiuſdem materiæ, quæ in iunctura perlutantur, ne ſpiritibus detur exitus. Deſtillatio fieri debet per vas aqua frigida plenum, tranſeunte

canale ſtanneo vel plumbeo, ne oleum adu-
ratur. Quibus paratis ignis ſuccenditur lent-
vſquedum incaleſcat fornax, tum augetu-
ignis, magis magíſque, vt deſtillare incipia-
ita enim cum aqua oleum deſtillat, quod ſe-
cundum artem eſt ſeparandum. Vbi cœpe-
rit deſtillare, poteſt de igne detrahi nonnih-
& obſeruari, vtrum in eo tenore igne exiſten-
te, nihilominus deſtillatio pergat, tum relin-
quendus eo vigore ignis & conſeruandus:
ſin minus, eidem adiiciatur. Tertiò eſt intel-
ligendum oleum quod primò deſtillat, om-
nium eſſe efficaciſsimum, ideóque ſecundò
vel tertiò permutari recipiens poterit. Ferè
intra horæ ſpacium ℥ ß. deſtillari poteſt. vbi
in cucurbita nihil ſupererit, nihil quoque de-
ſtillabit amplius, ſicq́ue finitum erit opus.

Aniſi oleum hoc modo fit ℞. Aniſi, (eſt
autem hęc forma communis, ad reliqua quo-
que ex ſeminibus deſtillanda olea) ℔ j. po-
ne in cornutam, cum ſuo recipiente, in fur-
no cinerum, lentiſsimo igne, labiis benè ſi-
gillatis, deſtilla, & aquam & oleum ſimul
accipies. Aquam per reuolutionem extra-
hes, remanebítque oleum, cuius ad colicam
paſsionem & dolorem inteſtinorum vſus
eſt. Cæterum ex aqua fit electuarium cum
ſaccharo: id poſt prandium, vel cœnam po-
teſt exhiberi, tabula j. Stomachum & dige-
ſtio

ionem roborat, flatus diſcutit. Prodeſt quo-
cunque tempore ſumptum, ſed in aurora
præcipuè confert pulmonibus, tuſsientibus,
obſtructionibus choleræ, & ſanat partes in-
ternas. Vſus eius in guttis eſt.

Aniſi oleum multò eſt quam ipſum ani-
ſum in agendo fortius Etenim naturalis ca-
lor nunquam ita exactè poteſt de aniſo inte-
gro, veram ſubſtantiam elicere, aut ſeparare,
ac ipſa artificioſa præparatio poteſt, & huma
na induſtria. Quemadmodum enim omnis
cibus ſiquidem innoxiè ſumi debeat, præpa-
ratione externa indiget, ita etiam neceſſe eſt,
in medicamentis fieri, vt ſubtiliores partes à
craſsioribus ſeparentur, priuſquam intra cor
pus ſumantur. ita enim facilius poteſt quod-
cunque medicamentum, in corpore actio-
nem propriam perficere ſine noxa. Vſus hu-
ius olei eſt in vertigine, aſthmate ex catarrho
ſuffocatiuo, in ſtomachi debilitate & vento-
ſitate, in hydrope, & aliis morbis frigidis &
à flatibus excitatis. Valet autem præcipuè
membris exanguibus & neruoſis, vt ſto-
macho, venis, veſicæ, vtero, fluxum vteri al-
bum exiccat. Sumi poteſt per guttas, dando
aliquot eius in vino, in iuſculis, mane, & tem
pore neceſsitatis.

Oleum fœniculi capiti conducit, præci-
puè autem oculis, renibus, veſicæ: fieri ex eo
tab

tabellæ poſſunt, ad eoſdem vſus, aut per ſe quocunq; tempore, mane & veſperi aliquot guttæ ſumi poſſunt. Fit autem hoc oleum, ex ſemine ſicco extractum, ſine vlla alia additione, perquam odoratum & ſuaue, vt ipſe guſtaui: colore autem eſt album, quod primò deſtillat.

Cumini oleum, vtile eſt, vulneribus ad lienem pertingentibus, inflationibus corporis ex frigiditate, quæ aliquando cauſa exiſtit, cur vrina retineatur: ad hũc vſum gutta vna, aut altera, in aqua filicis ſumi poteſt, aut etiã in tabellis, ſi cum eo fiant.

Oleum ex ſeminibus hyoſcyami, eodem quo roſaceum oleum, modo paratum, ex præſcripto Rogerij, idem valet, quod oleum ex pomis mandragoræ. Valet in arthritica calida, dolorem mediocriter reprimendo, & ſtuporem inducendo: in arſuris & in excoriationibus, ſubtilem cicatricem facere poteſt, & arſuras mitigare Idem.

Aliter fit, & fortius in prædictis arſuris operatur. Accipe in vigilia Iohãnis Baptiſtæ, ſummitates, flores, & folia, & impleatur noua olla inferius habens anguſtum foramen, & cooperiatur os ollæ ſuperius, & tunc ſupponatur alia olla, & ligetur fundus ſuperioris, cum ore inferioris, cum argilla, & tunc ſepeliatur ſub terra, & ſit ibi per annum, &

facta

ĉta anni reuolutione extrahatur, & in infe-
ori olla inuenietur oleum clarum, quod
r calorem fumoſitatum terræ, extrahitur
hyoſcyamo. Modus hic habetur perfe-
ior in deſcriptione olei ex baccis hederæ.
Aliâs relinquitur in terra per ſpacium ſex
enſium.) Hoc inunguntur membra, ex
iuturnis defluxionibus laborantia.

Oleum compoſitum ex ſeminibus, ſopo-
ferum. ℞. Sem. lolij, hyoſcyami, papaueris
lbi & nigri, ſeminis lactucæ & ſeminis por-
ulacæ, de vnoquoque P. iiij. ſeminis fabæ
uerſæ, quæ telephium eſt, P. ij. elambicen-
ur omnia, quod ſtillauerit detur ad pondus
ʒ ij. cum modico opij.

De oleis ex fructibus.

OLeum è baccis iuniperi, deſtillatur eo
modo, quo aqua vitæ, affundendo a-
quam, citò & facilè ſtillat. Primò quidem o-
eum, deinde verò aqua, quẽadmodũ quan-
do ſpica deſtillatur. Oportet autem prius bac
cas contundere. Quidam deſtillant etiam in
bocia. Valet ad multa, ad tormina, ad pus
virgę, quod eſt quaſi gonorrhœa ad colli do
lores ex catarrho. Agyrtæ mira de eo præ-
dicant, quæ legi apud eos poſſunt, ſi quis ve-
lit. Modus autẽ quo deſtillari debet eſt. Acci-
pio modium baccis iuniperi plenũ, quas cõ-
tundo

tundo minutiſsimè, iiſque affundo aquam puram ea quantitate, vt optimè cooperiantur, poſtea in aheno cupreo, velut hoc eſt, in quo aqua vitæ deſtillatur, vnà cũ canali cupreo per aquam frigidam trãſeunte, deſtillo canali adapto recipiens magnum, quod quatuor menſuras poſsit capere: & ſic deſtillo oleum cum aqua. Verùm aliud inſtrumentum capitello adaptatũ habeo, aqua frigida plenum, ad refrigerandos ſpiritus ne adurantur. Ex prædicta baccarum quantitate, ſupra vncias iij olei non extraho.

Per expreſsionem quoq; hoc modo non malè oleum extrahimus. ℞. Baccas iuniperi contuſas, mixtas primùm aqua ardẽte deinde etiam oleo oliuarum: bulliant parum, vel ſaltem ſimul maneant ſæpe agitando ſpatula, per dies octo, in cucurbita ad fornacem, tum exprime prælo, & oleum ſupernatans collige: potes etiam angelicam, vel aliquid aliud addere prius contuſum.

Poma mandragoræ per partes diuidãtur, & decoquantur in oleo in duplici vaſe in frigida regione, vt de oleo roſaceo ex Rogerio dictum eſt, vel ad ſolem. Olei huius ſpecialia ſunt in febribus continuis & interpolatis, eadem quæ & olei roſacei: ſed quia iſtud oleũ narcoticũ eſt & fortius alterat, quàm oleum roſaceum, debet reprimi cum lacte mulieris

mixto

xto:valet idem contra guttam calidam & dagram, Rogerius.

Oleum è baccis lauri, multis modis fieri cet Rogerius. Accipe baccas virides, te- tur, & decoquantur in oleo, & colen- . Aut accipe baccas lauri maturas, eásq; as, & cum foliis decoquantur, & colen- .Aut terantur baccæ lauri, & infundan- r in vino, & dimittantur computrescere r iij.dies, & tunc ponantur in torculari, & oleum. Aut terantur baccę lauri recentes, maturæ, & ponantur in sacculo, & oleum trahatur. Valet contra colicam & iliacam sciaticam pasſionem.

Oleum è baccis hederę, iisdem modis fit, ibus oleum è baccis lauri, valet contra usas frigidas imprimis contra arthriticam gidam. Vnde dico, (inquit Rogerius) od quicquid in hedera est, valet contra theticam, vnde oleum, quod fortius ope- tur sic fit de hedera. Accipe ligna sicca he- ræ, & grana, & gummi, si poteris habere, frustatim decisa, ponãtur in vas terreum rforatum in fundo, duobus vel tribus lo- s, & tunc supponatur alia olla, & ponatur terra, & ligetur fundus superioris cum rificio inferioris, benè sigillabis cum argil- vel pasta, & ita disponantur, vt olla supe- or tota sit super terram, cooperto orificio,

& fiat ignis circunquaque & destillabit o- leum nigrum in vas inferius.

Oleum rapum per expreßionem. Rapo partem internam excauato, seruato opercu- lo; partem vacuam oleo communi repleto & clauso orificio impone cineribus calidis prius inuolutum stupis madefactis, & cum paucis carbonibus per horam dimidiam ibi relinquito: tum auferas, & remoto operculo oleum colatum seruetur, ac simul etiam ra- pa per pannum exprimatur lineum. Valet ad manuum scissuras, & rimas ex frigore. lib. manuscripto.

E nucleis pineis vidi quandoque oleum (per descensum) extrahi, ad erugandas mu- lierum cutes, Manardus.

Oleum è cępa & theriaca, sudorem euo- cans in peste: Accipiatur cępa alba, in medio euacua, cuius vacuitas theriaca impleatur, & foramine obturato, circundata panno lineo madente, per horæ dimidium cineribus ca- lidis obruta, alembico destilletur, & liquo- ris stillatitii dentur patienti ℥ ij. Idem effi- ciunt, liquoris stillatitii nucum viridium, ℥ vj. Fumanellus.

De oleis ex aromatibus: Cinnamomi verò oleum vel aquam, inferius inter cortices quære.

GEnerale hoc præceptum, obſeruandum eſt in deſtillatione omnium penè aromatum. Aromata quæcunque volueris, contunde in puluerem, & ſuperaffunde aquam fontanam, quæ vbi colorata fuerit effundatur in aliud vitrum, & noua aromatibus affundatur, ídque tandiu, donec aqua nullo colore inficiatur: poſtea deſtilla in balneo Mariæ, & ſepara aquam ab oleo, G. Raſt. Sed & aquæ, & olea, quæ ex aromatibus parantur, fieri debent per infuſionem in aqua ſimplici, non in vino, aut aqua vitæ: quia illa citò aſcendunt, nec ferunt ſecum aromatum vim: aqua autem, non ſine aromate aſcẽdit. Et in vniuerſum huc ſunt tranferenda, quæ ſupra, inter olea ex ſeminibus, à principio obſeruanda diximus.

Oleum è caryophyllis, nuce muſcata, pipere, macere, & cinnamomo, fiunt contuſis aromatibus, & in cucurbitam vitream aut cupream perlutatam impoſitis, cum alẽbico, & deſtillabis cum refrigeratorio, ita aſcendet cum aqua oleum, quod poſtea ſepa rabis. oleum enim ſemper ſupernatat aquæ,

prȩter quam oleum caryophyllorum, quod fundum petit.

Oleum nucis muſchatæ ad imitationem huius generalis regulæ, penè præparari docet quidam incertus. Recipe tertiam aut quartam partem aquæ vitæ deſtillatæ, & nuces muſchatas minutim conſcinde, imponantur bociæ omnia, ita vt per tres digitos aqua vitæ, nucis muſchatæ partes cooperiantur, relinquantur in infuſione horis viginti quatuor, & aqua vitæ colorem flauum acquiret, quam in aliud vitrum effunde: tũc aliam aquam vitȩ de nouo affunde, vt prius: ídque repetito toties, quoad colore non inficiat aquam vitæ. Quo facto, aquam vitæ ſic coloratam omnem in bocia, in balneo Mariæ ſecundum artem deſtilla, vt aſcendat aqua vitæ, & oleum nucis muſchatæ remaneat in priore bocia in fundo, & ſic habebis oleum nucis muſchatæ paratum. Eodem penitus modo poteſt ex omnibus aromatibus oleum deſtillari.

Vidi, inquit quidam ex Geſneri amicis, deſtillationem olei nucis muſchatæ, factum oleum odoratiſsimum, & in magna copia ab Alchymiſta, in hunc modum: Accepit nuces muſchatas, & pulueriſauit, & affudit duas menſuras aquæ ſimplicis, poſuit in cucurbita vitrea luto ſapientiȩ optimè perluta-

ta.

a. (Lutum autem erat factum ex ſimplici
ato, cui permixta erat lana, quæ de pannis
detonſa erat) vt ſolent ij cucurbitas perluta-
re, qui aquam fortem parant, poſtea capitel
o impoſito, eodem luto perlutauit, ſimiliter
& recipientem (tantum in iunctura) ne ſpi-
ritus euaneſcerent. Tum ita ad ignem po-
ſuit, & primò fecit ignem lentum, ſecundò
maiorem, tertiò fortem, eo modo quo ſo-
lent aquam fortem deſtillare: & factum pro
fectò eſt oleum optimum, ſupernatans aquę
in recipiente, quod collegit, & erat magnæ
virtutis.

Oleum macis, calidæ eſt facultatis, ideó-
que commodus eius vſus eſt in colica à cau
ſa frigida, & à catarrho à capite deſcenden-
te: confortat cor, ventriculum, & matricem.
Imprimis maximum auxilium ſenſi huius
olei, in tremoribus cordis ex timore aut ex
veſicæ obſtructione, aut matrice: valet in
ſtranguria, & quicunque à frigiditate or-
tum habuerint, morbi. Poſſunt eius tres vel
quatuor guttæ, per os ſumi, in cochleari
ferreo, cum offa, aut in primo hauſtu vini,
Incert. ex Germanico.

Oleum ex macere fieri poteſt per expreſ-
ſionem, eo modo quo dicetur inferius, in
ratione parandi oleum caryôphyllorum.

Oleum è pipere deſtillatum, omnibus fa-

cultatibus, quibus & ipſum piper, præditum eſt, niſi quod ignea illa vis, quam linguæ imprimit piper, in oleo eiuſmodi non ſentitur. Eſt enim oleum piperis nihil aliud, quàm elementum aêreum ſeparatum à reliquis elementis, quemadmodum etiam in oleo vitrioli & ſulphuris deſtillato, idem probauimus. Eodem planè modo oleum piperinum, à ſuo igne eſt ſeparatum, & maioribus facultatibus ipſo pipere conſtat, penetrandi facultatem habet eximiam. In colicis & patibus multa tenaci pituita & lenta repletis, dantur duæ vel tres eius guttæ cum iuſculo ad incidendam eam, & diſsipandam. Exhibui, inquit quidam, in tertiana febre, post purgationem & venæ ſectionem, dando huius olei guttas tres cum ſcrupulo vno m[illegible] uæ, duabus horis ante paroxyſmum, frigus & tremorem ipſámque etiam febrem prohibuit inuadere, ſi non prima vice, at ſaltem ſecunda.

Oleum de caryophyllis, paratur vt & oleum de baccis iuniperi, non vt oleum cinnamomi. Multò citius & facilius oleum habebitur, ſi cum aquis deſtillatio fiat, vt pluuiali vel lacuſtri, aut aliis mollioribus: Humiditatis præterea multò plus habent caryophylli, quàm cinnamomũ habeat. Sunt nonnulli qui per expreſsionem ita parent.

Accip

Accipe caryophyllorum quantum vide-
tur, piſtentur groſſo modo, & macerentur
aqua roſacea tandiu, quoad facultates
ryophyllorum penitus aqua extraxerit.
ũ accipe amygdalas decorticatas cultro,
cide leuiter, eáſque in prædictam aquam
pone, vt odorem & ſaporem caryophyl-
rum imbibant, tum exiccentur ſeorſim:
uibus exiccatis rurſus in eandem aquam
nantur, denuóque exiccentur, ídque eſt
uater reiterandum. Tum demum oleum
primendum, quod vbi expreſſum fuerit,
ſole rectificetur. Et hoc quoque modo
ulta alia olea non incommodè fieri poſ-
nt, vt ex muſco, ambra, belzoino, ſtorace,
nnamomo, macere. Ex lib. manuſcripto
eo.

Oleum caryophyllorum vt & ipſi caryo-
hylli, calidum eſt & ſiccum, tertio gradu,
onfert ſtomacho, hepati, cordi, diarrhϙæ à
auſa frigida, & ſtomachi morbis omni-
us frigidis. Spiritus melancholicos diſsi-
ant, & clarificant craſſos illi: ſed oleum hæc
mnia multò præſtat efficacius, & quod ve-
è affirmare poſſum, omnes virtutes habet
balſami. Extrinſecus vulnera recentia ſanat,
vulnerum ſanguinem fluentem & aquam
ſiſtit. Intrinſecus partes naturales cõfortat,
ſanguinem melancholicum purgat, con-

fortat cor & caput, præsertim conuenit vertigini, & debilitati visus, si mane tres vel quatuor guttæ à ieiunis in cochleari cum offa, aut vino sumantur.

De oleo caryophyllorum, inquit aliud hoc affirmare ausim, quòd balsami virtutem obtinet. Vidi inquit, vulnus eo, per Ioachimum Rhœticum, absque suitione coniunctum atque conglutinatum fuisse. Taceo reliquas effectiones, quas in corroborando & restaurando collapsas vires potissimum obtinet. Oleum caryophyllorum haustum quantitate duarum aut trium guttarum in brodio seu iusculo caponum, valet in colica & vteri suffocationibus. Tabellæ ex oleo caryophyllorum paratæ, manéque & sero comestæ, capiti conferunt robur, & catarrhos sistunt.

De oleis è gummis, lacrymis, seu liquoribus densatis, & resinis.

OLea de gummis seu lacrymis sic destillari possunt: Accipe de gummis, quantum videbitur, pone in cornutam in cinere, primùm igne lento, deinde sensim aucto, donec nihil destillat amplius, & oleum extrahe, quod sic rectificandum est: Recipe

cipe aliam cornutam mundam,& impone oleum, deinde lentiſsimo igne in cineribus deſtilla,& habebis oleum puriſsimum,penetrans,& multo melius poros ſubintrans. Eodem modo rectifica quoque oleum è lignis, balſamo, & ſeminibus. Lullius gummi & gummoſa deſtillat benè trita,& in agreſtam vel acetum impoſita vno die ante.

Oleum è maſtiche, fit per deſcenſum in retorta,ita vt ignis ſupra infráque ſit, & habebis oleum maſticis, quod poſtea rectificetur. Auguſtæ Vindelicorum quidam deſtillat,accipiendo maſtichen integram,& ſolam in retorta lutata, vſque ad partem eminentem extra fornacem, quæ quatuor ventilia habeat, & ſuperius tegatur, lento igne deſtilletur, balſamum eſt mirificum ad vulnera. Nota,deſtillaui,inquit,quidam ignotus maſtichen per cannam, ſed quicquam dare noluit,niſi odorem &ſaporem. Fuit tamen ipſa maſtiche,nihilominus leuis & poroſa in fundo. Aqua item, quæ manſit in fundo cucurbitæ, fuit ſubcitrini coloris & ſubamara. Et ſummatim maſtix inter decoquendum deponit virtutem per alembicum, in eam rem, in qua decoquitur: cum eſſentia maiorem virtutem præſtet per alembicum.

Confectio olei ex thure & carabe, fortè

etiam ex aſſa dulci,camphora, ſtyrace cala-
mita,&c. Sume primò bociam perlutatam
haud ita longam,ſed reſecto vtcunque col-
lo,vt orificium ſit amplum (huic enim inſe-
rendum aliud) in quam infunde pulueriſa-
thuris, aut carabæ ℔ ß. Deinde habea
aliud vitrum album,cuius generis ſunt ea,
quibus bibitur & formam habent mogolla
(forte boccalis vocati, aut angeſteri) i
quod infundas aquam calidam,hócque im-
ponas priori cucurbitæ, vt in medio conſi-
ſtat erectum. Tum claude cucurbitam ſu-
capitello,in ſummitate perforato. Foramin
adaptato infundibulum, quod foramin
paulo altius habeat epiſtomium, cuius par
anguſtior, & extrema, vitrum cum calida
aqua reſpiciat. Quo peracto in infundibu-
lum infunde aquam calidam, & aperto epi-
ſtomio, paulatim nec niſi per guttas, aqua
calida in ſubiectum vitrum deſtillet, ita re-
gendo, ne inundet vitrum: ſic vna cum va-
pore aquę calidæ, aſcendit in alembicum
oleum ſuauiſsimum & odoriferum, odore
thuris, quod alioquin ſine hoc vapore peſ-
ſimè olet.

Iohannes Manardus in epiſtola de lum-
bricis 3.1.obſeruata à ſe ſcribit aduerſus lũ-
bricos duo olea ſimplicia, nempe oleũ thu-
ris & vitrioli, arte chymica parata. Priore
(inq

inquit) venter inungatur. In secundo valde cautè agendum est, ne locus exulceretur, intrò sumatur: sunt tamen qui ausint eius guttulam potui dare cum melicrato.

Oleum myrrhæ, virtutes habet balsami, nam cõseruat & tuetur à putrefactione omnia ea, quæ ei imponũtur, similiter faciei inunctum pulcherrimam conseruat, & faciem iuuenilem conciliat, vulnera citissimè consolidat, & omnes alios morbos internos curat, exhibendo per os ʒ ij. ad aurium surditatem, &c. Accipe myrrhæ electæ & non adulteratæ ℥ vj. aquæ vitæ sine phlegmate ℥ xij. & hæc duo in bocia vitrea coniunge, quæ in fimo equino calido diebus sex quiescat. Post ea destilla in balneo, vsquequo aqua tota ascenderit, tum in fundo252 bociæ videbis oleum myrrhæ, quod per pannum lineum est colandum, sícque ad prædicta seruandum. Ad faciei splendorem & colorem conseruandum, sic est procedendum. Fiat decoctum vrticæ in aqua communi, & dum ebullit, vapor in faciem recipiatur, vt sudet, postea exiccetur optimè, & postea statim vnge faciem oleo myrrhæ. Et hic modus est seruandus in inungendis manibus, pectore, & aliis partibus, Leonardi Fierauanti.

Aliter paratur à quodã, ad dolores podagricos, præmissis vniuersalibus. ℞. Oua per

dec

decoctionẽ indurata numero decem, & sci-
dantur per medium, & vitellum extrahe,
eius loco impone myrrham, quantum e-
medietas vitelli, aut minus. Tum rurs-
duas partes oui coniunge, & pone in va-
vitreato, & reconde in cella vinaria, & ib-
dem permitte per dies 15. aut plus, & exib-
liquor, quem serua in vase vitreo, pro inun-
ctione.

Oleum belzoinum fit, accipiẽdo tantum
aquæ vitæ, quãtum est belzoini puluerisa-
subtiliter, & ponantur in retortam latam, &
vnà cum suo capitello in iunctura clausam
destillentur in cineribus lento igne, quoad
extracta fuerit aqua, quæ reseruanda est ad
suos vsus Postea fortificetur ignis paulatim
vbi oleum apparuerit, magis magísque, vs-
quequo totum oleum extraxeris. Tandẽ in
fine sequetur gummi quoddã, instar mannæ
quod valet ad faciendã aquam odoriferam
vnà cum aqua puteali, aut rosarũ. Fallopius

℞. Belzoini ℔ j. & subtiliter pulueriza,
pone in alembicum ad destillandũ, tunc af-
funde pulueri, aquæ rosarum ℔ ij. obtura
diligenter alembicum, & lento igne subtus
accẽso primò, quoad aqua cœperit destill-
re, deinde augmẽtetur paulatim vsquedum
oleum conspexeris. Quo apparente, mute-
tur recipiens, & fortiori igne elice oleum,
quod

quod in Sole rectificandum. Eodem peni- tus modo destillatur oleum styracis calami- tæ & liquidæ.

Oleum ladani fit hoc modo, ex præscri- pto Fallopii. Ladani pulueriżati quantum placuerit:pone in vas cupreum instagnatũ, cui admisce ℔ j.aut ℔ ß.aquæ rosarum pro quantitate ladani,& olei amygdalarũ dulciũ medietatem. Postea capitello eiusdem mate- riæ cooperi vas,& claude iuncturam, & sic in fornace ebulliat aliquandiu, id quod tuo relinquendum iudicio est. prout enim mul- ta fuerit materia, ita etiam diutius erit co- quendum Antequam auferas materiam, re- frigerare permittito,ac tandem serua. Quo autem melius conseruetur,adde aliquid alu- minis vsti,aut ambræ.

De oleo terebinthinæ.

ANtiqui terebinthina ipsa vtebantur,nõ oleo,tamen oleum eius est tenuissima terebinthinæ pars, frigidis neruorum affecti bus conueniens, & omnibus ægritudinibus frigidis ac flatuosis:in asthmate, & anhelitus difficultate mirificum est, si duæ drachmæ singulo mane sumantur. Est & in empye- mate proficuum,& in omni praua thoracis affectione ex pituita, colicis etiam dolori- bus,& omnibus flatuosis cõuenit, cicatrices

deco

decorat & corrigit. Pulcherrimum terebi-
thinæ oleum eſt, & paucas fæces in fund
bocię, poſt deſtillationem relinquit. eſt eni
ea ferè tota oleum, & maxima eius pars
oleum conuertitur. Extrahitur autem ol
vel extremæ frigiditatis vi, vel extremæ ca
ditatis, ſicut & ex omnibus ferè rebus extr
hi poteſt.

Valet autem terebinthinæ oleum deſti
latum, penna illitum naribus, ad ſcabiem,
rimas earum, cerebrum hoc modo calef
cit, & pituitam abſque ſternutamẽtis detra
hit: ſanat & rimas vberum in mulieribus. A
memoriam, ſurditatem & ſpaſmum princ
patum obtinet. Vt vulnera citiſsimè conſol
dentur, recipe oleum terebinthinæ & cale
ctum iuxta ignem, commiſce ei viridis ær
partem æqualem, & ſerua vſui. E libro quo
dam manuſcripto inſignis empirici.

Modum quendam deſtillandi oleum te
rebinthinæ, vide inter Balſamelæa.

Oleum terebinthinæ ſimplex, multarur
facultatũ. Accipe terebinthinæ claræ quan
tum videbitur, & pro qualibet ℔ accipe
℥ij cineris è ligno duro aut forti, & in retor
ta fornaci accommoda. A principio fiat igni
lentus, ad humiditatis deſtillationem: poſte
augeatur ignis ad olei deſtillationem. E
hoc eſt oleum ſimplex, quod ſimplicia vul
ner

era intra horas 24. ſanat. Valet neruis contractis à frigiditate: accipiendo ʒ j. cum vino, vrinam mouet, & omnes diſſoluit corporis neruoſitates. Punctiones lateris curat: mirabiliter febribus peſtilentibus confert eodem pondere, per os accipiendo, & vngẽdo ſtomachi orificium, digeſtionem promouet, Fallop. Paduæ deſtillauimus eodem modo, permiſcendo lotam arenam, quæ prohiberet ne terebinthina aſcenderet, & oleum mirabile in vulneribus experti ſumus.

Oleum terebinthinæ compoſitum, contra ſpaſmum, & alios dolores. ℞. Terebinthinæ claræ ℔ j. olei communis ℥ x. thuris, myrrhæ, ſarcocollæ, maſticis, croci, ana ℥ j. panis porcini, caudæ equinæ, rubiæ tinctorum, ana ℥ j. vermium terreſtrium ℥ iij. ponantur omnia in catinum cupreum, & iuxta ignem lentum incorporentur ſimul, ac poſtea in vitrea retorta deſtillentur. Poſt deſtillationẽ, ſepara aquã ab oleo, & ſerua oleum in vaſe vitreo. Valet hoc mirabiliter contra ſpaſmum, etiam qui in vulneribus & aliis morbis accidit, Fallop.

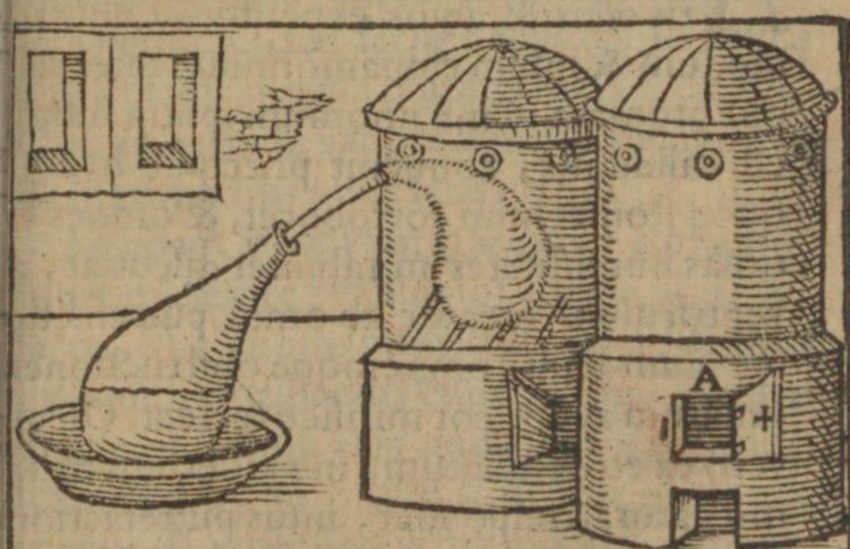
Oleum è terebinthina (larigna) contra contractionẽ membrorum mirabile, ſi inungantur eo membra, authoris Incerti. Sumit autem terebinthinæ partem vnam, vitrioli

trioli calcinati partem vnam, pomorũ exic-
catorum & puluerisatorum sine cortice, par-
tem vnam, olei oliuæ partem vnam, laterum
exustorum partem vnam, puluerisentur om-
nia subtiliter, & misceantur, & in olla inui-
treata stent in loco calido, diebus quatuor-
decim, singulis diebus agitãdo. Postea desti-
letur totum per descensum, in vase quam di-
ligentissimè, trium digitorum crassitudine
perlutato, & exiccato.

Oleum è terebinthina cum saluia extra-
hendũ, sic fit, quod valet ad paralysim mem-
brorum, relictam post apoplexiam, vel he-
miplexiam. Ponatur in cucurbitã vitream,
retortam dictam, foliorum saluiæ viridis mi-
nutim incisæ, circiter libram vnam, cui ad-
iunge eam quantitatem terebinthinę, quæ
sufficiat ad formandam pastam quandam
cum saluia, vt tractari manibus possit, hoc
est, vt vnius sit tantum, quantum alterius, ita
tamen vt ambo simul mixta non amplius
quàm duas tertias retortæ repleant. Retorta
ante omnino sit benè perlutata, pro more.
Dehinc venter retortæ in fornace ponatur,
vnà cum receptaculo diligenter in iunctura
clauso ne aliquid respiret. Recipiens sit ma-
gnũ, capax, & forte, alioquin si nimis paruũ
fuerit, propter spirituum vehementiam re-
clusorum, facilè rumperetur. Primò proce-

datur

tur lento igne, in eodémque tamdiu per-
uerandum, quoad omnis humiditas sal-
æ destillauerit. postea enim non est peri-
lum in ignis vehemētia. Interea dum de-
llatio fit, collum retortæ vehementer ca-
t. Vbi in ea nihil præterea contentum fue-
t, quàm excrementa saluiæ, & reliquiæ seu
ces terebinthinæ, quæ nihil aliud quàm
lophonia sunt, collum retortæ refrigera-
tur, licet vtcunque ignis intendatur. nihil
nim amplius ascendit, quod collum calefa-
ere posit. Verùm vt facilius, minoríque
um periculo tota perficiatur destillatio, vt-
ue ignis melius regi pro necessitate possit,
arandæ sunt duæ fornaces iuxta sese, qua-

rum altera est pro igne, altera pro retorta:
hæc recipit calorem igneum, per foramen

ad id aptum medium inter vtranque, quo
modò claudi, modò aperiri, magis minúsv
pro necessitate potest, beneficio cuiusda
laminæ ferreæ, inter vtrunque occultata
Dum destillatur, vtraque fornax clausa f
necesse est, exceptis quibusdam spiraculis,
fumo fiat exitus. Hoc oleo membra affect
sunt inungenda mediocriter.

Oleum destillationis picis naualis, inun
ctum, ad resoluti membri extenuationẽ va
let: neque enim ita resoluit, sicut pix rema
nens diu, Incertus.

De oleis ex corticibus.

AQua vel oleum cinnamomi, præ cæte
ris oleis & aquis expetitur, quemad
modum & ipsum cinnamomum, inter reli
qua aromata. Cinnamomum ipsum subtil
est caliditatis, conuenit præcipuè hyem
quòd stomachum corroboret, & omnes v
tiosas humiditates mirabiliter discutiat, a
ventriculum tueatur ab omni putrefactio
ne: visum acuit, omnémque obstructione
venarum aperit, cor mirificè recreat. Oleum
verò ex eo destillatum, in vniuersum balsa
mo naturali respondet, intus putrefaction
arcet extrinsecus omnia recentia vulnera f
ue vlcera consolidat. Aqua valde conuen
omnibus morbis frigidis, tum virorum, tu

fœm

fœminarum, præſertim quibus ſtomachus affectus eſt, ita vt non appetant. Item cum ſpiritus ſunt debilitati, prodeſt cyathus huius aquæ, cum modico vini maluatici, aut ſucci mali punici, ſumptus, vt ſuprà dictum eſt. Homines penè mortuos, vna aut altera gutta in os immiſſa, reficit: animi deliquiis, præſertim quod ſenibus accidit, eſt præſentiſsimum. Ad parturientes vtuntur obſtetrices ac mulierculæ, ſummo cum ſucceſſu. In accelerando, iuuandóque partu, præſentiſsimum eſt remedium. Modi quibus deſtillatur aqua vel oleum, ſunt varij, ex quibus aliquot ſubiiciam. Quidam in aqua roſacea macerant, alij in vino albo: nonnulli in cucurbita perlutata, ſed facilè aduritur. In veſica ſi deſtilletur, magna tantum copia faciendũ. Optima ratio in vapore aquæ bullientis. Sed de his omnibus nunc ſatis.

Solebant olim Pharmacopolæ cinnamomum macerare per aliquot dies, in aqua roſacea, vt quæ cor reſpiceret, atque viribus quoque refocillandis eſſet accõmodata. ſed quia non parum eius aquæ retinetur odor, vilior aqua à pleriſque iudicatur; ideóque melius eſt, vino albo veteri, odoro, ante deſtillationem macerare, ita & excellentior & ad penetrandum efficacior fit.

Aquæ cinnamomi parandæ modus, quem

accepit à quodã ſuo amico, huius rei expertiſsimo. Sumatur cinnamomi electi ℔ j cõtundatur, vt per cribrum ſalis penetrare poſſit, nec totum in puluerem ſit redactũ, & ponatur in cucurbitam, cui affundatur aquæ borraginis, buglosſæ, endiuiæ & meliſſæ ana ℔ ß ſtent in infuſione bene obſtructo vaſe, diebus quatuor, vel quinque. Poſtea ex hac cucurbita in cupream cucurbitam effundatur, quam in fornace cum ſuo capitello & refrigeratorio collocabis, cauendo ne cucurbita nimium igni ſit vicina, ſed intermedia ſit lamina ferrea perforata, vt euentilari ignis, & vapor ſurſum pelli poſsit. Primò accendatur ignis lentus, quoad deſtillatio cœperit, poſtea verò augeri poteſt, vt expeditius deſtillet. Vbi mẽſura ita extillarit, remoue hanc, vtpote optimã: nam quæ ſequitur, multo hac eſt inferior, & ſeruari poteſt pro nouo cinnamomo in eadem macerãdo. Eodem modo ex caryophyllis deſtillari poteſt. Vbi notandum vt refrigerationis habeatur ratio, vbi ſi quidem fuerit aqua calidior, illa emittatur ſtatim, & noua adiiciatur.

Aquã cinnamomi, ſi quis deſtillare volet per veſicam ex cupro factam, vnà cum fiſtula, per aquam frigidam tranſeunte, magna quantitas ſimul erit deſtillanda: neque enim facilè eſſet in pauca quãtitate. Verùm

in

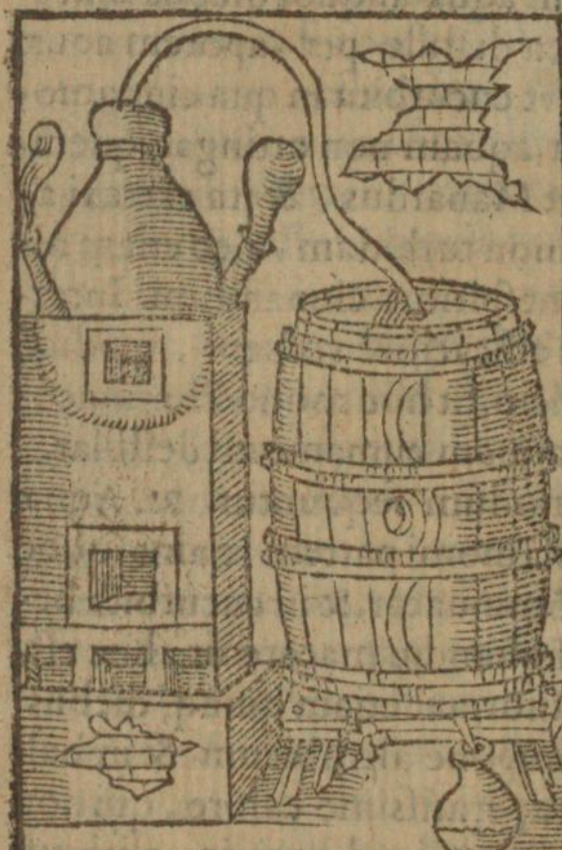
in cucurbita perlutata, hæc præcipua cura est, ne aduratur in fundo & aqua inde adustionem redoleat. Quod si ignis fuerit intẽsior, etiam oleum destillat, eóque magis si in vino fuerit cinnamomum maceratum. Fit autem aqua in cucurbita destillata colore alba.

Accipio cinnamomi debitam, quam volo quantitatem, & impono cucurbitæ non perlutatæ, vnà cum aqua, aliquot diebus macerandam, postea destillo per vaporem aquæ bullientis, ita vt cucurbita in qua cinnamomũ continetur, aquam non attingat, quemadmodũ docet Manardus, & ita extraxi aquam claram, non turbidam, nec etiam nimiũ incalescunt spiritus cinnamomi. Interdũ vbi aquam efficaciorẽ voluero, modicũ zingiberis adiicio. Et hoc modo Pharmacopola quidam aquam cinnamomi destillat.

Alij hunc modum sequuntur. ℞. Aquæ partes 16. cinnamomi partem vnam, quod crassiusculè cõminuatur, & in cucurbita bene obturata aliquandiu maceretur, hoc est, tribus vel quatuor, aut etiam quinq; diebus. Deinde superimpone alembicum, & in balneo Mariæ temperatissimo calore, qui non excedat calorem vrinæ hominis, eliciatur aqua odoratissima. Inter coquẽdum subinde affundatur aqua tepida, vt semper ma-

neat eadem quantitas, ne absumatur, & ex-
cipies in recipientem distinctas aquas: prima
eximia secunda minus, tertia imbecillis. Ea-
dem erit ratio destillandi reliqua aromata
& nonnulli sunt qui eadem opera oleum &
aquam parant.

Alius modus, ℞. Cinnamomi electi ℥ ij
aquæ quartam mensuræ partem, vini tan-
tundem, & misce.

Alij paran
hoc modo ℔
j. cinnamom
contundunt,
huic aquę pu
ræ affundun
sextariũ j. ß
& maceran
horis octod
cim, postea
igni lento im
ponũt, & de
stillant insta
aquę vitæ, pe
vas ligneum
aqua plenũ
per quod trã
eat canalis
tortuosè, instar serpentis, ne adurantur spi-
ritus.

Mulier

Mulier quædam destillatrix aquam cin-
namomi sic facit: parum autem differt à mo
s supra positis. ℞. Cinnamomi optimi sub-
iliter in mortario puluerisati, sed non cibra-
℔ ß. infundatur in vas destillatorium sub-
liter, ne quid parietibus adhæreat, eíque af-
nde aquæ fontanæ mensuram j. & ß. tum
laudatur vas suo capitello: ac primò quidē
to igne destillatio inchoanda, paulatim au-
ēdo, prout videris guttas celeriter, aut tar-
è procedentes. Naso alembici aptetur cana
is per aquam frigidam transiens, cuius extrę
nitati recipiēs aptato. Vbi aqua processerit,
opus est tribus, qui destillationem perficiāt;
quorum vnus obseruet capitellum & cana-
lem; vt semper linteis aqua frigida madidis
capitellum & fistulam refrigeret: alter iuxta
vas recipiens, obseruet aquæ destillantis co-
lorem: tertius vitrum, aut recipiens aliud por
rigat, ac prius vicissim recipiat, ac obturet.
Aqua destillans quatuor habet differentias,
vnde etiam quatuor recipientibus vasculis
erit opus. Prima aqua nōnihil pinguis est &
fortis, ideóq; optima. Vbi hæc præterierit, &
cœperit color lacteus prodire, tū aqua secun
da colligēda, quæ in fortitudine sua à priore
deficit. Vbi hic color euanuerit, & aqua pro-
fluens fuerit in colore, vt aqua alioquin ex
aliis rebus destillata, memento tertiæ aquæ,

quæ itidem eſt ſeorſim colligenda. Hæc vbi in croceum fuerit colorem, aut ſubflauum mutata, quartam iam aquam colligas, quæ in pauca quantitate prodit: finis huius quoque erit, ſi guttæ cœperint eſſe puniceæ, tum aufer totum: nihil enim ineſt, quod vſui ſit. Cauendum tamen, ne ignis violentia exundet, ac perperam deſtillatio procedat. Abſolues autem vnius horæ ſpacio. Huius aquæ guttæ iij permixtæ aliis appropriatis aquis epilepſiæ auxiliantur. Si venulæ ſub lingua hac fricentur, paralyticis confert.

E cinnamomo parum olei deſtillatione extrahi poteſt: quare eius loco, vt plurimum vtimur aqua eiuſdem, quæ primo loco extillarit, vtpote quæ facultatibus eſt prædita multò maximis.

Oleum cinnamomi ſic fit, Ex ſchedis manuſcriptis incerti authoris, Accipe vini maluatici optimi menſuras tres, & bis deſtillato. Poſtea rurſus tertia vice deſtillato, vt tamen vna tantùm menſura in cucurbita relinquatur. Rurſus deſtilletur alia vice, vt in cucurbita minus remaneat. Tum rurſus alia vice deſtilletur, vt menſura tantum vna ſuperſit: ſicque habebis vinum optimè rectificatum, quod ſeruandum. Quo facto, accipias de cinnamomo quantum videbitur, concidas minutim, & in cucurbitam ponas vnà cum vino re

no rectificato, vt excedat cinnamomũ duobus digitis. Cucurbita cæco alembico diligenter claudatur, & in balneo Mariæ tribus diebus lento igne ponatur. Peracto hoc termino effunde vinũ cauendo nequid fæcum vnà effluat, & vinum ſeorſim ſerua. Tum aliud vinum rectificatũ affundito, & vt prius pergito His peractis, vtramque aquam vitæ in cucurbita commiſce & cum capitello claudatur diligenter, & in balneo lentiſsimè deſtiliatio inchoetur, vt ad nouem tactus guttæ deſtillent: ídque continuabis, quoad vinũ aſcenderit, tum in fundo alembici habebis oleum, quod ſerua.

Ratio parandi aquam cinnamomi & oleum eiuſdem, quam nos candidè docuit clariſſimus Medicus Iohan. Crato à Krafftheim.

ACcipito cinnamomum electiſsimum, confringe in tenuiſsimas partes, deinde in ſacculum lineum indito, ſuſpendatúrq; hic ſacculus in vaſe, in quo aqua ſit in fundo, ita tamen vt aqua ſacculum non contingat, ac clauſo diligenter vaſe, immittatur hoc vas in cacabum plenum aqua calefacta & feruida, ita vt aqua illa, quæ in eo vaſe continetur, in

quo cinnamomum dependet, bulliat: maneat hoc modo aliquandiu cinnamomum, in calido illo vapore, quoad benè attrahat. Deinde cinnamomum sic madefactum vapore aquę bullientis, contudatur, & fiat quasi pasta quædam, & simul cum impresso liquore, quem assumpsit, infundatur in alembicum: si opus videbitur, poteris adhuc aliquid calidæ aquæ affundere: sed quanto minus aquæ affuderis, tantò habebis præstantiorem aquam cinnamomi, ac etiam olei aliquid Si tantum cupis habere aquam non ita præstantem, affunde aquam copiosè, sicut quidam faciunt, ad lucrum comparati magis, quàm hominum vtilitatem: sed sic, aut nullum, aut quàm minimum olei habebis.

A *Operculum ollæ illius, in qua cinnamomum suspensum est: hoc operculum, si intus haberet capitulum, in medio scilicet concauitatis, quale in galearum vertice cernitur, & præsens figura adumbrat, commodè intus sacculus alligari posset, sicque in medio optimè dependeret. Quod si non habuerit, posito per transuersum ollæ ligno, alligetur. Diligenter autem claudatur operculum, ne vapor exhalet.*

B.B. *Cauitas vasculi vacua.*

C. Sacculus cinnamomo refertus.

E. Infundibulum, per quod aqua, si fortè deficiat, infundatur, sed diligenter rursus foramen obturetur.

F.F. Cacabus plenus aqua, qui & vasculum excipit, in quo cinnamomũ imponitur.

Si vas excipiens liquorem destillatum, sit amplum, non opus est aquam per fistulam galeæ ducere, sed si concalescat vas excipiẽs, linteum aqua frigida immersum ei apponatur, & eundem vsum præstabit. Eodem autem modo, quo aqua cinnamomi præparatur, fiunt etiam anisi, fœniculi, &c.

Gummium & resinarum olea destillanda, aliam habent rationem, & requirunt inspectionem in putrefaciendo: omni conatu enitendum, vt lentissimus sit ignis, idémque perpetuò æqualis: nam si cœperit spiritus semel

mel exhalare,oleum & opera perditur. Accipienda autem ad vſum non putealis,ſed fluminis aqua.

Rurſus cinnamomi oleum, quidam affirmant fieri ab aliquibus,cum aqua vitæ, idque propinari epilepticis, dando per tres menſes quotidie guttam cum aqua maioranæ,aut ſimili.

Oleum è cortice mali arantij ſiccato,præſtantiſsimum fit,verùm vtrum tantum inſolatione an deſtillatione, nondum cognoui. Eſt autem albicans & odoratum, ſed nihil acrimoniæ habebat,quod guſtaui.

Oleum è corticibus nucum. ℞. Cortices nucum aridas, contunde in mortario, pone in retortam benè perlutatam, illam impone igni non nimium magno,& extrahes oleum & aquam è corticibus. Deinde ſeparabis oleum ab aqua per balneum Mariæ.Poſtremò ter aut quater purgabis oleum, in arena deſtillando in vitro paruo. Hoc ferè melius eſt oleo vitrioli, maximè in peſte & veneno. G. Raſ.

De oleo tartari.

OLeum tartari : Accipe tartari vini albi, aut vini maluatici,ſi haberi poſſet (melius enim eſſet)quantum videbitur, calcinetur,primò pulueriſatur, poſt calcinationem,

rur

ursus pistatur, & in colatorio suspenditur in loco humido per dies octo vel sex, & oleum in vase supposito collectum, serua. Valet maculis faciei, cutem dealbat, ruborem faciei tollit, Fallopius.

Oleum tartari contra pustulas oculorum, e lepra oborientes. ℞. Tartari contriti ℔ ij. in olla inuitreata ponatur cum aceti mensura j. decoquatur per dimidium horæ spacium, despumando diligenter, postea ab igne depone, obstruendo ollam, ne vapor egredi posſit. Tum rursus cineribus calidis, aut carbonibus ignitis appone, & decoquatur aut calcinetur vsquequo in puluerem redigatur. Post refrigerationem puluerisa, & in loco frigido & humido, aut cella vinaria in sacculo suspendatur, supposito aliquo vase. Vsus huius olei est eiusmodi: Patiens balneum ingrediatur, & noctu, vbi dormitum iuerit, inungat loca sub oculis, vbi vesicæ apparent, & cooperiatur panno diligenter, ne ab aëre ante eius exiccationem contingatur. Hoc continua per octo dies, mane & vesperi.

Ad calcinandum tartarum subitò, cum nitro vt albescat, & valet contra verrucas, ex lib. manuscripto Germanico. ℞. Salis petræ & tartari puluerisatorum, ana partes æquales. Calefac tegulam aut testam non inuitrea

uitreatam, huic infunde nitrum & tartarum & vbi ſtridorem excitauerint, ignitáque fuerint, ſtatim albeſcunt. Tartarum hoc ita calcinatum in ſaeculo ſuſpendes in cella, & eſtillabit oleum. Hoc oleum remouet verrucas manuum & reliquarum partium, ſi eo vngantur. Notandum autem, quod vbi minus nitri, quàm tartari coniunxeris, non ita albeſcit, quanquam vnciæ quatuor ſalis petræ, cum ℔ j. tartari permixtæ, tartarum calcinare poſſunt: non autem ad albedinem redigere, ſed remanet nigrum, è quo tamen etiam oleum deſtillari ſolet.

De oleis è lignis extrahendis.

OLeum vt è quouis ligno extrahas. ℞ Guaiacum, pinum, vel iuniperum: & fac per deſcenſum, vt noſti, & procul dubio habebis oleum abundè. Si verò vis vt fortius operetur, & nobilius ſit, deſtilla per aſcenſum in cornuta, erítque oleum pulcherrimum, & penetrabile, citò ingrediens, quocunque ponatur.

Oleo è Guaiaci ligno, vel (quod melius ſuccesſit) ex ſancto, inquit Manardus, vſus ſum in Gallicis vel vlceribus, vel doloribus: ad quem vſum etiam oleum ex iuniperi ligno non parum conducit.

Oleum è lignis fraxini eodem modo fit, eius

ius vſus eſt in arthetica frigida: excoriatio-
es cicatrizat, morpheam albam propriè
oluit, & ipſam denigrat. Et eo modo oleum
x omnibus lignis extrahi poteſt. Rogerius.
Curat præterea tale oleum paralyticos.
Manardus refert oleum fraxini, non ſolùm
nunctum, ſed etiam ebibitum, conferre
ienicis.

Oleum è lignis hederæ, vt extrahatur, di-
ctum eſt ſuperius, vbi docuimus oleum ex-
trahere ex baccis hederæ, ex Rogerio.

Oleum è lignis iuniperi, eodem modo fit,
quo oleum è lignis hederæ, quod frigiditatis
cauſas remouet vel reprimit, & typum quar-
tanæ: ſed magis ſingulare & ſpeciale, facta
inunctione ab vmbilico vſq; ad muliebria,
eſt renes, & matricem confortare, & eius hu-
miditatem exiccare, & ad conceptionem pr-
parare. Rogerius.

Oleum de iunipero valet in fiſtulis, in ſe-
ctionibus cutis, & malo mortuo: tibiarum
ſerpigini & cancro, vulneribus & vlceribus
malis, Recipe ex lignis iuniperi quanti-
tatem ſufficientem, & incide in fruſta, &
imple ollam vel dolium magnum vitrea-
tum interius, cuius orificium ſit arctum, &
fac foueam in terra, & præpara parietes eius
cum terra figuli: deinde pone ollam vitrea-
tam in fundo ex directo foueæ, habentem
orific

orificium magnum, & cooperiatur cort (lamina) ferrea ſubtiliter perforata: deind præpara iſta duo vaſa cum terra figuli, n ex vtriuſque orificiis reſpiret: deinde co operi terra, & adde ignem per tres ho ras, finaliter reſudabit oleum de iuniper optimum.

Oleum è ligno iuniperi rectificatum, fi primò deſtillatione per deſcenſum: deind totum ſimul in bociam infuſum deſtillat ſurſum, vel in balneo, quod tardius fit, ſe pulchrius: vel in cinere, arenáve, quod fi magis rufum.

Oleum ex ramentis ſubtilioribus Carpen tariorum, quæ nos *hobelſpoen* vocamus, fit ad oculorum affectus, ad hunc modum: Accipe matrem perlarum bonam, reponatur per noctem, vel in cellam vinariam, vel in aquam frigidam, poſtea diligentiſsimè exiccetur: quo facto, huic matri perlarum impone quantum potes de ramentis ligni, eáque accende, & habebis fuluum oleum ad oculos.

De oleis ex charta, & petijs è tela lini.

OLeum chartæ fit, accipiendo patinam ſtanneam, cui impone chartam, quam accende, & apparebit ſpuma ſubflaua, è pati-

na exiens. Spumam collige, & palpebris inuersis inunge, aut alioquin pro oculis affectis vtere.

Aliter oleum è papyro fit. Fac cucullam è charta alba, eminentem capitis partem rescinde: caudam reflexam forfice tene, ita vt capitis margo intus lancem attingat, donec dimidia, aut amplius pars, consumatur flamma, nec permittes in lancē incidere flammā.

Oleum è petiis lineis: petiolam mundam accipe, eámque accende super stannum, & defluet oleum causticum, cum quo vlcera inungantur: tādem creta in aceto dissoluta, in modum vnguenti albi circunquaque liniatur, tanquam defensiuum.

De oleis ex animalibus aut eorundem partibus, vnà cum epistola Arnoldi de Villa noua, de sanguine humano destillato.

Epistola magistri Arnoldi de Villa noua, ad magistrum Iacobum Toletanum, de sanguine humano.

MAgister Iacobe amice charissime: Dudum me rogastis, vt vobis secretum

meum de ſanguine humano, quod diuina fauente poteſtate, pérque meam induſtriam (quamuis non totaliter) per multiplices experientias, cum multiplicibus laboribus adinueni aliqua, de aliquibus expertus ſum, tranſcribendo ſignificarem. Et quamuis diu diſtulerim, tamen iam ſenio appropinquante, omni liuore ſemoto, ea quæ de hoc ſecreto ſum expertus, plenius enodabo. Audiatis ergo, & audiant ſecreti electi, verba oris mei, quia Spiritus ſanctus, vbi vult ſpirat, & ideo in puteo pœnitentiæ recludatur, qui fatuo alicui & impotenti reuelabit quod antiqui quæſiuerunt, nec inuenire potuerunt: ſcrutati ſunt, nec illud habuerunt. Eſt etenim donum cœleſte, nobis indignis à Deo deſtinatum, quod nec medici cognouerunt, nec etiam philoſophi qui in Calchimia laborauerunt perceperunt. Sed teſtor Deum, quod per varios labores, quos longo tempore in arte Calchymiæ ſuſtuli prout ſcitis, per experientiam cognoui iſtius rei efficaciam tantam eſſe, quod non ſufficio vobis, tantæ virtutis vigorem pleniùs explanare: & ideo in puteo pœnitentiæ recludimus.

Accipiatis ergo hoc ſecretum, ſcilicet ſanguinem humanum, & ſit ſanguis virorum ſanorum, & ætatis infra 30. annos, & extra-

hati.

chatis quatuor elementa prout benè nouiſtis ex calchymia, & obturetis bene quodlibet elementum per ſe,ne aër ſubintret.

Aqua enim valet in omnibus ægritudinibus tã calidis quàm frigidis, eò quod occultæ eſt naturæ, & complexionem lapſam reducit ad temperamentum, & maximè valet in patientibus vitium in ſpiritualibus:& venenum depellit à corde. Arterias etiam ipſas habet dilatare & humectare,& dico pro cõſtanti, quod phlegma groſſum in pulmone contentum ſine moleſtia diſſoluit, & ipſum vlceratum(non obſtante commotione) conſolidat. Et breuiter omnia comperta in pulmone & membris ſpiritualibus purgat,& ea purgata prçſeruat. Sanguinçm vltra omnem medicinam mundificat. Item fluxum ventris à tota ſpecie curat. Apoſtema etiam lateris mirè ſanat.

Aër etiam multum valet ad prædicta, & fortè plus, quãm aqua, & maximè valet iuuenibus, vt in eo ſtatu fortitudinis & pulchritudinis permaneant, ſi vtantur eo paulatim,& in modica quantitate. Et eſt quaſi tantæ virtutis, quod nullo modo permittit ſanguinem putrefieri nec phlegma ſuperdominari,nec choleram aduri. Præterea vltra modum multiplicat ſanguinem, & ideo oportet vtentibus eo,ſæpe phlebotomare. In-

ſuper illud elementum aperit venas & ner-
uos, & ſi aliquid fuerit in ipſis diminutum,
reducit ipſum ad debitum temperamẽtum.
Inſuper probaui, quod ſi iuuenis, ante ſtatũ
ſuæ ætatis, ſcilicet in augmento, qui habue-
rit crepaturam, quolibet die de hoc elemen-
to vnam guttam intra oculum ponat, &
ſe tenuerit in quiete per menſem, ſine du-
bio reddetur ſibi viſus. Itẽ ſi in aliquo mem-
bro, aliquod ſuperfluum exiſtit, vel adueni
aptum putrefactioni, ſtatim diſſoluit & tol-
lit, & ſi inueniatur diminutum, reddit reſtau-
rando. Et valet hoc elementũ in apoplexia,
epilepſia, ſcotomia, vertigine, dolore hemi-
craneo, & in omnibus iſtis debet admini-
ſtrari cum aliquo electuario, ad propoſitum
valente.

Ignis verò pretioſior & admirabilior eſt
& ad omnia valet ad quæ valet aër, & quod
plus eſt, de mortuo homine facit viuũ, hoc
ita intelligendum eſt. Quod ſi in hora (ſin-
gultus) mortis, detur de hoc igne, ad quant-
tatem grani tritici, diſtemperato cum vino
ita tamen quod guttur tranſeat, reuiuiſcere
faciet ipſum hominẽ, & ingredietur ipſum
cor ſubitò, expellendo ſuperfluos humores
& cum hoc viuificat calorem naturalẽ ipſius
hepatis, & ita, quod quaſi per vnam horam,
ipſe infirmus poterit loqui, & diſponere de

teſtam

[t]estamento, &c. Et per hunc modum, vidi [f]acere miraculũ, apud Dominum Comitem [P]arisiensem, qui quasi mortuus iacuit, & [s]tatim postquam hoc medicamentum sum[p]sit, rediit aliquantisper ad se, & post horam [e]xpirauit. Et istud apud quamplures sum [e]xpertus. Item si senes vtũtur hoc igne om[n]i die, in modica quantitate, subleuat sene[c]tutem, exhilarando corda eorum, ita quod iuuenilia posside bunt corda. Et ideo vocatur hic ignis, Elixir vitæ. Nec tamẽ est elixir calchymiæ, quia hæc est de sanguine putrefacto. Istud quoque si esset de sanguine putrefacto, natura humana nimis abhorreret huiusmodi medicinam. Et scias quòd si elementa ipsa secundariè destillata fuerint, erunt optima, & per ea homo viuere poterit, vsque ad periodum vltimam suæ vitæ, sine infirmitate, si ipsis vtatur omni vel altero die. Et tanta est scientia in his destillationibus vltimis, quemadmodum est in destillationibus Calchymiæ. §. Nota de isto sanguine humano, quod permisceo ipsum recentem, cum optima aqua vitæ fortissima, & ipsum destillo, & erit pro primo elemẽto. Et super fæces, pono aliam aquam vitæ fortissimam, & facio similiter, & erit pro secundo elemento. (Videtur aliquid deesse.) Et hoc sic probo, Fiat scyphus vel cupa de au-

richalco,& ponatur in menſa,& ſi venenum appropinquabit ſcypho, ſcyphus vel cupa incipit mutari in diuerſos colores, per lineas multas, &c. Et ſic cognoſcitur venenum, ſimiliter de febre.

Oleum ſanctiſsimũ ex oſsibus hominum mortuorũ ad omnes dolores, ſæpe mihi expertum, poſt debitã purgationẽ. ℞. Ex oſsibus magnis mortuorũ hominum, concidantur fruſtatim, ſine vt excandeſcant in igne, ignita pone in caſſula aut olla in qua ſit oleũ commune antiquiſsimum, & ea extingue, & quamprimum inieceris fruſtum in ollã olei, mox illico operculo claude, vt vidimus in oleo philoſophorum. Hæc oſſa aliquot horis imbibita contũde per ſe (abſque illo oleo quod ſuperfuit in olla) & pone in cornutam, & deſtilla vt oleum philoſophorum, ſerua ac vtere. Res magna eſt ad omnes dolores iuncturarum.

Oleum ex oſsibus ad epilepſiam. ℞. Oſſa ſuturæ lambdoidis hominum mortuorum: pone ad calcinãdum donec rubeſcant: deinde extinguantur in oleo, tum triturentur, vt dictum eſt de oſsibus ſuperioribus: hoc eſt medicamentum optimum, vngendo locum idoneum.

Oleum de oſsibus hominis per deſcenſum, ad podagram maximè valet.

Oleum

Oleum extractum de excrementis puerorum ad tineam valet: Destilla bis in alembico vitreo excremẽta puerorũ, & ex eo oleo, quod inde extrahitur calido, frices affectam partem, si prius pilos raseris, atque locũ affectum laueris lixiuio, in hunc modum confecto. ℞. Cineris ex sarmẽtis quantitatẽ decẽtem, pro quantitate aquæ quã cœperis, atq; illũ inuoluas linteo, & permittas madefieri in ea aqua diem integrum cum dimidio, & simul iniicias cum ea aqua, spicarũ siliginearum M.j. postea illa aqua, siue lixiuio laues affectum locum, singulis diebus semel, deinde siccari sinas, quo facto vnges vt dictum est.

Oleum ex stercore hominis, curat cancrum, & mortificat fistulam. De facultatibus aquæ è stercore hominis, vide inter aquas ex animalibus.

Oleum siue pinguedo, ex ansere, contra artheticam frigidam, & guttam, credo etiam valere contra extenuationem membrorum. Anser antiquus repleatur sanguine porcorum, sepo ouino, pice, lardo, vel communi pinguedine, ana ℥ ij. thuris ℥ iij. ceræ modicum, assetur, & quod destillat reserua, & cũ eo sæpe vnge locum patientem. Eodem modo destillant pinguedinem catuli canis, infarcti baccis iuniperi, &c.

Oleum seu liquor destillatus ex taxo per descensum, ad membra contracta, ex neruorum retractione, è Germanico: Accipe taxum, cui corium detrahe, abscissóque capite & pedibus, & reiectis interioribus, in ollam inferius perforatam pone, quam alteri ollæ impones. Ollam inferiorem in terram abscondas, & altera imposita olla, vtramque optimè claude in commissura, ne quid transpiret, ídque facias etiam parte superiore ollæ superioris. Quo facto, ignis fiat ex carbonibus circumcirca, ita vt pinguedo omnis ex superiori olla in inferiorem destillet: vbi totum destillarit, quod coniecturare licet, pinguedine illa membra inunge.

Oleum mirabile, contra omnem paralysim & extenuationem, è castoreo. Recipe castoreum, ponatur in aquam vitæ fortissimam, putrefiat, post destilla lento igne, cum quo fiat inunctio partium.

Ad extenuationem membri (resoluti) destilla pedes vel pinguedinem, & hepar vituli recentis, cum saluiæ manipulis v. & piperis ℥ j. vnge.

Oleum ex ouis destillatum mirabile, & expertum ad multa, authoris Incerti. ℞. Vitellos ouorum per decoctionem induratorum, numero quindecim, terãtur digitis vel

manib

manibus, cum ʒ j. pyrethri puluerisati, & simul in vitro destillentur, primò quidem lento, postea verò, hoc est, ad vltimũ, forti igne, et omnis liquor extrahatur. Quo facto, accipe thuris albi, castorei, ladani, ana ʒ ß. puluerisentur omnia, & commisceantur cum oleo iam extracto, & quater rursus destillentur, semper oleũ rursus pulueribus affundendo: ignis primæ & secundæ destillationis, minimè sit fortis, & tandem in vitro diligenter obturato, serua. Est enim secretum magnum, & res probata, ad ea quæ sequuntur, Oculorum sanat vitia, si gutta vna fuerit instillata. Mortificat & curat inunctione fistulas. Cancrum sanat, & vlcera difficilis consolidationis, quęue alioquin nullis remediis vinci possunt. Ficus quoque extirpat. Puncturas quarumlibet partium aufert, & curat. Tineam sanat, si pili abradantur primò, deinde linteo fricetur cutis, & tandem oleo pars inungatur. Apoplexiæ prodest, & præcipuè podagræ, si quatuor diebus bis in die vngantur. Ignis combustionem quoque inunctio citò sanat, & lupum morbum curat.

Oleum de ouis. Recipe oua sex, bulliant in aqua ad duritiem, decortica & aufer album. Vitellos manibus confricatos, pone in sartagine, & coque vertendo subinde, vol-

uendóque paulatim cum cochleari, donec incipiant ita liquefcere, vt iam in chylum conuertantur æquabilem, inftar pultis alicuius: maneat autem materia, adhuc flaui coloris. Cum ita apparuerit, infunde in linteum, ídque circumuoluens & torquens vtrinque, exprime, & habebis liquorem, fiue oleum flauum, quo inunguntur aduftiones.

Alii, vbi vitelli fic in patella cocti, ad chylum illum peruenerunt, amplius adhuc coquunt, donec ficcari & denigrari occipiant. paulo poft enim quam ficcati denigratíque fuerint, iterum liquefcunt, & copiofum de fe humorem, nigrum, & ex aduftione graueolentem remittunt. Tum cochleari quæ in fartagine funt, crafsiufcula comprimunt, vt oleum & humor omnis, inclinata fartagine, in alterum latus defluat & colligatur.

Oleum rubeum ex vitellis ouorum, contra podagram frigidam, ex libro Italico manufcripto. Recipe feptuaginta vitellos ouorum coctorũ, de quibus extrahitur oleum, ifto modo: ponantur in patella ferrea, fuper ignem, & cum cochleari volue benè, & tandiu affentur ibi, donec benè liquefiant, poftea pone in facculum de panno lineo, qui infufus in aqua, cum exprefforio exprimatur, & oleum extillabit. Cum hoc oleo permifce pyrethri, caftorei, mafticis, & ladani,

ana

a ℥ j.hoc totum pone in alembico vitreo, ore solito super ignem ad destillandum, nè clausis iuncturis ne respirent: & quod stillabit, reduc ter super fæces, & de isto eo vnge locum dolorosum, & sanabitur: ocque est probatissimum.

Succus siue liquor, ex ouis per decoctionem induratis, expressus, auribus instillatus, ad aurium tinnitum valde prodest. Oum ouorum bibitum ante cibum, ebrietatem arcet, vtcunque strenuè bibas. Si dolor geat, ex incisione alicuius membri, curar oleo de vitellis ouorum, cum axungia nseris incorporato, ad formam vnguenti, impositum mirabiliter dolorem remittit, & somnum inducit. Mitigat etiam dolorem penis, inunctum. Vsus eius quoque st in Alchymicis operibus. fixat enim aliua medicamina.

Cortices ouorum mundatorum, à pellicula interiori, à quibus pulli exierint, triti ubtiliter, & drachmæ pondere si bibantur um aqua saxifragiæ, vrinam prouocant, Leonellus.

E melle extrahitur quinta essentia destillatoria arte, quæ mirabiles & stupendos multos effectus præbet: fit autem ad hunc modum. Accipiuntur mellis ℔ ij. (sit autem necesse est mel, clarissimum, boni saporis,

ris,& in optima regione collectum) infun-
ditur in bociam capacem, vt ex quinque
quatuor partes restent vacuæ, eáque sit dili-
gentissimè lutata, cum capitello & recipien-
te. Succendatur ignis tantisper, quoad fum
aliquot, aut vapores albi apparuerint, qui in
aquam conuertuntur, admotis petiis, aqua
frigida madefactis, & impositis capitello, &
recipienti. Aqua destillans rufa est instar san-
guinis. Post perfectam destillationem, pona-
tur aqua in vitro optimè obturato, ibíque
relinquatur, quoad aqua clarissima fuerit
facta, & coloris rubini. Tum rursus in bal-
neo est destillanda, sexies aut septies, vt co-
lorem rubrum exuat, & auri colorem in-
duat, odorem verò acquirat suauissimum &
fragrantissimum. Hæc quinta essentia, au-
rum dissoluit, facitque potabile, & omnes
alios lapides intinctos. Sicui datæ fuerint
duæ vel tres drachmæ, qui in extremis fue-
rit, reducit eum ad sese. Si ea abluantur aut
madefiant vulnera, aut alia eiusdem generis
sanantur, similiter valet tussi, catarrho, &
splenis morbis. Si vicies in balneo fuerit de-
stillata cum argento fino, visum cæcis resti-
tuet. Exhibui paralytico quadraginta sex
diebus, & sic fuit restitutus. Corpora à pu-
tredine seruat. Quibus per os exhibui, ita
exhibui, ne à quoquam animaduerteretur:
& as

arbitrati ſunt me incantationibus vſum
iſſe.

Oleum ex melle, ad capillos flauo colore
ngendos. Recipe mellis ℔ j. impone fari-
æ frumenti manipulum j. deſtilla, & extra-
e aquam ab oleo, deinde miſceantur ſimul
qua & oleum in ampulla, & eo pectinen-
ur crines.

Aqua ſeu liquor prohibens calculi gene-
ationem, Recipe mellis recentis ℔ ij. tere-
inthinæ Venetæ ℔ j miſce, deſtillentur len-
o igne, capiat vncias ij. (fortè drach ij.) pro
doſi mane.

Liquor ſiue aqua ex melle, per deſtillatio-
nem extracta, ad faciendum capillos flauos,
citrinos & aureos. Recipe ſalis petræ, & mel
is, ana miſceantur, & deſtilla per campa-
nam, & cum illa aqua pectinentur capilli.
Facta autem poſtea lotione, caue ne tangat
cutem, vel carnem.

Oleum ex cera pingui, per chymiam ex-
tractum, ad emolliendas durities præſtantiſ-
ſimum eſt: maximè enim penetrat, emollit
ac diſcutit, nec vulgare medicamentum eſt
ad cicatrices pulchras reddẽdas, modò poſt
aliquot dies à vulneris conſolidatione eo
vtaris, ne noua fiat inflammatio. Oleum hoc
ſic paratur. Nouam cerã ſumes (virgineam
Geſnerus accipiendam cenſet) & quàm ma-
ximè

ximè pinguē, quam in vaſe aliquo igne m
dico colliquabis, & eam in vino ſæpius m
nibus cōprimendo lauabis, hanc rurſus co
liquabis, & in eam tegularum vel coctoru
laterum fruſta calefacta & ignita, quæ ce
illā abſorbeant, proiicies: fruſta deinde ha
in vas (quod bociam flexam appellant) op
mè luto ſapiētiæ obductum ponatur, igni
vas admoueatur, cui vas alterum, quod ſti
las recipiat, ſupponatur: prius aqua egredi
tur, vltimò tandem puriſsimum oleum ſti
labit, quo ad emollienda membra vti pote
ris, Bartholomæus Maggius de Cura ſclop
torum. Ego Patauij quondam à quodam f
mido chymiſta didiceram, arenam optim
lotam, ſiccatam, & cribratam cum diſſolut
cera commiſcere, quæ ceræ aſcenſum proh
beret. Sunt quidam, qui ceræ & etiam ali
reſinis deſtillandis, vitrum contuſum & pul
uerisatum, eadem de cauſa permiſceant, ve
rùm ab eo abſtinendum cenſerem, quòd o
leis deſtillatis alienum quendam & ingratū
odorem communicet, propter ſalem alkali
Aiunt inter deſtillandum crepitus edere, tan
quam vas ſit rumpendum. Oleum de cera
miracula facit in doloribus ſedandis, vt po-
dagræ & arthritidis. Summum certè eſt re-
medium & temperatiſsimum oleum, qua-
re etiā in vulneribus & vlceribus eſt laudatū.

Oleum

Oleum de cera ſanat crepaturas & fiſſu-
as labiorum, rimas & corroſiones papilla-
um in mammillis mulierũ, ex lib. quodam
anuſcripto Italico. ℞. Olei de cera noua
eſtillati per alembicum vitreum, eo penitus
odo quo thuris oleum deſtillatur, & hoc
leo rimas inungas labiorum & papillarum
mammillis, & ſubitò ſanantur: & nihil
npedit etiam noctu puerum lactare. dolo-
em enim tollit.

Oleum de ranis vtile podagricis, artheti-
is & membris μαρασμώδεσι, cuius deſcri-
ptionem à Georgio Pictorio accepit Geſne-
us. ℞. Olei oliuarum ℔ j. ranarum fluuia-
ium numero iiij. infundantur ranæ viuæ in
oleum, donec moriantur, hinc in noua olla
ncruſtata, coquantur lento igne, benè tecta,
vſque ad carnium ab oſsibus diſſolutio-
nem. Poſt accipiantur ranæ ex oleo, & in
mortario confringantur, & inde iterum in
oleum mittantur, & lento igne bulliant,
vnica ebullitione, deponantur ab igne, &
fiat colatura, vt oleum ab omnibus fæci-
cibus fiat mundum, cui adde terebinthi-
næ ℥ iiij. lotæ & claræ, ad ignem fiat bona
mixtura abſque aliqua decoctione. Hoc
oleum pretioſum eſt ſupra modum. De
aqua ex ranarum cruribus, vide inter aquas
ex animalibus.

Contra

Contra scrofulas oleum ex serpente ru-
bro. ℞. Serpentē rubrum, detruncato illi cau-
dam & caput, reliquū corporis impone oll[ae]
perforatæ foraminibus multis. Hanc ollam
alteri ollæ impone, secundā verò, in aquam
feruentem, vbi tandiu decoquatur, donec ti-
bi videatur, quod oleum ex serpēte in ollam
subiectam destillarit, & ipse serpens sit con-
sumptus. De hac pinguedine, & puluere ra-
dicis capparorum simul mixtis, inunguntur
scrofulæ octo diebus, & sanantur.

Oleum scorpionum destillatum contra
venena, ex lib. quodam manuscripto. ℞. Olei
antiqui quantum vis, & pone in eo de scor-
pionibus, mense Iulio collectis, quot habere
poteris: quibus adiunge diptamni albi, fo-
liorum absinthij, betonicæ, verbenæ, & ro-
rismarini, stent omnia per plures dies simul
in infusione, postea in alembico destilla, &
destillatum serua.

Oleum ex formicarum ouis, & herba vr-
tica simul destillatis, inunctum renibus, &
vesicæ, vrinam prouocat, Leonellus.

*De oleo antimonij, & quæ ex eo præ-
parantur, vitro dicto, seu gem-
ma, & puluere.*

STimmi, siue stibiū, recentioribus: Chy-
mistis & Seplasiariis, antimonium, nunc
vulgò

ulgò magna experientia celebrari,atq; mi-
s laudibus extolli ſolet.Parantur autem ex
o tria remediorum genera, quibus vel in-
a corpus exhibita, vel foris admota mira-
ula faciunt: Oleum ſiue quinta eſſentia,
uluis,& Vitrum iis dictum.

De oleo antimonij.

CONfectio olei ex Antimonio, quam ab amico quodam accepi,talis eſt. ℞.Anti
nonij crudi,tartari crudi,ana ℔ ß. contun-
antur hæc ſimul in mortario, vel ſuper la-
ide,poſtea immittantur in ollam, prius be-
è vitro obductam, quæ operculo & luto
xactè occludatur,& figulo tradatur,vt vnà
um ollis, quando eas coquit, in fornace
rat.Per hanc vſtionem fit paſta,in nigro ru-
eſcens,conglobata,friabilis,quæ poſtquam
olla refrigerata eſt,& olla aperta, eximatur,
contundatur & conteratur rurſus in tenuem
pollinem, poſtea mittatur rurſus in ollam vi
tro obductam,& ſuperaffundatur acetũ de-
ſtillatum, vt altitudine duorum digitorum
tranſcendat acetum, ſic ponatur ſuper for-
nace calefacta, vt acetum extrahat rubedi-
nem,eáque tingatur.Stare autẽ ſuper forna-
ce oportet,per horas tres vel quatuor, poſt-
ea acetum effundatur in vitrum deſtillato-
rium,& aliud acetum affundatur,ídq; toties

fiat (puto ſexies vel octies) donec nõ amplius tingatur acetũ. Illud omne acetum effuſum deſtillatur per alembicũ, vt ſeparetur acetũ per deſtillationem, materia autem rubra maneat in fundo. Frangatur itaque vitrum, & eximatur quod adhæret omne, & incluſum ſacculo confecto ex panno albo, ſuſpendatur in cella, ibi guttatim extillabit oleum, quod excipiatur, ſuppoſito vitro. Atque hoc modo præparare ſolebat quidam Pomeranus.

Fit quoque Antimonij oleum hoc modo, à quodam huius rei peritiſsimo viro, Geſnero communicato. Antimonium in tenuiſsimum puluerem redactum, ac cucurbitæ vitreæ impoſitum, aceto vini acerrimo, & deſtillato maceratur ſuper leui ignis calore (ne ſcilicet vas crepet) tantiſper, donec rubro colore acetum inficiatur. Coloratum in aliud vitrum transfunditur, nouúmq; fæcibus ſuperaffunditur, donec rurſum rufum colorem concipiat Iſtæ autem transfuſiones & additiones noui aceti ſuper fæces, toties ſunt repetendæ, donec nullam amplius rubedinem pulueres ex ſe emittant. Acetum verò collectum leui igne deſtillari debet, donec rubedo paulatim condenſari incipiens, alembicum petere videatur. Tunc refrigerãda ſunt vaſa, ac liquor rubeus, quadraginta diebus fimo calido, macerari debet, donec perfe-

ctam

ctam olei formam acquirat. Illud ſacchari inſtar, dulce affirmant, omnéſque vulnerum dolores ſedare, ac perfectè ſanare dicitur: ac plures admirandas facultates in vlceribus contumacibus ac cancroſis præſtare.

Aliud de Antimonio ſecretum, quod etiã ad album non mediocriter valet. ℞. Antimonij puluerizati ℥ xj. tartari calcinati ℥ viiij. miſce, & impone in tigillum aurifabrorum, perlutetur diligenter, ac ponatur in fornacẽ per duas horas, & calcinetur benè, poſtea refrigeſcat, & aperto tigillo videbis totum hoc colore cinereo ſubobſcuro, cũ maculis quibuſdam flauis. Piſtetur in mortario, & imponatur feruenti aquæ, & in ſartagine ferrea decoquatur, poſt per filtrum deſtilletur, quomodo lixiuium deſtillatur. Prima aqua egrediens eſt rubra & turbida, quæ tandem rurſus fæcibus affuſa, deſtillabit clara. Hanc aquam in vitrea cucurbita in arena euapora, eo vſque quoad exiccetur, aut reſoluatur. At hanc relictam materiam in arena deſtilla, primò quidem igne lento, poſtea fortiori, vſque dum ſpiritus antimonij cœperint aſcendere, & cœperint quaſi collum alembici deaurare. Tum inter ſe circuletur materia. Dicunt autem, quod ſi laminæ argenteæ huic imponantur, deaurantur, ita vt etiam lydio lapidi attritæ, aurum referant. Ego verò puto lon-

gè melius fore si prima aqua turbida colorata seorsim seruetur, ac noua fæcibus superfundatur. fortaßis enim secunda & tertia plus rubedinis secum extraherent ex antimonio, quæ postea in vnum collectæ, suaui igne exhalare possent, vsque ad rubedinem oleaginosam.

Alius modus, quo quidam frequenter vtitur. Primò extrahatur rubedo Antimonij per acetum destillatum multis vicibus, vt suprà ostensum est, & fiat exhalatio aceti super leui calore, ac seruetur in fundo puluis rufus. Postea affundatur ei quinta essentia vini, stentque simul in circulatorio per quadraginta dies. Hoc tutißimè intra corpus vteris.

Alius modus eiusdem. Tartarũ ad albedinem calcinatum, fluat cum antimonio in tabella lapidea, postea hoc in puluerem redactum, in aqua calida dissoluatur: & ita inuenies rubedinem quandam aquę innatare, quæ colligenda est omnis, & in retorta aqua transeat primò, ac postea sequetur oleũ pulcherrimũ rubrum, id circuletur diebus quadraginta, & habebitur oleum antimonij optimum, minimè corrosiuum. Atq; hunc modum quicunq; intellexerit, charum habebit.

Aliud Antimonij oleum, à Gallo Empirico. Accipe Antimonij ℔ ij. tartari, salis nitri, ana ℥ iij. cupri incisi ℔ j. omnia simul terantur

rantur, poſtea pone in vas vitreum, non deuitreatum, & da ſibi ignem magnum per horas tres. Poſtea permitte vt refrigeretur ſua ſponte, frange vas, & inuenies in fundo Mercurium antimonij à ſulfure ſeparatũ, quem ſeparabis à ſuperiore: combure poſtea ſuperficiem tandiu donec fiat impalpabilis, colorísq; rubri, tũc pone in alembicum vitreum benè lutatum, ſi prius in aceto fortiſsimo ſit diſſolutus. Deſtilla more aquæ fortis, & habebis oleum ſanguini ſimile pretioſiſsimum. Nota, Mercurius ille ex antimonio extractus, eſt puriſsimum aurum: quod ſi tingere volueris, accipe olei antimonij ℥ j. æris vſti, viridis æris, ana ℥ iij. cinnabaris ℥ xv. vitrioli combuſti ad rubedinem ℥ iiij. ſalis nitri ℥ v. prędicti auri albi ℔ iiij. pone in vas terreum bene lutatum, & da illi ignem in fornace venti per horas ſex, & inuenies maſſam citrinã, quam pones ad cementum regale, poſtea ad capellam, & habebis puriſsimum aurum. Cementa autem regalia, faciunt aurifabri, & capellas quoque.

Alia non contemnenda olei antimonij deſcriptio, Geſnero cõmunicata à quodã expertiſsimo, harúmque rerum ſtudioſiſsimo. ℞. Antimonij ℔ iij. aut iiij. diſſoluatur in tigillo aurifabrorum, vt fluat. Poſtea infundatur in ollam teſtaceam inuitreatã aceti men-

ſura. Quo facto, & fuſo antimonio, magna cura & diligentia parum huius fuſi antimonij ſtillet in acetum (cauendum diligenter, ne vna vice nimium inſtillare permittas, quia rupto vaſe, perderes oleum & operam) & exhalabit fumus rubeus, & acetum etiam colorabitur colore rubro inſtar ſanguinis. Per vices igitur & paulatim, nec niſi quaſi per guttas, totum antimonium ſic eſt inſtillandum. * Eſt autem in bocia vitrea, id quod aceto ſupernatat ſeparandum ſemper, & toties quoties in tigillo funditur. Tum rurſus Antimonium in tigillo fundendum, vt prius, & ſiquidem liquatum fuerit, paulatim eſt in acetum inſtillandum vt prius, ídque eſt ſepties repetendum, vt facultas & rubedo extrahatur. Acetum conſumetur eo modo, ideóque eſt aliud affundendum (nam ſi olla aut nimium fuerit vacua aut ſupra modum repleta diſsilit, proptereáque ab vtroque exceſſu eſt cauendum) ne vas rumpatur. Quod ſi ſepties fuerit repetitum, acetum rubrum in bocia diligenter perlutata, in cineribus deſtilletur, & acetum album tranſibit, oleum verò in fundo relinquetur. Quo ſic facto, aqua fontana oleum ita relictum perfundendum mediocriter, & rurſus deſtillandum, vt aceti ſapor ab oleo auferatur. Quod vbi bis factũ fuerit, hoc eſt, ſecũda vice aquam fontanam

affuderis.

iffuderis, ac poſtea per deſtillationem ſeparaueris, habebis antimonij oleum dulce & bonum in cucurbitæ fundo. Verum hæc deſtillandi forma ſcriptis non æquè, atque oculari inſpectione, deſcribi poteſt.

Eſt & hæc quoque non contemnenda ratio faciẽdi oleum antimonij, quam, vt puto, Theophraſtus Paracelſus pro ſecreto habuit. Recipit antimonij ℔ ß. ſacchari candi ℥ vj. fiat puluis ſubtilis, deſtilletur in arena, aut balneo iuxta artem. Huius olei accipe ℥ j. aloës ſuccocitrini ℥ ß. ambræ ʒ ij. croci ʒ iij reducantur ſucceſsiuè in maſſam, fiant pillulæ paruæ, dentur tres cum conſerua borraginis, ante acceſsionem febris, educetúrque ſudor ſi fieri poteſt.

Oleum antimonij Vlmæ, à quodam Medico in cornuta ferrea ſicut etiam aqua fortis (ſeparationis) fieri ſolet, deſtillari audio, contuſo ſcilicet prius eo in puluerem tenuiſſimum, & permixta parua quantitate aquæ vitæ. Sumitur tutò intra corpus ad ſananda vlcera. Norimbergæ quoque oleum eiuſmodi habent pro chirurgis, quod illico carnem ſuperfluam, vel putridam tollit illitum. Paratur autem ex antimonio, ſale gemmeo, & ammoniaco. Aliud eſt oleum, quod propinabat quidam (volunt tamen non oleũ iſtud eſſe, ſed ablutionem quandam ceu lixiuium)

 deſtil-

destillatum tamen puto. Alij dicunt parari id sicut vitrioli oleum, de quo vide Cœlum philosophorum, vbi parandi huiusmodi modus docetur, & hoc oleo Norimbergenses chirurgos vti frequenter audio.

Fit præterea ex eodem oleum quoddam, quod ratione rubedinis nominatur Sanguis stibij: quod oleum præstantissimum est ad vlcera serpētia, & maligna. siccat enim & aufert omnem malignitatem: conficitur autem oleū hoc modo, ex Fallopio de Metallis seu fossilibus. Capiunt regulum antimonij, & vt intelligas, regulum vocatur antimoniū quinque, vel sex vicibus eliquatum & refrigeratum. Capiunt enim stibium, eliquant, deinde sinunt vt refrigeretur, tum iterum eliquant, & refrigerant, & sic procedunt vsque ad quinque, vel sex vices, & stibium quod vltima vice refrigeratum & compactum remanet, appellant regulum. Accipiunt ergo regulum, & emolliunt supra marmor, affuso aceto stillatitio, & emollitum cum optimè fuerit, collocant in panno ex filtro, & affundunt acetum, donec totum antimoniū fuerit dissolutum, & nihil in filtro remanserit, sed totum ex filtro in vas subiectum percolarit. Capiunt deinde colaturam, seu liquorem illum, & ponunt in alembicum, extrahúntq; liquorem: quo extracto remanet in fundo alembici

sub

ubſtantia quædam veluti fæx rubra, quam accipiunt.& ponunt in panno,& appendunt in loco humido,& ſubiiciunt vas: fæx illa a-ſta ab humiditate eliquatur,& illud quod e-liquatur,eſt oleũ,quod vocatur Sanguis an-timonij,medicamentum, vt dixi, optimum ad ſerpentia & maligna vlcera.

Oleum antimonii, quod flos eſt omnium metallorum, colore rubrum, vt rubinus(ſic enim Agyrta cõmendat)tutò ſumitur per os, triũ granorũ pondere:ſapore dulce eſt,leuiſ-ſimè de acredine participans: ʒ iiij. æſtimat duobus coronatis.Vſum neſcit,id magno,vti refert,ſumptu primũ inuenit.Ego ipſe guſta-ui,dulcedinem ſenſi, colorem ſanguineum ad rubedinem tendentem vidi:in aqua miſ-ſa gutta eius vna atque altera,fundum petit. Ex literis ad Geſ.

Aliud oleum antimonij habet (quod ego nõ vidi)rufum,priori colore diſsimile, igneæ naturæ,cuius minima portio ſtatim veſicam excitat,& vrit,vt hinc eius vſus per os, etiam minima portione tutus nõ ſit,ob malignam & non ſatis correctam naturã (an de crudo?) Hoc oleum iniectum aquæ forti (ex vitrio-lo,alumine,ſale petræ)Mercurium tingit co-lore croceo. Hæc ex ipſo audiui, videre non licuit: æſtimat huius vnciam ſemis floreno vno.Ex literis Medici cuiuſdam ad Geſn.

Oleum ſeu quinta eſſentia antimonij, e
Leonhardo Fierauanti, dari poteſt ad mor
bos multos corporis interiores, per os, cum
vino aut brodio, aut alia aliqua aqua, gutt
vnius tantùm quantitate: & extrinſecus qu
que vlceribus malignis illitum, eadem for
titer mundificat. Sume aceti ter deſtillati &
antimonij pulueriſati q.u. ponantur in bo
ciam vitream, vt acetum operiat antimoni
per tres digitos, commiſceantur probè, & i
cineribus calidis decoquantur aliquantiſpe
ad aceti nimirum rubificationem, tum quie
ſcat: vbi acetum fuerit clarificatum, effund
in vas peculiare vitreum, & fæcibus relicti
nouum affunde, & vt ſupra fiat ebullitio, cla
rificatio & ſeparatio, quod toties eſt repeten
dum, donec acetum amplius non coloretur
Quo habito, fæces abiiciantur, acetum ver
ſic coloratum omne in retorta lutata deſtil
letur: & quando id, quod deſtillat mutatum
fuerit ex albo & claro colore in rubrum, tum
recipiens mutandum, & fortiori igne deſtil
latio perficienda. Hæc erit quinta illa anti-
monij eſſentia, quæ in obſtructo vitro ſer-
uanda: mortificat vlcera putrida & maligna
ſi ea lauentur, &c.

De eodem Medicus quidam ita ſcribit:
Oleum antimonij inuenio fieri, ſtibio trito
ſubtiliſsimè, acetóque toties abluto, quoad

mar

anum non inficiat: deinde sublimato: hoc
unt efficacissimè cancrum vlceratum ne
rpat, cohibere: & ne cancer vlceretur, im-
dire.

Oleum antimonij à Chymistis ad tingen
um Lunam sic fit, vt scriptum reperimus in
bro Alchymico veteri. ℞. Acetum tribus vi-
bus destillatum, in isto solue salis artificio-
vnam partem, salis alkali partes duas, post
olutionem destilla aquam fortem. Postea re
pe antimonij q. u. eiq; affunde aquam præ-
ictam, & destillato lento igne, post iterum
uperfunde aquam, hócque fac quatuor vi-
ibus. In fine vbi humiditas ascenderit, & fu
ni albicantes apparuerint, tum fortificato
gnem fortiter, & habebis verum oleum an-
imonij. De hoc oleo recipe partes tres, olei
olis partem vnam, olei Mercurij partem
nam: pone ad fixandum, tingit Lunam, Mer
urium, & Iouem præparatum in Solem fir-
missimum.

De antimonij præparatione, quod vitri instar pellucet, & nonnulla de eiusdem puluere.

VLmensis quidam elegit stibium, longis striis præditũ, quæ quo fuerint longio

giores, eo etiam meliores, & partem super
rem ceu spumam eius aufert. post per d
10. aut 14. stibium terit in lapide cum ace
per diem semper: noctu verò semper reficc
postridie semper rursus terit.

Gemmam antimonij hyacinthi instar pe
spicuam, tali modo conficiunt. Stibij pulu
rem cacabo fictili impositum, alio cacab
contegunt, ac luto muniunt & siccant. Ig
deinde cacabos superponunt, & postmo
dum contegunt, donec pulueres liquesca
& confluant: hanc massam rursus exem
ptam, tritámque, secundò & tertiò igni ma
dant, ac sic tertia vice super tabulam ma
moream, massam liquidam affundunt, qu
citò consistit, ac instar gemmæ seu vitri, pe
lucet. Assatur seu calcinatur binis vicibus
tertia liquatur & effunditur.

Antimonij præparatio alia, non multum
dissimilis ab ea quam Matthiolus in secun
da editione sui Discoridis præscripsit, nis
quod ille adiicit etiam alia quædam, hic ni-
hil omnino antimonio admiscet. ℞. Antimo
nium crudum id contere super lapide minu
tissimè, cõtritum immitte in fictile paruum,
non obductũ vitro, atq; admoue ad ignem
lentum, vt ita mundificetur, ac agitetur con-
tinuè cum spatula ferrea, donec incipiat ve-
luti conglobari, tum remoueatur, & rursus
super

er lapide, vt ante comminuatur, iterúm-
e igni admoueatur, fiátque hoc per tot vi-
, donec puluis cineris subalbidi formam
piscatur, puto decies, vel duodecies, vel
plius. Postea immittatur in fictile, quali
ntur aurifabri, & cooperiatur, ínque co-
psum ignem immittatur, atque obruatur
, vt carbones trium digitorum altitudine
cedant ipsum fictile: ita liquabitur, & co-
etur sufficienter, intra dimidiæ horæ spa-
um: postea eximatur, & in pelui aurichal-
a tenuiter diffundatur, & refrigeretur, &
abebis quod voles.

Antimonij præparatio quædam, quam
onnulli pro maximo secreto abscondunt,
anc misit descriptionem insignis medicus,
t singularis Gesneri amicus. Postquam cal-
inatum est stibium, toties funditur, quoties
otest liquefieri, in tabula lapidea. Liquescit
utem dum ei aliquid impuri inest. Ideóque
emper spuma detrahenda. Ac dum postre-
nò liquescit, parum de spuma iniiciendum,
áq; pars cui inhæserit spuma, quasi nebula
biicienda. Est autem rectè præparatum pla-
è perlucidum atq; transparens, ferè sine o-
mni macula, referens hyacinthum, qui ad
croceum magis colorem, quàm ad rubeum
atque nigricantem accedit. Ac quo pallescit
magis, eò melius est, dummodo sit purum,
absque

absque vlla nebula vel macula nigra.

Antimonium vt vitri instar transluceat rubescat, ab insigni medico tanquam secr tum Gesnero communicatum. Primò rec pe antimonij minutim triti, (super lapid aut mamore) quantum voles: id pone in o lam nouam non vitreatam, quam in igne mediocrem impones, ita vt super latus i ceat, sicuti figuli plumbum vrunt, & subi de agitato spatula. Vbi primum verò fum re cœperit (à fumo autem ceu veneno cau bis, si sapis) effundito in marmor, & te donec refrigeretur. Tum rursus in ollam im pone, agitando vt prius, & cum fumare in cipit, effusum terito, vt prius. Hoc repetito donec incipiat leucophæi coloris fieri: alio quin enim vitrum nigrescit, perficitur au tem ferè decima repetitione. Tum recipe an timonij crudi vnciam semis, liquescat ad ignem fortem, & antimonij leucophæi vsti, tritique, vt dictum est, vncias quatuor: eas paulatim in crucibulum immittas ad anti-monij fusi semunciam, donec totum im-miseris, & ita simul liquari sinito: cúmque modico tempore colliquauerit, effundas in lapidem læuem ac frigidum. Refrigeratum rursus liquato, ídque repetito, donec ceu ignei coloris vitrum, rubini instar, splendeat. Quod si præscriptum hoc diligenter sequa-

ris,

non falleris, mihi crede.

Antimonij ſic præparati grana pauca
(quinque aut ſex) miſcent cum ſucci ellebo-
ri nigri artificioſe extracti ſcrupulo vno, vel
amplius, & formant pillulas, quas pillulas
... vocant, & mirè prædicant. Et ne quid
deſiderent lectores, etiam ſucci huius præpa
rationem, haud grauatè huc aſcribam, vt in-
telligant omnes nihil me habere, quod po-
ſteritati inuideam, nihílq; à Geſnero accepiſ-
ſe, quod bona fide in communis reipublicæ
literariæ gratiam & fauorem, non ſim red-
diturus. Itaq; ellebori ſuccus ſic extrahitur.
Ellebori nigri ℔ j. maceratur in aqua calida
aliquot horis: tum ea abiecta, affundatur alia
feruens aqua, ídq; repetatur quater aut quin-
quies, & demum illa aqua, quę non amplius
amara eſt, decoquatur ad conſiſtentiam mel
lis. Circa medium decoctionis, adde ſucci
halicacabi depurati ℥ ij. ß. ſub finem verò,
aniſi, cinnamomi ana ℥ j. fœniculi ℥ ß. florũ
nymphea ℥ ij. (vbi conſiderandum, an hæc
non in ſubſtantia ingredi debeant: ſed potius
in vltima infuſione ellebori poni, & ſimul
colari, vt poſtea aqua ſola decoquatur ad
conſumptionem) poſtremò addatur modi-
cum maſtiches, aut ſaltem in formatione pil
lularum. Aluus ter aut quater nulla moleſtia
ſubducitur, & per multos etiam poſt dies
ſatis

ſatis lubrica manet. Quidam pro vna do
harum, petebat talerum ſibi dari.

Antimonij præparandi modum, quem
à quodam artifice, qui id præparabat dom
ſuæ, didicerat, ſic obiter & breuiter annota
tum, in charta reliquit. Stimmeos emi ℥ iij
& ß. hoc eſt, quartarium vnum, pro ſolid
noſtrate, id cõtritum & cribratũ in tigillo li
quauimus (impoſito tigilli orificio, carbo
ne ignito magno, qui illabi nequiret) ſupra
carbones in foco: & cum refrigeratũ deind
fuiſſet, obſeruauimus num quis ineſſet regu
lus ſic enim vocant ſtannum, aut potius ſta
no ſimile quiddã (ſui omnino generis) quod
vt plerunq; in antimonio ſeparato ſubſidit
& facilè dignoſcitur: qui niſi remoueatur
non ſinit antimonium, cum funditur clarum
(diaphanum) fieri: ſed nullum inuenimus in
hoc ſtimmi: quod ſi præſciuiſſemus, non
opus fuiſſet liquari. Rurſus igitur iam ni-
grum hoc tritum, impoſuimus in patellam
fictilem de optima terra factam, nouam, &
nũquam madidatam, ſuper mediocri pruna
ad calcinandum. ad quam rem opus eſt ferè
ſeſquidie, ſpatula ferrea lata, tum ſemper agi-
tari debet (quidam vt puto, in patella ferrea
calcinãt, ſed putabat colorem minus clarum
fore à ferro) interim ſemper exhalat odor ſul
furis peſsimus (quo aiebat ſępe quidem dum

facere

iceret, ſibi doluiſſe caput, non aliud ſympto
na ſequutum.) Satis tandem calcinatum in-
elligetur, cum odorem (ſulfuris) nullum
mplius reddit, & colore cinerem refert, nec
poteſt calcinando aduri. Fictile tandem vide
ur igniri, & licet rimam agat (ſicut fecit hoc
oſtrum) durare tamen adhuc poteſt, vſque
d finem operis, niſi rima maior fuerit. Poſt-
a teritur in pila rurſus, ac in tigillum im-
ponitur ad ſpatium horæ ferè, & ignitur per
nediã ferè horã, inde paulatim ignis immi-
uitur, vt ſi quid alieni adhuc ineſt, aufera-
ur aut auolet. Tigillum tamen teſta aliqua
egitur, vt citius igniatur. Deinde cum refri-
erit, additur ℨ j. chryſocollæ, cúmq; ea trita
n mortario miſcetur, & in tigillum impo-
itur hoc totum, vt liquetur, ferro vtere ob-
ongo. periculum enim aiebat imminere, in
contingendo materiam, qualis nam eſſet.
Fuſio autem, ſeu eliquatio, per quam diffi-
culter fit primo (per horam enim ferè in fo-
co aut amplius, cum magnis carbonibus
vndique circumpoſitis, & magno folle, in-
flando ſubinde, crucibulo ſemper ignito ap-
parente, vix tandem liquabatur) verum vbi
fuerit liquata, ſuper marmore aut lapide pla
no, funditur, ſecundum longitudinem ceu
per fila craſsiuſcula continua. Lapidis color,
qua tangitur albeſcit. Secunda liquatio &

 reliq

reliquæ deinceps, citius succedunt. A prim
fusione, statim incipiebat transparere in gil
uo obscuro : nec postea sexies liquatum, i
colore multum profecit, mansit ferè in eo
dem. Cum fusa materia refrigerata est, ite
rum teritur in mortario & liquatur.

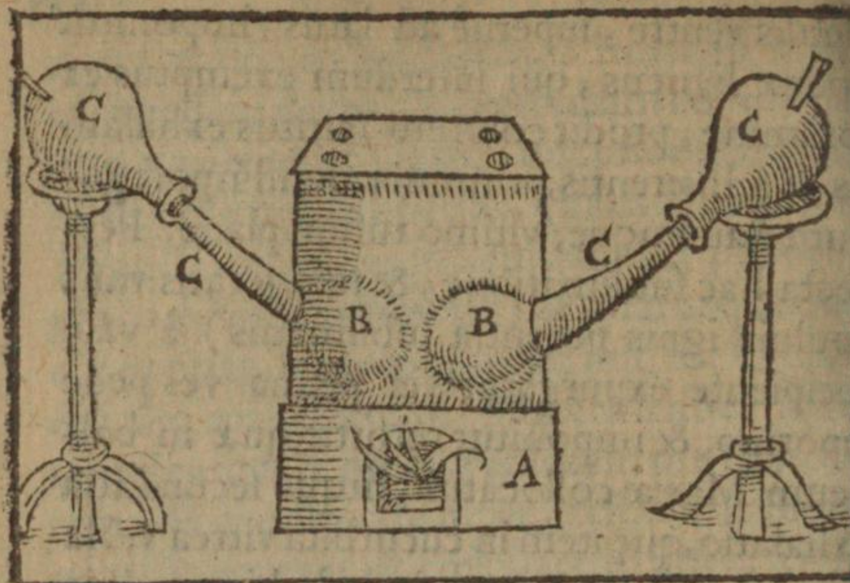
Aliter stibii quantũ satis est, tere ac in sul
tilissimum puluerẽ redigito. Laua primum
frigida fontana, vsquedum ea à lotione m
neat limpida, rursum rosacea & cardui bene
dicti aquis laua, quas imbibat. Tum exce
ptus hic puluis insoletur, quoad coierit i
grumos, denuò in subtilissimum puluerem
redigito, tum crucibulo indito. Liquesca
moderato igne: cum primum luteus & arse
nici colore vapor cœperit exhalare, spumeq
purpureę in summo labro intumescẽt, ign
augeto, atq; salis nitri, vrina hominis rufi di
soluti, vnà cum hydrargyri (saliua seu sput
eiusdem hominis, quoad fieri poterit fixi
ana (an partes æquales?) spectata quãtitat
totius, indito eodem, atque misceto, agitan
do rudicula ferrea, aut chalybea, donec exh
larint penè vapores virides & lutei. Eius vis
cositatem & pertinaciam glutinosam, si
correxeris, & quod alioquin non verè liqui
dum erat, sed tantum intabuerat, instar glu
tinis, fluxile reddideris. E regione crucibu
li, lapidẽ marmoreũ pones, & inter agitan-
dum

dum ſenſim rudicula in gyrum, ſpatula latio re liquidum metallum, ſuper marmoream planiciem egerito: vbi opus eſt induſtria. Nam ſummas partes & ſpumeas longiuſculè, medias propius, infimas & fæculentiores proximè cum ſpatula egerito, id quod continuis ductibus, ne miſceantur ſummæ, aut infimæ mediis, quas (medias ſcilicet: nã eas ceu meliores videtur probare) oportet diligenter excipere, educẽdo donec totum depleueris. Quid autem & quatenus excernẽdum ſit, ſatis oſtendent, tum tinnitus, tum ſplendor argenteus mediarum partium. Inter agitandum porro & egerendum, ne fumus virulẽtus, ſiccúſq; ſpiritus ingruat in os & nares, cauendum eſt, quippe paulò minus quàm lethalis eſt: ſunt qui veſicam porcinã vultui obtendant. Nunc quicquid erit puriſſimi & notæ illius (tinnientis ſcilicet & ſplendidi) in ampullam ponito, & aqua ardenti ſexies rectificata totũ operito, ac deſtillato, (an per retortam?) aqua rubea primũ emanabit, hanc ſepone & aliud receptaculum ſubdito, quod effluxerit excipito. Poſtremo hyeme aut tempore frigidiore (vt coëat melius nimirum) in ſtabuli ſolo, ſcrobẽ duum pedum altitudine fodito, area quoquouerſum trium pedum, eius ſolum carbonibus accenſis & baccis laurinis purgato, tum fi-

mum equinum mediocriter humidum, al-
tum pedem sterne. Ibi ampullam condas (in
qua nimirum sit liquor, qui priore destilla-
tione effluxit) & operias, (illius fistula, quæ
immissa erit in receptaculum luto philoso-
phico diligēter obturata) & quarta quoque
die aperias, & recens fimum mittes. Quan-
diu iam amplius nihil effluxerit habes liquo-
rem densum & ambræ colorem prę se feren-
tem. Hunc effunde super crystallinas & ar-
genteas laminas, & cœlo sereno atque frigi-
do, aquilone flante, pone sub dio, vt glace-
scat, (erit quale vidimus) demum fudimus
pauculo calore, instar gummi liquescit: ad
deploratos cancros, paralysim, apoplexiam,
arthritidem illinunt: si intro, terunt grana ij.
aut ad summum tria. Audio eum dedisse
peste infecto, non misso sanguine, qui pau-
lò post obierit: item alteri, qui sanguine mis-
so euaserit.

Qualiter spiritus rubeus eliciatur ex an-
timonio, secretum maximum insignis cuius-
dam Chirurgi. Recipe antimonii puri ℔ ij.
aut tres: exiccetur & redigatur in puluerem,
comminutum imponatur cucurbitæ fictili,
cui subiiciatur ignis primo lentus xx. hora-
rum spacio: deinde fiat ignis paulò intēsior,
postea concitatior vsq; ad finem triginta &
sex horarum. In receptaculi, seu cucurbitæ;
fictilis

fictilis ventre, supernè ad latus, imponitur codex ligneus, qui interdum exemptus ex foramine, prodit colorem spiritus exhalantis & adhærentis, primum candidũ, post giluum flauúmque, vltimo rufum planè. Perfecta hac sublimatione, & refrigeratis vasis (puluis ignis potentia sublimatus) à vase recipiente expurgatur vel penna vel pede leporino, & imponitur retortæ, quæ in balneum Mariæ collocatur, fitque secundaria exhalatio, quę item in cucurbita vitrea vel lapidea excipitur. Eo modo habebitur puluis totus sanguineus. Receptacula in quæ spiritus seu fumus antimonii exhalat, semper linteolis frigida madefactis refrigeranda sunt. Nam receptacula frigefacta fumum antimonii tanto citius ad se alliciunt. Receptaculorum ventres sursum collocandi sunt, ora in quæ cucurbitæ inseruntur, infernè collocanda. Cucurbitæ in quam comminutum antimonium sublimandum ponitur, luto munire oportet. Sed cucurbitæ recipientes ex luto ignem perferente formari debent. Collum eorum sit oblongum, brachii longitudine: venter largus ideò, ne spiritibus distentus rumpatur. Sit tamen collum adeò largum vt manus cum cubito intromitti & eximi facilè possit, prout hæc apposita figura ostendit.

A. *Furnus est, & locus ignis, pro antimonij præparatione ad remedia, meliore modo quã Matthiolus habet.*

B. B. *Cucurbita antimonium comminutum continens, formata è bona argilla.*

C. *Cucurbitæ collum sursum tendens, & fumum seu spiritum antimonij in vasa recipientia deferens. Sunt autem eleuata sursum & firmata super aliqua tabula, vel scamno. In quibus codex apparet, quo exempto iudicium sumitur, qualiter ignis sit moderandus, intendendus vel remittendus. Est autem codex epistomij loco, vt aperiri poßint, & inspici sublimati antimonij color, &c.*

Talis deinde puluis exigua quantitate (dosim enim perfectam ignoro) in pleuresi, obstr

obstructionibúsque pectoris, pituita, morbo gallico, cum aquis appropriatis, &c. exhiberi solet. Sunt qui scabie Gallica infectum, tridui vel quatridui spacio, curari posse affirmant hoc modo. Patiëtem dolio includunt, (vt caput solum promineat) scabello perforato insidentem, cui massam ferri ignitam leuiter subiiciunt, ac prædictum puluerem superspergunt, vt fumus eius totum corpus ambiat, infernásque partes subintret, iubéntque patientem tribus horis ita sudare, si ferre possit: sed si nequeat, crebrius hunc sudorem repetere. Ita omnem luem hoc fumo tot dierũ spacio tolli, quotquot huic sudori operam dederit. Expertum autem se, mihi retulit nobilis quidam Thuringus equitum magister, &c.

Stimmi liquatur in crucibulo maiusculo, & super ignẽ tenetur, horis aliquot (x. fortè, non expresśit Gesnerus:) tunc sinitur refrigerari: rursus liquatur vt prius, & refrigeratur: id repetendũ puto ter, quater, nec opus teri (vt puto) super marmore, & sic vapor eius paulatim consumitur, & color tandem mutatur in croceũ: sícq; subtilis omnino & leuis puluis croceus fit, qui fortior est quàm vitrum seu gemma stibii. Satis est ij. vel iij. eius grana exhiberi. Puluis est gemma stibii trita, crasśiusculus est, nec ita leuis & cro-

ccus: cuius grana vij. & plura dari possunt.

De antimonio præparato iudicium doctorum, déque eius vsu.

DE Antimonio præparato, quod instar vitri splendet, sic quidã iudicat, ex literis ad Gesnerum. Antimonii præparati & rubri essentiam ad iudicium vocaui, & inuenio, vitrum hoc, non illud esse veterum Philosophorum, de quo multa scribunt, quamuis ex eodem fiat, quia magis terrestre & crassarum partium est, ideóque licet aliquas vires & facultates eius experiamur, eas ipsas tamen, quas veteres suo illi vitro ascribunt, minimè posidet Philosophorum enim vitri quidem nomẽ obtinuit, sed vitrum non est, quin potius saccharum quoddam naturale, & dulce, crystalli instar pellucidum, & frigore, vt glacies, coagulatur. Huius præparatio non eadem est, apud omnes, ideóque non eadem quoque facit. Quod si ratam huius & certam haberemus præparationem, thesaurus esset maximus.

☞ De vsu Antimonii, vt ipse est expertus, sic Gesnerus scribit. Antimonium præparatum (vt Matthiolus docet) dedi anno 1563. 21. Ianuarii, melãcholico, qui manum sibi consciscere

ſciſcere propoſuerat, iuueni carnoſo, nempe ℥ v. ferè, trita cum paucula conſerua roſarum, & vino in bolo: veſperi media tertia (cum iam tres aut quatuor dies, minimo cibo vſus, decũberet, & caput vix leuare poſſet niſi cum vertigine quadã, & dæmones ſe videre ſibi imaginaretur, timidus & anxius ſubinde, & Deum ſuſpiriis inuocans) hora vna poſt, iuſculo pingui dato, vomitus proceſsit, & aliquot deinde ſimúlque ſedes: verum cum maxima moleſtia circa ventrem & cor, & cum ſummo capitis dolore, qualem ſe in vita nunquam expertum aiebat, (ſed augebat nimirum malum, latens in eo melancholia, & quod cum ſitis maxima eſſet inſequuta, nimium aquæ cum vino bibiſſet) cœnam detrectauit, nihil dormiuit: anxius ſubinde tota nocte, vomebat adhuc paulo poſt octauam. Dabam rob de rubo idæo, do ribes, de cotoneis. Roſas cum vino & aqua calefactas, præcordiis imponebam. Poſtridie mane datum ei, licet nolenti, iuſculum eſt, poſt quod dormiuit ad horam ferè, & meliuſculè habere cœpit. Appoſui etiam capiti (fronti) linteum malidum aqua lactucæ, roſarum, oleo roſ. & aceto: quod cum dudum facere iuſsiſſem, neglexerãt. Oleum de vitriolo dediſſem, ni melius habuiſſet, & fortè nymphææ conſeruam, vel ſyrupum.

Eadem nocte dari iusseram aliquid theriacæ nouæ post mediam noctem, si vomitus non remitteret, aut non dormiret, sed nimis parum dederunt. Nota verò. Ego digito tantum lambens dum miscerem medicamentum, duabus post horis, capitis dolorem quasi vertiginosum sensi, & plurimum sputi è ventriculo, cum aliquo inferioris ventris dolore, dextri præsertim, vomitum mihi prouocaui, absinthiatum bibi, melius habui. Antimonium illud pulchrum crocei coloris, & vitri aut gemmæ instar tranlucidum, fragile dentibus erat. In hospitali hîc, alteri cuidam insano dedit Gesnerus, stibii præparati, vitri instar lucentis, & nihil fumantis, grana vj. & cum vomiturus videretur, parum panis deglutiuit, sic descendit, nec nisi molestiam aliquam in ventre fecit. Sedes quatuor tantùm habuit. Postridie dicebat, sibi caput mirabiliter affectum fuisse. Item grana vj stibii præparati opaci & fumantis parum, dedit Gesnerus hydropico, qui postea magnos præcordiorum dolores patiebatur, etiam postridie manente adhuc dolore, supra, infráque purgauit, modica tamen quantitate.

Scribit ad Gesnerum nobilis quidam, egregius antimonii præparator, se plus quam 400. hominibus cuiuscunq; sexus & ætatis, hoc

hoc ſuum antimonium exhibuiſſe, citra omnem nō ſolum noxam, ſed feliciſsimo quoque ſucceſſu. Exhibuit Curiæ Rhœtorum quinque viris peſtilentiali febre correptis, quos ſanitati reſtituit. Is aſſerit præſentaneũ eſſe peſtis remedium: quibus verò offertur antimonium, iis neque ante eius aſſumptionem, neq; poſt, vena eſt ſecanda. Huius antimonij ſui miſerat partes aliquas, triplici coloris differentia inter ſe diſtantes, ex quibus quod rufo colore præditum fuerat, reliquis præferebat: propterea quod longiori in igne mora, vt colorem acquirat, virtus exhalat. Verum quod ita maiori igne coloratur, maiori quoque doſi eſt exhibendum. Exhibuit idem rubri antimonij, cuidam robuſti corporis viro, grana quinque: qui verò ſunt mediocris valetudinis, & mulieribus, offert grana quatuor. Debilitatis verò tria. Si verò validiſsima quis complexione fuerit, ſex grana tutò offerri poſſe, neque hanc doſim excedendam putat. Vbi neceſsitas vrget, qualibet diei parte exhiberi poteſt, media quinetiam nocte, dummodo cibus differatur ab eius aſſumptione per horas quinque aut ſex, & ante aſſumptionem per horas duas aut tres ieiunarit. Verum vbi neceſsitas non ita vrget, commodiſsimum exhibendi tempus fuerit, mane per horam vnam ante ſolis

te ſolis exortum. Exhibeo inquit hoc anti-
monium contra omnes febres, hydropem
icterum, dyſenteriam, mulierum melancho-
liam, catarrhos, capitis dolores, morbum gal-
licum ſingulariter, aluum aſtrictam, pecto-
ris & ventriculi pituitam & repletionem
anhelitum fœtentem, venena, inſaniam &
alios infinitos morbos. Hæc ille. Contra epi-
lepſiam, Recipe pulueris antimonii, ſangui-
nis draconis, caſtorei, ana drachmas ij. mi-
ſce: fiat puluis ſubtilis, pueris etiam ſub lin-
gua ponitur.

De eiuſdem vtendi modo, ſic etiam anno-
tauit Geſnerus, ex aliorum ſententia. Præpa-
rati ſtimmeos doſis eſt in robuſtis, grano-
rum quinque vel ſex pondere: in mediocri-
bus verò trium vel quatuor, è ſaccharo vio-
laceo vel roſarum. Pueris natis annos qua-
tuor, quinque vel ſex, datur granum vnum
& ſemis, in rob ebuli vel ſambuci. Aniculis
granum j. cum lacte. Operatur autem intra
horam, vel ſeſquihoram. Poteſt etiam gra-
uidis citra noxam dari (de quo valde du-
bito.)

Qui ſumunt antimonium præparatum,
ſumant ſtomacho ieiuno, & cibum poſt ſe-
ptem vel octo oras demum guſtent: paulò
verò poſt aſſumptionem, ius cicerum cali-
dum bibant, in pauca quantitate. Cõtineant

ſe

ſe intra parietes per dies duos, & à potu quoque eo tempore ſibi temperent. Aliqui ſtibij tritiſsimi & calcinati tantum, cinere ſeu calce vtuntur eodem modo, ſed tutius videtur, vt aliquoties fundatur.

Morbis conuenit, primò quidem peſtilentiæ, & qui ea ſunt infecti, iis quam primum offeratur: quin etiam præſeruationis gratia ad purgandum exhibetur. Eſt præterea ſingularis medicina, contra hauſta venena. Deinde competit iis, qui diuturno capitis dolore vexantur. Tertiò catarrhis ad pulmonem deſcendentibus. Quartò doloribus ventriculi, & eius debilitati. Quintò hydropiſi. Sextò aſthmati prodeſt, & difficultati anhelandi. Septimò paralyſi particulari. Octauò epilepſiæ. Nonò, febribus quartanis. Decimò melancholicis & delirantibus & inſanis. Vndecimò, quorum corpora ad elephantiaſim inclinant, & ſcabie mala affecti ſunt. Parant nonnulli ex ſtibio pillulas, ad hunc modum.

℞. Aloës ℥.ß. cinnamomi ʒ ß. caryophyllorũ ℈ ß. maſtiches ʒ ß. roſarum, liquiritiæ, ana ʒ ß. miſce & fiat maſſa cum aqua roſarum. Accipe huius maſſæ iij. cicerum magnitudinem, & permiſce ei g̃. iij. ſtibij præparati, & cum aqua roſarum aut vino ſubigendo in pila, fac duas aut tres pillulas.

Secret

Secretum quoddam cuiuſdam magiſtri in cura polypi, cum antimonio præparato: ℞. Pulueris antimonij præparati, fac tentam, quam inunge vnguento appoſito, poſt inuolues tentam in dicto puluere, & impone in naſum ſuper polypum: id quod pluries expertum eſt.

Poſt vſum antimonij, ad confortationem ventriculi, quidam his ſequentibus medicamentis vti ſolent. ℞. Vini aromatici, Hippocraticum dicitur, partes duas, iulepi ſequentis, partem vnam. In his ſimul mixtis, intinge panem toſtum: cui aſperge, pulueris electuarij trium ſantalorum, & tantillum mentæ & abſinthij ſiccorum. Iulepus eſt talis. ℞. Partes tres aquæ vitæ extractæ per membranam madefactam oleo aniſi, aut alio bene olenti, & per vaporem tantum balnei Mariæ deſtillatæ, aquæ roſaceæ partes duas. In aqua vitæ infundatur per noctem aliquid caryophyllorum, & miſceantur, addendo ſaccharum. Galli ſolent offam, aut ius aliquod poſt antimonij vſum, exhibere, cum iam quis vomitum ſentit, vt facilius vomat. Ex literis cuiuſdam inſignis Medici ad Dominum Geſnerum.

Quartanariis omnino tutò exhiberi teſtatur quidam empiricus, eiúſque iam aliquot propria experimenta refert. Hydropico aliquando

quando proprio affini, idem exhibuit, & magno ſucceſſu. Tamen neque hunc quidem periculo caruiſſe initio, affirmat. Cuius cùm cauſam requireremus, reſpondit, non ſatis paratum haberi poſſe antimonium.

In ſumma tutò antimonium ſumitur, inquit quidam. hoc enim medicamẽti genus, eam habet à natura facultatẽ, vt nullum benignum & vtilem in corpore humorem adoriatur, ſed noxios tantum expellat, ídque aut per ſudorem, cui, ſi quidem appareat, locus dandus eſt, aut per vomitum, aut per ſeceſſum.

Mirificè quidam Antimonij vſum extollunt, & ſuperare omnia reliqua remedia, in iis qui peſtilentia ſunt infecti, putant: verum ego, inquit vir doctiſsimus in litteris ad D. Geſnerum, qui tam benè præparatum, quàm illi habent, habeo, in multis malè periculum factum ſcio. Nam illius vſu cor grauiter affligi, quod præcipuè in febribus peſtilentibus adficitur, certum eſt.

De Antimonij vſu, ſic alius quidam ad D. Geſnerum ſcribit. Aurum vitæ, & præparatione & vſu, per omnia reſpondet. Antimonium vſu, ſed non præparatione, quod hyacinthum (non) referat, reſpondet. Nunc primum præparaui, ac præparationem eius quidam, vtpote perfectam, approbarunt.

Eorum

Eorum itaque authoritate, & propria præparatione confisus, cuidam ℥. iij. exhibui: post duas horas cum dimidia, sexies vomitum, ter aluum mouere, nec vllum post se reliquere incommodum.

De Antimonio præparato, eiúsque vsu, si quidam alius doctus ad Gesnerum scribit: Mitto hic tibi vel minimum frustulum stibii præparati, prout D. Matthiolus super Dioscoridem docet, cuius insignes enumerat vires: de quibus si certo constaret, quis obsecro m[e] fœlicior esset? qui hoc pharmaco à diuturno illo meo & sæuo morbo liberari possem, v[t] ibidem historiam cuiusdam flatuosi ita curati recitat. Puluerem huius ego hactenus plus quam viginti variis ægrotis exhibui, in quibus omnibus, primò quidem vomitum, deinde verò aluum, satis copiosè, & haud inclementer etiam (sicut Matthiolus eo in loco asserit) concitauit. At quamuis quidam ex iis postea melius habuerunt, nullus tamen omnino à morbo liber euasit. Ideò num sæpius fortasis exhibendum sit, iam ambigo. Nobiles nostri valde commendant, cum in tam parua quãtitate sumptum, tam egregias in euacuando exerat vires. Soleo cum suauissimis cõseruis, succísq; hoc venenum permiscere, ita vt sine omni nausea, facilè id deuotare queant. Ego ipse quoq; tandẽ vsus sum.

duobus

duob. tantum granis, cum aliàs tria exhibeã, & certè sine aliqua ferè molestia: primo vltra semilibram porraceæ bilis, cum tenacissima pituita euomui: postea nouies satis copiosè egessi: at morbus inde nihil remisit, imò deterius aliquot postea diebus habui, quod mihi hypochõdriaca melancholia affecto, ab omnibus purgantibus medicamẽtis accidere solet, siue vehemẽtia, siue mitiora fuerint, &c. Quod si aliquis ad vomendum facilior sit, & ad expurgandum difficilior, aut saltem mediocris, huic tutò hoc stibium propinare poteris duorum vel trium granorum pondere. In iis verò qui difficulter vomunt & lubricam aluum habent, aut debilioris naturæ sunt, vt picrocholi, non abest periculum, id quod ego studiosè hactenus obseruaui. Hæc ille.

Rursus alius quidam Medicus, de antimonij præparati vsu ad Ges. scribit. Antimoniũ ad te mitto, quemadmodum petiuisti, igne præparatum & puluerisatum, non potui autẽ integrum nunc habere: mitto autem geminum, alterũ quod ad nigredinem vergit, est illud ipsum quod hic multis fuit sæpe exhibitum. De eius vsu innoxio possum testari, sed arbitror alterum esse adhuc melius & præstantius. Qui eo vtuntur, ferè in pillularum forma exhibent, facta incorporatione cum

idoneo ſerapio. Exhibent verò paulò ante ci-bum, ita vt cibus medicamenti aſſumptionem mox ſequatur: ita retineri affirmant, & operationem eius eſſe potentem. Reiici verò vomitu plerunque, ſi longius ſit inter aſſumptionem medicamenti & cibi interuallum.

De oleo ſulfuris.

SVlfur licet aridum, ſiccúmque aſpectu appareat, proindéque nihil penitus humoris, è quo aliquid extrahi oleoſi poſsit, in ſe continere videatur: vſqueadeò ſiccum tamen non eſt, calidúmque, quin ex elementorum mixtione, humiditatem quandam, eámque pinguem, per quam nimirum hac forma conſtet, adiunctam contineat. Deſtillatur autem ex eo oleũ, aliquando abſolutè & per ſe nullis aliis admixtis ſimplicibus: aliquãdo verò permixtis ei corporib. etiã aliis.

Oleum ex ſolo ſulfure, vt aſſerit Braſauolus, vi ignis & glaciei mirificè extruditur. Sed optimum eſſet, ſi quis, inquit, ſulfuris reſudationem haberet, quæ in locis ſulfureis ex montibus tanquam flos exudat, imò flos ſulfuris appellari poteſt & debet: nam vti ros, ita ſudor ſaxa exit. Cum illuſtriſsimum ducem noſtrum 1535. Neapolim ad Carolum Imperatorem comitatus eſſem, inquit, Baias inuiſi, & puteolana loca, vbi inter mon-

tes

tes pulcherrima adest conuallis, in cuius medio feruentißima ebullit aqua, & in angulo alio adest ebulliens fouea, huius conuallis solum cyaneum visitur, montibus vndique cingitur: aderant pueruli quidam, quos vidi montes digitis tangere, digitósque in os imponere, & lingere: quid facerent interrogaui: respondere, quòd sulfur edebant, & quod dulcißimum erat. Cœpi tunc florem illum gustare, qui à lapidibus vti ros desudabat, & dulcißimum esse reperi, eo mane nihil aliud in prandio edere volui, quàm panem & florem illum sulfuris dulcißimum, & hoc est illud, ex quo perfectißimum conficeretur oleum. Et rursus alibi, inquit idem: Oleum sulfuris destillari potest, tum ex apyro, hoc est, sulfure ignẽ non experto, tum ex eo quod ignem est expertum. At verò optimum esse coniiciendũ est ex flore sulfuris oleum: ex sulfure verò ignem experto, depurato scilicet, ac à lapidibus & terra vi ignis defæcato melius: ex eo verò, quod ignem non est expertum, bonũ. Sulfur seorsim ac simpliciter sic destillatur. Paretur ante omnia ex vitro aut terra inuitreata forma campanæ amplæ, ad formam ferè campanæ, qua reliqui liquores destillantur: ea liberè in aëre, vt nihil quicquã ea parte qua dependet contingat, ex filo seu corda

ſuſpendatur. Sub hac campana, vas aliud, anguſtius tamen campana, terreum aut ferreũ collocetur, cui ſulfur tritum imponendũ eſt. Diſtet verò campana à ſubiecto vaſe tãtum, quòd fumus exiens, ignem non ſuffocet, ſed liberè in campanam recipiatur. Mouendum verò aliquando erit ſulfur, vt liberius ardeat. Animaduertendum autem eſt, oleum non ita citò in campanula colligi, vt deſtillet, ſed id aliquando altero demum die apparere, & ex quinque libris ſulfuris, vix vnciã olei colligi. Eſt autem ſulfur tritum non ſimul & ſemel copioſè affundẽdum, ſed paulatim. Atq; ſi hoc modo perrexeris, colliges oleũ rufum, obſcurum. quod ſeruari debet in vitro. Hoc quoq; oleum, inquit Leonh. Fierauant. lib. 2. Capric. tantæ eſt efficaciæ & virtutis, vt vix quiſquã ſatis credere poſsit, ſi effectum non vidiſſet. Ego, inquit, nunquam eo ſum vſus, quin non miracula viderim, præſertim, vt idem teſtatur, ſi per os exhibeatur. Dari verò poteſt cum appropriatis aquis, aut ſyrupis liberè, ad grana quatuor, ad ſex, neque vlterius tamen. Poteſt coniungi cum omnis generis electuariis, & pillulis, quoniam hoc modo multò fœlicius operationem propriã perficiet. Confert omnibus morbis tam calidis quàm frigidis, &c. Sed & efficaciſsimum idem hoc oleum eſt ad dealbandos dentes

exiccat

exiccat enim vehementer. Vtitur eo quidam magni nominis, in Gallicis vlceribus, & virgæ. licet enim primò mordicet, postea tamẽ dolorem & vlcus aufert. Ardor eius extinguendus est, albumine oui conquassato, & iniecto, aut cum vnguẽto de cerussa, aut butyro loto. Valet & ad vlcera praua gingiuarum, & oris in pueris, ad gangrenas, ad verrucas (quod ego in meipso sum fœliciter expertus) & alios contumaces morbos. Ad fistulas ani & cęterorum membrorum, oleum sulfuris per siringã iniicitur: & ardor, si quis fuerit, vti supra, exstinguitur: replet verò fistulas ex puluere ellebori albi, & est bonum.

Olei sulfuris descriptionem, Matthiolus quoq; habet, huic ferè similem, nisi quod vasorũ quædam sit differentia. Ampulla lata vitrea in caudam oblongam exiens (vt in templis suspenditur) ponatur in arena vel cinere in aliquo vase ligneo, vt stabilis maneat. Tum à marginibus ampullæ, suspendatur vasculum ferreum (fortè altitudine trium digitorum) rotundum aut quadrangulum, in quatuor locis perforatum, vbi inserta sint fila ferrea, quæ imponantur marginibus phialæ, ita vt vasculum ipsum nusquam tangat phialam, præterquam filis: & super phialam suspendatur calix longus & profundus, vt minimum, pedem, qui fumum ascen-

dentem recipiat, vnde iterum destillet per imas margines calicis in subiectam phialam. Oportet autem subinde dum sulfur vritur nouum cochleari infundere, & laminam (cuius pars ima ad magnitudinem & figuram articuli pollicis accedat) ignitam apponere: atque sic nouum semper sulfur infundere, donec ℔ j. aut ij consumantur. Quod si sulfuris oleum sic non succedat, fortè quod sulfur nimis aridum fuerit, calix qui fumum receperat inuersus, ponatur in locum frigidum & humidum, & post biduum colligetur.

Sulfur, inquit quidam, non destillat à vase vitreo, superius suspenso, sed adhæret lateribus. Infundatur igitur parum aquæ vitæ in vitrum, ita vt omnes partes vitri tantum madefiant, deuoluendo aquam vitæ ad omnes partes vitri. Deinde vitrum totum operiatur orbe ligneo, interposito folio papyraceo, ne quid euaporet, & in locum frigidum & humidum ponatur dies aliquot, donec omnis materia in fundo resideat, & destilletur per alembicum vitreum. Vel si tota materia sit clara, in aliud vitreum vas clarum, oblongum ponatur, & separetur, vt olea separantur.

Alius modus è sulfure viuo, quem quidam Medicus mihi indicauit. Primum calcinan-

nari ſulfur modicè debet, ſed cautè ne vratur, aut inflammetur, ita vt ferè in puluerem redigatur. Poſtea deſtillato id per aſcenſum. facilè enim aſcendit. Cæterum difficile eſſe hoc oleum parare, affirmabat, nec poſſe ſe deſcribere, ſed opus eſſe præſenti inſpectione. Ad Geſnerum miſſum fuit alicunde paruum fruſtulum ſulfuris ſublimati, ex quo oleum fuit extractū: quod non aliter aſtringit, quàm oleum vitrioli, & eſt aqueæ potius ſubſtantiæ, quàm oleaginoſæ, quod miror. Ex epiſtola quadam ad Geſ.

Rurſus ad Geſnerum à veteri amico, & viro docto, de eodē ſulfuris oleo ſic eſt ſcriptū. Sulfur ignem nondum expertum in lebete fictili accēdatur, & ſupra lebetem capitellum, vt vocant, ſeu campana (vitrea nimirum) luto incruſtata collocetur in tripode, vt halitū ſulfuris excipiat, qui ibi denſatus in oleum, per canalem ſeu naſum campanæ extillat in vas ſubiectum, recipiens nominari ſolitum.

Alia ratio. Quidam alia ratione conficiunt. Ad partem vnam ſulfuris triti, addunt partem alteram ſilicum in puluerem itidem redactorum. Hanc mixturam in retorta ad leuiſsimum ignem apponunt, & oleum optimum eliciunt. Quod oleum quibus in morbis vſurpetur, & quocum exhibeatur in ſingulis, quaque menſura & quomodo, bre-

breuiter oſtendendum.

Vſurpatur hoc oleum in morbis frigidis, quorum cauſa ſunt humores vel frigidi vel putrefacti, aut in quibus flatuũ adeſt copia: vt in febribus putridis, tertianis, quotidianis, quartanis, in peſte in vulneribus, in vlceribus maximè cauis & ſinuoſis, in affectibus pleriſque cerebri, oris, dentium, ventriculi, hepatis, lienis, matricis, veſicæ, inteſtinorum & articulorum, iis videlicet qui ex humoris abundantia, aut putrefactione proueniunt.

Datur autem pauxillum huius olei, cum deſtillatitio liquore, vel decocto herbæ conuenientis, pro cuiuſque partis & affectus qualitate. Menſuræ modus hic eſt, Gallinæ penna in oleum intingitur, atque inde mox extrahitur, & quod adhæret pinguedinis ſeu olei pennæ, id in liquore, ſeu decocto diluitur, & datur bibendum ægroto.

Quibus autem coniungatur in ſingulis affectibus: In febre quidem quotidiana in vino decoctionis roriſmarini aut mentę paulò ante acceſsionem. In tertiana, cum decocto centaurij in vino. In quartana, cum aqua bugloſsi. In peſte, cum vino decoctionis raphani, cui admixtum ſit parum theriacæ & mithr datici. In vlceribus & puſtulis oris, penna aut goſipium oleo madens loco vlcera o ad

moue

mouetur leuiter, ita contactu olei aliquoties repetito, perſanatur malum. Epilepticis, in decocto betonicæ & pæoniæ propinatur. Tuſsientibus, cum ſemine vrticæ & hyſſopo coctis in vino. In anorexia, quæ redundantia phlegmatis exiſtit, cum aqua abſinthij. In dolore ventriculi & coli ex flatu, cum aqua chamæmeli. In hepatis frigiditate & hydrope, cum aqua iridis, chelidoniæ & melle. In obſtructionibus & dolore lienis, cum aqua tamaricis. In morbo Gallico, cum aqua fumiterræ & florum geniſtæ. Cõtra vermes, in aqua graminis aut abſinthij. In dolore matricis, cum vino decoctionis betonicæ & matricarię In vrinæ ſuppreſsione, cum vino decoctionis allij. Ad podagram frigidam, cum aqua chamæpityos. Atque in his omnibus idem vtendi modus eſt, is videlicet qui ſupra eſt expoſitus, de penna oleo imbuenda, & mox diluenda in idoneo liquore. In vulneribus autem & vlceribus, locus affectus oleo linendus eſt, cum penna leuiter. Dens cum dolet, eodem leuiter attingendus eſt. Sed ſi pariter omnes doleant decoctum mentæ calidum, cui immixta ſit olei guttula vna atque altera ore continendum eſt.

Oleum ſulfuris, Romani cuiuſdam medici, ex quodam lib. manuſcripto ſecretorum, tranſlatum ex Italico. Oleum ſulfuris facilè

quidem & citò cum vitrea campana paratu
ſed melior modus & perfectior hic eſt: Pu
uerifetur ſulfur ſubtiliter, & de pumice tan
tundem piſtetur, quę duo miſceantur ſimu
& ponantur in retortam, cui adiunctum
ſatis amplum & magnum recipiens, & bid
ſpacio, leuiſsimo igne oleũ ſulfuris deſtill
bis, quod Italis dicitur oleũ, Da grata, ou
ro, De regeſtro. Additur autẽ pumex, ne ſu
fur aſcendat, ac etiam citius vapores ſurſu
mittat. Eædem penè facultates aſsignantu
ei, quas modò ſupra recenſuimus, niſi quò
in paucisſimis hãc diuerſitatem notauimu
Valet ad vulnera, accipiendo puluerẽ ex fo
liis quercus, pimpinellæ, agrimoniæ, conſol
dæ maioris, hyperici, quibus omnibus ber
contuſis, decoquantur in vino, & colatur
admiſceatur pauxillũ huius olei, aut ſalte
quantum ſatis ſit pro malitia, & magnitud
ne plagæ. Cum hoc decocto lauetur vulnu
recẽs aut inueteratũ vlcus, & ſubitò curãtu
In morbo Gallico poſt ſufficiẽtem purgatio
nem, valet oleum eodem modo quo ſupr
Atq; hæc quidem, & alia ſupra ſcripta, qu
huc referenda, perhibẽtur experta à medic
Imperatoris Bononiæ, & ab alio Romæ.

Oleum ſulfuris odoriferum, & potabil
quod ſanat & curat ferè omnis generis mo
bos, vtcunque pertinaces & malignos, ex li

Italico secretorum Fallopij. Sulfur puluerizatum crassiusculè, ponitur in vas terreum, cui per spacium duorū vel trium digitorum supra suspendatur campanula seu capitellum nasutum, cui accommodetur recipiēs, in quo sit musci aliquid dissoluti in aqua rosarum. Quibus peractis, accenditur sulfur, & fumus in capitellum recipietur. Priusquam autem sulfur destillet, in capitelli parte interiori generabitur quasi tunica quædam, aut pellicula (neque enim quicquam prius destillaret, quam ita pellicula intrinsecus fuerit nata) semper addendo aliquid sulfuris, vbi prius fuerit absumptum. Hoc oleum ita destillatum, fit suaue, odoriferum, & gustu acidum valdè. Iam vt potabile fiat, & per os sumi possit, fiat iulep ex melle, eo quo ex saccharo quoque fit modo, & huic instilletur tantum de oleo sulfuris iam facto quantum videbitur tum ex vsu esse, tum verò ne nimium acescat. Hac potione prouocabitur sudor & vrina: dissecat & digerit omnes prauos stomachi humores, omnes febres, quæ cum frigore inuadunt, sanat, lapides renum dissoluit, omnis generis vlcera sanat, si madefiant hoc oleo, quandoquidem ex natura propria calefacit & exiccat. Atq; hęc omnia oleum sulfuris, eo modo paratum, præstare, certo experimento & infallibili comperi.

Alium

Alium modum, per destillationem nim[...]rum, docet idem author, lutatis scilicet & [...]gillatis iuncturis, procedatur lento igne, se[...]per augmentando mediocriter. Hoc mo[...] destillatum oleum, est maximarum virtut[...] Primò expellit omnis generis apostema[...] interna corporis, ad superficiem si accipiat[...] de eo tribus vel quatuor diebus de mane ʒ[...] (vide ne nimium pro vice vna) cum iuscul[...] aut vino aut simili liquore. Valet ad asthm[...] ad tussim, ad catarrhum, hepatis malas disp[...]sitiones, ad omnis generis scabiem, & m[...]ximè contra pestem. Vulneribus & vlcer[...]bus est thesaurus.

Alius modus. Accipiatur vas aliquod fer[...]reum, quod cum alembico sigillari possit, al[...]tum sex digitos aut paulo altius, idque part[...] inferiore per duos digitos, habeat forame[...] amplum trium digitorum, per quod sulfu[...] immittatur. Huic vasi imponatur alembic[...] perlutatum cum luto, deinde per forame[...] inferius accendatur sulfur, & ardeat tandi[...] quandiu voles, & effluet liquor guttatim. E[...] hic modus licet sit fastidiosus, est tamen mi[...]nimè contemnendus.

Fit quoque ad opera Chymistica oleum sulfuris per descensum, hoc modo: Sulfuris citrini vel vini triti pars vna in testa terrea lento igne liquefiat, & misce cum eo tantun[...]

dem

em aluminis rochæ etiam ad ignem liqua-
. Poſtea tere ſimul & mitte in deſcenſorium
ub terra locatum ad foueam aptam, ſibi de-
uper adhibito igne, & quod collectum fue-
t, vſui ſerua. Diod. Euchyont.

Oleum ſulfuris ſic componitur. ℞. Sulfu-
is calcinati ℔ ij Infundatur in aceto, quòd
uatuor vel ſex digitis ſupernatet acetum
n cucurbita, hinc in fimo equino ſepelia-
ur quatuor hebdomadis, pòſt deſtilletur
igne forti, tunc aſcendit ſpiritus ſulfuris cum
aceto, quod iterum ſepeliatur in fimo equi
per duos aut tres dies, poſt in vaſe lato, non
ſtricti orificij euaporetur acetum, tunc ma-
nebit ſpiritus & oleũ ſulfuris in fundo. Idem
oleum iterum ſepeliatur in fimo ad octo
dies, poſt deſtilletur per alembicum, & tunc
vltimo in fine abſcõdatur per menſem vnũ,
& ſic purificabitur oleum ſulfuris. Eſt enim
magnæ virtutis, exhibeantur guttæ tres ad
ſummum. Item fimus equi ſemper eſt re-
nouandus.

Oleum naphthæ, id eſt, ſulfuris incombu-
ſtibile, quod eſt inceratiuum ſpirituum (an
incenſiuum, & clarificatiuũ, ſic fit. ℞. Naph-
thæ, id eſt, ſulfuris cuiuſuis citrini vel viui par
tèm j. ſalis ammoniaci partes v. hæc duo tere
& commiſce. Poſtea adde ſibi de oleo cõmu-
ni parum, & diſtempera ad modum farinatæ
ſiue

siue salsę spissæ. Postea pone in cucurbita, [illegible] lento igne destillabit humor magnæ virtut[illegible] ad multa. Perfecta verò prima destillation[illegible] adde ei de sale communi partes v. calcis viu[illegible] partes quinque, tunc facta farinata, iterum pone ad destillandum, & sic facito quater, [illegible] omni vice proba cum candela vel aliter, do[illegible] nec non comburatur. Nam cum tali oleo na-phthę, inceratur Mercurius sublimatus & ar-senicum sublimatum, & fit clarum valens a[illegible] album vehementer.

Oleum sulfuris citra destillationem, con-tra dolorem podagræ, hoc modo fit. ex libro manuscripto. Recipe sulfuris viui ℔ duas, vitellos ouorum, num. xxv. terantur simul & ponantur in patella ferrea, & lento igne coquantur, & quando incipit ardere, incli-na patellam ferream ad alteram partem, & quod liquidius est effluet, & habebis quod quæris.

Oleum de sulfure citra destillationem, sic parat Brasauolus, Accipe sulfuris citrini, te-rebinthinæ, ana ℥ iij. vini boni ℥ iij. olei ro-sacei ℔ j. bulliant lento igne ad vini con-sumptionem, quod relinquitur, est oleum de sulfure.

Aliter & quidem citò sic fit. Accipe lixi-uium forte clauellatum, aut etiam ex calce extincta confectum, ita vt ouum ei innatet.

In

hoc lixiuio decoquatur sulfur tãdiu, quo-
pinguedo in superficie lixiuij apparuerit,
fæces fundum petierint: tum despumando
asi, pinguedo auferatur.
Aut coniiciatur sulfur tritum in feruẽtem
uam, decoquatur, donec terrena pars resi-
at, oleosa verò in superficie natet.
Aut recipe olei seminis lini partes ij. mitte
ipsum partem j. sulfuris viui, & simul opti-
e tere, & dimitte sub fimo per duos dies, in
se bene obturato, eritque clarum & pul-
hrum.

DE OLEO VITRIOLI.

De faciundo oleo Vitrioli, ex Valerio Cordo ferè.

OLeum Vitrioli, quod à quibusdam Oleum vitæ appellatur, aut Melan-
holia artificialis, quódque nonnulli vo-
unt auri potabilis speciem facere, propter-
a, quod minera vitrioli, species sit mi-
neræ auri, à Chymistis pariter & medicis
expetitur. Est autem etiamnum hodie in fre
quenti omnium penè Medicorum vsu, ideó-
que tanquam res secretissima occultatur &
supprimitur. Est autem nihil aliud, quàm
aluminosa qualitas & substantia, ex vitrio-
lo per artem extracta, modicéque sulfuri

mixta

mixta. Nam ipſum vitriolum ex quo fit, t
plici conſtat mixtura, videlicet multo alu
ne, modica ærugine, & pauco ſulfure. Alu
noſa enim aqua in metallis, per æris venas
Marchaſitam deſtillans, æruginoſam qual
tem acquirit, & ſulfuri, quod Marchaſi
ineſt mixta paulatim cõcreſcit, aut induſt
ad ſpiſsitudinem coquitur. In deſtillando a
tem aluminoſus & ſulfureus vapor tantu
aſcendũt, æruginoſa qualitate in fundo ret
tæ relicta: quo fit, vt hoc oleum aluminis,
non ęruginis ſaporem habeat. Eſt autem d
plex hoc oleum, auſterum videlicet & dulc
Auſterũ duplici conſtat mixtura, hoc eſt, a
mine multo, & modico ſulfure. Dulce ve
ſimpliciter ſulfure conſtat. Nihil enim aliu
eſt, quàm liquidũ ſulfur, ex auſtero oleo e
tractum. Quapropter guſtu nequaquam a
men, ſed ſulfur æmulatur. Faciendum aute
eſt vtrunq; maxima cura & diligentia, adh
bitis apta fornace, retorta & receptaculo: ſ
quidem aptitudo inſtrumentorum, vt aſſ
runt Chymiſtæ, magiſtrum parit. Hactenu
Cordus. Cæterum hoc loco, quid nomine c
lei vitrioli veteres Philoſophi intellexerin
hocne oleum noſtrum, cuius deſcription
ſumus daturi, an verò aliud quippiam, quo
modo præparandi ſaltem differat, non ma
ria ex qua, nõ ſine ratione quidam huius a

s peritus dubitat. Cum enim præter alias
ius penè innumeras facultates, etiam cor-
odendi vim in ſe contineat,(id quod etiam
x eo manifeſtum fieri poteſt, quod non niſi
primo vitro Venetiano ſeruari poſsit,& la-
ia cancroſa, oleo illinita ab eo conſuman-
ur) non poteſt non periculoſus eius eſſe a-
quando vſus. Itaque exiſtimarim (inquit)
b antiquis alio modo præparatum, mul-
òque ſubtilius & ſine corroſione fuiſſe, at-
que in balneo Mariæ deſtillatū. At quoniam
ic modus eſt incognitus, cœperunt poſte-
iores alias atque alias ad imitationem exco
itare præparationes. Neque enim ignoro,
uantopere ad perfectionem horum, præ-
arationes conferant, vt nimirum purum &
ocuum ab impuro & innocuo ſeparetur,
& ſubtile & penetrabile, à groſſo & immo-
bili. Quocunque igitur modo res quælibet
poteſt fieri ſubtilior, clarior, & magis ſpiri-
uoſa,eò maiores vires oſtendit in actione.
Fęces enim elemētorum ſimplicium, actio-
nes impediunt. Ideóque veteres Philoſo-
phi,mentionem faciunt reductionis ad pri-
mam materiam, ad quam vbi ventum fue-
rit,res extremam ſubtilitatē acquirit,& ma-
xima quoque in opere practico præſtat Ita-
que non dubito quin tale oleum vitrioli,
quod extremam præparatione ſubtilitatem

fuerit adeptũ, in actionibus suis sit futuru
non perfectissimum solum, sed etiam mini
me nocuum: quo verò in præparatione arti
fices fuerint negligentiores aut remissiore
eò etiam intra corpus assumptum esse vene
nosius. Igitur quo minus erretur in eius pr
paratione & destillatione, quóue fiat oleu
perfectius, tria hæc sunt diligenter ante om
nia consideranda. Primò quale vitriolum
eligendum, tum quomodo coquatur, & ta
dem quis calcinationis modus. Videt
enim, quod ea regula, quam in Antimon
præparatione propositam habent, etiam v
trioli oleo accõmodari possit. Antimoniu
(inquiunt) præparatum, si optimum quęra
optimè calcinato, quasi innuant, non poss
nec rectè, nec tutò Antimonium exhiber
quod optima ratione venenosam qualit
tem non deposuerit.

Electio vitrioli ex Cordo.

CVm plurimæ sint vitrioli species, ind
candum omnino est, quænam speci
eius, huic operi potius conducat. Et quam
uis ex omni & quocunque vitriolo oleu
per destillationem elici possit: multũ tame
olei, & ex omnibus præstantius, ex cęrule
aut viridi destillatur, quoniam plurimum fu

gi

tiui fulfuris obtinet, quo adiuuatur, vt fa-
ius oleum aſcendat. Notandum etiam eſt,
elius eſſe factitio natiuum, & maximè Vn-
ricum. Præterea eligendum quod magnis
cemis conſtat, & maioribus cubis eſt con-
etum. Quod autem fractum minutim ac
luerulentum eſt, quaſi inutile eſt reiicien-
um: quemadmodum etiam quod ſolis, aut
ris iniuria candorem & puluerulentam
nitiem contraxit. Fallop. Rom. Germani-
o præfert, quod illud aliquid ferri in ſe con
neat.

Coctio vitrioli ex eodem.

QVoniam vitriolum multum in ſe habet aquei & excrementitii humoris, qui leum diluit, & nonniſi longo tempore, ac nagnis moleſtiis per deſtillationem ab oleo eparari poteſt, compendiaria ea inuenta via ſt, qua breui temporis interuallo ea humi-itas abſumi queat, ne longa mora artifici fa tidiũ pariat. ℞. Igitur prędicti vitrioli ℔ xij. oniice eas in ollam magnã, nouam, & opti-nè crematã, ollã impone fornaci profundæ uper ardentes prunas. Vbi liquefieri & ebul ire cœperit, ſpatula agitetur, vt integrum li-quefacto commiſceatur, donec & ipſum li-quefiat, bullire deinde ſinito, vſquequo nullã

prorſus bullam amplius excitet, & donec t
tum denſetur, deinde extractam è forna
cum vitriolo ollam, refrigerari permitti
loco neq; humido, neque ventoſo, ſed ſic
& tepido. Poſtquam refrigeratum fuerit,
olla eximito, & conſidera an ſuperficies ei
vndiq; rubeſcat. Rubedo enim ſignū eſt p
fectæ coctionis, vt facilius calcinari poſſ

Vitrioli calcinatio, ex eodem.

EXemptum olla vitriolū, in minutas pa
tes cōfringe, & in mortario ſubtiliſsim
tere, deinde tertiam aut quartā eius parte
in recentem ac robuſtam ollam coniice,
rurſus in profundam fornacē, ſicut ante, d
mitte & aliquandiu vrito, donec rufius fia
mox ollam ab igne depone, & moue eam,
videas an ſatis calcinatum fuerit vitriolu
Nam ſi in olla fluctuat argenti viui aut liq
facti plumbi modo, & ſaltantes bullas eia
let, ſatis vſtum eſſe intelligas. Tunc in ma
gnam & recentem ollam prius calefacta
effunde, & effluet quaſi ſit liquidum, aut a
modū argenti viui. Quod autem reliquu
eſt vitrioli, ſimiliter ſigillatim vt calcinetu
vras. Cum vſtum fuerit, commiſcetur rurſu
optimè in mortario, modeſtè agitando, n
puluerem excites, nares & fauces offenſu
rum. Vbi hęc omnia executus fueris, vitrio

lum

m in bilancem ponito, & animaduerte ondus ipsius. Nam si sex libræ, hoc est, me- etas eius quod primò coxisti, superfuerit, ené omnia abs te sunt administrata.

De fornace faciunda.

PRimò fornax apta est extruenda ex la- teribus in planū positis: quò enim craſ- oribus parietibus constiterit, eò ignis for- or est, & diutius caliditas conseruatur. Fiat tiam quadrata & ęqualiter vndique craſſa: pacium internum concauum, ferè duorum pithamorum habeat latitudinem, non ta- nen omnino, sed dempta tertia parte spitha- i. Extruatur autem hoc modo. Prima & fima cauitas, habeat altitudinem semipe- is, cui per transuersum imponantur ferra- nenta satis craſſa, vt ignitis carbonibus non ectantur. Secundum spacium seu cauitas uper ferreum craterem constituta, *ob dem post*, habeat duum pedū altitudinem, & ex nteriori parte foramen, per quod carbones iiciantur. Hoc incipiat lateris transuersi rasitudine super craterem. Per medium einde spacium, in ipso medio inspicienti ornacem, per transuersum infigatur ferreus xis quadrangularis, craſsitudine pollicis, ui impositam retortam sustineat. In latere einde sinistro fornacis, relinquatur meatus,

per quem retortæ collum exeratur.

Destillatio vitrioli.

POstquam fornacem extruxeris, elig[illegible] retortam capacem, aptámque ante o[illegible] nia, ex vitro Venetiano, aut ſaltem Heſsi[illegible] factam, prius vndique luto obductam [illegible] eam coniicito totum vitriolum, (exem[illegible] gratia, ℔ vj. vt ſuprà à principio) ita tam[illegible] vt aliqua pars retortæ relinquatur vac[illegible] quò facilius à vitriolo ſpiritus aſcend[illegible] queant: mox tranſuerſam fornaci ſuper [illegible] ream trabem itidem perlutatam, vnà c[illegible] fragmēto teſtaceo perlutato, immediatè [illegible] ter vtrunque ponendo, retortam impo[illegible] ita vt in medio fornacis retorta collocet[illegible] Roſtrum eius ſeu collū extrorſum, mod[illegible] pronum promineat, meatus autem qui c[illegible] lum recipit, luto obſtruatur. Poſtea accip[illegible] gulas quinque, & facito ex ijs tectum ſu[illegible] fornacem, ſub quo retorta lateat. Tect[illegible] luto vndiq; obducatur, quatuor pro fu[illegible] foraminibus relictis in ſingulis angulis, ſ[illegible] gulis ea amplitudine, vt craſsiſsimus pol[illegible] liberè intromitti & exeri queat. Fac eti[illegible] quatuor conos ex luto, quibus foramina [illegible] ſtruantur. Quo facto, applica retortæ or[illegible] cio receptaculum grande, è vitro Venetia[illegible] aut Heſsiaco. quo enim maius ipſum fue[illegible]

ò liberius ſpiritus recipiet: ſi verò paruum,
ericulum eſt, ne ſpirituum copia diſten-
um, rumpatur. Infunde etiam in retortam
quæ clariſsimæ vncias xvj. aqua enim citò
piritus ad ſe recipit, & prohibet ne confrin-
atur receptaculum: & diligenter perlutetur
a iunctura, cauendo diligenter ne quid in
eceptaculum incidat. tingitur enim inde in
ufum colorem oleum. Cum omnia hæc ab-
olueris, dimitte per integrã noctem lutum
xiccari, ac ſiquà fatiſcunt rimæ, luto illi-
nantur: mane deinde placidum accende
gnem, ex puris, & magnis carbonibus, aper
o vno ſuperius foramine, per quod fumus
exeat, augeatúrque ſucceſsiuè ignis vſq; ad
veſperam, quo tempore aperiendum eſt ſe-
cundum foramen. Et attende diligenter an
appareant ſpiritus qui è retorta egrediũtur,
ac ſi quis candidum efflaret fumum Nocte
ſequente vigili cura cauendum, ne ignis re-
miſsior fiat, ſed acrior, paulatim tamen: ita
deinde auctum ignẽ in vigore teneas, ac al-
tera die tertium aperi foramen, augendo ſi-
gillatim ignem, vſquequo etiam retortæ col
lum candeſcat: ſequenti ſecunda nocte au-
ge ignem, & poſt mediam noctem aperi
quartum foramen. Cum ita in ſummo vigo-
re ignis fuerit conſtitutus, videbis ſpiritus e-
gredi, veluti conglomeratas nubes, qui cum

 ceſſare

cessare voluerint, aperi omnes fornacis a[...]
itus, & sine intermissione carbones inge[...]
vsquequo etiam receptaculum candesc[...]
studiosè cauēdo ne quicquam frigidum a[...]
humidum super retortam aut receptaculu[...]
incuria aut casu decidat. Peragenda h[...]
sunt in loco clauso, quò neque imber neq[...]
ventus ingrediatur. Conseruandus aute[...]
ignis est, donec nulli prorsus spiritus in v[...]
triolo relinquantur, quod visu facile perci[...]
potest. Cum autem nulli amplius egrediu[...]
tur, sine vt per se extinguatur ignis, ac to[...]
tum opus, integrum cum nocte diem qui[...]
scere ac refrigerari finito. Postea aufer cu[...]
contento humore receptaculum, & repon[...]
donec oleum ab aqua segregabis, tum con[...]
fractam retortam inspice, & vide an capu[...]
mortuum nigrum sit. hoc enim signum e[...]
perfecti operis.

Segregatio infusæ aquæ.

QVoniam in receptaculo continetu[...]
vnà cum vitrioli oleo, aqua, segregan-
da ea est, vt vitrioli liquor syncerus repo-
natur. Segregatur autem per destillatio-
nem in balneo, aut cinere subtili, tutius ta-
men est in balneo. Quapropter totum hu-
morē qui est in receptaculo, in cucurbitam
vitream Venetianam aut Hessiacam infun-
de,

de, superponendo alembicum ex simili vitreo factum, quæ benè luto circumlinatur. Sub balneo deinde accenso igne paulatim, sine aquam exire, donec pertransiuerint octodecim istæ vnciæ aquæ, quas infudisti. Quod si vitriolum non benè calcinatũ fuerit, plus aquę egredietur. quamobrem videas vt 18. istæ vnciæ sint boni ponderis. Cum hoc peregeris, refrigerari balneum finito, & aquam quæ destillauit abiicito: quod verò in balneo in cucurbitæ fundo reliquum fuerit, purum est vitrioli oleum. Habet tamen plerunque rufum colorem, ideo secundum sequentem modum rectificandum est.

Rectificatio olei.

ACcipe retortam Venetianam, antea luto optimo vestitam, in eam infunde quod in cucurbita continetur oleum. Retortam pone in minorem fornacem in capellã, quæ pura & lota arena repleatur, & quẽadmodũ antea in balneo, ita nunc in arena destilla, paulatim ignem acuendo, vt per interualla delabantur guttæ. Retortæ orificio applica receptaculum ex eodẽ vitro factum, ac cõmissuram luto optimè claude, ne quicquam expiret. Vbi totum è retorta destillauerit, refrigerari finito, & postea aufer, & infunde seorsim in purum vitrũ Venetianum,

quod habeat angustum orificium, ac repo-
ac ceu præsens in multis morbis remedium
hoc est austerum vitrioli oleum, cuius vire-
& naturam nunc indicabimus.

Vires olei.

MErum ac nõ dilutũ, neq; debet nequ-
potest intra corpus sumi, nam propte-
nimiam acrimoniam, ignis modo interane-
aut quicquid attigerit, adurit. Omnia enim
corrodit præter vitrum, & pinguia veluti ce-
ram, picem, & liquidorũ etiam oleorum co-
lorem immutat, præsertim olei macis, cui si
misceatur, sanguineũ reddit colorẽ. Si etiam
in duobus vasculis contineatur, quantumuis
frigidum, & repente sibiipsi misceatur, adeò
incalescit sua sponte, vt manibus vix teneri
queat. In terram effusum bullit, quemadmo-
dum melancholiæ species, vnde etiã Melan-
cholia artificialis appellatur. Queãdmodũ
enim melancholia, ita etiam hoc oleum ven-
triculum confortat, & ad cibum inuitat ac
stimulat, frigidum ventriculum calefacit,
phlegma omne consumit, crassos & viscosos
humores incidit, colicæ ac dysenteriæ opitu-
latur, sitim ac feruorem interaneorum in fe-
bribus extinguit, singultum prohibet confe-
stim, & nauseam ac cibi abominationẽ auer-
tit: sed temperandum est cum aliis quibus-
dam.

dam. Quare exemplum vnum aut alterum apponemus.

℞. Olei macis, terebinthinę clarę, ana gutt. (xij.
aquarum anisi, fœniculi, ana ℥ ij.
syrupi liquiritiæ ℥ j.

Olei vitrioli guttas iij. vel iiij. Misce omnia optimè, & gustato, si acetositatem habeat, quæ dentes non in stuporem trahat, benè est: si non est acetosa potio, instilla adhuc vnam aut alteram guttam, & consule palatum, ac propina securè aduersus calculum. Vel,

℞. Syrup. de menta ℥ j.
aquæ cinnamomi ℥ iij. ß.
olei cinnamomi guttas ij.
olei vitrioli guttas iij. Misce, da secure, ad ventriculum debilem. Aut,

℞. Syrup. ex succo aut infusione violarũ ℥ j.
aquæ cinnamomi, ℥ j. hordei ℥ iij.

Olei vitrioli guttas iij. aut iiij. misce & contrahe puniceum colorem, & saporem vini austeri, cinnamomo aromatisati, propina contra calores & sitim febricitantium.

De oleo vitrioli austero, quomodo dulce fiat.

A Principio huius capitis de oleo vitrioli, dictum à nobis est, oleum vitrioli austerum, duplici mixtura cõstare, videlicet multo

to alumine, & pauco sulfure. Quare cum ex austero oleo dulce extrahitur, nihil aliud fit, quàm quod sulfur ab alumine segregatur. Est itaque dulce vitrioli oleum, nihil aliud quam oleum sulfuris, aut ipsum sulfur in liquidam substantiam redactum, & hoc propriè oleum dici potest. Est enim pingue & vnctuosum, quemadmodum etiam ipsum sulfur, quod in oleo & non in aqua liquescit. Sequitur autem modus segregationis.

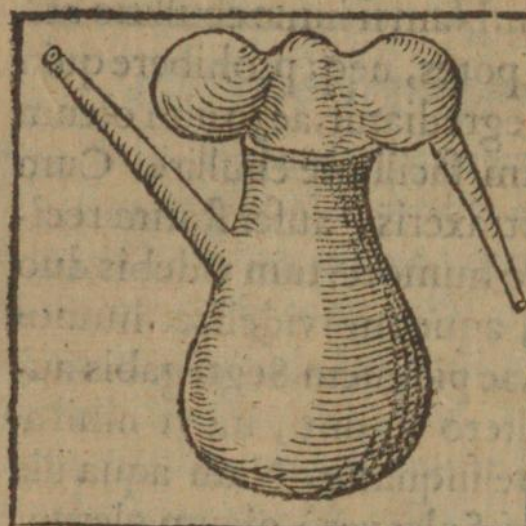
Modus segregationis.

RECipe vini ardentis acerrimi, & ter sublimati ℥ vj. olei vitrioli austeri tantundem, misce in Venetiano vitro, & pone in cucurbitam paruam angusto orificio, & luto optimo orificium claude, dimitte ita per integrum mensem aut duos. Deinde effunde in cucurbitam, cui sit immediatè annexum alembicum, hoc est, *ein folb mit einem angeschmeltzten helm*, cuius figuram subiiciemus, pone deinde in paruam fornacem, ac dimidiam eius partem cinere obrue, postea applica recipientem & luto iuncturam claude diligenter, & extrahe ℥ vj. vini ardentis quas infudisti. Vt verò tutius hoc fiat, pone in balneum Mariæ, sic solum vinum, absque oleo ascendet. Cum extraxeris autē per balneum infusas vj. ℥ vini vsti, pone id quod residuum

ſiduum eſt in fornacem, vt arena mediã cucurbitæ partem attingat, ac nouo & vacuo recipiente, eóque non magno applicato, luto iuncturam diligẽter claude. Accende deinde modeſtum ignẽ, & ſenſim extrahe omnem humiditatẽ, quæ relicta eſt in cucurbita, donec nihil humidi amplius in fundo appareat, adhibita ſemper maxima cura & diligentia, vt ignem ita moderreris, ne ebulliat vſque ad alembici canalem. Nam ſi hunc ebullitio attigerit, ſedare non potes, neq; prohibere quin in receptaculum egrediatur, ac totum oleum perdat. ſolet enim facillimè ebullire. Cum autem ſenſim extraxeris, aufer ſtatim recipientem cum ſuo humore: tum videbis duo contineri in eo, aqueum videlicet humorem, & oleoſum, ac pinguem. Segregabis autem vnum ab altero ſtatim, ita vt nihil aqueum in oleo relinquatur. Nam aqua illa oleum corrumpit. Solet verò oleum plerunque aquæ innatare, maximè ſi infuſum prius vinum, omnino per balneum extractum fuerit, ſed ſtatim poteris tactu oleum ab aqua diſcernere. Oleum enim pingue eſt, aqua minimè. Segregatum oleum deinde vſui reſerua.

FIGV

Figura cucurbitæ cum alembico immediatè annexo. Ein kolb mit einen angeschmeltzten helm, a muosz man in den glaszhütte bestellen zuo machen, vsz zer brochnem Venedischẽ glasz, &

VIres ei quod f gregatum e sunt omninc eædem, quæ sulfuris, sed or nia efficacit præstat, qu propter liqui tatem faciliu penetrat ad a ctiones proprias, quod sulfur nõ potest: qui impeditur à soliditate & spissitudine sua. Illud verò amplius potest sulfure hoc oleum quod valet præterea ad omnes in corpor putrefactiones, & præcipuè ad pestem, a educendum è pulmone in pleuritide & peripneumonia, & difficili tussi, pus, & crassos viscosósque humores. Tutò enim & absque vllo periculo, intra corpus sumi-

tur

ur. Calculum neque in renibus neque vesica, coalescere sinit, exulceratam vesicam sanat. Dosis eius est vna, aut altera guttula, aut tres, in vino modico temperatæ. Miscetur etiam rotulis, morsellis è saccharo factis. Diligenter autem reseruandum est: nam modicum fit ex ℔.j. austeri olei vitrioli, & facile propter aeream naturam euanescit. Et hæc quidem omnia, aut pleraque saltem, ex Valerij Cordi libro de artificiosis extractionibus.

Vitrioli oleum, ad hunc modum paratur, secundum Fallopium in secretis remediis, ex Italico translatis. Vitriolum Romanum (hoc enim, non Germanicum est accipiendum, quia continet in se de ferro, quod stomachum confortat, eíq; est familiare) in fornace reuerberationis positũ, ad rubedinem calcinatur. Deinde posteaquam fuerit ita ad rubedinem calcinatum, ponitur in bociam, quæ forma testudinem, instrumentum musicum, referat, optimè ac diligentissimè perlutatam luto purissimo sapientiæ, eáque in furnum reuerberationis eo modo est collocanda, vt collum bociæ extra fornacem promineat, & paululum deorsum sit inclinatum. Huic adaptetur recipiens, itidem in iunctura quam diligẽtissimè clausum, sicq; quatuor diebus continuis & totidem nocti-

bus

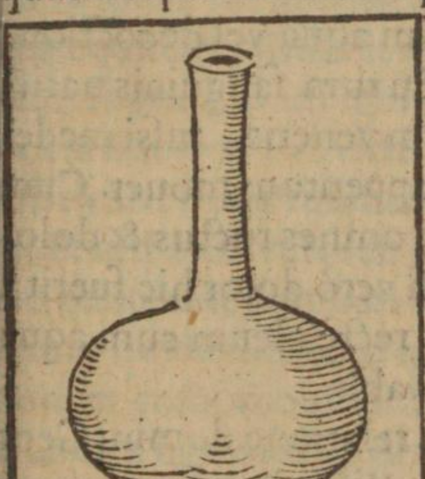
bus oleum vi ignis eſt eliciendum, quo
nihil penitus ſuperſit, quod deſtillari poſ
Quo facto, apparebit nigerrimum, in
atramenti, quod in vitro diligenter clau
ne perſpirare poſsit, eſt ſeruandum. Atq
hic modus facilis eſt, & optimus. Vſus e
talis eſt. Accipio iulepi violacei ℔ j. &
alteram aquæ vitæ optimæ, aquæ roſarum
vncias tres, muſci ſoluti duo carat. & dra
vnam olei iam dicti, & commixtis om
bus fit diuiniſsima mixtura. Etenim ſi
tur cochleare eius patienti febrem acuta
& calidam, continuò recreatur & refrig
ratur. Contra ſputum ſanguinis, con
fluxus alui, contra venarum rupturas in p
ctore, & catarrhos datum, ſtatim prode
Atque horum omnium certiſsimam exp
rientiam vidi, &c.

Alius modus. Recipe vitrioli quantu
videtur, & calcina in olla, calcinatum in pu
uerem contunde, puluerem pone in reto
tam, & ſuperfunde aquam fortem comm
nem, vt imbibatur in loco calido, ſine ſta
vigintiquatuor horas aut amplius. Deind
pone in fornacem retortam, & ſuperi
tege, ac perluta, relictis quatuor foramin
bus. Deſtilla primò igne lento, vt po
quatuor muſicos tactus, gutta exeat: cu
aqua non amplius deſtillat, tum ignis am

plifican

llificandus, vt ſpiritus exeant: id erit o-
eum. Deinde in balneo Mariæ, ſepara a-
quam ab oleo: eam aquam ſerua, donec
terum vis oleum facere. Poſtea oleum in
etorta in fornace, igne magno deſtillan-
o purgabis. Poteris album, rubeum, vel
lauum facere, pro ignis magnitudine.
G. Raſcol.

Alius modus. ℞. Aquam vitæ, & eam po-
ne in alembico vitri benè lutato, & inter cu-
curbitam & operculũ, ponas quatuor mem-
branas tenuiſsimas, & fac deſtillare aquam
vitæ, ad dimidiam partem, vel minus. Poſtea
℞ vitriolum, & pulueriſa optimè, & pone in
cornuta lutata, & fac deſtillare: aquam ve-
rò quæ deſtillabit, rurſus excipe, & pone il-
lam ſuper fæces imbibendo, & hoc facito
quater, quoad non amplius deſtillet. Poſtea

rurſus tere, & ſimili
vaſe impone benè lu
tato, cũ aqua vitæ ſic
præparata vt ſupra,
ita tamẽ quod aqua
vitæ excedat, per
duos digitos in vaſe
prædicto bene clau-
ſo, & maneat per ſex
horas in igne lẽto, &
hãc aquam ſeorſim

ſerua,iterúmque aliam aquam vitæ impo
(ſex horis) vt ſuprà, ídque tertiò eſt facie
dum Poſtea accipe iſtas tres aquas,& deſ
la in balneo Mariæ, cum vitriolo ſupra
cto,& quod deſtillabit,abiice,ſi volueris
inuenies oleum in fundo. Huius olei, cu
quis acceperit ſeptem vel octo guttas cu
vino maluatico, vel alio vino albo, vel o
roſarum,aut violarum,ante paſtum, conſ
uat valetudinẽ.Cum aqua pimpinellæ m
dificat ſanguinem,lætificat cor,& conſeru
calorem natiuum. Cum decoctione bugl
ſæ & maſticis vel eorundem aqua,ſanat v
tiginem. Cum aqua ſaluiæ valet contra ſp
mum. Cum aqua maioranæ & baſilicon
valet contra tremorẽ cordis. Cum aqua fœ
niculi & ſileris montani, ſanat debilitate
viſus. Cum aqua ireos,bonum eſt contra c
tarrhos à capite. Cum aqua vel decoctio
roſarum,compeſcit fluxum ſanguinis nar
Cum aqua capillorum veneris, tuſsi med
tur. Cum aqua citri,appetitum mouet. Cu
aqua betonicæ,ſanat omnes ructus & dol
res ſtomachi: quod ſi verò dolor hic fueri
cauſa calida,dabitur rectè oleum cum aqu
roſarum & diarrhod.abb.

Oleum vitrioli,ex relatione domini Ge
gij Haymberſeri, ℞. Vitriolum commun
q.vis,deſtilla aquam eius ab eo, per alemb

cu

um, vt ſcis: poſtea ℞. Fæces, ſeu terram vitrioli è vitro, & calcinato valdè bene quàm potes maxime, tunc affunde aquam, quam prius à vitriolo deſtillaſti, ſuper terram vitrioli calcinatam, & pone in ſiccam cellam vinariam, & habebis verum oleum vitrioli. Sed terra vitrioli calcinata, debet prius benè conteri, & tunc aqua ſuperaffundi. Cum hoc oleo, & cinnabrio, fac vt ſcis, ad congelandum mercurium. Ex libro manuſcripto veteri Alchymico.

Alius modus. Vt facias oleum vitrioli, accipe vitrioli Romani ſubtiliter triti ℔ xx. & diſſoluatur paulatim in vaſe non vitreato, ſupra carbones, & poſtquam fuſum fuerit, ſine vt tãdiu bulliat, quoad benè ſit exiccatũ. Quo facto, pulueriſetur diligẽter, & ponatur in aliud vas nõ vitreatũ, ſed bene cooperũ, nequid immũditiei accedat. Deinde exci-tetur ſupra infráq; ignis clarus & vehemẽs, ex carbonibus, vt vitriolũ inſtar cinnabaris rubeſcat. Huius rubificati vitrioli, accipe ℔ iij. & imponas retortæ optimè perlutatæ, cũ ſuo recipiente, ſimiliter lutato in iunctura: ac primo quidẽ die lento igne, ſecundo verò fortiori ex carbonibus tãtũ, ac tertio fortiſsimo etiam ex lignis facto, deſtillabis oleũ vitrioli. Notandum autem eſt, quod in recipiẽte aliquid aquæ vitæ eſt ponendũ, vt vitrioli ſpi-

ritus retineantur. Ac poſt deſtillationem e
dem euaporari debet, poſito nimirum rec
piente ſupra carbones:ita eleuatur vapor f
tidus, & vbi nullus vapor apparuerit am
plius, aut grauiter fœteat,tum oleum vitri
li purum relictum erit. Facultates huius ol
ſunt penè innumeræ. Cum aqua tamaric
valet contra paſsiones ſplenis. Cum aqua
phani vel puluere tabularum marmoris, v
let contra lapides, & omnem paſsionem r
num ac eorundem oppilationem. Cum aq
calendulæ ac verbenæ, valet contra peſtẽ. C
aqua ſaluiæ & bugloſſæ,contra morſum ſe
pentum. Cum aqua vitæ, eſt ſummum rem
dium ad ſuperfluitatem menſtrui. Eode
modo datum tollit tertianam. Cum aqu
pentaphylli & marrubij, curat quartanam
Cũ aqua filicis,necat vermes. Cum vino m
uatico, vel cum aqua pimpinellæ, vſque a
quantitatem octo guttarũ bibita ieiuno ſt
macho,lætificat cor,mundificat ſanguinem
& lepram reprimit,conſeruátque & auget c
lorem naturalem. Sumptum cum aqua fum
terrę,& aqua myrobalanorum,citrinorũ,cu
rat lepram. Cum aqua maioranæ, leuat do
lorem capitis, & interficit pediculos capitis
Cum aqua bugloſſæ & meliſſæ, tollit dolo
rem capitis,hemicraneã,vertiginem & ſcot
miam. Poſt purgationem ſumptum cum
aqu

aqua liliorum alborum, purgat lethargum. Cum aqua rutæ, curat lethargũ Cum aqua fœniculi, vel apij vel acori, confert memorię, et prodest ad diminutionem intellectus. Cũ aqua lactucæ vel papaueris albi, prouocat somnũ. Cum aqua borraginis vel buglossæ, prodest melancholicis. Cum aqua nenupharis, & cum aqua myrtillorum, tollit phrenesim & apostema calidum, & prodest in pelliculа cerebri. Cum aqua vitæ, post purgationem, tollit apoplexiam. Cum aqua pæoniæ, tollit morbum caducum. Cum aqua mentastri, valet contra paralysim. Cum aqua saluiæ, valet contra spasmum. Cum aqua basilici & maioranæ, tollit tremorem cordis. Cum aqua trifolij, tollit dolorem corporis. Cum aqua fœniculi & sileris montani, tollit omnem debilitatem visus. Cum aqua sigilli Salomonis, valet contra surditatem & tinnitum aurium. Cum aqua ireos, valet contra rheuma capitis. Cum aqua capularum glandium & rosarum, restringit fluxum narium. Cum aqua saluiæ & hyssopi, valet contra paralysim. Cum aqua morsus diaboli, valet ad squinanciam. Cum aqua capillor. veneris & hyssopi, valet ad tussim. Cum aqua plantaginis, valet contra pleurisim, & eos qui emittunt sanguinem per os. Cum aqua cuscutæ & capill. Veneris,

valet contra pleurisim. Cum aqua rosarum aut vini granatorum, valet contra syncop[illegible] Cum aqua corticum citri, tollit debilitate[illegible] appetitus. Cum aqua mentæ, valet contra d[illegible]bilitatem & frigiditatem stomachi. Cum [illegible]qua myrtillorum valet contra dolorem sto[illegible]machi calidi. Cum aqua portulacę extingu[illegible] sitim. Cum aqua betonicæ, tollit eructatio[illegible]nem & dolorem stomachi, & si dolor est e[illegible] causa calida, debet dari cum aqua rosarum vel puluere diarrhodon abbatis. Cũ aqua c[illegible]toniorum, tollit vomitum, & si est cum san[illegible]guine, detur cum aqua plantaginis, vel cum aqua bursæ pastoris, & puluere diarrhodo[illegible] abbatis. Et si est de vena fracta in pectore, v[illegible]ge cum calce corticum ouorũ, & sanabitu[illegible] dando mane singulis diebus per mẽsem cõ[illegible]tinuũ. Cum aqua pulegij & puluere diarrh[illegible]don abbatis, facta purgatione, valet cõtra i[illegible]flammationem stomachi. Cum aqua scabio[illegible]sæ, tollit torsionẽ corporis, quæ venit ex cau[illegible]sa veneni, & si est ex alia causa, detur cum a[illegible]qua rutæ: & syrupo de nenuphare. Cũ aqu[illegible] rutæ, valet ad colicam pasionem. Cum aqua verbasci vel millefolij, valet contra hæ[illegible]morrhoidas & alias pasiones inferiores. C[illegible] aqua absinthij, valet aduersus morsum ven[illegible]nosarum bestiarum. Cum aqua endiuiæ ve[illegible] eupatorij, valet cõtra omnia apostemata he[illegible]

patis

ntis, & contra hydropisim. Cum aqua pen-
phylli, valet contra ictericiam. Cum aqua
temisiæ, valet contra passionem matricis
asthmatis. Cum aqua allij, tollit dolorem
entium. Cum aqua mentastri, vel aqua vitę,
ollit sciaticam. Cum aqua caulium, tollit
odagras frigidas. Cum aqua parietariæ &
lantaginis, curat podagras calidas. Cum a-
ua agrimoniæ, valet paralyticis. Cum aqua
upatorij, tollit passiones splenis. Cum aqua
orismarini confortat stomachum. Cum a-
ua calamenti, valet ad catarrhum, qui de-
cendit in pectus. Et tandem valet omnibus
assionibus, si detur cum aqua appropriata
assioni, & dicitur aurum potabile, & est
retiosius omni medicina, sicut aurum præ-
tat reliquis mineralibus. Cum aqua betoni-
æ, valet contra iliacam & colicam passio-
nem. Cum aqua nasturtij & millefolij, pro-
uocat vrinam.

Oleum vitrioli parandi modus, à superio-
ribus non multum diuersus & bonus, quem
ab amico quodam accepit, qui affirmabat, se
nouisse chirurgum, qui hoc solo sibi quæsie-
rit victum: translatum ex manuscripto Ger-
manico. Sunt aliqui, inquit, qui ex vitrioli
Romani aut Vngarici lib. x. aut xij. in bocia
perlutata, aut terrea inuitreata olla, quam in

latus inclinant in ipsa fornace, iunctura cu
suo recipiente diligenter perlutata, vi ign
oleum vitrioli eliciunt. Alij per ascensum v
destillauerint separant phlegma ab oleo, r
sumque idem phlegma capiti mortuo affu
dunt, & denuo destillant vt prius, idque re
petunt toties, donec vitriolum penitus fa
ctum fuerit inutile, nihilque olei continea
Et licet his modis extracta olea, ad multa v
riáque sint vtilia: ego tamen, vt intra corpu
aut quocunque alio modo vsurpari oleum
possit, ita in eius præparatione procedo. Acc
pio ollas nouas etiam nō inuitreatas, quibu
indo vitriolū, & igni admoueo, vt liquescat
vitriolum. Potest tamen etiam quamuis non
ita necessarium sit, eidē aqua affundi, & spa
tula lignea agitari, & sic iuxta ignem exicca
ri. Hac prima calcinatione, à venenositate
sua perpurgatur vitriolum. Tum rursus in
puluerem redigo vitriolum, & per cribrū se-
taceum subtile transmitto, vt exactè in pul-
uerē redigatur, & si quid fuerit crassiusculū,
rursus tero, &c. Postea calefacio aquam, eám
que ita feruidam, in vase satis amplo & ca-
paci existente puluere, affundo, atque spatu-
la lignea agito aliquoties, sícque sino, vt per
noctem quiescat. Mane post residentiam, a-
quam puriorem omnē, quoad eius fieri po-
test, aufero, turbidam verò per filtrum destil-

lo.

Fæcibus iisdem post destillationem reli-
s, rursus affundo aquam feruidissimam,
rsúmque agito, separo, vt supra, ídque tan
u repeto, quoad vitriolum nullam amari-
dinem in se habeat, aut aquæ cõmunicet.
oc clarum ex vitriolo lixiuium aut aqua,
xta ignem, tandiu coquatur, donec in vase
lapidẽ coierit, aut concreuerit, consumẽdo
uam. Huius decoctionis beneficio, tollun-
r omnes phlegmaticæ & crassæ humidita-
s, & quo penitius exiccabitur, eo subtilius,
elius, ac præstantius fiet oleum. Vitriolum
percoctũ & exiccatum, rursus puluerisо,
úsque pulueris ℔ vj aut viij. in bociam ter
am inuitreatam, aut ollam mitto, atque in
rnace ita in latus inclino, vt collũ eius ex-
a fornacem, per duorum digitorum longi-
dinem, promineat, & coniungatur cũ reci-
enti suo, bene iunctura perlutata. His para-
s, primo die, lento igne procedo, ita vt vix
ntiatur, deinde verò paulatim ignẽ fortifi-
, per diem vnum aut alterũ. Etenim si ignis
principio fuerit vehementior, recipiens mi
mè erit ferendo, sed disiliet. Apparebũt in
stillatione spiritus candicantes, qui in reci-
enti cõspici possunt. Illi enim indicio erũt,
ficientis aut excedentis caliditatis. Cauen
um autem est, ne spiritus cohibeantur à de-
li igne. valido enim igne promouentur. Est

autem ignis tandiu ſeruandus, quandiu ſ-
ritus apparuerint. Vltimo debet fortiſsim
eſſe, etiam ex flammis. Vbi ſpiritus deficiu
refrigeſcat per ſe, & infunde in bociam V
netianam vitream, ibi per duos dies ſtet,
clareſcat. Quo facto, oleum ſeparetur à f
cibus in aliud vitrũ Venetianum in quo ſe
uetur. Neque enim quouis vitro, ſed forti
conſeruari poteſt. Vſus olei eſt multiplex. P
ſtis tempore, ſumitur in ceruiſia, vino, aqu
carne, aut brodio calido, mane. ſic enim pr
ſeruat ab aura venenata, & à veneno quoc
Contra infinitos alios morbos, datur diue
ſis modis, nunc guttæ ij. nunc iij. plures a
pauciores, pro neceſsitate. Oportet autem
cum liquore cui admiſcetur, probè miſce-
tur, agitãdo: nam ſua natura oleum fundu
petit. Modus autem in exhibitione olei ſit,
poris in acidum mutatio. Bibitur in die bi
mane iij. vel iiij. horis ante cibum, & veſpe
à cibo. Quomodo autẽ ad particulares mo
bos, & cum quibus liquoribus exhiberi de
beat, lege in præcedentibus. Contra ſitim da
tur cum aqua portulacæ. Ad ſynanchem &
inflammationem oris & pariſthmiorum
cum aqua foliorum quercus. Ad epilepſiam
valet oleum vitrioli, ſi vnà deſtillentur per
ſicorum nuclei. Ad ventris dolores, conferũ
vinũ optime rectificatũ, & oleum oliuarum

pu

rgatũ, cõmixta cũ oleo vitrioli & potata:
rgat enim & ſanguinẽ mundificat, appeti-
excitat, & omnes futuros morbos abigit.
let ad memoriam, & acuit ingeniũ, cum
ua fœniculi, vel apij, aut aqua lilior. Mẽſes
ulierũ inordinatos, reducit in viã: nã abun-
tiã eorũ cohibet, defectũ verò promouet.
De facultatibus olei vitrioli, ſic ſcribit qui-
m ex Geſneri amicis. Præcipua eius vis
t, Montano etiam aſtipulante, vt homines
rdius ſeneſcere faciat, dentéſque peſsimos
purulentos, efficiat pulcherrimos, ac fir-
iſsimos, gingiuas etiam firmas reddat, ſi
m vna aut altera guttula, quotidie dentes
uiter fricentur. Quo & curtiſana quædam
ulier, dentes ſuos Venetiis ab omni im-
unditie ac prauitate, in plurimos annos,
lidiſsimos retinuit & conſeruauit. Noluit
men Montanus, abſq; aliorum ſimplicium
ditione ad morborum curationem, & ſym
tomatum remotionem vti: ſemper enim ad
a quæ moderatiora, & tutiora eſſent, reſpe-
it. Hæc ille. Ad morbum ſchorbugium (ſcor
uticum) quidam non ſine maxima merce-
e, vſus eſt fœliciter.

De vſu olei vitrioli Arnoldi. ℞. Theriacam
ptimam, adde paucas guttas olei vitrioli,
tẽt ſimul mixta donec vtaris. Si quis decum
bat, nõ tamen ad mortem, ℞. huius mixturæ
pond

pondus aurei aut si homo non imbecil
paulò plus, & cum pauco vino mane
4. mediocriter calidum propina totum
quid parum remanserit in fundo, id qu
vino ablutum bibatur. Inde æger in lect
ne coopertus & capite obuolutus, ita v
tius corporis nihil quam os emineat, p
horas iaceat, & sudet quantum potest
dormiat. Tum linteis mutatis, manea
huc in lecto (non sudando) per 3. horas p
quam edat aliquid. Tunc edat aliquid, &
bat vinum vetus bonum.

Post hoc pharmacum medicus poter
tiam aliis medicamentis vti, vt purgant
& confortãtibus. Natura huius medicinæ
omnem morbũ imminuere, & viam præ
rare ad sanitatem, ídque cito & breui te
pore, fac modo vt æger pareat, & bonã
tam seruet. Curandum vt quatuor prædi
horis rectè & copiosè sudetur. Ritè enim
hibitus hic potus, nunquam frustratur m
cum. Curandũ ne æger cũ sumpsit, reuom

In colica, Benedictus Victorius sic oleo
trioli vtitur. Recipit vini maluatici ℥ ij. o
vitrioli ℥ ß. Experimentum mirabile, si d
tur in hora doloris sine febri. Prodest eti
si locus dolorosus inungatur cum oleo
trioli, præmisso enemate. Ad anginam rem
dium expertissimum, Alexij Pedemonta

j. ℞. Olei vitrioli Romani, guttas tres,
ibus in vinum iniectis, fiat gargarismus.
is guttæ ij. cum aqua saxifragiæ, vrinam
uocant. Ad vlcera mala tibiarum, aqua
minis valet, cum modico olei de vitriolo
ixta.

Contra febres, recipe vitriolum calcina-
m, & puluerisatum, superinfunde aquam
tæ, vt ij. digitos excedat, sine vt quiescant
r triduum aut quatriduum, postea infun-
: aliam, & similiter fac, deinde abstrahe a-
uam vitæ, da ij. vel iij. guttas in aqua con-
nienti: sex aut vij. dies oleo vitrioli madi-
um linteolum applicatum fronti, grauē ca-
tis dolorem curasse, retulit quidam. Dolo-
m ventris & stomachi, leuat potio olei de
triolo, cum ℥ ij. vini maluatici. Oleum vi-
ioli aquæ iniectum, vt fiat acidula aqua,
urgat. Quidam curauit eo colicam despera
am: & exhibuit in asthmate phlegmatico, in
ericulo suffocationis, profuit cum vomitu.
Hic aliquando sumpserat ℥ j. pituitosis om-
ibus affectibus vtilissimam, præsertim ven-
triculi. Ad verrucas tollendas, singulare: arbi-
ratur quidam etiam vtile esse ad clauum,
quanquam expertus non sit.

Oleum vitrioli nostrum sic fit. Recipe de
vitriolo meliori, quantum eius habere pote-
ris, dissolue illud in aqua calida, postea per-
mitte

permitte vt aqua rurſus clareſcat, & de
per filtrum, & quod deſtillatum eſt, po
vas cupreum, vel deuitreatum. Poſt rurſ
aliud vas vitreatum pone, collocando i
carbones, vt vitrum ad ſummum rube
poſtea iterum diſſolue vt prius, per filt
deſtilla & exicca, quouſque bene rube
tum teratur minutiſsimè, & triti vitrioli
ne ℔ j. aut ad ſummum ij. in vas vitreum
bociam, & antequam imponas, infunde a
vitæ ſine omni phlegmate cyathum di
dium in vitrum, ac tandem ſuperaffunde
uerem vitrioli, & mitte bociam contra
ciam in furno apto, & dato ei primo quid
ignem leuem, quouſque fumi albi com
ruerint, poſt augmenta ignem, & dato
ignem flammeum, ad finem vſq; continu
do. Poſt accipe omne quod deſtillatum fu
rit, & in retorta deſtilla per arenam. At rur
quod deſtillauerit, iterum in retortam infu
de & rurſus deſtilla, ídque toties, quouſq
nullæ facies in retorta manſerint. Tum d
ſtilla in balneo forti, & ſeparabitur quin
eſſentia, & phlegma, & manebit oleum p
rum in fundo vaſis: quod ſi non ſatis puru
aut mundum inueneris, ponas iterum per
ſolum in retortam, & iterum deſtilla ſem
per arenam, & habebis oleum optimè rect
ficatum: quod ſerua, quia carum.

O

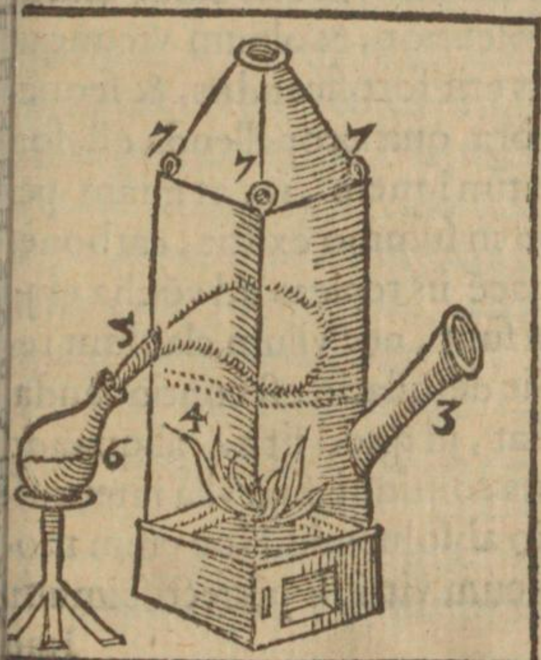
Olei vitrioli præparationem ingenioſam, patam, necnon abſolutam integrámque, et quidã magnus eius artifex, in ſequen- modum, ex Germanico tranſlatum. Ad deſtillationem, ante omnia extruenda erit fornax quadrata, eius amplitudinis, ea collocari facilè poſsit bocia magna utata, vitrea, octo aut decem menſura- capax, magno & amplo ventre conſtãs. mò extruatur à terra fornax altitudine is aut circiter, deinde craticulam colloca- b hac iã dicta altitudine, circiter pedem m cum dimidio diſtantem. Tum per me- m fornacem ferrum oblongum, & forte, imo luto perlutatum, & pertingat ab fornacis latere ad aliud. Inter craticu- & ferreum baculum aut ſtylum, adapta- pigrum Heinricum fornaci, ſecundum la- , prout ſequens figura tibi depingit. Sit em Heinricus piger ea magnitudine, vt ut penè ingerere poſsis. Quibus paratis, inuetur fornacis extructio ſupra ferreum culum per pedis vnius cum dimidio al- dinem, ac ita apertam relinquito, vſque o vitrum, in quo vitriolum continetur, naci imponas. Et nota, iſtud latus ver- pigrum Heinricum debere à craticula, que ad ſummitatem eſſe apertum, quoad rum fornaci ſit impoſitum. Parata forna-

ce, acci

ce, accipito vitrioli ℔ xxx. aut xl. pro m
gnitudine & capacitate vitri, & vitriol
pone in ollam inuitreatam, quam colloc
ignem, vt exactè calcinetur, ne quid hu
ditatis in eo relinquatur, & quoad puni
colore tingatur, aut instar lapidis indu
tur: tum perfracto vase terreo, & refriger
vitriolo, in mortario minutissimè piste
& puluerisatum, impone vitro huic mag
cuius suprà facta est mentio. Vitrum hoc
triolo repletum, ea parte fornacis, qua ap
ta est, ponatur per transuersum supra tra
iens ferrum, deorsum collum verten
quantum potes, ita tamen ne vitriolum
fundatur, & collum promineat extra for
cem, ad dimidij pedis longitudinem, quo
cipiens cõmodius postea luto adaptari q
at. Quo facto, partem fornacis apertam
craticula, ad summum vsque claude, vitr
simul diligenter luto, fornaci coniungen
Ad summitatem vbi perueneris, in vno q
tuor angulorum facito foramen magnu
oui magnitudine, cum suo operculo, qu
admoueri & remoueri posit, reliquis trib
angulis, itidem fiant ventilia, minora tam
vt digitum maiorem tantum capere p
sint. Dehinc fornax paulatim est cont
henda, & in acutum efformanda ita, v
summo foramen quoque ea amplitudine
linqua

quatur, quæ manum intromiſſam, libe-
admittat, cui operculum quoque fabrica-
dum, quod claudi poſsit, aut aperiri. Poſt-
quam fornacis extructionem, vnà cum bo
ei indita, ita perfeceris, rurſus alio opus
vitro magno, capaci octo vel decē men-
arum, ídque collo bociæ, quod extra for-
cem eſt exertum, accommodandum, mo-
vaſorum recipientium, ita vt collum alte-
us ſatis profunde in recipiens ingrediatur,
vtrunque ſimul, diligenti ſtudio, & opti-
o luto, coniungantur, vt moris eſt. Totam
nc fornacis & vaſorum deſcriptionem ſe-
ens figura ob oculos ponit.

Vbi notandum pigrum Heinricum, non
bere ita exactè craticulam attingere, ſed
is eſſe, ſi carbones eò deferat.

1. *Porta, per quam aer ſubingrediens, ignē fouet.*
2. *Craticula, cui carbones incumbunt.*
3. *Piger Heinricus, carbones deferens.*

4. *Locus, quo repositũ est oblongum ferru[m] sustinens bociam.*
5. *Collũ bociæ prominens, deorsum inclina[ns].*
6. *Recipiens illud magnum.*
7. *Ventilia quatuor in fornacis angulis si[ta].*
8. *Foramen magnum, in summitate forn[a]cis existens.*

Vbi hæc omnia præparata, calefiat for nax cum igne carbonum, & piger Heinric[us] magnis carbonibus repleatur: operculo im posito claudatur, & omnia reliqua ventili[a] exceptis tribus supra memoratis paruis. O stium quoque, quod sub cratere est, vnita[te] notatum, ex parte dimidia claudẽdum, pro pter aërem, ad conseruandum ignem. Pro cedendo itaque primo, igne mediocri, mo[x] stillabit oleum clarum: vbi olei color claru[s] cœperit fieri obscurior, & oleum vtcunqu[e] turbidum, ignis erit fortificandus, & seque[n] tur materia rubra, quæ propellenda est, for tificando paulatim ignem, ita vt etiam pe[r] foramen, quod in summo existit, carbone[s] iniicias, & fornacẽ iis repleas ad vẽtilia vsq; quæ aperienda sunt, nec vllum clausum re linquendum. Sic destillatio est continuanda quandiu destillat, id quod fit 24. aliquando 30. horis quibus continuè, sine vlla intermis sione, destillatio absoluenda. Hoc enim mo do, habebis oleum vitrioli perfectissimum.

Itaq[ue]

itaque hic modus,non ſemel,vtpote veriſsimus,à quodam inſigni artifice eſt probatus. Vbi notandum eſt,recipiens vas refrigerandum eſſe, alio vaſe aqua frigida pleno , cum epiſtomio , vt ſuprà recipiens vas, continuè aqua frigida deſtillet : aut impoſito huic vaſi filtro,aqua ſimiliter ſupra recipiens deſtillet,ſícque refrigeretur recipiẽs, quod vi excedentis caliditatis alioquin diſsiliret. Poſt abſolutam deſtillationem, & fornacis,vitríque refrigerationem,oleum in retortam effundatur , & balneo Mariæ rectificetur ab ignea aut rubra materia, quorum vtrunque ſeorſim eſt ſeruandum. Alius exiſtimat conſultius fore,vt,poſtquã rubra materia comparuerit in deſtillatione, recipiens mutetur, ne quo pacto verum oleum aliena quadam qualitate afficiatur. Vſus huius olei eſt,contra quaſcunque febres : contra colicam , & ſtranguriam : contra lapidem aut arenulas veſicæ.Suffocationi vteri,peſti,lepræ, dyſenteriæ,dentium dolori,tuſsi, pectoris apoſtematis , & pulmonum , aſcendenti etiam & quaſi ſuffocanti pulmoni , valet apprimè. Hydropiſim à quacunque cauſa curat, contra podagram,paralyſim, &c. prodeſt. Sumi verò debent duæ vel tres aut quatuor guttæ pro vice in aqua vel vino, mane,aut veſperi.

Leonhardus Fierauanti,lib. 2.ſecretorum

lingua Italica ſcriptorum, modum docet de-
ſtillandi oleum vitrioli, qui à cõmuni modo
nihil omnino differt, niſi quod deſtillatio o-
lei octauo demum die, aut decimo abſolui-
tur, & à principio, vt videtur, ignem flam-
meum excitat, & oleũ ipſum nigrũ deſtillat.

Oleum vitrioli compoſitum. ℞. Sacchari
puriſsimi & albi ℔ iiij. rhapontici ℔ j. rha-
barbari ℥ j. florum mercurialis ℔ j. piſtatis
& contuſis omnibus ſimul fiat paſta. Poſtea
accipe aquæ vitæ optimæ, ℔ iiij. & omnia
ſimul in retortã coniice, quæ diligentiſsimè
ſit perlutata, ac pone in fimum equinum ca-
lidũ per ſex dies, poſtea deſtilla per balneum
Mariæ, quoad nihil amplius eliciatur. Tum
fæces relictas in ſacculo lineo, fortiter torcu
lari exprime. Deinde accipe aquę fumiterrę,
bugloſſę, ſcabioſæ, ana ℥ vj & cum his aquis
lauato diligenter fæces expreſſas, & rurſus
torculari exprime, ac poſtea abiice. Ac eas
quidem duas aquas, quas per expreſsionem
collegiſti, deſtilla per filtrum toties, quoad
ſatis clara appareat. Poſteà cum prima aqua
commiſce, & ſimul omnes deſtilla in balneo
Mariæ. Vbi autẽ ex tribus iſtis vnam aquam
perfeceris, pro qualibet libra aquæ, pone ʒ j.
olei vitrioli finiſsimi, & ſerua in vaſe vitreo
ad vſum. Hanc aquam paraui tempore æſta
tis, & maximo ſucceſſu ſum ea vſus. Stoma-
chum

ſthum debilẽ reſtituit, ſanat lienem, dolorem capitis mitigat, & dentium, &c. Senes in vigore quodam conſeruat, cuius ego experientiam certam vidi, in viris & mulieribus, ſanitatem conſeruat, qui ea fuerint vſi. Modus autem, & quantitas eſt, vt mane excipiatur vncia dimidia, frigida ita, qualis eſt, poſt cuius aſſumptionem, cibus ad minimum 4. horis tardetur, eóq; die cibis boni ſucci vtatur.

Vitrioli oleum corroſiuum. Vitrioli Romani ℔ vj. ſalis cõmunis ℔ j. ß. calcinentur ſimul tandiu, quoad rubere incipiant, tum amoue ab igne, & puluériſa ſimul, ac diuide in tres partes. Poſtea habeas tres bocias ſimiles teſtudini, optimè luto ſapientiæ perlutatas, & in vnam quamque harum pone vitrioli rubificati partem tertiã, & omnes tres bocias in vnam fornacem reuerberationis ponito, ſícque vi ignis omnem ſubſtantiã extrahito, quæ aliquando nigra videbitur vt atramentum, & nonnunquam ſatis difficulter, nec ſtatim procedit. Quod ita deſtillatũ fuerit, in vitro ſatis amplo ſeruetur, ne diſsiliat. Atque hoc liquore aperiũtur omnia apoſtemata, & mũdificantur omnis generis vlcera putrida, ſaltẽ ſuperficie tenus attingendo, & citò operationẽ facit mirabiliter. Cancros & cancroſa mortificat, & multa alia, quæ ipſe inſpexi, facit. Fallopius in ſecretis.

Aliter. ℞. Vitrioli Romani ℔ vj. salis ammoniaci, sulphuris, cinnabaris, auripigmẽti, aluminis rochæ, ana ℥ vj. calcinentur omnia vt prius ad rubedinẽ, post redigãtur omnia simul in puluerem subtilem, & positis omnibus in bocia (vt suprà) per sex dies cõtinuo: vi ignis destillato, cauẽdo ne iuncturæ alembici malè sint clausę, &c. Hoc liquore quęuis membra possunt amputari, si in eo lignum ex olea arbore madefiat, & hoc ligno signetur locus amputandus. Et id quidẽ tantæ est efficaciæ, vt carnem aperiat, ac si rasorio dissecta foret, & operationem suam facit, sine vlla sanguinis effusione, aut hæmorrhagia. Atq; hoc causticũ est ex secretis secretissimis totius Chirurgiæ, & à meipso pluries probatum, atque ab aliis, vt ego sæpe aspexi. Idem.

Oleum vitrioli naturale & subtilissimum, dulce gustu, quod pro miraculo habetur. ℞. Vitrioli Vngarici ℔ iiij. tere subtilissimè & in bocia desiccetur, deinde rursus in aliam paruam bociam perlutatam impone fortiter constringendo, & impellendo. Tum superinfunde vini sublimati, rectificati vsque ad summum ℔ iiij. deinde repone ad digerendum dieb. 40. postea destilla, & videbis oleum vitrioli natare in superiori parte vini sublimati. Oleum verò vitrioli commune permiscetur cum sua aqua, ideóque habet

pus rectificatione, Ex lib. man.

Oleum vitrioli, quod mortificat cancrū & ſtulas, & præcipuè vlcera antiqua corroſia, ſic fit. ℞. Vitrioli Romani vſti in cacabo d rubedinem ℔ j. pulueriſetur ſubtiliter, einde adde olei oliuarum ℔ ſemis, pone in ociam vitreatam, & ſublimetur commui modo: tum deſtilletur cum bocia contra ociam, aut per alembicum, addendo paum aquæ vitæ, bene rectificatæ, vt aſcenlat, &c.

Fumanellus de oleo vitrioli contra canrum, ſic ſcribit. Extremis morbis extrema emedia optima ſunt: cum igitur cancer huus ſit generis, licet ipſi extrema adhibere renedia, cuiuſmodi eſt oleum vitrioli, cuius æc eſt confectura, vt ſumatur vitriolum ruificatum, ignitū vtiq; & tritum, & in alemico poſitum, ingenioſè deſtilletur. Huius lie prima detur ieiuno, gutta vna, cum vniis tribus aquæ bugloſſi, & die ſecunda, gutæ duæ cum maiori aquæ quantitate, ſicque ddendo guttam & aquam, vſque ad dies quinque. Iſtis peractis, oleo prædicto canceis extrema ſiue margines liniantur, donec ancri materia radicitus eximatur. Hoc utem medicamentum expertum non eſt à me, ſed ab empirico habui. Cancroſos concoquens humores, cōſtat ex ſucci fumariæ,

borraginis, ſcabioſæ, de vnoquoque ℥ i
endiuiæ, ſcariolæ, cuiuſque ℥ ij. epithymi, ſ
næ, vini granatorum, ex ſingulis ℥ iij. ſa
chari q. ß. fiat ſyrupus. Soluentia ſunt, elec
hamech. pill. de lapide lazuli, pill. indæ, ſen
epithymum, aqua lactis cum ſena ipſa m
cerata.

De oleis ex reliquis metallis.

OLeum ex cupro, à Gallo empirico. A
cipe æris aduſti ℔ ij. ſubtiliſsimè tera
tur, & ponatur in vitream cucurbitam opti
mè lutatam, & aceto imbibatur fortiſsime
fac deſtillare per horas 24. & habebis oleu
fortiſsimum coloris rubri & viridis.

Oleum Saturni commendatur in vlceri-
bus inueteratis, faciei verò maximè (Sireio
vlcera faciei vocat Theophraſtus) cuius ge
neris ſunt, cancer, fiſtulæ circa nares. Nou
mulierem cuius naſus ferè totus peſsimo vl
cere fuerat conſumptus, probè curatam ho
ſolo oleo: adhibetur autem oleum tepore li-
quefactum, vel ad fornacem hyeme, ac pen-
na illinitur. ℥ j. quidam vno coronato ven-
dit. Doſis eius gr iij. Vſus in colica, fiſtulíſq;.

Oleum ex ferro, à Gallo empirico. Acci-
pe limaturæ ferri q. vis, imbibe vrina, poſt-
ea calcina toties in fornace reuerberationis,
donec impalpabilis reddatur, coloríſq; ſan-
guin

ninei, tunc pone in cucurbitam vitream o-
imè lutatam, imbibas quoque vrina, & fac
stillare more aquæ fortis, per horas 24.
mper ignem augendo: & habebis oleum
issum rubicundissimum. Experientia il-
is olei, rubificentur laminæ cuiusuis me-
lli, si extinguantur in isto oleo, statim acci-
ent auri colorem.

Oleum ex chalybe, & lapide magnete
odem modo extrahitur, quo de ferro di-
um est.

Oleum lithargyri, pro magno secreto est
nendum, quoniam mirabile est in delen-
s maculis, pannis faciei, & subtiliat cicatri
em, & rubedinem eorum delet, ex libro ma
uscripto antiquissimo. ℞. Lithargyri puluc-
sati, quantum satis videtur, dissolue per
ecoctionem in aceto forti, pluribus vici-
us successiuè, deinde euapora acetum ad
gnem, & remanet oleum nigrum in fundo,
uod dissoluatur cum aqua calida per agi-
ationem cum baculo paruo, & mundo, tūc
estilla per linguam laneam, & remanet o-
eum in fundo, quod ab aqua separatum, est
ingulare.

Oleum quod fit de calce, est mirabile. ℞.
Calcis viuæ frustū integrū, & infundatur in
oleo communi donec dissoluatur, & calx in
puluerem redigatur: & postea pone in alem-

bico vitreo & deſtilletur, & emanabit ol[...]
quod vocabitur oleum calcinum,&c.

Oleum è bolo armeno, legitur alicu[...]
apud Theophraſtum Paracelſum.

De oleo ſuccini faciendo, ex præſc[...] pto inſignis Medici German[...] qui totius etiam Succini hiſt[...] riam luculenter deſcripſit, vt a[...] liquando videbitur.

OLeum ſuccini nihil eſt aliud, quà[...]
ſubtiliſsima, pinguis & aërea ſubſtan[...]
tia quæ ſuccino ineſt, extracta arte. Et quan[...]
uis non adeò difficile ſit elicere tale oleum[...]
requiritur tamen ad eam artem, cura, a[...]
aptitudo inſtrumentorum: quare maxim[...]
annittendum vt ſequentia præcepta obſer[...]
uentur.

Quod ſuccinum ſit eligendum.

QVanquam non eſſet inconueniens eli[...]
gere ad deſtillationem, & extractio[...]
nem olei, puriſsimum, & quod maiorum eſ[...]
ſet partium ſuccinum, quia ſumpta purior[...]
materia, purior etiam egreditur liquor, &[...]
vas inferius non tanta replebitur copia ex[...]
crementitii humoris ac ſcoriarum, prætere[...]
& non tam facile igne reſoluetur, & vno[...]
impetu corruet, ſi maiorum fuerit partium[...]

ſec[...]

q pedetentim & tardè liquefcet, vt quæ
ſt ipſi ſubſtantia ſubtilis melius à fæci-
: ſecerni poſsit: tamen in defectu ipſius
am pulueres, & ramenta ſumere licet,
ia & ipſa reddunt oleum, ſi rectè vaſi
ponantur. Obſeruandum igitur, vt inie-
ſuccino in cucurbitam, imponantur la-
i ſilices, & deſuper rurſum ſuccinum, &
deinceps.

De fornace & inſtrumentis ad deſtillationem ſuccini neceſſariis.

P Lurimum intereſt habere inſtrumenta
apta & idonea, & primum quantum ad
rnacem attinet, ſit ea rotunda, duorũ cum
midio pedum altitudine, latitudo verò
ſius diametralis ſit duarum ſpithamarum.
xtruatur autem vel ex lateribus, vel ferro
ito obducto, habens duo foramina rotun-
a, per quæ (vt paulo poſt depingemus) ca-
ales inſtrumenti ſecundo loco poſiti exire
ueant.

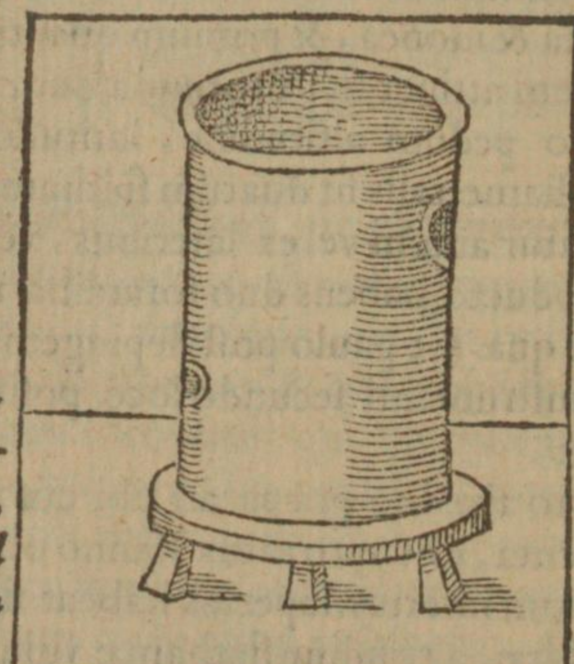
Porro alia duo præparari tibi curato in-
rumenta, ex cupro intus ſtanno obducta,
ræſertim inferius, ſuperius habeat figuram
ucurbitæ, altitudine ſpithamæ vnius & di-
nidiæ, ex integra lamina compoſitum, &
collum

collum ipſius applicetur inferiori inſtrum to, illúdque ingrediatur.

Paretur etiam ex cupro operculum rundũ, & foraminibus plenum, vt tectum ſuccinum, emanare & deſtillare roſolut poſsit. Inferius verò inſtrumẽtum recipi ſuccinum (eſt enim deſtillatio per deſcẽſu ſit rotundum, habens collum quod recip & in ſe contineat collum cucurbitæ, ca trium vel quatuor menſurarum, habẽs du canales, quorum vnus deſcendat, ſitq; in rior, alter verò aſcendat, & fiat hoc modo.

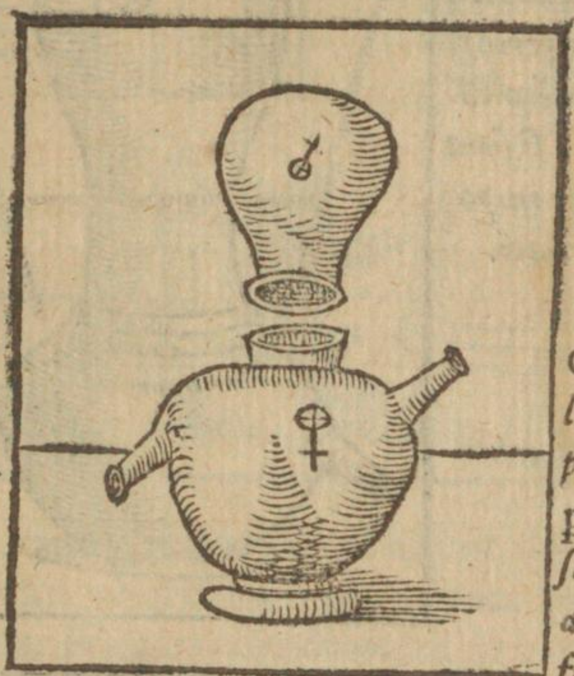
FORNAX.

Foramẽ inferius, p quod exit inferior canalis.

For mẽ, peri ad c nale alte rum

♂ *Instrumentum superius seu cucurbita, in quam coniicitur Succinum cum silicibus.*

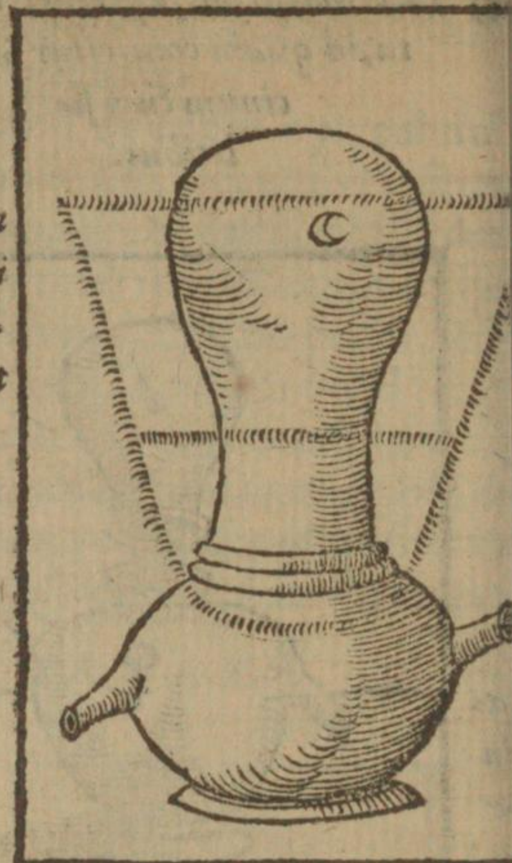

Canalis superior, p quē subinde affunditur aquæ calida.

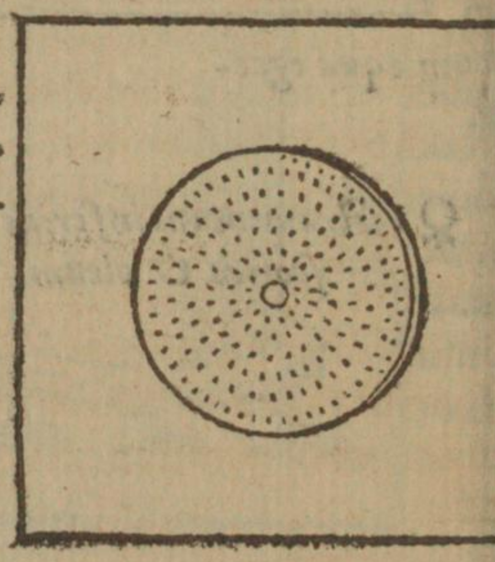
...as in... r ...uē ...m cum aqua egre... r.

♀ *Instrumentum inferius excipiens scorias & oleum.*

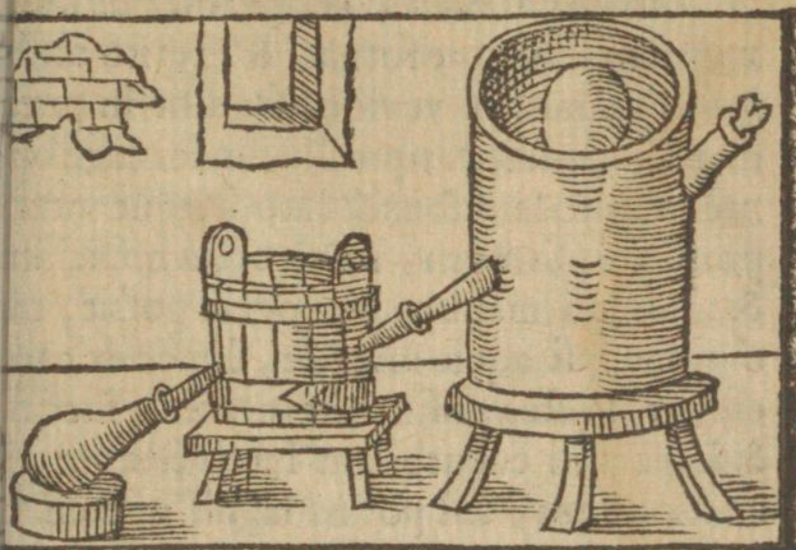
☾ Cucurbita cum inferiori instrumẽto cõiuncta, si sunt vtraque imposita fornaci.

Operculum perforatũ quo obstruitur cucurbita.

Fornax cum omnibus ad destillationem necessariis.

In hac figura, omnia ad huius olei destil-
ionem necessaria instrumenta, propo-
ntur. Fornacis structura ad dextram ap-
ret, in cuius summitatis medio cucurbita
ninet Habet eadem fornax ad dextram,
ominentem sursum versus canalem, (qui
nalis superior dicitur) ligneo cono obstru-
um. In eadem ad læuam, conspicuus est
nalis inferior, cui alius, perfrigerato-
um transiens, attexitur. In medio appa-
t vas refrigeratorium, cum suo canali ad
uam, cum quo statim recipiens commit-
tur.

De

De destillatione Succini.

POstquam fornacem & instrumenta ti
omnia paraueris, accipe inferius instru
mentum, impone fornaci & exerito amb
ipsius canales, (vt vides factum in præc
denti schemate)atque illud in fornace opt
mè munito lateribus & luto,fiétque interst
ptum satis firmum, ne ab extra inspiciatu
& ignis ipsi incubando nocere possit, tar
túmque ipsi aquæ infunde, donec ex cana
effluat. Postea positis alternatim & succinc
& lapillis in cucurbitam luto vestitam, it
ne succinum, sed potius lapilli operculur
attingant, tege cucurbitam ,ac operculur
clauis ferreis ad latera ipsius infixis munito
ne illud vi & impetu caloris excidat. Sed po
tius onus sufficere queat, & impone cucur
bitam inferiori instrumento, ac locum, vb
coniunguntur obline luto, ne aliquis vapo
exire possit. Similiter & canalem ascenden-
tem obstrue ligneo cono, vt extrahere eum
possit, si affundenda est aqua calida: quod
fiet, si parum ipsi inerit, & oleum exire ne-
quiuerit. Canali inferiori appone alium ca-
nalem stanneum, vel ex cupro confectum,
transeuntem vas aqua frigida repletum,
quæ vbi calefacta fuerit, aliam frigidam af-
funde. Illi verò canali receptaculum adiun-
gito

ito, in quo ſit ℔ j. aquæ frigidæ puriſsimæ,
atis magnum & capax aquæ cum oleo. Sit
utem vel vitreum vel figulinum, munitum
itro, non cupreum, quia facillimè oleum
ontrahit viredinem ex ærugine quæ cupro
eſt, omniáque optimè & diligentiſ. ob-
ruantur. Hæc vbi facta ſunt omnia, circa
ucurbitam prunis ardentibus accende ignē
acidum, ſuppeditantem ex omnibus par-
bus æqualem in principio calorem, & auge
um ſucceſsiuè, vſque ad veſperam (vno
nim die ea deſtillatio finitur) donec tota
ucurbita tegatur & obruatur ignitis carbo-
ibus. Et obſeruandum eſt, vbi cucurbita
uaſi excandeſcit, abſolutam eſſe deſtillatio-
em: quare ignis remoueri poteſt, ſtent ta-
en ſic per integram noctem ſine igne, vt
er ſe frigefieri poſsint. Poſtea exemptam
ucurbitam, reperies vacuam à ſuccino, la-
llos qui ipſi adhuc inſunt nigros quaſi fu-
gine obductos. In fundo verò inferioris
ſtrumenti cernes fæces, vel ſcorias picem
ferentes, oleo innatante per canalem cum
qua ad receptaculum delato: quæ vtra-
ue reſeruanda ſunt, donec rectificetur
eum. Et hæc ſufficiant de priori deſtil-
tione.

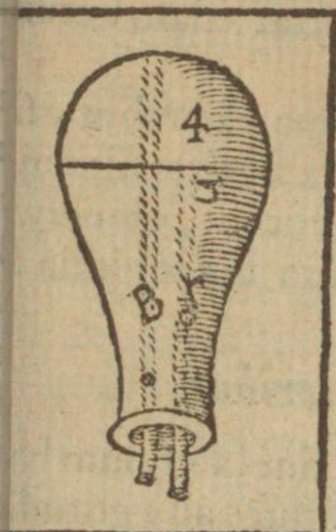
De rectificatione.

VEniendum iam ad ſecundam & po ſtremam deſtillationem, quæ fit per a ſcenſionem, & eſt rectificatio olei, id eſt, pu ri ab impuro ſegregatio. Peragitur autem ſequenti modo. Accipe cucurbitam vitream atque in eam infunde aquam cum oleo, v venter ipſius repleatur vſque ad collum, & impoſito ipſi alembico ſimiliter vitreo, bal neo committe, & omnia optimè commun re debes, ne calor eam perfringat, & calid aqua eſt affundenda. Siquidem vitrum ca lefactum ſubitam frigefactionem perferr nequit, ſed rumpitur. Quibus peractis, ap plica alembico quoque receptaculum v treum, & exibit oleum puriſsimum pauc aqua permixtum, quæ ſegreganda eſt a oleo, inſtrumento vitreo, quale eſt Valer Cordi, quo ſemper eſt vſus, vel ipſius defe ctu, alio infundibuli formam referente. In natat enim hoc oleum aquæ.

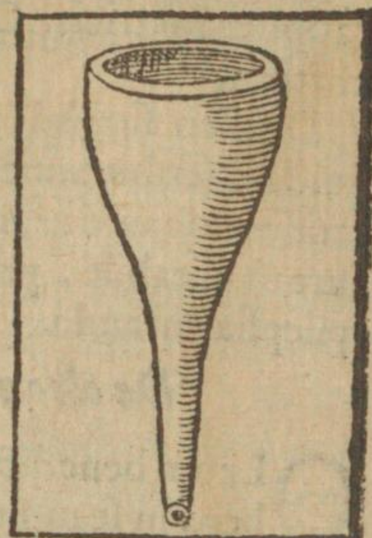
Poteſt autem hæc deſtillatio quoque fie ri per arenam eodem modo, obducta tam cucurbita luto, ne calore frangatur: ſed me lius & purius fit per balneum.

Inſtr

Instrumentum Valerij Cordi.

Segregandi instrumentum aliud.

1. *Est spacium vacuum.*
2. *Canalis per quem in spacium vacuum aër egreditur.*
3. *Spacium olei & aquæ.*
4. *Canalis per quem aqua egreditur.*

De extracti & rectificati olei viribus & vtilitate.

APpellatũ fuit olim hoc oleum ſacrum, propter vires eius nimirum admirandas & arcanas. Habet quidem eaſdem, quas Succinum ipſum, verùm multo efficaciores. Nam quicquid efficaciæ & virium in quinque, ſex, vel ſeptem ſuccini libris ineſt, in vnã

C 2 libram

libram facilè redigi poteſt. Quare plurimum
confert Epilepticis, Paralyticis & ſpaſmo la
borantibus, & mulieribus patientibus ſuffo
cationes matricis. Confortat etiam fœtum
in vtero.

De oleo ſuccini, eiúſque virtutibus, ſi
quidam ſcribit. Superat ſua facultate, inqui
omnes aquas vitæ, quas vocant, omnéqu
aurum potabile, præſertim in apoplexia &
epilepſia curanda.

De oleo ex lateribus.

OLeum benedictum ſiue laterinum ha
bens in ſe multas virtutes ad ægritudi
nes frigidas, vtiliúſque balſamo virtute ſu
& ſubtilitate. ℞. Laterum vel tegularum ru
bearum nouarum ab aqua intactarum, quã
titatem quam voles, contunde in paruita
tem cicerum, canabis, milij, aut etiam ſubt
liſsimè cribrentur. Poſtea mittantur in va
vitreato vel alio, & fortiter igniantur. De
inde proiiciantur in oleo oliuarum antiqu
& claro, ſi haberi poteſt, in vaſe terreo v
treato. Et dimittatur ſic ſtare per vij. dies
plus, & ſi fracturæ ſint groſſæ, conterantu
in puluerem ſubtilem, & in cucurbita ma
gna pone, & ſuperpoſito alembico deſtil
lento igne. Et ſcias quod de ℔ j. olei ℥
tantum exibit, cuius virtus naturalis maio
eſt, quã

t,quàm in balſamo naturali ad omnia cu-
da, & eſt calidius ipſo,& propterea dicitur
eum benedictum , maximè ad morbos
gidos curandos,& quanto antiquius,tan-
 melius.
Probæ agnoſcendi ipſum ſunt , quòd
eum oliuæ tenet hoc oleum ſuſpenſum in
edio ſui : vel circa fundum,non tangendo
ndum. Vnde oſtenditur ipſum calidius
ſe & magis leue. Illud verò quod non
t laterinum, eſt graue. Et ideo ſi iacte-
r gutta in ipſum, petit fundum. Et in hoc
gnoſcitur eius grauitas & frigiditas. Item
c oleum reddit fortem odorem,& in co-
re eſt rubeum. Et gutta eius poſita in ma-
,ſtatim euaneſcit & diſpergitur per totam
anum. Et ſi ferrum liniatur eodem oleo,
tim ardet, & accenſum facilè non extin-
itur. Quum autem perfecta fuerit huius
ei deſtillatio:ſapienter aperi vas,poſtquam
gidatum fuerit, & extrahe puluerem late-
m.& iterum impone de aliis pulueribus,ſi
 plus habere de ipſo oleo, & deſtilla vt
us. Et deſtillatum bene ſerua in vitro bene
turato cum cera.
Virtutes eius hic 44. annotantur, in fri-
a cauſa,interiori & exteriori. Primò redu-
 omnia membra aliquo accidente infrigi-
ta,ſi membra læſa eo inungantur. Item ad

ſanandum vulnus, ſi herba appropriata ali-
qualiter in eo decoquatur. Item ad omnes
manuum & pedum fiſſuras tempore hye-
mis. Item ad neruos infractos ex gutta, ve
alia cauſa, & ad manuum & capitis tremorē.
Podagræ & artheticæ frigidæ, collo dolent
& circuntenſo cum nec commodè flectitur.
Item lapidem renum & veſicæ comminuit
inunctum, & frequenter bibitum. Excoria-
tioni quoq; veſicæ, intus & foris, quæ agno-
ſcitur per mordicationē virgæ inungendo.
Item retentioni & difficultati vrinæ. Itē pa-
ſionibus aurium ex frigiditate, vt ſurdita-
& ſibilo & fluxui malorū humorū ad aures
panniculum ipſo intinctum auri immitten-
do. Item cōtra vermes auriū ab intra nato
vel extrinſecus ingreſſos. Item tortioni ori
Item acutæ tortioni ventris: & matricū do-
loribus in omni ætate. Dolori quoq; ſciat-
co, renum & ſpinæ dorſi: addi tamen poſſu-
ei herbæ, flores & radices calidæ naturæ il-
appropriatæ, vt ſaluia, pulegium, abſinthi-
ſerpyllum, origanum, betonica, hyſſopus, d-
ptamnus. Item omni puſtulæ & apoſtem-
crudo non bene maturo, quia crudū citò m-
turat, & maturum citò diſſoluit. Cui ſi add-
tur radix lolij & vitellus oui & cępe albu-
coctum ſub cineribus calidis, prodeſt veh-
menter, ſi ſuperponatur. Item valet durit-
ſplen-

enis propter infrigidationem nimiam, quia
ò humectat & suauiter ipsum calefacit. Itẽ
ilepticis & caducis, si cum eo nares patien-
um vngantur. Item oppilationi cerebri &
ſi, propter causam frigidam vndecunq; ve
rit, siue oculi lacrymentur, siue nares sint
enæ phlegmate, si loca earum cum ipso in
gantur, siue etiam per os sumatur. Item
let omni frigiditati capitis & cerebri, si cũ
vngantur calefacit, & mirabiliter confor-
t. Item vncta posteriore cerebri parte, va-
t obliuioni, & debili memoriæ. Item valet
entium dolori, vngendo gingiuas ex eo.
em valet frigiditati matricis bibitum, in-
s quoque & extra inunctum, & retentioni
tempestiuæ menstruorum. Item educit fœ
m mortuum, aperiendo orificia venarum.
em valet sanguini coagulato ex percussio-
. Et sterilium mulierum malas exiccat hu-
iditates. Item tussi frigidæ & oppletioni
lmonis, bibendo ipsum, & pectus inun-
endo, & valet tussi siccæ & molli, quæ vo-
tur strictura pectoris, & dissoluit illic con-
elatos humores, & canales pulmonum ape
t. Inunctum quoque oculis lacrymantibus
buenit, si super palpebras fiat inunctio.
em valet inflationi ipsorum, dolori & ru-
edini per inflationem, vel abundantiam san
uinis in ipsis factam. Item omni morsui

venenoſo, vt ſcorpionis, araneæ, veſpę, apum
ſerpentis, ſi locus percuſſus ex eo inungatur.
Item valet ſyncopi, & debilitati cordis, & ſto-
machi, ſi ex eo bibatur cum bono vino. Item
valet piſcatoribus, ſi eorũ retia tali oleo inun-
gantur antequam vadunt piſcatum, trahit &
allicit piſces odore ſuo. Item valet contra po-
tionem opij vel hyoſcyami. Item dolori an
& lumbricis bibitum & inunctum, maxime
ſi ei abſinthium fuerit admixtum. Item valet
ſputo ſanguinis, & mictui ſanguinis. Et cum
coagulatus eſt ſanguis in capite, & cauſa ſit
apoſtematis generati, vel ex percuſsione, ſi
locus ipſo inungatur, ſanat. Item valet crepa-
tis, ſi ſupra locum fit cum ipſo inunctio &
emplaſtratio cum ſucco abſinthij. Item con-
tra ſcabiem duram, & ſiccam capitis inun-
gendo. Item omni fiſtulæ. Item lapidi veſi-
cæ & renum, ſi herbæ ad hoc appropriatæ,
ſcilicet ſaxifragia, milium ſolis, ſemen petro-
ſelini, fœniculi, ſanguis hircinus, ei permi-
ſceantur, & in potu tribuantur. Benedictus
Deus, cuius immenſa largitas tot rebus hu-
manæ fragilitati prouidit.

Si in oleo benedicto coxeris piper lon-
gum, & grana paradiſi, & pyrethrũ, de quo-
libet ℥ j. caſtorei ℥ ß. & cum hoc vnxeris
(virgam puto) ad coitum facit.

Vt candela, neque vento, neque pluuia
extin

extinguatur. ℞. Bombacem aut ſtuppam,& madefac in oleo benedicto, & cum ſeuo aut cera fac candelam, quæ poterit in aqua ardere. Item ſtercus columbæ cum oleo benedicto mixtum,& cum eo lignum linitum,& in ſole calido poſitum aliquandiu, per ſe accendetur. Item accipe calcem viuam, & ſulfur æqualium partium, & diſtempera cum oleo benedicto, & forma inde pillulas, quas proiice in vrnam aqua plenam, & exibit inde ignis. Vt filum candelam ardentem extinguat, tunc circumuolue candelam, & linias ipſam cum theriaca bona, & extinguetur.

1. DE AQVA VITAE SIMPLICI ET COMPOSITA.
2. DE SVCCIS ET EXTRACTIONIBVS.
3. DE SALIBVS.
4. DE BORACE.
5. DE AVRO POTABILI, ET OLEO AVRI.

De aqua vitæ, ſeu vt vocant, ardente, deſtillanda, déque eiuſdem facultatibus.

NVAE è vino, aut eiuſdem fæcibus, deſtillatur aqua, aliis dicitur aqua vitæ, quòd vitam nimirum fulciat, ſeniúmque remoretur: ſed aqua mortis rectius vocari poſſet, ſi non ritè fuerit parata, vtpote quod talis plus incommodi, quàm commodi afferat, vt refert author Pyrotechniæ: aliis verò ardens appellatur, quod pilis capitis ſuperaffuſa, vel panno, adhibita candela ardente, ſtatim inflammetur, videantúrque capitis pili vel pannus ardere, licet neutrum conſumatur. Dicitur etiam ad extremam ſub

nã subtilitatem redacta, à Chymistis, Quinta essentia. Destillatur verò, ex generoso nõnunquam vino, albo vel nigro: plerunque ex fæce cuiusque villi vapescentis, per turbinem seu metam furnariam prunis moderatè excalefactam, exprimitur, vt author est Lemnius. Cæterum quando ex ipso vino aqua vitæ destillatur: audio, inquit Gesnerus, ex satis magna vini quantitate, parum aquæ ardentis destillari: ex fæcibus contra multum. E vino Alsatico, aqua vitæ non vsqueadeò bona destillatur. Porro vinum ardens, leuitate ferè reliqua omnia humida superat. Quum enim quatuor sint (vt idem Lemnius author est, lib. ij. cap. xxxiiij. de Occult. naturæ miraculis) quæ leuitatis ac grauitatis ratione inter se certent, vinum, aqua, mel & oleum: horum omnium leuissimum, minimíque ponderis est vinum ardens, quod oleo admixto fluitat summásque partes subit, oleo in imis subsidente. Est enim illi prorsus excocta terrea omnis concretio, totáq; illius substantia ignea, aëreáque effecta est. Proximum huic leuitate est oleum, &c.

Quod si experiri velis, syncerâne sit, an adulterina hæc quinta essentia, mantile aut linteum liquore illo madefacito, & flammæ admoueto, si confestim inardescat, illæso intactóque linteo, efficacissima est. Inflammescunt

ſcunt, ſi quidẽ ſudariola aqua hac macerata, at non conſumuntur. Flamma enim leniter modò peplo incumbit, nec penetrat, ſed lambendo abſorbet cognatum ſibi ac familiarem, igneæq; naturæ liquorem. Quod ſi volæ manus nonnihil imponas, admoueríſque ardentem papyrum, ardeſcit quidem palma, at manus non vritur.

Illius vim mirificam, in multis rebus ſum expertus (inquit Lemnius) quamlibet enim aſperum intensúmque gelu exiſtat, liquor is gelu nunquam congelaſcit, nec in glaciem concreſcit aut cogitur, adeò vt atramentum ſcriptorium, tum pleraque alia, quibus guttas aliquot admiſceri contingit, nunquam frigore conſtringantur, ídque ob extremam caliditatem ac tenuitatem, quibus eſt imbuta. Commixtum ſali hoc ardẽs vinum, & appoſitum igni, recepta flamma, aſtantis formam cadaueris ſimilem efficit, Ringelbergius. Ouum decoquit, carnes coctas vel crudas à putredine conſeruat, vbi in eadem intinguntur: vinum turbidum, ſi cum ea miſceatur, clarificat & reſtaurat. Muſtum clarum reddit: vinum pendulum, acidúmque, affuſa reſtituit. Herbarum omnium virtutem ſi in ea ponantur, extrahit, præter violæ odorem, quem non retinet. Odor ipſius reptilia interficit, & venenum fugat, Vitalis

Eſt &

Est & hoc mirabile, quod à fide digno accepi: Si guttæ aliquot aquæ bombardis infundantur, vt cum puluere commiſceantur, & postea incendantur, diſsiliunt ſtatim. Eodem modo etiam franguntur petræ: & audio ſic factam viam, à Valle Tellina (puto) Mediolanum verſus. Ex ſtillicidio illo, quod fit ex vino bis aut ter aduſtionem paſſo, mira excitantur, & vtilia. Panniculus enim illo infuſus (vt modò etiam dictum) citra filorum læſionem totus inflammeſcet: quod quartam aduſtionem ſuſtinuit, in aëra ſi proieceris nihil ex eo ad terram deſcendet. Piſcem ſi volueris meliorem ſaporem habere, in hoc vinaceo ſtillicidio eneca, & in eo eſſe ſinito: ita perdurabit ad compluſculos dies. Si hac ratione piſcem enectum ſale & pipere cōdias, nihil erit ſuauius, præſertim ſi ex optimo genere fuerit piſcis. Aqua ardente, quæ ſæpius deſtillata fuerit, ſi manus laueris, ardebunt quidem, ſed citra noxam, Gaudentius Merula Memorabilium lib. 4. Quod ſi inter deſtillandum, puluis ſulfuris viui permiſceretur, accenſa aqua vitæ, fortius arderet. Dolorem capitis ſedat, ſi ex materia frigida fuerit. Si bibatur ieiuno ſtomacho per biduum, cum pauca theriacæ quantitate, purgat caput, & exiccat eius humiditates. Qui biberit huius aliquid cum alio vino, mane, eidem

conſ

confortat cerebrum. Tenebras oculorum pellit,& pannos eorundem consumit,& humiditatem exiccat. Auribus instillata, auditum restituit: linguæ imposita, linteo in ea madefacto, sermonem paralytico restituit, si aliquot horis cõtinuetur. Quidam laudauere vini sublimationem contra vermes, qui dentibus innascuntur, colluendo ea os. Ad id præfertur, inquit Alexander Benedictus, vinum Cretense aut Rheticum: validius enim quo sæpius camino (alembico) vitreo aut æneo vaporatione perficitur. Raucedini confert, collo inuncta,& mane bibita. In hydrope celebratur eius vsus ad hunc modum: Accipe aquæ vitæ mensurã dimidiam, calefiat mediocriter, vt sit quasi tepida, lauentur pedes, ac immittantur per quartam horæ partem, postea succo vrticæ fricentur plantæ pedum, & circa malleolos,& curabitur, vt nobis retulit Vitus à Rechberg. Aqua ex vino meraco sublimata, valet contra singultum ex vento aut frigore, Alex. Benedict. Germani eam, ardente etiamnum Sirio, mane bibunt vel delibant, pituitæ salutarem arbitrantes, Idem. Ad lumborũ dolores & ad tumores phlegmaticos, hoc à quodam rustico accepi. Habeas patinam aliquam, quæ ab igne non lædatur, eiq; impone pannum: patinam pone in sudatorium clausum, pannus

made

nadefiat aqua vitæ optima, ac postea accen-
latur (neq; enim pannus consumitur, si aqua
itæ fuerit bona) tum ingrediatur patiens
alneum, & statim sudabit: calorem enim ve
ementem facit: hoc fiat quinquies aut plu-
ies pro ægrotantis viribus, & locus dolens
qua vitæ in qua flores spicæ nardi fuerint
nacerati, bene fricetur, & sanabitur. Ad vesi-
æ calculum, iubent bibere aquam vitæ, per
pacium septem mensium, singulis diebus
nane & vesperi, commiscentes vini non de-
tillati partes duas, destillati verò vnam: &
noc modo comminuitur lapis & excernitur.
Vulnera lota sanat, itémque cancrum & fi-
tulas.

Vitalis de Furno, ex multis has quoq; illi
ribuit facultates: Apostemata rumpit intrin
eca & extrinseca, si bibatur, aut extrinsecus
um ea aliquoties liniantur. Oculorũ macu-
as eorúmq; ruborẽ & calorẽ aufert, lacry-
nam etiã ab oculis fluẽtem restringit. Sple-
neticis valet & hepaticis, vbi sobriè potetur.
Mercurium congelat, cuprum dealbat, spiri-
us & corpora calcinata soluit. Vulnera cu-
at, omnémq; guttam, cancrum, & fistulam,
i potetur, aut locus vulneris abluatur. Intel-
ectum acuit, sobriè sumpta, præterita ad me
noriam reuocat, hominem super omnia red
lit hilarem, iuuentutem conseruat. Salsum
phlegm

phlegma,guttámq; roſaceam curat. Narium
fœtorem, gingiuarum, axillarúmque tollit.
Apoſtema in gutture rumpit gargariſata.
Melancholicis plurimum confert, iſchiadi-
cis,podagricis,& artheticis multum prodeſt.
Hydropicos ex cauſa frigida curat. Colicam
paſsionem patientibus plurimum confert.
Cum calce ſua in vino ſoluta, lapidem fran-
git veſicæ:cum ſuo ſale verò ſoluta,renum la-
pidem frangit atq; fugat. Febrémq; quarta-
nam tollit,ſobriè aſſumpta. Leproſus ſi non-
nunquam de illa moderatè biberit, lepra nõ
vltra aſcendet. Prodeſt etiam conceptui, ſi
prægnans de illa biberit. Si modicum de ipſa
bibatur interdũ,aut in ore retineatur, ipſum
rheuma curat. Oculos ſubuerſos,quãdo pal-
pebræ reſoluuntur, illita curat. Audaciam
præſtat, ſi puſillanimis aliquis aut formido-
loſus de ea interdum potauerit. Hactenus
Vitalis. De facultatibus præterea eiuſdem a-
quæ, in genere, hæc ſcribit Leuinus Lem-
nius lib. de Occultis naturæ miraculis. Nul-
lus,inquit,liquor, qui in aliquem vſum cor-
pori humano adhibetur, eſt aqua vitæ aut
leuior aut penetrantior,aut quæ omnia à pu-
tredine, aut corruptione magis præſeruet ac
tueatur. Cuius vſus ſic inoleuit apud Belgas,
vt liberalius, quàm valetudini commodum
eſt,aſſumant. Neq; enim omnibus,aut quo-
uis tem-

s tēpore, eius potus æquè ſalubris eſt: ma-
lentis ſiquidē, ſiccæq́; naturæ hominibus,
enique æſtate, vſus eius admodum perni-
oſus eſt: adurit enim corpora, atque humo
m natiuum depopulatur. Obeſis autem
orporibus atque humidis, quíque pituito-
s humoribus redundant, nihil incōmodat:
am & humores excrementoſos cōcoquit,
corpora à lethargo, atque apoplexia, mor
iſque frigidis vindicat ac tuetur. Quapro-
ter hybernis menſibus moderatum illius
ſum concedo, nempe ſeſquidrachmā, quæ
ochlearis menſuram implet, exquiſitè ſac-
haro edulcatam, adiectóque exiguo panis
rimarii bolo, quo minus vi adurente cere-
rum naréſque feriat, aut hepati noxæ ali-
uid, penetrabili, feruentíque calore inferat.
oris verò admotum, neruis ac muſculis,
embríſq; algore oppreſsis auxiliatur, om-
éſque affectus dolorificos, qui in frigidis
umoribus conſiſtunt, compeſcit ac diſcutit
calorifica, ac celeritate penetrandi. Quin
apoplecticis loquelam reſtituit, ſi ſeminis
ucæ & aceti ſcillitici momentum illi com-
iſceatur. Quod ſi id genus vini factitii bis
rue, in alueum ſtillatitium immiſſum, ignis
extrahatur, incredibilem vim penetrandi
onſequitur. Hæc Lemnius.

D De

De instrumentis, quibus ad aquam vitæ destillandam artifices v tuntur.

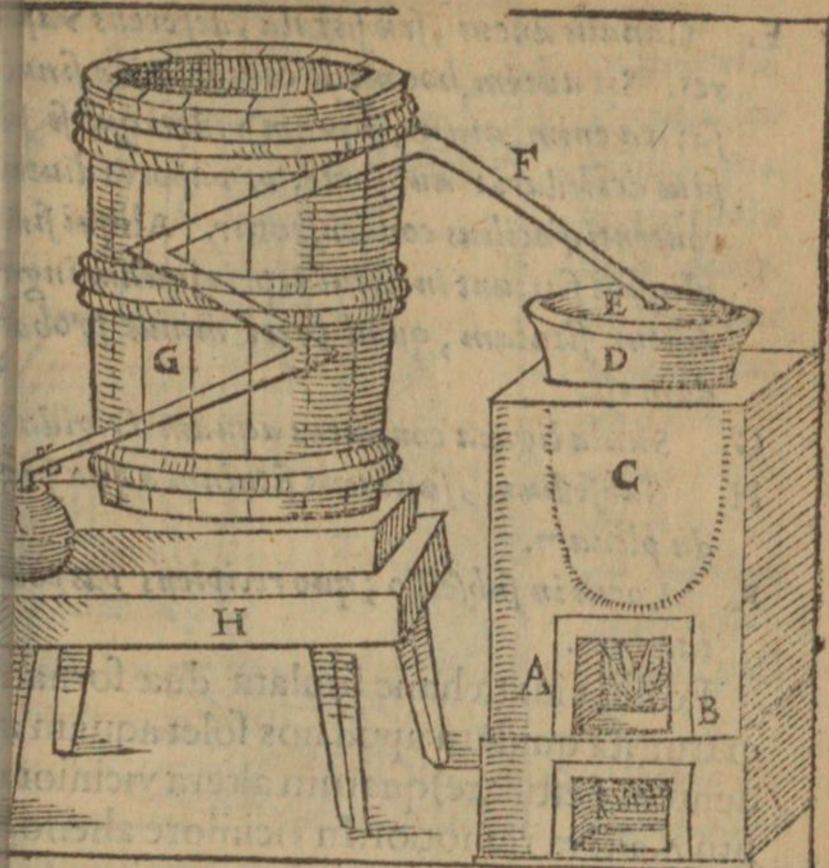
IN destillatione aquæ vitæ, quoniam mu ti spiritus crassi, vi caloris eleuãtur, nece se est temperare eos, & subtiliores redder beneficio instrumentorum longorum, ang storum, & sinuosorum: nec solum refrigera tione opus, sed etiam in loco frigido, vbi a qua nimirum actu frigida permaneat, ne a liqua viscositas aut crassities ad alembicur perueniat, destillatio perficienda. Vnde fa ctum est, vt ab artificibus varia sint inuent instrumenta, quæ id præstent.

Aquam ardentem nonnulli per vesicar destillant, de qua consule Lonicerum: verur is destillationis modus, propterea quod a quam affundãt non omnibus probatur. V tuntur autem hoc modo, propter compen dium, ferè Pharmacopolæ tantum.

Instrumentum ad aquam vitæ, e vini fæcibus destillandam.

A. *Fornax rotunda forma constans, aut etiar quadrata: parum enim refert.*

B. Lo

Locus seu foramen, per quod aheno ignis subijcitur.

Ahenum seu vas satis capax, continens faeces.

Operculum aheni. Id si aliqua ex parte conuexũ fieret, & in medio, vbi canalis egreditur, in acutum desineret, vapores multò melius sursum mitteret, quàm si planum fuerit.

Operculi foramen, in quod canalis insertus est.

F. *Canalis æneus, seu fistula, deferens vapo-res. Sit autem hoc modo contorta, & sinuo-sa: ita enim, aiunt, aquam videri quasi sæ-pius destillari: aut fortè, vt vapores diuti-contenti, facilius condensentur. Aliqui sin-aliquot faciunt in fistula, priusquam ingre-diatur situlam, quod fortè minus proba-dum est.*

G. *Situla lignea continens aquam frigidam.*

H. *Subsellium, sustinens situlam aqua frig-da plenam.*

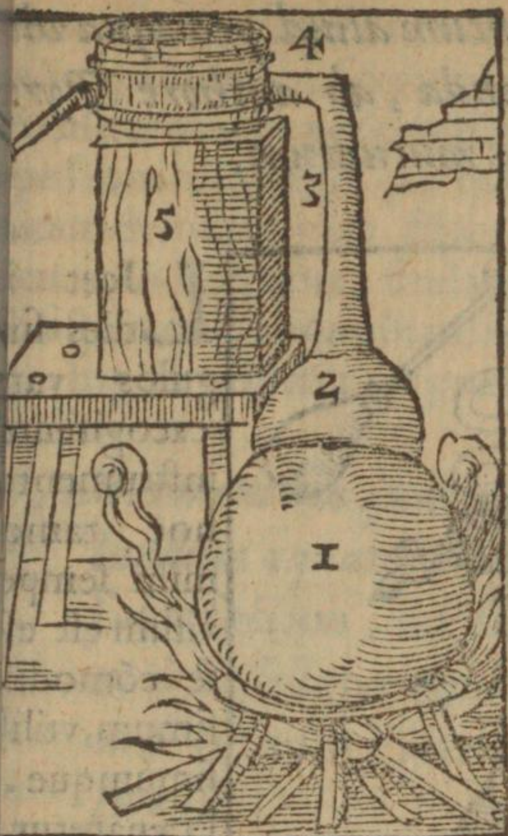
R. *Locus in subsellio, quo recipiens vas collo-candum.*

Possent iuxta hanc situlam duæ fornac- extrui(ita quidam apud nos solet aquam a- dentem destillare)quarum altera vicinior situlę, altera remotior. In viciniore aheno, f- ces primò destillarentur: in remotiore, sec- do, vt subtilior & purior aqua fiat. Veru- idipsum minori negotio fortè fieret, si qu- secunda vice destillari debet, per longiore- fistulam destillaretur : per longiorem eni- viam spiritus agitati magis attenuantur.

Instrumentum aliud.

I. *Vas seu olla, materiam destillandam con-nens. Quidam apud nos ollam habuit 16. m- surarum capacem. Ex ijs biduo, bis, tèrue r- petita etiam destillatione, mensuras tres e-*

trax-

traxit.

1. *Operculũ.*

3. *Canalis seu fistula, quæ sic κωνοειδῶς fieri debet. Posset hæc eadem duplex fieri, vt aqua frigida infundi, & rursum calefacta emitti posset.*

4. *Situla, cõtinens aquã frigidam.*

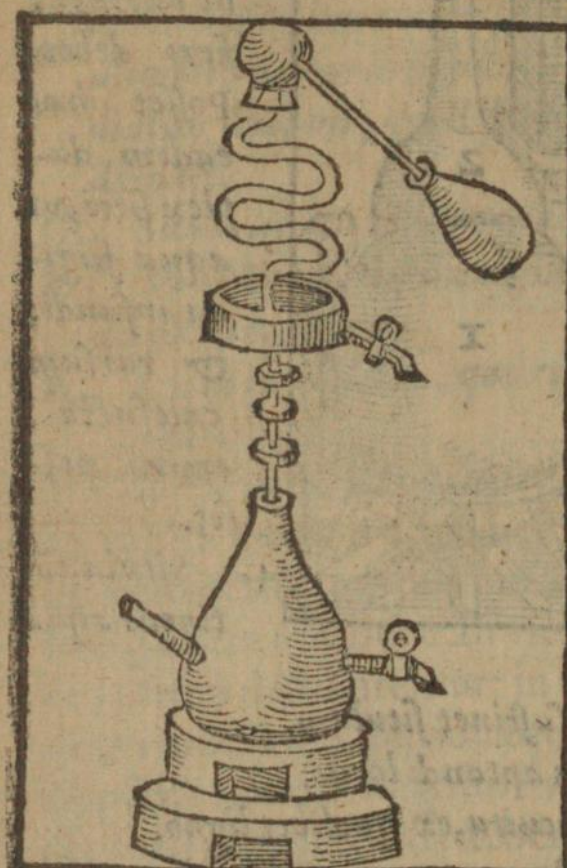
Sedes, quæ sustinet situlam.

. *Recipientis aptandi locus.*

. *Ignis in circuitu, ex quolibet ligno.*

Per tale instrumentum aqua vitæ valde opiosa habetur, magis quàm ex vulgaribus: quoniam fistula ex operculo ollæ rectà ascendit, non vt in aliis obliquè, & forte maior est quoque quàm in aliis.

Instrumentum aliud pro aqua vitæ destillanda, ab authore Pyrotechniæ mutuatum.

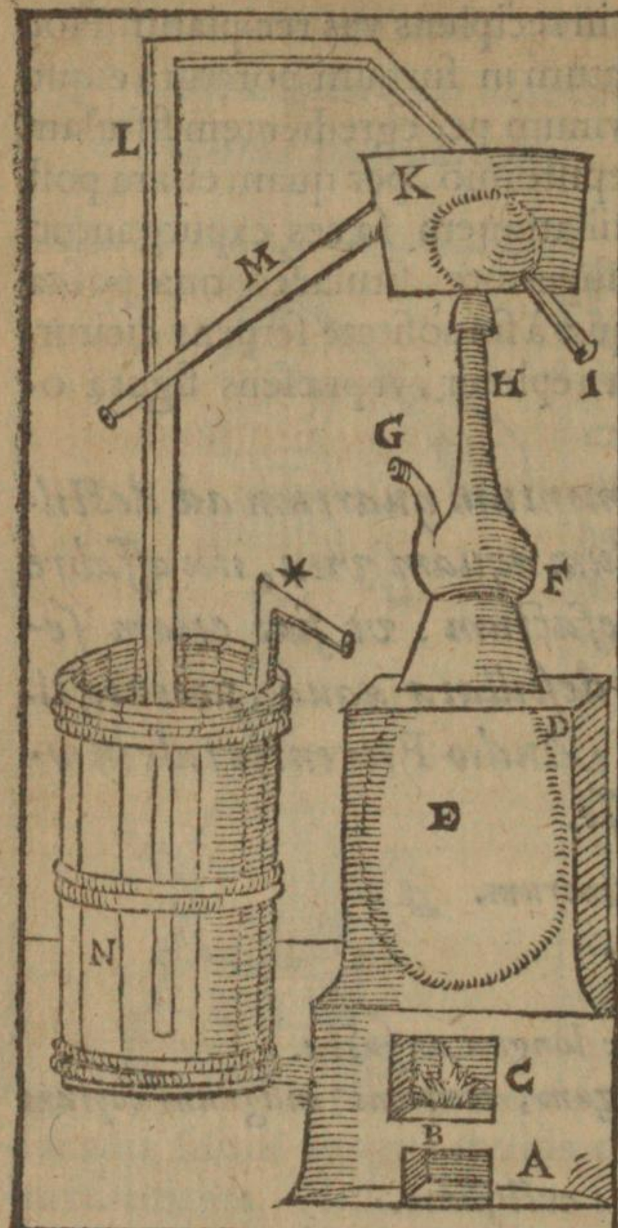
Licet in dies singulos varia excogitentur instrumenta, hoc tamen mihi semper visum est esse cõmodissimum, vtilissimúmque. Præparetur vas æneum stannatum, è quo parte ea qua vinum infunditur, producatur fistula longua multis concauitatibus fabricata. Huic ad finem quatuor aut sex vlnarum, sit situla parua ex ære aut ligno extructa, eo modo, vt fistula parte tinæ, seu situlæ superiore, sinuosa, è medio eius egrediatur. Finis verò seu fistulæ extremitas recta, capitellum vitrum habeat adaptatum,

cuius

nius nasus in recipiens vas recipiatur. Hoc
s ita paratum in furnum ponitur, eique
funditur vinum per egredientem fistulam
ppositam epistomio, per quam etiam post
nitam destillationem fæces expurgantur.
arte verò superiore, situla seu tina posita
b fistula, quæ à sinuositate serpens dicitur,
qua frigida repletur, vt præsens figura o-
endit.

Instrumentum quartum ad destillandum aquam vitæ, ita affabrè fabrefactum, vt fiat etiam semel destillata aqua, potentissima. Audio Florentiæ tale in vsu esse.

. *Locus cinerum.*
. *Crater.*
. *Ignis.*
. *Fornax longua, angusta.*
. *Vas longum, recipiens magnam copiam vini.*
. *Iunctura arctissima.*
. *F:stula, per quam vinum infunditur.*
I. *Via per quam vapores scandunt.*
. *Nasus capitelli, qui recipienti inseritur.*
. *Vas aqua frigida plenum, refrigerans capitellum.*

L. *Arundi seu fistu la qua scandit aqua fri gida.*

M. *Ha emitti tur a- qua ex- calfa- cta.*

N *Do- lium ob- longum plenum aqua fri gida.*

**. Instru mentum quo effi citur, ut aqua sursum feratur pulsando, sicut in quibusdam puteis. Hoc instrumento, pauco igne, magna quantitas destillari potest.*

De

De variis modis destillandi aquam vitæ, tum simplicem, tum compositam.

AQua ex vino meraco sublimata, inquit quidam incertus, nouum id inuentum ..., per vitreum aut æneum infurnibulum ...blimare, in quo vilis materia substat: quod ...ue est, vapore continuato, sublimia petit.

Aquam ardentem simplicem, sic destilla... iubet Vitalis de Furno. Accipe vinum bo...um ac forte, purum, rubeum, pone in alem...co, & destilla lento igne, sicut fit aqua ro...cea, & exibit per sublimationem aqua ar...ens, quæ quo sæpius destilletur, tantò erit ...btilior & vtilior.

Vt aqua vitæ semel destillatà, æquè bona sit, eásque facultates possideat, quas alia ter, quatérue, aut etiam sæpius destillata.

SI aquam vitæ simplicem vel vinum ardēs, vna destillatione ita destillare volue...s, vt in virtute sit, ac si esset vigesies destilla...um, spongiam super os cucurbitæ obduci..., & alembico sigillo Hermetis clauso ap-

 posit

positóq; recipiente in balneo, destillato. It
enim fit, vt spiritus vini in cœlum ascenda
& rursus cadat in terrã, hoc est, recipienten
aquositas verò omnis remaneat in spongi
Hoc modo quidam Alchymista pro maxi
mo secreto vsus est. Contulimus, inquit Ge
nerus, cum aqua vitæ sine spongia semel de
stillata, & inuenimus nostram magis virtuo
sam: & rursus, cum alia decies destillata sin
spongia, & nostra magis penetrabat quàm
illa. Destillator quidam apud nos, affirma
aquam vitæ semel tantum destillatam, vald
insalubrem iis, qui eam bibunt, haberéqu
magnam putrefaciẽdi vim, quod ipsum ha
probat experientia: Si accendatur, inquit, a
qua ardens, ac paulo post rursus extingua
tur, quod reliquum est, valde fœtere. Qu
verò aqua bis térue fuerit destillata, nequ
fœtere, neque putrefacere.

De quintæ essentiæ per balneum Mariæ
destillatione è vino. ℞. Vini albi optimi men
suras quatuor, aut quinque, secundũ capaci
tatem vitri aut vesicæ, ita tamen vt tertia ve
sicæ pars sit vacua, vitro superpone alembi
cum, perlutetur cum albuminibus ouorum
cum farina & aqua mixtis simul, & super
pannum lineũ extensis reponatur ita in bal-
neo Mariæ, deinde destilla lentissimo igne,
die noctéq;, ex quinq; mensuris mediam, &

od destillasti, vsui pro extractionibus re-
ua.

Aqua vitæ è vino ter destillata. ℞. Libras
inti vini boni & crassi, & trahe de illis
iiij. in vase vt scis: postea de illis quatuor
ris, trahe duas libras, & iterũ de illis dua-
s extrahe vnam. Hæc aqua valet contra
nem guttam & maculam oculorum, &
omnia vulnera, & contra catarrhum &
ulam, & ad alia multa est vtilis. Quod si
gas huic fel perdicis, tollit ardorem &
iginem de oculis: item posita in oculis, la-
mas tollit & restringit, si cum succo fer-
lli fuerit mixta.

Aqua ardens, accipe sextarium vini nigri
ustissimi, & ponatur in amphora magna
plum habente fundum, & strictum os,
apponantur vnciæ tres vtriusque sulfuris,
vtriusque auripigmenti, armoniaci, tar-
i, salis nitri, lib. j. olei communis vetustis-
ni, & coquantur vsque ad duarum par-
m consumptionem, & tunc coletur to-
m, & addatur aqua calida, & extrahatur
r embotum, vt extrahatur aqua prima. Si
c aqua deliniatur candela, vel licinium, &
ponatur sub aqua, non extinguitur. Item
super aspergatur capillo vel panno vel pi-
o, vt inflammetur, posteaquam consumpta
erit, remanebit pannus illæsus & illud su-
per

per quod ponetur, Rogerius tract. 4. cap. 7
vbi modum hunc destillationis ex præcede
ti capite plenius disces.

Aquam ardentē sic facias, Recipe vinum
nigrum spissum, potens & vetus, & in vn
quarta ipsius disperges viuæ calcis, sulphu
ris viui subtilissimè puluerisati, tartari d
bono vino itidem pulnerisati, & salis comm
nis albi grossi, postea pones in cucurbita be
ne lutata, & desuper posito alembico destil
labis aquam ardentem, quam seruare debe
in vase vitreo, Albertus Magnus.

Aromatica aqua, quam vocant Aquam
vitæ, vel Hippocratis, vel Balsamum: herb
& radices odoratæ & aromata, in sextupl
vini dies tredecim macerantur, inde vinum
colatur, species contusę iterum adduntur vi
no, & destillantur. Aquæ destillatæ, saluię re
centis ℥ ß iniiciatur, & cinnam. zinziber, ca
ryophylli, nux moschata, saluia cum radici
bus, grana paradisi.

Aqua vitæ ad varios ex frigore morbos
ad podagram, & dolores eius, ad dolorem
iliacum & à capite destillationem, bis mē
pota: dentium, gingiuarum, & linguæ mo
bis opitulatur collutione: ventriculo benef
cit pituitam congerenti, & coli dolori ʒ j. ex
hibita cum tantundem theriacæ ex vino. R
Aquæ ardentis ℔ j. euphorbii, bdellii, sag

per

hi ſpodij,piperis longi,cubebarum, opo-
macis,cinnamomi,caryophyllorum, nucis
oſchatæ,pyrethri,cyperi,ſquinanthi,ana ℥
omnia trita,diebus tribus in aqua ardenti
acerata, deſtillatorio inſtrumento liquo-
m eximito,Bertapalia.

Aqũa vitæ contra peſtem, ex lib. manu-
ripto. ℞. Caryophyllorũ ʒ ß.cinnamomi,
doariæ, rad. valerianæ, pimpinellæ, tor-
entillæ,florũ roſarũ, ana ʒ j. ſantali citrini
rub.ſpodij,cort.citri,doronici, terræ ſigil-
tæ,diptamni,ſeſeleos,meliſſæ, maioranæ,
nulæ campanæ, ſem. ſeſeleos, carabe,rha-
arbari,nucis moſchatæ,macis,ana ʒ ß.ſca-
ioſæ,florum borraginis, bugloſsi,anthos,
ornu cerui vſti,rutæ, coriandri præparati,
pecierum liberantis,ſpecierum de gemmis,
iacameronis,lætitiæ,Almanſoris, diarrho-
on abbatis,diamargaritonis,hyacinth.ſma
agdi,margaritarum ſplendidarum, ana ʒ j.
nithridatij, theriacæ Venetæ, boli armeni,
na ℈ ß.foliorum auri & argenti,ana nume-
o vij. vini ardentis optimi ℔ viij. contun-
antur omnia optimè, & miſceantur cum
vino ſublimato, ponantur in vas vitreatum,
obturetur eius orificium optimè, ne quid
exhalet,ſtent in infuſione tribus diebus, de-
nde deſtillentur lento igne ſecũdum artem
per balneum Mariæ. Datur de ea in peſte
cum

cum electuario appropriato.

Aqua frigidis morbis omnibus cōferen morbo præcipuè attonito, membrorū mollificationi, podagræ & articulorū doloribus: Aquæ ardentis ex optimo vino ℔ ß. acori præparati ℥ ij. florum rorifmarini, florum faluiæ, fing. ℥ j. ß. foliorum eiufdem M. ß. cinnamomi, xyloaloës, vtriufque ʒ j. maceris cardamomi, corticum citri, caryophyllorum, croci, fing. ʒ ß. nardi ℈ j. zingiberis ʒ j. ftœchados ℥ ij. mofchi, ambari, vtriufque g̃ vj. omnia fimul diebus 5. macerata, exceptis aromatibus, deftillato, & aromata adiicito.

Aquæ generofæ, ad multos facientes affectus, quarum tam prima quæ ftillatur, quàm fecunda, vulnus recens vna die bis impofita fanare fertur: cancro, fiftulæ, phagedænis, lupóve, & morbo, qui noli me tangere dicitur forixue vocatur, fi femel in die lauentur, auxilium vtraq; præftat: & fi dimidium drachmæ, cum modico optimi vini potetur, lapidem frangit, educítque: ardori valet vrinandi, & quibufcunque locellorum, feu matricis ægritudinibus: pari pondere cum pingui iure lafsitudini lita auxiliatur, neruos fanat: conuulfionem etiam patientes, ter in die aqua ifta, ablutos: pluréfque alias infirmitates. Aqua verò ex iis tertiò deftillata, fangui-

s colorem præ se ferens, admodum pre-
osa est, de qua qui singulis diebus quinde-
m, medium sumpserit cochlearium, cura-
tur à lepra, paralysi, aqua inter cutem, ar-
ritica pasione, podagra, reliquísque hu-
smodi morbis. Bibita præterea ad dimi-
um drachmæ, vel saltem bis in hebdoma-
, cũ cochleari aquæ borraginis per annũ,
nectutem retardat, & vires refouet, adeo
si quis morti propinquus fuerit, & modi-
m quid de huiusmodi sumpserit aqua, nõ
m festinè vita priuabitur. Modus autem
nc aquam conficiendi hic est: Sumantur
doariæ, galangæ, piperis longi & rotundi,
ryophyllorum, zingiberis, sem. iuniperi,
rticum citri, citranguli, malíve medici, fo-
rum saluiæ, ocimi, rorismarini, maioranæ,
entæ, baccarum lauri, pulegij, gentianæ,
laminthæ, florum sambuci, rosarũ rubea-
m & albarum, nardi, xyloaloes, cubeba-
m, cardamomi, cinnamomi, calami aro-
atici, stœchados, chamædryos, chamæpi-
os, melegetæ, maceris, thuris masculi,
oës hepatici, seminis & foliorum matri-
riæ, sem. artemisiæ, sing. ʒ j. ficuum pas-
ularum, carnium dactylorum, amygdalarũ
ulcium, pinearum, sing. ℥ j. mellis electi ℥
. sacchari ad duplum ponderis: omnia bene
ita, in aqua ardenti ex optimo confecta vi-
no, ad

no, ad triplum omnium pondus macera[illegible]
& destillato.

Aqua odorifera faciẽ dealbans & ocul[illegible]
℞. Rutæ campestris, fœniculi, foliorum ve[illegible]
benacæ, radicis betonicę, foliorum rosaru[illegible]
capillorum Veneris partes æquales, macer[illegible]
tur per noctem in vino albo odoro, & ale[illegible]
bico destillentur, Fumanellus.

Liquor destillatus pro celeriter sanand[illegible]
vulneribus, ex Fumanello. ℞. Aquæ vitę si[illegible]
ardentis ℥ iiij. theriacæ ℥ ß. in alembico d[illegible]
stillentur, & quod stillauerit vulneri imp[illegible]
nito, & desuper aridum ex aloë & myrr[illegible]
(puluerem) & denuo linteolum prædic[illegible]
aqua madens.

Ad conciliandum somnum, ad quot h[illegible]
ras libuerit. ℞. Sem. papaueris albi & nig[illegible]
℥ ß. vini albi, fellis leporis, ana ʒ ij. aquæ vi[illegible]
℥ iiij. infundantur in aqua (vitæ) per di[illegible]
tres, postea per alembicum destilla. Gut[illegible]
vna somnum conciliat ad horam vna[illegible]
duæ, ad duas, &c.

Compositio quædam Domini Gesne[illegible]
pro hydropico, vel asthmatico, ℞. Vini al[illegible]
veteris ℔ ij. cinnamomi ℥ j. iridis florenti[illegible]
℥ ß iridis nostratis ʒ ij. ß. rosſ. rub. ʒ iij. coria[illegible]
dri præparati ʒ j. ß. fœniculi, zingiberis, an[illegible]
ʒ ij. radicum asari ʒ iij. astrantiæ ℥ ß. cham[illegible]
leontis albi, bryoniæ, ana ʒ ij. esulę corticu[illegible]

ʒ iij

ij.ari ʒ j.elect.de ſucco roſarum ℥ ß. ma-
rentur per triduum in vitrea cucurbita lu-
a,deinde deſtillentur in cineribus, donec
iæ appareant in capello. Dato ℥ j. expe-
ndo. Ad idem poteſt fieri cum ſero lactis
r ſe,vel cum vino, addēdo ſaccharum,vel
el roſaceum cum dabis.

Aliquando iuſsit deſtillari vinum in quo
uaiaci ſcobs,baccæ iuniperi, & cinnamo-
aliquid & roſæ maceratæ ſint.

Aqua vitæ D. Thomæ Finck ad multa.
Lauendulæ,ſaluiæ, ana quartar. iij. rutæ
ciam ſemis, zingiberis, nucis muſchatæ,
ryophyllorum, cinnamomi, granorum
radiſi,ſacchari albi ana vnciam ſemis, ma
s,alkekengi ana vnciam ſemis, olei oliuæ
ach.ij. infunde in vini fortiſsimi menſura
a & ſemis, per dies quatuordecim, dein-
deſtilletur ſecundum artem, igne len-
ſimo.

Aqua nobiliſsima deſtillata pro quodam
agnifico contra hecticam(phthiſim fortè)
. Vini ſublimati de vino maluatico ℔ iiij.
nem tritici calidum,in alembicó bene oc-
luſa ſtent per dies 14. Tum deſtilla per bal-
eum. Poſtea ℞. Specierum diamargariton,
iambræ, diarrhodon abb. dianthos, dia-
liris cum muſco, lætitiæ Galeni, ana ʒ ij.
aſsiæ extractæ, ſacchari candi, ana ℥ j.ſuc-

ci de liquiritia ℥ ij. rorismarini ʒ iij. musci Alexandrini ℥ ß. Omnia in vase destillatorio stent bene occlusa per mensem. Tum fiat destillatio per balneum, & diuidatur aqua in duas partes, prima aqua nobilior est quam secunda.

Aqua vitæ alia, è Germanico translata. ℞ Aquæ vitę optimæ mensuras duas, destilletur vt scis, in vitreo vase in aqua. De duabus istis mēsuris destilla dimidiam partem deinde accipe cinnamomi ℥ ij. incidatur minutim, & in vitro cum aqua vitæ misceatur vt per digiti latitudinem cinnam. cooperiat. stent simul horis 12. vel quindecim, vt aqua vitæ colorē rubrū aut sanguineū acquirat: quam in aliud vas infundas & claudas. Rursus eidem cinnamomo affunde aliam partem aquæ vitę, à dimidia mensura relictam, vt prius, idq; facies toties, quandiu dimidia hæc pars durat, semper effundendo, & quod effusum est, cum priori commiscendo, vt tandem aqua vitæ colore rufo non tingatur. Postea accipe ℥ ß. caryophyllorum minutim puluerisatorum, & similiter pulueri huic reliqua aquę vitæ medietas affundatur, vt prius. Quod si aquæ vitæ nihil amplius superfuerit, accipe aquam vitæ rubram in bocia, & imposito capitello, destilletur tantū quantum ad macerandam materiam fuerit opus.

nihil

nil enim rubedinis aſcendit, ſed quicquid
ſtillat album eſt. Poſtea accipias ℥ ß. nucis
oſchatę cõciſæ minutim, & vt prius affun-
aquam vitæ. Quo facto, accipias aquam
æ ex caryophyllis, & ex nuce moſchata,
commiſce cum aqua vitæ è cinnamomo.
um accipe vini maluatici, aut optimi Rhe-
ni menſuram vnam, & in olla inuitreata
nito, ei adde ſacchari candi triti ℥ iij. &
ſta cooperito ollam, & carbonibus im-
ne, vt leuiter fundatur ſaccharum, poſt
ſum ſaccharum refrigeretur. Poſt refri-
rationem, affunde aquam vitæ rubram, &
ommiſce in olla vt prius, aut vitro: melius
im obturari poteſt, & habebis aquam vi-
optimam.

Aqua vitæ nobiliſsima cõtra catarrhum.
. Hyſſopi, ſatureiæ, marrubij albi, enulæ,
os, leuiſtici, betonicæ, ſaluiæ, foliorum tri-
lij (quod facit multos flores groſſos in mo
um nucis paruæ, in quibus eſt quædã dul-
do ad modum ſacchari vel mellis in ſapo-
) ſingulorũ ℔ ß. Trita omnia groſſo mo-
ponantur in vino potentiſsimo & electiſ-
mo, in vaſe vitreo vel alembico mundo, ita
vinum ſupereminear vno digito. Deſtilla
ſerua: ſuper aurum & gemmas valet.

Aqua vitæ contra apoplexiam & epile-
ſiam: eſt autem velut aqua quædã balſami.

℞. Zingiberis, caryophyllorũ, nucis moscha-
tæ, granorum paradisi, ana ℥ ß foliorum sal-
uiæ ℔ j cardamomi, cubebarum, mastici-
galangæ, rorismarini, lauendulæ, maiorana-
melissæ, betonicæ, ana ʒ ij. omnia puluerisa-
ta & cõtrita infunde in vini optimi ℔ ix. ve-
in vino destillato in vase vitreo, vt omni-
cooperiantur per dies decem, postea fiat de-
stillatio. Valet ad paralysim, vertiginẽ, apo-
plexiam, spasmum, ad memoriam, & capu-
& ad stomachum frigidum: carnes & pisce-
ea aspersa non corrumpuntur. Vinum corr-
ptum rectificatur: bibantur pro vice, tres ve-
iiij. guttæ, cum modico panis in eadem in-
fuso, & postea comedatur, acuit ingenium
Et fricetur ea quoque occiput & alia loca
Valet etiam hydropicis, melancholicis, sple-
neticis: & oculis etiam est valde pretiosa.

Destillatio quędã mirabilis & delectabi-
lis, quã quidã acquisiuit à quodã Crabatio-
ne, cuius experiẽtiã & feci & vidi, inquit qui-
dam innominatus ℞. Vini maluatici optim-
& electi, mensuras sex: destilletur lento ign-
per alembicum nouem vicibus: postea imp-
ne ambræ griseæ, spermatis ceti, rhabarba-
electi, ana ℥ ß. moschi ʒ ß. puluerisentur &
ligentur in petia subtili, rara, & aquæ vitę in-
pone. Est hæc aqua mirabilis & maximę vi-
tutis. Valet pro regibus & principibus.

Aqu-

Aqua vitæ Friderici Cæſaris, ad omnes affectus. ℞. Aquę vitę menſuram dimidiam, maluatici menſuram integram, cinnamomi ℥ iij. caryophyllorum ℥ j. zingiberis ℥ j. ß. nucis moſchatæ ℥ j. zedoariæ Venetianæ ℥ iij. ß. granorũ paradiſi ℥ j. ß. galangæ ʒ ij. cubebarum ℥ ß. roriſmarini ℥ ß. hyſſopi totidem, althęæ totidem, rad. benedictæ ℥ j. ſaluiæ ℥ j. lauendulæ ℥ ß. omnia iam dicta manibus rumpantur, & terantur, ponantúrque in bociam vitream ſatis amplam, quę capere poſsit menſuras tres vel quatuor. Præterea ſacchari candi ℥ iij. paſſularum corinthiacarum ℔ ß. paſſularum quartarium j. ficuum quartarium j. camphoræ ʒ j. aquæ roſarum cyathum dimidium, aquæ florum ſambuci totidem, & totidem aquæ endiuiæ, omnia hæc in vitro clauſa, inſolentur per dies octo ante feſtum Iohannis, & totidem poſt id, poſtea aquam colatam reſerua. Hac vtaris vbi opus fuerit, hoc eſt in maxima debilitate corporis & viriũ proſtratione accipias cochleare vnum, & experieris mirabilia: hac ſola aiunt ſuſtentatum Cæſarem Fridericum.

Aqua vitæ compoſita mirabilis, & contra graſſantem peſtilentiam ſæpiſsime probata, deſcripta à D. D. Mag. ℞. Rutę domeſticę iam iam decerptę, ſaluię, lauendulę, libanotidis, roriſmarini, rad. tormentillę, pimpi-

nellæ, valerianæ, bistortæ, ana ʒ ij. bacca-
rum iuniperi, lauri, ana ʒ j. ß. terræ sigillatæ
boli leuantici ana scrupulos iiij. radicis pseu-
dodictamni, seminis sancti, benedictæ, caryo-
phyllatæ, helenij, gentianæ, rhapontici Dio-
scoridis, ciambet (an Zurumbet) ana ʒ iij. ß.
coriandri præparati, acetosæ, basilicæ, pim-
pinellę, ana ℈ ij. ß. trium santalorum, ana ʒ j.
florum borraginis, buglossæ, rosarum rube-
rum, ana pugil. ij rad. ben albi, & rubri, ana
ʒ j. corticis arantiorum acetosorum, citri,
mali granati, ana, contusis & incisis grosso
modo, destillentur secundum artem per a-
lembicum in vino sublimato, & rectificato
ad sufficientiam quantitatis ad ℔ viij. po-
stea recipe Niberis (an piperis albi) bulledi-
ni, cinnamomi, granorum paradisi, maceris,
nucis moschatæ, cardamomi, ana ℥ ß. ℈ iiij.
croci ʒ ij. galangæ, cubebarum, caryophyl-
lorum, calami aromatici, ana ℈ iiij. specie-
rum elect. liberantis, cordialium, contra
pestem, ana ʒ iij. diamusci dulcis, de gem-
mis, ana ʒ j. ß. incisis & contusis infundan-
tur in præscripto destillato vino, stent in lo-
co tepido per horas xxxxviij. deinde destil-
lentur simul per alembicum luto sapientiæ
perlutatum, aromatizentur postea musci a-
lexandrini g̃ xvij. ambræ griseæ g̃ xij. croci
℈ ß. vel g̃ vj. in syndone rubra ligata, pro-
iicia-

iantur in vas, & benè obturẽtur, ad vsúm-
ue seruentur.

Aqua destillata ad omnes fistulas, Theo-
rasti. ℞. Aquæ vitæ optimæ ℔ iiij. a-
uæ rorismarini, saluiæ, ana ℔ ij. ß. sac-
ari albi, ℔ v. misce & destilla per alem-
cum certissimum in fistulis & vlceribus
ternis.

Aqua vitæ ad articulares dolores, & tho-
icis grauitates, & ad timorem casus in ægri
dines cerebri, quales epilepsia, apoplexia,
aralysis, vertigo & huiusmodi, ex consiliis
ened. Victorij. Radicum acori ℔ ij. pæo-
iæ ℔ ß. galangæ, zedoariæ, ana ℥ j. ß. iuæ,
entaureæ minoris, saluiæ, maioranæ, stœ-
hados, betonicæ rorismarini, pulegij, cala-
enti, polypodij, polij, folij, ana M. j rosa-
um rubearum baccarum myrti, ana M. ß.
mnia hæc crasso modo contundantur, atq;
n ducentis libris vini albi potentis & odori-
eri fundantur spacio temporis trium die-
um, demum vinum coletur, violenta & for-
i facta expressione, & in vitreo alembico vi-
um ponatur, & destilletur aqua: cui adde
ucis myristicæ, macis, caryophyllorum, cin-
amomi, masticis, zingiberis, de quolibet
rasso modo rupto, ℥ j. trahe morã per diem
aturalem, demum per alembicum iterato
destilla aquam, & vsq; ad nonam destillatio-

nem eandem deſtillabis aquam. Remanen-
verò aquæ ex nona deſtillatione permiſce-
foliorum auri numero centum, foliorum ar-
genti numero quinquaginta, omnium fra-
mētorum, ana ʒ ij. margaritarum ℥ ß. omni-
puluerisanda in ſubtiliſsimum conduces pu-
uerem, & iterato vicibus duabus eādem de-
ſtillabis aquam. Vltimo verò deſtillatam a-
quam cum muſco & ambra aromatizabis,
& ſic habebis diuinum elixir vitæ. Modu-
vſus eſt, mane priuſquam ventrem impleat
diluat ſibi omnes ſpondylos colli atque tho-
racis muſculos, & pleroſque artus ſibi made-
faciat. Quippe per tres ante matutinum ci-
bum horas, ſorbeat potum hunc. Aquæ ſal-
uiæ, endiuiæ, ana ℥ ß. elixir vitæ guttas quin-
que, miſce, & potui dato.

Aqua ardens deſtillata compoſita contra
peſtem, è Guaynerio tract. de peſte. Virtuo-
ſa, inquit, exiſtunt multa contra peſtem, ſed
in infinitū virtuoſior eſt, quæ ſequitur aqua.
Tanta eſt enim inter cor & ipſam cōuenien-
tia, vt in nō perceptibili quaſi, tempore attra-
hatur ab ipſo, attractáque mutatur in breui:
& in ſpumoſam ſubſtantiam conuerſa, non
ſolum à complexionali virtute, verumetiam
tota forma omni peſtilentiali veneno reſiſtit,
ac ipſum perimit indilatè. Et ideo tanta eſt
eius excellens virtus, quod eius vſus homi-
nem

m nõ ſolum præſeruat à peſte, imò ab ipſa
prehenſum, celeriter liberat: cuius hæc eſt
mixtio. ℞. Rad. tormentillæ viridium ſi
beri poſſunt ℔ j. radicum herbæ tunici
diptamni, ana ℔ ß. radicum enulæ cam-
næ ℥ iiij. acetoſæ cum ſeminibus ſi habe-
poſſunt ℔ ij. vel acetoſæ ℔ j. & ℥ viij. &
minis eius ℥ iiij. bugloſsi & borraginis,
m eorum floribus, roſarum rub. ſylue-
ium, ana ℔ j. pimpinellæ, ſcabioſæ, ana
ß. ſucci limonum ℔ j. theriacæ finæ
ß. aquæ ardentis factæ cum vino optimo
pluries reiteratæ ℥ ij. terræ ſigillatæ, &
li armeni, ana ℥ ij. ſantalorum alborum
rubeorum, ſpodij, ben albi & rubri, mar-
ritarum ſplendidarum, ana ℥ j. ß. oſsis
corde cerui ℥ j. raſuræ eboris ℥ ß. cro-
ʒ iij. camphoræ ʒ ij. foliorum auri
ß. primò accipe folia auri, & ea cum
rdone aut forfice diuide in fruſta minu-
quantum poteris, vel ipſa ſuper porphy-
o cum melle diu ducas, quia in pulue-
em non perceptibilem tactu ea rediges:
oſtea pone ea in aqua ardenti, bene ob-
urando ampullam ne reſpiret: & ſic dimit-
e per dies quindecim. Deinde accipe mar-
aritas ſubtiliſsimè tritas, & ipſas pone in
lia ampulla cum ſucco limonum quæ be-
e obturetur, & dimittatur per tantun-
 dem

dem temporis:poſtea cum optimo vino ra
dices benè lauentur, vt à terra ſint munda
demum in vmbra à vino deſiccatæ, in mo
tario conquaſſentur, & ſimiliter herbæ, fl
res & roſæ cum ſeminibus. Quo facto om
nia iſta in vaſe quodam terreo vitreato po
nantur, in quo poſtea pone theriacam cu
illis pulueribus & aliis rebus. Deinde cu
his pone illam aquam ardentem cum foli
auri, ac etiam ſuccū limonū cū margariti
taliter vas ſigillando quod nequeat expir
re. Poſtea facies foueam in terra in loco hu
mido, ad profunditatem trium pedum, & ſo
larium dimidij pedis ex viua calce in fund
foueæ conſtituas. Tum illud vas in medi
colloca, cū fimo equino ſeu vinatiis circun
dando & cooperiendo, ſuper quod vnam v
duas ſitulas aquæ poſtea affundas, & ſic ſe
pultum poſtea per dies xij. naturales dimitt
omnibus tribus vel quatuor diebus fimū v
vinatias renouando: quibus completis, ex
trahe, & totam materiam illam accipe, & po
ne in veſica vitrea, & deſuper alembicum ta
liter ſigillando ne reſpiret, & cum igne mol
lium lignorum lento ſine fumo, aquam ex
trahe, & in ampulla taliter ad roſtrum alem
bici liga, ne reſpiret. Extractam verò aquam
iterum proiice ſuper fęces, & vt prius iterum
deſtilletur. Tertiò verò ponatur in alembic

ſin

fæcibus, & iterum in balneo Mariæ de
uo destilletur, demum in ampulla benè
clusa vsui reseruetur. De aqua accipe co-
ear vnũ paruum per se, vel cum alia cõfe
one vel puluere. Hæc nanq; aqua spiritus
ltiplicat ipsos clarificat, membra confor-
principalia, ipsáq; disponit, vt impresio-
n cuiuscunque pestem inducere potentis,
quaquam recipiat, etiam factæ pestis mi-
biliter impresioni opitulatur. Dum enim
illæ sepultæ permanebãt, in eis quædam
facta fermentatio. Demum per destillatio
in eis noua introducta est forma, per quã
n ratione quatuor qualitatum: sed quia ta
vt loquuntur authores, cuilibet pestem in
cere potenti opponitur corruptiuè.

Aqua-vitæ composita ad omnes corporis
orbos, Recipe nucis moschatæ, floris mo-
hatæ, caryophyllorum, cinnamomi, zingi-
eris, cubebarum, granorum paradisi, stœ-
hados, granorum pæoniæ, ana ℥ ß. grano-
um sinapis, lauendulæ, ana ℥ j. cinnabaris
n sanguinis draconis) coriandri, anisi, ba-
iconis, ana ℥ ß. gagatis (malim, inquit, Ges-
erus, succini) rorismarini, ana ℥ j. maiora-
æ, cardamomi, fœniculi, liquiritiæ, hysso-
i, spicæ nardi, ana ℥ ß. florum borraginis,
lij conuallium, melissæ, capitum seminum
osarum, ana ℥ ß. visci quercini, osium de
corde

corde cerui,ligni aloës,croci ℥ j. saluiæ M
Modus parandi hic est. Accipe mensuras
ni boni quadraginta, destilla per alembic
in balneo Mariæ: in prima destillatione
cipe mensuras duodecim,quas iterum de
la,donec nihil amplius sit in ampulla, qu
quod cortice nucis capi posset, illud reiici
quia phlegma est, vinum vltimò desti
tum, destilla iterum quinquies totum & p
detentim,in balneo Mariæ, sic erit parata
qua. Recipe postea supra scripta simplicia
mnia,partim minutim conscinde, partim
puluerem contunde, quæ scilicet contun
possunt, & infunde vini destillati tantum
per ea, vt quatuor digitis vinum reliqua e
cedat, quæ omnia simul relinquas per tr
aut quatuor dies,donec aqua coloretur.D
in vinum infunde in aliud vas vitreum,& t
ge optime, ne quid euaporare posit. Sup
fæces verò affunde vinum recens, & ita rel
quito septem vel octo dies,donec vinum o
mnium infusorũ substantiam extrahat. Tu
vinũ à fæcibus separa, & pone totum vinu
in vitro, & destilla per alembicum in balne
Mariæ,vt nulla humiditas in vitro remanea
& habebis præcedentium rerum quintam
sentiam,quam serua diligentisime,ne ab a
re contingatur.Deinde destilla vinum ex ill
simplicibus extractum per alẽbicum, & me
diam

na vini partem accipe, & hæc erit vera vini
s quinta essentia. Alteram verò partem
in vitro remanet, abiice: est enim aqua-
solum humiditas. Tandem quinta vini
ntia, cum aliarum rerum quinta essentia
gatur, & colorabitur, ac si esset aurea.
n accipe muscum Alexandrinum, am-
m griseam, ana ʒ j. rhabarbari ʒ ii. colli-
tur in linteo panno puro, & impone in vi
m, & confectum erit: claude tamen dili-
ter, ne euaporet.

Aqua vitæ mirè confortans, &c. dissol-
s ac coagulãs ferrũ & cætera metalla &c.
Nucis moschatæ, galãgę, cardamomi, gra
rũ paradisi, cubebarum, macis, zingiberis,
namomi, omnia pulueriſentur, & cum vi-
albo fortissimo commisceantur, contun-
ntur omnia simul ad pulticulæ consisten-
m, ac postea lento igne destillentur, & ex
hes aquam claram & purã. Huic aquæ si
mmisceas oleum, oleũ descendet: sin cõmi
eas camphoram, tum habebit omnes vir-
tes quas habet cãphora. Quod si hæc cam
orata aqua commisceatur cũ aqua com-
uni, eam cõstringet vt lac, & si coletur per
nnum, remanebit ista aqua coagulata, ex
a deinceps poteris facere candelam, & ar-
ebit instar ellychnij. Aqua ista prodest in fri
dis corporis ægritudinibus: coquit enim,
conser-

conſeruat carnes à putrefactione, conſterna-
tum lætificat, virtutes omnium herbarum a
ſe trahit: pota rumpit apoſtemata: coagula
& conſtringit mercurium: ab oculis aufe
lacrymas, rubedinem, & calorem, iuuat
ſpleneticos. Vulnera à putredine conſerua
medetur fiſtulæ & cancro, emendat cauſa
frigidas & paralyſim, auget & acuit intelle-
ctum: memoriam iuuat, ſi tempora ea vnga-
tur. Hominem facit hilarem & iucundum
conſeruat iuuentutẽ & ſanitatem, tollit ori
fœtorem & gingiuarum. Ex nouo, facit vi-
num vetus: contra venenum munit hominẽ
aufert dolorem, & ſurditatem aurium. Pota
guttæ ſingulæ in vini optimi & albi cyatho
memoriam conſeruant mirabiliter, ſi id fia
cum iturus es cubitum. Tempora ea quate
in ſeptimana vncta, tempore hyemali, me-
moriam conſeruat.

Aqua vitæ pro quodam nobili, Recipe ſpe-
cierum diambræ ʒ j. dianthos ʒ ß. radicum
pyrethri ʒ ij. piperis longi ʒ vj. anacardi ʒ j
ß. xyloaloës ʒ j. trita infundantur in aqua vi-
tæ ex vino maluatico deſtillatę ſepties ℥ viij
ſtent in infuſione per dies octo bene occlu-
ſa. Poſtea deſtillentur per balneum.

Aqua vitæ ad tertianas. Theophraſti, ℞.
Aquæ vitæ pro denario, albumen vnius oui,
conquaſſentur ſimul optimè, vt redigantur

ad

lticulæ formam, dato ante paroxyſmũ.
oram vnam aut alteram, adde aliquid
i, &c.
qua aurea, valens in apoplexia, epilepſia
gritudinibus neruorum. ℞ Foliorum &
m ſaluiæ, ℥ ij. nucis moſchatæ, caryo-
lorum, zingiberis, cinnamomi, granorũ
diſi ana ℥ j. caſtorei ʒ j. corticis citri ʒ iij.
e nardi ʒ j. olei laurini ʒ j. contundantur
nia benè & ponantur in menſuram vnã
albi optimi & ſigilla benè in bocia clau-
uæ dimittatur quatuor diebus in putre-
one, poſtea deſtilla lento igne.
qua alia priori non diſsimilis, faciens iu-
eſcere. ℞. Foliorum & florum ſaluiæ ele-
um, quart. iij. zingiberis, caryophyllorũ,
is moſchatę, granorum paradiſi, ana ℥ ß.
nia ſubtiliſsimè pulueriſata, pone in men
s duas vini fortiſsimi, in bocia benè clau
iebus quatuordecim, poſtea apponitur
mbico, & deſtillatur lento igne ſecundum
em, aquam ſerua in vitro clauſo. Valet ad
ſtemata intrinſeca frigida potata cum ap
priata aqua, ſtatim rumpit. Valet & ad te-
oculorum clarificando & deponendo, a-
t viſum, & ophthalmiam frigidam ſanat,
n penna parum immiſſa, oculos valdè cla
cat. Valet etiam ab extra & intra, accepta
potata : valet etiam contra contuſiones &
perc

percusſiones. Podagram & dolorem extre-
mitatum curat. Vnctione facta cum ea, con-
tra dolorem capitis, contra apoplexiam &
catarrhum, & omnem cerebri frigiditatem
valet contra hydropiſim potata confert sto-
macho, valet contra tuſsim cum aqua appro-
priata. Credo ego quod iuuentutem conser-
uat, ſi omni die parũ de ea accipiatur. Valet
etiam contra ſcabiem omnem, cum ea lini-
ta, & contra morſum canis rabidi: contra
eius maniam, ponatur ſupra morſum, & de-
tur ad potandum.

Aqua vitæ ſecundum Ariſtotelem. ℞. Cin-
namomi, zingiberis, caryophyllorum, nucis
moſchatæ, piperis longi, ana ℥ ß. dactylorum
℥ ß. cubebarum, granorum paradiſi, macis,
amygdal. galangę, ana ℥ ß. ſaluię ℥ xij. teran-
tur, poſt imbibantur in maluatico, in cucur-
bita diebus octo, poſt deſtillentur igne lento
ſecundum artem.

Aqua vitæ alia. ℞. Radicis cum herba elle-
bori nigri præparati (an in malo cotoneo)
℥ iiij. florum citranguli, florum ſtœchados ci-
trini, florum praſsij, ana M. iiij. & eſt pro pri-
ma deſtillatione. Pro ſecunda deſtillatione
℞. Rhabarbari electi ℥ ß. vel ℥ j. florum bo-
raginis, bugloſſæ, ana M. vj. paſſarũ vuarum
℔ ß. auriculæ muris, florum primulæ veris,
herbæ ellebori nigri pręparatę, ana M. ij. flo-
xu

n citri vel meliſſæ M.vj. angelicæ florum
 foliorum M.ij. florum origani M.viij.
iritiæ raſæ ℔ ß.deſtillentur. Item,recipe
i rectificati ad vltimum, menſuras qua-
r,funde ſuper prunas ſpecies, & ſtent per
s octo omni die mouendo bis vel ter, de-
latio fiat lento igne, ita fiat ſecundo &
tio. Poſt mellis electi deſpumati, olei oli-
rum ana menſuram ſemis,ponantur cum
o ſic deſtillato, & deſtillentur ſimul len-
imo igne: tunc tollit fœtorem vino & dul
cit vinum, & tollit fœtorem herbarum &
dorem. Si vis melius habere,impleatur vi-
m floribus ſtœchados citrinę, & iterũ len
imo igne deſtilla. Poſt recipe iſtius aquæ
æ menſ.iij ſacchari albi℔ j.&ſic correctũ
luerifetur ſubtiliſsimè,& imponatur pru-
,ſemper agitando, quouſque ſaccharũ to
m diſſoluatur in eo,& fiet 29. diebus. Poſt
Cinnamomi optimi ℔ j.pulueriſetur ſub
ter,& impone per octo dies vel vltra,om-
die agitando ſemel vel bis, poſtea coletur
exprimatur fortiter per torcular. Si placet
o maiori aromatiſatione adde moſci,am-
æ ad placitum. Eſt mirabilis efficaciæ in
fectu cordis, miſcendo cum electuariis &
edicinis cordialibus,ſicut ſcis.

Aqua vitæ aromatica, ſeruiens omnibus
omachi morbis frigidis,ex Capric. Leonh.

Fierauanti lib. 2. cap. 56. ℞. Nucis moſchatæ, caryophyllorum, galangæ, cardamomi, cubebarum, macis, cinnamomi, zingiberis, cr... ci, thuris, ana ℥ j piſtentur groſſo modo, ... miſceantur: ponantur hæc omnia in bocia... quam optimè perlutatam, quibus comm... ſce aquæ vitæ finiſsimæ ℔ vj. ſtent ſim... diebus octo, deſtillentur poſtea per ciner... cum ſuo capitello & recipiente, & deſtillab... aqua rufa. Curat, vt dictum eſt, ſtomachum & vulnera ſine dolore quoque ſanat, me... moriam iuuat, tuſsim emendat, triſtitia... pellit, &c.

Aqua vitæ mirabilis in apoplexia & ep... lepſia, valet ſumpta mane & ſero, melius t... men ſi mane accipiatur. In ſero accipiunt... tres vel quatuor guttæ cum mica panis, co... fortat cor & etiam cerebrum, & omnes vir... cerebri & corporis. Exiccat omnes humid... tates pręter naturales, & alias quoque ſupe... fluitates, ſiue ſint ex cauſa calida ſiue frig... da: conſeruat calorem naturalẽ in ſuo tẽp... ramento. Infra triginta annos exiſtẽtes no... frequenter ea vtantur, niſi multum ſint ag... grauati multis humiditatibus frigidis: ſen... bus autem & frigidis valde competit. Virtu... huius aquæ non poteſt ſatis exprimi, vale... ab extra & intra. Cõtra peſtem accepta cum theriaca eadem die. Inuncta ad nares vald...

conſo...

confortat. Et eſt ſumma medicina contra apoplexiã & epilepſiam : eſt mater omnium medicinarum, confortat matricem, & vterum omni tempore : ſi ſuperfluit, reſtringit, ſimiliter prouocat.

℞. Saluiæ ℔ ß. abſinthii ʒ ij. florum origani ʒ vj. betonicæ ℥ ß. roriſmarini ℥ ß. maioranæ ℥ j pulegii ʒ ij. roſarum ℥ j ß. hyſſopi ʒ ij. ſatureiæ ʒ ij. petroſelini ℥ j. ß. radicis petroſelini ℥ j. polypodii, pimpinellæ, ana ℥ j. lauendulæ ℥ j. tormentillæ ℥ ß. biſtortæ ʒ vj. valerianæ ʒ ij. aſtrantiæ ʒ j. vel ß. radicis benedictæ ℥ j. rutæ ʒ vj. baccarum iuniperi ℥ j. zingiberis ℥ j. ß. nucis moſchatæ, macis, ana ℥ ß. caryophyllorum ʒ vj. cinnamomi ʒ vj. cubebarum, cardamomi, ana ℥ j galangæ ℥ ß. granorum paradiſi ʒ j. piperis longi, nigri, ana ʒ ij. croci ʒ j. calami aromatici ℥ ß. zedoariæ, corticis baccarum lauri, ana ʒ ij. foliorũ lauri ℥ ß. coriandri ℥ ß. aniſi, liquiritię, ana ℥ j. ß. theriacę ʒ ij. manus chriſti, ſacchari cãdi, ana ℥ ß. cymini, carui, dyptãni, ana ʒ ij. rhabarbari ʒ j. nigellę, cort. pomi arantii, ana ℥ ß. conſerue roſarum ℥ j. ſpodiæ ʒ ij. vel iij. mellis ℔ ß. vltimo imponendo muſci ʒ vnius partem decimãſextam, ambrę griſeæ totidem, camphoræ ʒ ß. ſacchari albi ℥ j. vini ſublimati quinquies de vi-

 no,

no, & non de fæcibus menſuras tres. Ra-
ces & herbæ groſſo modo contuſæ impon-
tur in cantharo bene clauſo tribus diebu
quarto die ſublimetur totum. Poſtea ſpeci
contritæ imponantur non cribellatæ, & ſt
decem diebus in cantharo benè clauſo, om-
ni die, aut ſaltem altera moueãtur. Deince
totum ſublimetur in vitro ſtricti colli, cu
recipiẽte clauſo, & cum extillarit album, v
fœtens, tunc ſatis eſt. Et tum impone h
quatuor, muſcum, ambram, camphoram
ſaccharum contuſum, alia tria non contu
ſtent ſimul tribus vel quatuor diebus, om
die mouendo ſemel vel bis cum lignea ſp
tula à fundo: tunc iterum ſtent tribus v
quatuor diebus, donec reſideãt, tandẽ qu
clarum eſt effunde, colando per ſyndone
in vitrum. Vltimo verò cum turbatur, rurſ
commiſce & iterum reſideat, tunc iterũ c
la, ſicut prius, & ita continua, donec qu
clarum eſt totum habeas, quæ omnia ſim
miſce ſeruando in vaſe ſtanneo, quoniã v
trum deſtruet, & ſeruetur in loco nõ calid
& virtus eius durat duobus vel tribus anni
aut etiã vltra Vbi ea vti volueris, accipe ſ
orſim aliquantulum eius, reliquum iteru
claudẽdo. Reliquias poteris exiccare in vm
bra ſuper panno, & tunc totum impone du
bus menſuris vini clari & boni, decem di
bu

in cantharo obſtructo, poſtea deſtilla, & ...limatum ſerua in vaſe obſtructo, & erit ...a nobilis licet non ita vigoroſa, ſicut pri...: valet enim vngendo exterius vel in pan...ulo ſuperpoſita, in multis infirmitatibus. ...modebet fieri ignis fortis ex carbonibus, ...nec calefiat ita, vt digito admoto ſuſtine...aleas ſuperius, tunc igni ſubtrahatur, & ...pergas lento igne, vt ſi attingas, ſuſtinere ...eas, ne ignis ſit neque nimis lẽtus, neque ...tis nimis, ne materia exiccetur in olla. ...tabis etiam, ſæpe digito deguſtandam ...ttam: ſic ſenties enim, quando facultas e... minuatur, vel odor mutetur in fœtidum: ...enim ita, tunc muta recipientem, vt ſuprà ... dictum.

Vinum ſublimatum D. Ambroſij Iung. ...o nobili, Recipe interioris cinnamomi ℥ ...zingiberis, caryophyllorum, ana ℥ j. ſan...li rub. ℥ ij. macis, nucis moſchatę, piperis ni...i galangæ cubebarum, cardamomi, aniſi, ...eniculi, coriandri præparati, ſpecierum a...matici roſati, diambræ, dianthos, maio...næ, baſilici, florum lauendulæ, anthos, ſpi...e nardi, ana ℥ ß. Tere omnia groſſo mo...o, & adde roſarum rubrarum M. ij. ß. vini ...aluatici ℔ iiij vel ij. ſublimati ℔ xj. vel vj. ...quæ roſatæ muſchatæ ℔ j. ß. aquæ caryo...hyllorum, cinnamomi (ſcilicet aquæ) ana

℥ ij. ſacchari candi triti ℔ iij. Stent omnia i
infuſione per dies quatuor. Poſtea fiat om
nium ſecundum artem decoctio, & clarif
cetur modo ſolito.

Aqua vitæ, magnum ſecretum magiſt
Eduardi. ℞. Cinnamomi, caryophyllorum
nucis moſchatę, zingiberis, zedoarię, galan
gæ, piperis longi & nigri, granorum iunipe
ri, corticum citri, corticum arantiorum, ba
carum lauri, foliorum ſaluiæ, baſilicę, rori
marini, macis, ſpicęnardi, ligni aloës, cube
barũ, cardamomi, calami aromatici, ſtœcha
dos Arab. chamępityos, myrrhę, maſtiches
olibani, ſemin. foliorum anethi, ſemin. arte
miſiæ, ana ʒ j. ficuum ſiccarum, vuarum pa
ſarum, pulpę dactylorum, amygdalarum du
cium, pinearum, ana ʒ j. ß. mellis albi & pur
℥ vj. zuccari albiſsimi duri & optimi, ad po
dus omnium prędictorum. Trita mixtáqu
deſtilla per alembicum vitreum ad minu
quinquies.

Aqua vitę ad arthriticos & cõtractos, Re
cipe caryophyllorum, macis, ana ʒ iij. gran
rum paradiſi ʒ ij. piperis longi ʒ ij. nucis m
ſchatę, zingiberis, lauendulę, baſilici, hyſſo
pi, balſamitę, ana ℥ j. galangę, anthos, ſaluię
ana ℥ ß. xyloaloës ʒ ij. muſci fini ℈ ß. Trita
omnia infundantur in ℔ iiij. aquę vitæ ex
vino maluatico deſtillatæ, per dies 14. poſt

deſtil

stillentur in balneo.

Aqua ad multos morbos difficillimos. Aqua sanans cancrum, gãgrenam, fistulam, nus, morbum attonitum, morbum comitialem, impetiginem, serpiginem, morbum articularem, podagram, omnémque neruorum dolorem, siue à causa prodierit calida, siue frigida, cuius modus est talis. Aquæ ardentis electæ ℔ x. aut xv. iuæ M. j. sagapeni ʒ ß. cubebarum ℥ j. ß. xyloaloës ʒ ij. myrrhæ electæ ʒ ß. aloës hepatici ℥ ß. aristolochiæ, ammoniaci, opopanacis, ladani electi, sing. ℥ sarcocollæ ʒ ß. thuris ℥ iij. mastiches ℥ ß. gummi Arabici tantundem, santalorũ rubr. ij. spicæ nardi ℥ j. galangæ ℥ ß. croci ʒ ij. mumię ℥ ß. gummi elemi ℥ iij. galbani ʒ ß. styracis, caryophyllorum, vtriusque ʒ j. nucis moschatæ ℥ ß. cinnamomi electi ℥ ß. granorum paradisi seu amomi ℥ ß. resinæ liquidæ ℔ v. terebinthinæ ℔ iij. sanguinis draconis, castorei, vtriusque ℥ ß. ex eis stillatitio vtitor liquore, Fumanellus.

Aqua conseruandæ iuuentutis, Magistri Leonhardi Fierauant, Capric. lib. 2. cap. 22. ℞. ligni aloës, caryophyllorum, zingiberis, galangæ, cinnamomi, macis, nucis moschatæ, piperis longi, calami aromatici, cubebarum, rhabarbari, granorum paradisi, cardamomi, ana ʒ ij. rorisınarini, chelidonię, mercurialis,

cardui sancti, imperatoriæ, diptāni albi, ana ℥ j. omnia ista infundantur in ℔ vj. aquæ vitæ optimæ, diebus octo, postea destillentur in balneo. Aquæ sic destillatæ, adde pro qualibet libra aquæ, sacchari fini aqua rosacea dissoluti, ℥ ij. & musci g viij. pro qualibet libra, & seruato in vitro diligēter clauso. Huius sumuntur quolibet die ad iuuentutis conseruationem ʒ ij. digestionem enim adiuuat, calorem naturalem suscitat & auget, stomachum confortat. Humidas & frigidas materias consumit.

Aqua non ignobilis, multa præstans commoda. Ad arthriticos, morbósue articulares, destillationem à capite, iuuentutem conseruat, vires, ingenium & memoriam præstat, arteriarum spiritus viuificat & puriores reddit. Aquæ ardentis, ter vel quater destillatæ ℔ iiij. florum rorismarini ℔ j. summitatum frondium eiusdem ℔ ß. per diem simul macerata colliquato in duplici vase, cum recipiente proceriori, parte eius tamen inferiori in frigida existente. Nominamus autem sic, ait Gal quum in cacabo, qui aquā calidam habeat, vas alterum consistit. Sumitóque aquæ huius per alembicum destillatæ ℔ ß. nucis moschatæ, galangæ, caryophyllorum, cardamomi, maceris, cubebarum, sing. ℥ iij. ambari albi ℥ j. ß. ligni aloēs tantundem, castorei,

rei, ſpicæ nardi, vtriuſque ℥ ij. leuigato
odlibet ſingulatim, & omnia ſimul com-
nito, donec aliquod nanciſcantur concre-
entũ, & denuo ſimul deſtillato. Vſus ex triti
o pane, cum vncia prædictæ aquæ, quod
pereſt bibendo. Valet nanq; vt balſamum,
manellus, puto.

De ſuccis ſiue ſuccorum extractionibus, rerum ſimplicium, & compoſitarum.

SVccus, qui Græcis propriè χυλὸς, & eius operatio χύλωσις dicitur, eſt, qui è rebus
mplicibus vel cõpoſitis cõtuſis, aut inciſis,
ut maceratis exprimitur. Exprimuntur au-
em alias ſucci, vel ex herbarum foliis & ger
ninibus per ſe tritis, viridibus ſcilicet & ſuc-
ulentis: vel ex fructibus, veluti ex vua im-
natura, malis punicis, ſorbis, meſpilis, pru-
ellis ſylueſtribus, cydoniis, limonibus, &c.
el ex herbis pauco humore, eóque lento
rræditis, vt hedera, portulaca, cotyledone,
emperuiuo, &c. ex quibus non ſimpliciter
uccus haberi poteſt, ſed affuſa aqua, aut alio
iquore, illarum facultatibus ſimili, opus ha-
bent cõtritione aut expreſsione, vt expreſſæ
vnà cum ipſo humore, vis ſimplicis herbæ
extrahatur: aut ſi tuſæ calatho imponantur

loco frigido, vt paulatim ſuccus in ſubiecti catinũ defluat. De his & ſimilibus ſuccorum extractionibus, quæ in officinis, in vaſe anguſti orificii, ſuperfuſo oleo, digiti craſsitudine, aut ſale inſperſo, ſicut de omphacio conſtat, ad vſum medicum aſſeruantur & reponuntur, nihil in præſentiarum dicemus, quẽadmodum neque de aliis quibuſdam, quæ in ſole, aſsiduè mouendo, exiccantur & inſpiſſantur, vt in vmbra, vt acaciæ ſuccus: in clibano vel furno, aut alio loco calido ſicco inclusi atque ſuſpenſi. Dicemus tantum de iis ſuccis, quæ ex radicibus & herbis ſiccioribus, aut pauco admodum humore præditis: aliquot diebus in aqua aut alio copiam liquore maceratis, poſtea per balneum Mariæ deſtillantur, vt aquea humiditate ſeparata, ipſa rei infuſæ ſubſtantia, pura & ſyncera relinquatur aliquantulũ craſsior: aut citra deſtillationem, coctione tantum in vaporem humore extraneo cõuerſo, ſubſtantia rei infuſę incraſſeſcat, colata prius, aut per filtrum deſtillata tota aqua, &c. Et vſus quidem huius extractionis eſt, quod pauca quantitate aſſumpti ſucci, magna in corpore noſtro præſtet commoda. Etenim vbi de medicamentis in tota ſubſtantia dari ſolet ℥ j. extracti ſucci ſufficit ʒ j. in quo certè ægrotis multum gratificari poteſt, pręcipuè cum ple-

rique

que ab aſſumptione medicamentorũ plurimum abhorrere ſoleant.

Eſt autem hoc notandum in extractionibus: Si ſpiritus non fuerit ſatis purus, aut diligenter ſeparatus, ita vt aliquid terreſtreitatis adhuc cõtineat, virtutem ſeu facultatem rei extrahendę huic terreſtreitati permiſceri, ſimúlque aſcendere, & euaporare. Spiritus verò ſyncerus hoc minimè facit, ſed è re extrahenda deſcendit ſine vllo odore aut ſapore, ideóque facilè ſpiritus per balneum Mariæ ſeparatur, cuius calor non excedat gradum caloris qui eſt in vrina hominis. Oportet quinetiam aqua, qua fit ablutio, valde ſubtilis ſit, æquè atque vini ſpiritus, ne mala qualitas aquę ſimul aſcendat. Proba verò aquę eſt, ſi ſine ſapore aut odore fuerit.

Extractiones herbarum & aliorum remediorum cum aqua ardente, perfectè in balneo Mariæ deſtillata, &c. vt ex rhabarbaro, agarico, elleboro, & guaiaco, ſecundum Theophraſtum.

ARtificioſę rerum ſimplicium extractiones fiunt ad hunc modum: Primò ſumo aquam vitæ optimam, vbi ſpiritu vini careo, quæ ad extrahendam herbarũ facultatem

tatem est ſatis efficax. Accipe igitur ſaluiam, vel aliud quodcunque ſimplex, è quo ſuccum extrahere propoſueris, exponatur aeri ſicco, verſus Septentrionem præcipuè: vbi paululum exiccata fuerit, incidatur minutim, & in vitrum, cuius orificium ſatis ſit amplum, hoc eſt, duorum digitorum amplitudinem habens, vt inde vbi voles, quod impoſitum fuerit, rurſus extrahere commodè valeas, ponito, eidémque affunde aquam vitæ vel vini ſpiritum, vt ad minimum per latum digitum herbam impoſitam cooperiat. Poſtea cooperi vas diligenter hoc modo: Fiat paſta, qua ſuperius orificium per latum digitum circum circa obliniatur, cui chartam puram ſuperimponas ſicq; obſtruas, vt poſtea tantum circa ampullæ os lateribus adhęreat. Impoſita hac charta, rurſus paſta chartæ, circa locum, vt prius, obducatur, ac rurſus alia noua charta eidem adaptetur. Tandem ac tertio & circum circa, & ſupra, vndiquaque paſta inunge, & tertiam chartam, quæ vndiquaque adhærere debet agglutinetur, vt etiam ipſum orificiũ paſta & charta operiatur. Demum cera totum cooperito quanquam hoc non ita ſit neceſſarium. His ſic ritè peractis, collocetur vas ſpatio trium aut duorum dierum in loco calido: prout herba impoſita fuerit craſsioris aut tenuio-

ri-

s ſubſtantiæ, ita & breuiori aut longiori
empore erit maceranda. Poſt elapſos hos
dies,ſpiritum in aliud vas effundas, rurſúſq;
cooperias: herbas autẽ relictas exprime per
pannum lineum,quam potes arctiſsimè, &
poſt expreſsionem abiice. Tunc rurſus alias
euſdem generis herbas recentes,& vt prius
præparatas,in eundem ſpiritũ infunde. ma-
cera, & exprime,idq́; eſt ter,quatérve ita rei
iterandum,prout extractionem validam aut
debilem volueris. Quod ſi verò res, ex qua
ſuccus fuerit extrahendus,fuerit magni pre-
tij,vt eſt rhabarbarum,lignum aloës, nõ ſe-
mel ei eſt affundenda aqua vitæ, ſed ſæpe ac
ſæpius,vt penitus quicquid inerit ſpiritus aut
facultatis,in aquam deponatur.Poſteaquam
igitur vini ſpiritus facultate herbarum abun
dauerit, ita vt quaſi proprium iam amiſerit
ſaporem aut odorem, tum exprime herbas,
& quod expreſſum fuerit,per filtrum diligẽ-
ter & ſubtiliter exprimetur,& vtere vbi opus
fuerit.Aut facile erit ſpiritum vini à facultate
herbarum per deſtillationem in balneo Ma-
riæ ſeparare, extrahendo vel medietatem
vel omnino,vſque quo ad extremam perue-
nerit aquoſitatẽ, aut quouſque incraſſeſcat
vt ſalſa,aut ſuccus concretus,qui pulueriſari
poſsit,prout tuo vſui ſeruierit.Nam vbi mul
ta humiditas in extractione fuerit, poſt vini
ſepa

ſeparationem, indicium eſt ſpiritum vini non vſqueadeo ſyncerum fuiſſe. Vbi verò vini ſpiritus ſatis potens fuerit,& in fine deſtillationis nulla aquoſitas ſequatur, accipe eiuſdem ſimplicis aquam deſtillatam, & affunde extractioni, & commiſce diligenter cum penna, vt ſpiritus adhuc in materia relicta, cum aqua affuſa commiſceatur, tum rurſus per alembicum aquam affuſam extrahe, ídque potes reiterare, dum nulli ſpiritus vini in extractione ſentiantur, id quod ſic cognoſci aut probari poteſt. Vbi nulla vinoſa permixtio ſpiritus vnà cum aqua elambicatur, ſed pura tantùm aqua, tum ſatis eſſe intelligas.

Cæterum conſulo & ex vſu etiam eſt, vt extractioni ſeu ſubſtantiæ herbarum, propria aqua affundatur, ſeorſim prius deſtillata, quemadmodum ſuprà in extractione ſaluiæ monui. Eodem planè modo auferri vini ſpiritus poſſunt, affuſa ſcilicet aqua ſaluiæ deſtillata in fine, & probè permixta, rurſúmque ſeparata. Et talis extractio eſt eximia, & conſeruatur in multos annos.

Ratio qua herbæ cuiuſlibet ſuccus haberi poteſt. In aqua herbæ alicuius deſtillata, impone ſiccam herbam pulueriſatam, in infuſione calida feruente, nec tamen coque. Deinde cola, in colatura deinde impone denuo

o herbam ſiccam pulueriſatam eiuſdem
neris, & infundatur, coletur, hoc ſæpius
petatur, tandem deſtilla in balneo Mariæ,
rs tenuior diſſoluatur in vaporem, quod
idebit in fundo erit mellis conſiſtentia
herbæ ſuccus: & in recipiente aqua her-
. Vel:

Herbæ cuius liquorem deſtillaturus es,
ccum exprime, & expreſsionis reliquiis
à cum ſucco deſtillatis liquor erit effica-
or & limpidior, vt audio, Geſnerus.

Modus pulcherrimus, nec ita multum
eroſus, quo cuiuſcunque ſimplicis, ſiue
erbæ ſiue radicis, vera ſubſtantia, ſiue
uinta eſſentia atque etiam aqua facile ex-
ahi poteſt. Aptus erit hic modus, etiam
uctibus diuerſis, expreſsis ſcilicet ſuccis &
epuratis.

Accipias radicem aut herbam optimo
mpore collectam, & in vmbra ſiccatam
ut aëre, eámque in vaſe mundo, affuſa pro-
ria aqua per deſtillationem aliàs extracta,
nacera tandiu, quoad aqua colorem rei in-
ſæ acceperit, tum ſepara aquã in vas aliud
eorſim, & ſerua obturatum. Radici autem
ut herbæ aliam aquam deſtillatam affun-
le, & rurſus cooperta ſtent, ad aquæ coloris
nutationem. tum vt prius aquam ſepara, &
ũ priore cõmiſce, hoc eſt repetendũ, donec

aqua

aqua non amplius coloretur,& radix vel he
ba nihil virium amplius obtineat. Quo fa
cto,coaceruatas aquas in cucurbita, in bal
neo Mariæ, cum ſuo capitello & recipient
deſtilla,vt aſcendat aqua omnis, & mater
in cucurbita incraſſata ſit vt paſta,aut pult
cula. Quod vbi acciderit,materiam relictan
craſsiuſculam è cucurbitæ fundo extrahe,
vbi in peluim aut vaſculum mundum poſu
ris,lentiſsimo calori admoueas,vt iuxta for
nacem,aut intra cineres calidos,vt paulatin
aliquot diebus ſuperflua humiditas euapo
ret, & materia ipſa electuarij conſiſtentiar
acquirat,aut mellis etiam, tum demum ha
bebis optimam & pretioſiſsimam rei extra
ctæ ſubſtantiam, ſeu quintam eſſentiã,cur
qua paucißima etiam quantitate, plus effi
cies, quàm magnis radicum aut herbarun
aceruis.Seruetur in vaſe argenteo, aut ſtan
neo obturato, quod quo fuerit vetuſtior,e
etiam erit melior. Et nota vlterius, quo
aqua per deſtillationem extracta, non mi
nus valet,quàm aliæ aquæ herbarum aut ra
dicum deſtillatæ.

Modus extractionum alius. ℞. Radicem
aliquam ſiccam, vt radicem petaſitis, ea a
puluerem ſubtilem redigatur, & in cucurbi
ta ponatur, vinum affundendo adſufficien
tiam, cucurbita perlutata in balneo Maria

pon

natur, & extrahatur vinum. Vbi huius
ni cyathum mediocrem plenum extraxe-
,ignis paulatim extinguatur,& vbi mate-
quæ in cucurbita eſt, refrigerata fuerit,
unde eam quam extraxiſti aquam aut vi-
m,ac rurſus in balneo deſtilla,ídq; facito
bus vicibus,ſi libuerit,aut amplius, vſque
o omnis facultas per decoctionem in vi-
m fuerit depoſita:Hoc facto manibus ex-
imatur lentè,& expreſſum ſerua. Hoc eſt
ſtar auri pretioſum. Vbi voles,in vitro ſoli
ponatur,vt euaporet vinum, & ſola oleo-
as in fundo relinquatur.

Extractionis modus alius,haud inelegās,
certi:Accipe quintam eſſentiam tuam, cui
r horas 14. infunde rem tuam ſimplicem
t compoſitam, craſsiuſculè pulueriſatam,
aneat in infuſione in loco frigido non ca-
lo: tunc quinta eſſentia tua attrahit ad ſe
iritum rei tuæ fixum, & aſsimilat,& cum
deris quintam eſſentiam ex re infuſa co-
ratam, tunc ſepara eam artificioſe per in-
rumentum,& repone in vitrum,cera firmi
r obductum.

Recipe iterum quintam eſſentiam tuam
mplicem, & ſuperfunde iterum rei tuæ
rius infuſæ (quæ ſeparata nunc eſt per in-
rumentum) maneat rurſus in infuſione,
er horas vigintiquatuor, in loco frigido,

tandem denuo coloratam ſepara iterum pe
inſtrumentum à re infuſa (vt ſcis) ſepara
tam autem priori quintæ eſſentiæ colora
tæ, adde.

Totius rei tuæ infuſæ eſſentiam ſimpl
cem ſuperfunde, & ſepara, donec à re tua in
fuſa colorari nequeat amplius.

Accipe quintam eſſentiam tuam colle
ctam, impone cucurbitæ longiore collo pr
ditæ, cui ſuperpone alembicum ſuum, pe
lutetur ſecundum artem, repone in balneu
Mariæ, deinde deſtilla lento igne quinta
eſſentiam, donec in fundo cucurbitæ vid
ris mammillas conſiſtentiam referentem,
habebis in fundo rei tuæ infuſæ ſpiritu
fixum permanentem, quem collige artifici
sè in argenteum vaſculum.

Modus extrahendi ſuccos ex herbis, pu
cherrimus & vtiliſsimus. Accipe ſaluiam v
ridem, & extrahe ex ea per deſtillatione
aquam: aut ſumatur ſaluia ſiccata, cui affu
datur aqua, à qua pars ſubtilior ſeparata ſi
craſsior verò ſaluia affuſa, maceretur aliqu
diebus, poſtea deſtilletur. In aqua hac de
ſtillata maceretur rurſus ſaluia exiccata, it
vt aqua duobus vel tribus digitis ſaluia
cooperiat, ſtent benè obſtructa in canthar
ne vel minimum reſpirare poſsit, in aqu
temperatè calida. Poſtea exprimatur ſalui
&

denuo saluia itidem exiccata in hac aqua
maceretur vt prius, ídque fiat ter quatérue.
Quo facto separetur aqua, quę ad aliam ex-
tractionem seruire potest, aut ad alios vsus.
Quod verò extractum est, in fictili euaporet
in fornace aut alio loco calido, quoad redi-
gatur ad consistentiã, quæ operanti placeat.

Vbi volueris substantiam veram è rhabar
baro, elleboro, agarico, fraxini ligno, &
aliis eius generis simplicibus, extrahere, tum
procede, vt iam suprà dictum est. Primò su-
peraffunde spiritum, sicque relinque quous-
que plus satis coloretur, tum effunde, cola,
& spiritum paulatim in balneo separa: eun-
démque rursus rhabarbaro priori affundito,
& aliquandiu in infusione relinquito in loco
calido, quousque colorem acquirat, tum co-
la, & rursus in balneo separa per destilla-
tionem: id autem tantisper est repetendum,
quoad spiritus à rhabarbaro non coloretur
amplius. Id tum exprime fortiter, & per fil-
trum destilla: habet enim nescio quid tena-
citatis aut lentoris à rhabarbaro, quæ in ex-
tractione est inutilis, & simul multæ vti-
les partes fluunt, quæ non sunt negligendæ,
ideóque ad hunc modum destillare oportet
per filtrum.

Per rostrum seu nasum alembici, filo tra-
he filtrum digiti vnius latitudine, quoad

præ nasi angustia, filtrum amplius non se-
quatur, cauendo tamen ne nimia violenti-
dissiliat vitrum: quo facto impone spiritum
filtrandum in alembicum obstructum char-
ta humectata. Spiritum per filtrum destilla-
tum extractioni, quæ prius erat separata, ru-
sus in vitro affunde (multum enim vitro ad-
hæret, ideóque in primum vitrum, cui spiri-
tus erat infusus, omnes spiritus rhabarba-
percolandi sunt & ad separationem infun-
dendi) non curãdo, quòd extractio vna, iam
prius in vitro reperiatur: omnes enim extra-
ctiones necessariò coniungendæ sunt, & a-
extremum aquæ destillatæ permiscendæ, &
rursùs separandæ, quo ad aqua limpida ex-
trahatur. Potest verò extractio fieri vel in sic-
co vel in humido, prout cuique placuerit.

E ligno fraxini non magno labore extra-
ctio fit: nam semel superaffunditur, & die-
bus quatuor maceratur lignum, post effun-
ditur liquor, & aliud lignum recens imponi-
tur vt prius, ídque faciendum bis térue, pro
vt magnam aut paruam extractionis copi-
requiris, postea per filtrum mundificatur li-
quor, separatur verò per destillationem.

Extractio turbith, agarici aut alterius me-
dicamenti cathartici. ℞. Catharticorum ali-
quod, vt turbith, vel agaricũ, vel aliud cum
suo correctiuo, puluerisetur sic, impone i-

facc-

cculum ex albo serico, & pone vtrumque cculum in alembici partem eam,quæ conetos vapores per nasum emittit: in funım verò cucurbitæ infunde aquam vitę reificatam, quæ nihil phlegmatis porrò in se ontineat,quam destilla per ea,quæ sacculis clusa in alembico posita sunt,atq; ita extra tur omnis facultas. Quo facto, bociam ligenter laua, ac rursus aquam extractam bociam infunde, in cuius orificium sponam ponas, & apposito alembico, aquam tę destillato per spongiam,& in fundo maria quædam relinquetur spissa instar mel,quæ est vera substantia, & rei maceratæ tractio.

De agarico,turbith,colocynthide,rhabar ro,berberi,sumach, balaustio, & aliis vel xatiuis, vel restrictiuis, vel odoriferis.℞. garici (vel cuiusuis medicamenti) tere vt cet. Pone in vas vitreum in balneo,superfunde aquam ardentem, sigilla, sine per em naturalem,vt dissoluatur,tum extrahe lando per pannum lineum sine expresioe. Postea iterum pone in vas tantundem uæ,vt prius, & circuletur in balneo horis .tum cola.Has colaturas pone in vas amım ad extrahendum cum suo capitello & cipiente,(si voles, aquam reseruato quæ alia tibi seruiet:) & cum fuerit ad spissi-

tudinem mellis vel opiatæ, extrahe, fac tr
chiſcos, & iis vtere.

Rhabarbari extractio. ℞. Rhabarbari e
cti ʒ iiij puluerisa & infunde in aquas
propriatas, ſtet infuſum per diem & noc
deinde fortiter exprime. Illam expreſsion
adiecto ſaccharo candi, quantum videbit
leuiter in arena exhalando, exicca, ad craſ
tiem electuarij.

Aut ſic: Infuſio rhabarbari commodit
mè fit in ſuccis borraginis & bugloſsi. P
infuſionem in vaſe duplici per integrũ di
decoquatur ad tertiæ partis conſumption
tum exprimatur. Expreſſus ſuccus ad iu
conſiſtentiam decoquatur mixtus cum ſ
charo candi. Sic in plurimos annos conſ
uari poteſt. Fęces poſt expreſsionẽ non ab
ciantur. Magnus enim vſus iſtarum in aſt
gendo ventre, præſertim in dyſenteria. I
verò ſuccus ſuauiſsimè lubricat ventre
etiam in infantibus citra noxam.

Rhabarbari extractio, quam à Medi
quodam accepit Geſnerus: Rhabarbaru
eodem modo infundi poſſet, quo elleb
nigri radices, vt infrà dicetur: ſed in aq
cinnamomi, & cum ſyrupo roſato ſoluti
fieri debet ſuccus de rhabarbaro.

Agaricus in affectibus capitis & catarr
melius facit, ſi cum infuſione & decoctio

præ

præparetur,quã si extrahatur, & egrè etiã extrahi potest. Si tamen omnino succũ extrahere velis, facias hoc cũ oleo anisi in aqua fontana, vel aqua anisi, cui oleum ablatum sit.

Extractio ellebori nigri medici Cæsarei. Infundantur cortices radicis ellebori nigri exempta medulla in aqua anisi, de qua oleũ separatum sit, & stent in infusione per horas vigintiquatuor, vel quandiu libuerit, deinde bulliant simul, quousque extent radices, ad aquæ scilicet ferè consumptionem, coletur postea cum forti expresione. Vltimo decoquatur expressum, cum syrupo rosato solutiuo ad sufficientem spissitudinem, reponatur in vasculo terreo inuitreato, & vtere. Dosis est ℈ j. vel scrupulus j. ß. purgat sine molestia humorem melancholicum. Valde hæc infusio D. Montano placuit, quia dicebat Hippocratem semper in exhibitione ellebori nigri, sumere quoque anisum, vtpote proprium eius correctiuum.

Extractio alia ellebori, Hieronymi Herold. ℞. Succi buglossi, borraginis, ana ℔ ij. depurentur colentúrque & purificentur, adde his radicis fœniculi, cichorij, asparagi, petroselini, ana ℥ iiij. fructuum sebesten, iuiubarum, ana ℥ ij. seminũ frigidorum minorum, ana ℥ ß. decoquantur in aquæ ℔ xvj. ad tertias, colaturæ adde succos suprascriptos,

bulliant ad ignem purum: permiſce poſtea rad. ellebori nigri veri ℔ iiij. coque donec radices emineant: fiat tandem colatura omnium, & decoquantur lento igne ad mellis ſpiſsitudinem.

Extractio ſolutiua, D.D. Magenbuch. ℞ Colocynthidis ʒ vj. ℈ ij. agarici ℥ ß. rhabarbari ʒ ij. cinnamomi electi ℈ iiij. aſari, ſpicæ nardi, roſarum rubearũ, maſticis, ligni aloës ana ʒ j. ſtoracis liquidæ ℈ iiij. vini maluatici menſuram vnam, fiat infuſio, & extractio vel deſtillatio ſicut quintæ eſſentiæ.

Extractio ſolutiua alia eiuſdẽ Doctoris, cuius doſis eſt à ℈ ad ʒ ß. viro à ʒ ß. ad ℈ ij. vel ʒ j. ℞. Pulpæ colocynthidos ʒ vj. & ℈ ij. turpeti albi & gũmoſi ʒ x. ſtœchados Arabicæ ℥ ß. diagridij ʒ iij. (alias ʒ vj.) agarici albi ℥ ß. rhabarbari electi ʒ iij. cinnamomi interioris ℈ v. rad. aſari, ſpicę nardi, florum roſarum rub. maſticis, ligni aloës, ana ℈ iiij. aloës hepatici ℥ j. ß. & ʒ ij. ſtoracis liquidę ℈ ij ğ iij. inciſis & contuſis, infundantur in vino ſublimato, rectificetur, & fiat ſecundum artem electuarium.

Deſcriptio alia electuarij, prioribus ferè ſimilis, quod Norimbergæ vocatur extractũ, prout idẽ parare ſolitus fuerat. ℞. Colocynthidis ʒ xiij. veratri nigri, ſenæ Alexand. ana ℥ ß. agarici albiſsimi ℥ j. raued optimi ℥ ß.

alias

aliâs sumit eius ℥ j. cum rhabarbaro non ita
præstanti, diagridij ʒ xiiij. cinnamomi ʒ ij. &
℈ ij. turbith, stœchados Arabicæ, ana ℥ ij. ß.
ros. rubearum, ligni aloës, masticis, ligni pa-
radisi, myrrhæ, rubiæ, asari, spicæ nardi, sto-
racis liquidæ, ana ℈ v. fiat infusio vel putre-
factio per aliquot dies, nempe 10. 12. 14. cum
essentia vini, hoc est, aqua vitæ ter destillata,
calida, & succus deinde expressus vniatur
cum aloes præparatæ ℥ iij. Pręparauit autem
aloen hoc modo: Inciditur in peluim seu ca-
cabum vel ollam, aloes ℔ j. plus minus, ad-
dendo aceti ros. & aquæ ros. ana q. ß. ita ta-
men vt aceti ros. plus sit quàm aquæ rosaceę.
Bulliant simul lento igne, duabus aut tribus
ebullitionibus, deinde colato fortiter expri-
mendo. Colatum iterum bulliat lento igne
ad cõsistentiam aloes, cum spatula agitando
continuè. Vbi autem refrixerit, seruetur ad
vsum. Species suprà enumeratæ, primum te-
nuiter inciduntur, deinde puluerisantur, atq;
his superinfunditur aqua vitæ ter destillatæ
℔ j. ß frequẽter interea agitãdo quotidie: dein
de exprimatur per pannũ lineũ, grossum for-
ti expresione, deinde in alẽbico adiecto igne
humiditas aquea extrahatur, donec quod in
fundo remanet, veniat ad consistẽtiam dia-
cydonites. Quod si in eo adhuc quædam
humiditas fuerit, ponatur super carbones

ardentes in vaſe aliquo, quandiu videbitur vt ea à calore abſumatur, & euaporet.

Succus extractus è baccis iuniperi, ad duodecim annos ſeruari poteſt, ſi ritè ſit confectus. Valet ad calculi præſeruationem: expertus enim eſt eius vſus in multis, qui antehac grauiter laborabant, & multa prophylactica adhibuerant, à nullo tamen tantopere ſunt atque ab hoc adiuti. Calidum quidem medicamẽtum eſt, ideóq; renes fortaſsis nimium calefacere poſſet, vt aliquis exiſtimarit, sed propter parandi modum, qui calorem non nihil frangere exiſtimatur, non nimium poterit. Pituitã in ventriculo vel concoquit, vel conſumit, vel educit, & ventriculũ abſtergit ac roborat. Vſus eius non tam eſt ad morbos præcauendos, quam curandos. Omne genus deſtillationũ & catarrhorum, vertiginem, hipitudinem, raucedinem pectoris anguſtiam, tuſsim, colicam, matricis ſuffocationẽ, menſtruorũ ſuppreſsionem, ſyncopen, calculum, peſtem curat. Quinetiam ab aliis adnumerantur hi morbi, quos hic ſuccus curare dicitur mania, hydrops, fœtor anhelitus, epilepſia tremor membrorũ, apoſtemata interna. Caput & cor hoc ſucco mirabiliter recreantur, & ſanitatem in multos annos conſeruat. In præcautione accipitur ieiuno ſtomacho tribus anni partibus, ſine cuſtodia, autumno

imirum, hyeme & vere, æſtate verò propter
alorem & ſiccitatem, neceſsitati reſeruatur.
Quod ſi tamen cælum humidum fuerit, &
alor moderatior, vti etiam in æſtate poteris.
n morborum curatione adhibetur omni
empore & crebrius, ſed per certa interualla,
nteriectis aliis eodem ſpectantibus. Theria-
am nõnulli Germanicã dixerunt, tum quod
fficax ſit contra venena, tum Germanorum
orporibus amiciſsima & maximè ſalutaris.

Succus de malis cotoneis ſimplex, & ſine
omni admixtione parari eodem penè modo
poteſt, qui & ipſe præſtantiſsimus eſt, & ſer-
uari quoque quàm diutiſsime poteſt, ſitque
propemodum de die in diem melior ac
ſuauior.

De xyloebeno Theophraſti ab Hohen-
heim: Primo elicimus tria genera medicami-
num, liquorem, gummi, & alkali. Liquor qui
erumpit, ſimilis eſt acaciæ ſucco: gummi, ei
qui eſt albotim: alkali ſali gemmeo. Liquor
eſt ipſiſsimus potus: gummi vnguentum:
alkali purgans & mundificatiuum. Deinde
liquor per incluſam deſtillationem, quadmo
dum oleum extrahitur. Cuius ℥ j. vel iiij. præ-
ſtãt & efficaciores ſunt integro talẽto, quod
iuxta medicorum vulgus decoquẽdo è ligno
ſcaturit. Tertio, liquori ſuccedit gummi,
ſcilicet ex eo ligno quod reliquum eſt, in
hunc

hunc modum: Mitte xyloebenum in reuerberationem inclusiuam in secundo gradu ignis, & in vigintiquatuor horis illico videbis gummi, quod eadem tenacitate cum styrace liquida à corpore separatur, & ad ipsam non sine mediocri fragrantia (refertur.) Interea autem dum in calore singula existunt corpus & gummi eliquetur, cuius ℔ j. & ℥ vj. efficaciores sunt, ducentis libris, quæ in elixando extrahuntur. Postremo elicitur alkali ad hunc modum. Corpus transmutatur in vltimam materiam, quæ alkali fons est, & origo, interueniente aqua fumiterræ, probè coagulata, haud dissimile * anation aut entali, cuius ℔ j. & ʒ v. fortiores sunt quinquaginta libris, quæ per vulgatam viam preparantur.

Vsus, principio purga ægrotũ in hunc modum. ℞. Alkali xyloebeni ℈ ß theriacæ Alexandrinę ʒ ij. misce, dosis est ℈ ß. Et id ipsũm non semel atq; iterum, sed tertio aut quarto, pro ratione videlicet morbi. Præterea tanta vis purgandi, maximè podagricos, paralyticos, denique pustulosos humores, huic inest alkali, quantum neq; in laxatiuis, purgatiuis & expulsiuis deprehendes. Hanc purgationẽ continuò sequatur Chirurgica sanãdi ratio, in hũc modum: Principio quicquid apertum est cum alkali mũda, deinde gummi inunge

die bis, ídque tantiſper dum ſingula ſolidę
iti reſtituantur. Porro ſi nihil adſit, quod pa
m videas, illic vbi dolor deliteſcit gummi
unge. In hunc modum medetur podagræ,
ralyſi, denique morbo gallico. Vbicunque
item aliter atque à nobis præſcriptum eſt,
geris, cum empiricis oleum & operam, non
ne priuato diſpendio perdes.

Viuendi ratio: Nolim hoc loco propriam
iuendi rationem præſcribas, ſed oportet vi-
o & cibo apprimè cõdito, ægrotum foueas.
Jam prædictorum morborum diatheſim,
on in viuendi ratione, ſed in remediorum
nergia ſitam eſſe, ſciendum eſt. Quare nihil
ſt, quod hic decumbentem cœna perparca
naceres. Nam hæc omnia ſuperat non vul-
aris huius medicaminis vis.

De extrahenda ſubſtantia vera è myrrha,
loe, aut aliis ſimilibus lacrymis pinguibus,
quibus quidem extractio vera nulla fieri
oteſt, ſed tantum reſolutione deſtillationé-
ue quæ per filtrum fit, purificari poſſunt. ℞.
xempli gratia, aloes, q. u. maceretur aliquã-
iſper, in loco calido, in aqua aliqua conue-
ienter deſtillata, aut in rore, vſquequo aqua
oloretur, tum ſeparetur hæc aqua, & noua
ffundatur, quæ & ipſa, poſtquam colorem
nfuſi receperit, effundenda, ídque continuan
lum tantiſper, donec aqua amplius non co-
lore

loretur. Omnes iſtæ aquæ per filtrum ſunt deſtillandæ, ac vbi fuerit aqua per deſtillationem ſeparata, remanet in fundo materia quam quæris. Huiuſmodi extractiones à frigore congelantur, à calore verò ſoluuntur: & eodem pondere & doſi exhibentur, qua res ? quibus extrahuntur: id quod in aliis extractionibus non fit. extractum enim multò eſt potentius, quàm id à quo extrahitur.

De ſalibus factitiis & oleo ſalis.

SAlium quoq; quæ ex ſimplicibus exuruntur æquè ferè magnus in medicina vſus eſt, atq; ſalis foſsilis aut communis, in communi hominum vita. Etenim quando à ſimplicibus craſſum phlegma aufertur, quod nimirum impedit, quo minus poſsint operationem perficere, conuertuntur in materiam ſpirituoſam, id quod lõga deſtillatione & filtratione fit, vt in igneam materiam quodã modo degenerent. Nec dubium eſt, quando ita in ſalem ſunt conuerſa ſimplicia, atq; ita elementum ignis in iis habet dominium, quin citius etiam penetrent, & actionẽ propriam perficere poſsint, vt præterea tanto ſimpliciũ variorũ aceruo, in remediorũ compoſitionibus opus non ſit. Sed habẽt huiuſmodi ſales facultates aliquas, quibus purgantia reliqua deſtillata ferè deſtituuntur. Omnis ſal, in-

ceophraſtus, purgat: at aquæ à purganti-
s deſtillatæ, ea facultate carent, quia ſal eis
n acceſsit. Magna in omnibus, puto, acri-
nia eſt, & vrinam reſipiunt.

Verum ratio & modus, quo huiuſmodi
s parantur, alius atque alius ab au-
oribus præſcribitur. Quidam ita monent
endos, Simplex collectum debito tem-
re, inde extrahatur ſua aqua per balneum
ariæ, fęces reliquæ in fundo calcinantur in
no reuerberationis: cum aqua propria
t filtratio calcis ſæpiſsime: aqua filtrata po
tur in pelui ad ſolem, vel cinerem ca-
um, vt aquoſitas exhalet, & remaneat
. Hoc autem fieri poteſt ex omnibus ſim-
icibus.

Modus alius extrahendi ſales ex herbis,
t radicibus, aut ex alia aliqua materia è
ermanico. Herbæ aut radices ad hũc vſum
ſtinatæ exiccari prius debent, poſtea in ol-
comburi ad albedinem cineritiam. Huius
eris vbi ſatis magnam copiam habueris,
pone vaſculo, eique affunde aquam frigi-
am deſtillatam, aut aquã pluuiam puram
mundam, & ſtent ſimul aliquot diebus,
equẽter agitando & mouẽdo, poſtea aquã
btiliter effunde, aut per ſacculũ cola, & cine
bus prioribus nouam aquam affundito, id-
ue toties, vt prima vice, repetito, quoad
cinis

cinis nullam amplius in ſe acuitatem habeat
Quibus peractis, collectas omnes aquas, i
cucurbita, inter cineres aut arenam euapo
ra, ſícque in fundo ſal relinquitur, quem ſer
ua, quia eſt res pretioſa.

An preſtabit non omnino, nec ſubitò com
burere herbas, vt è cinere lixiuium fiat, ſe
ad dimidium tantum, vt ſaporis, odoríſqu
de herba plus relinquatur, & empyreumat
minus? an ad vltimum etiam maſtiches al
quid adiici poterit, aut gummi, aut aliud, v
glutinoſum factum, melius conſeruari, & i
pillulas etiam formari poſsit? Geſ.

An decoqui poterit cinis vt abſinthij, cu
aqua eiuſdem deſtillata, vel ſucco depurat
eius & filtrato, vel herba eius ſicca, ita vt in
fundatur, ſimul ebulliat aliquantum, deind
coletur: ſic enim ſapor odórque magis ade
runt: poterũt etiam roſę ſiccę ſic addi? Iden
Notandum autem eſt, quod quidam præc
pit ne ſalium extractiones aqua feruenti, ſe
frigida potius fiant. Deinde extractum cin
rem, rurſus licet vrere, ac calcinare, rursúm
que, vt prius ſalem de eo extrahere, ídque t
ties, quoad nihil in ſe ſalis deinceps cont
neat. Quod ſi ſal extractus albedine carea
tum reuerberetur ad albedinem: quæ tr
ſunt notatu non omnino indigna.

In parãdis ſalibus notabile etiam hoc e

vt ſ

filtro optimè purgentur: quidam etiam
[v]igintiquatuor vicibus filtrant.

Hæc ſalia, quæ Theophraſtus dicit eſſe
[ve]ra alkalia, ſeruanda ſunt in vitreo vaſculo,
[n]e eliquentur in aëre, quod maximè accidit
[sa]libus, qui fiunt ex herbis (rebus) quæ plus
[a]ei in ſe habent, & ſubtiliores ſunt. Indure-
[sc]unt ſales lapidis inſtar, aut qui optimè fil-
[tr]ati ſunt, pellucent cryſtalli modo.

Salem hypericonis, in pleuritide aiunt pro
[b]atiſsimum eſſe. Hypericonis plantam ſic-
[c]am in cinerem redige ſuper foco, cinerem
[p]roiice in aquam feruentem, & decoquan-
[tu]r, & partes terreſtres ad fundum deſcen-
[d]unt. Poſtea aqua in cucurbita in balneo
[M]ariæ conſumatur, & remanebit in fundo
[e]ius ſal, quem exicca bene, de quo dato pa-
[ti]enti in vino calido, quantum dimidio cor-
[ti]ce nucis auellanæ contineri poteſt. De ſale
[h]yperici pugillum vnum exhibuit quidam
[m]edicus in vino maluatico, pleuritico, & te-
[st]is eſt Deus, quòd liberatus fuit.

Salem abſinthii quidam in omnibus mor
[b]is ferè exhibet, ſed prę cæteris in peſte vtili-
[t]er offertur in vino, vt audio. Theophraſtus
[h]uius ſalis propinat tria tantum grana hy-
[d]ropicis, verum (vt puto) aliquoties repetit.
[A]bſinthii ſal maximè vrinā ſapere videtur,
[n]ulla manifeſta amaritudine, Geſ.

Sal artemisię vrinam quoque sapit, sed e candidus & purus, nec non, vt seuum quo dam, pinguis.

Ex herba kali dicta, salem parant. Est au tem kali herba duorum cubitorum sine spi nis, interdum valde rubens, sapore salso cum quadam grauitate ingrata, colitur apud lo cos salsos & seritur, vt ex ea parent salem a kali. Paratur autem sic, vt retulerunt ij qui eum parant. Fodiunt fossam, cui transuersim imponũt ligna, quibus supponunt aceruum herbæ prædictæ, & accenso igne, efficiunt vt in foueam stillet liquor ex herba, qui li quor tandem concrescit, & fit sal alkali, co loris partim nigri, partim cineritii, valde a cris & salsus, vt etiam corrodat, Iohan. Bau hinus Medicus Geneuæ.

Salem chamomillæ, exhibuit quidam in vino optimo, hoc est, salis huius pugillum vnum, in difficultate vrinæ, & subitò est li beratus.

Salem è baccis & ligno iuniperi, sic para uit Gesnerus. Accepi, inquit, virgulta iunipe ri arida, vnà cum suis baccis, in magna quã titate, & in cinerem redegi (oportet autem exactissimè comburere, aliqui in magna ol la figulina noua, & in qua liquor nullus an te fuerit, comburunt.) Cum hoc cinere fia lixiuium, cum aqua mediocriter calida: au

 potest

[po]test in vase ligneo cinis cum aqua relin-
[q]ui, vt subsideat, ac postea aqua seorsim ef-
[fu]ndi, & cinis cum aqua turbida separari. His
[al]ia aqua affundēda, ídque aliquoties, quo-
[a]d nullus sapor lixiuii in aquam deponatur,
[a]c postea aqua decoctione consumenda, ad
[ex]siccationem materiæ, & eiusdem albedi-
[n]em. Odore refert boracem & vrinam: acris
[e]st & penetrans.

Modum conficiendi salis, ex aquis ther-
marum Aponensium in agro Patauino, quē
[i]nuenit & excogitauit Iohannes de Dondis,
quo tantā salis copiam confecit, vt satis fue-
rit pro tota sua familia, & potuerit etiā dono
amicis dare, docet Gabriel Fallopius libro
de Thermis, aquis & metallis. Sal autē quod
conficiebat ex ea aqua, erat magis sapidum,
& acrius, quàm sal marinū, vel fossile quod-
libet. In lacuna ampla aquæ Aponitanæ lo-
cabat vasa ex silice excauata, ad profundita-
tem quatuor digitorum, quæ vasa, præter-
quam quod erant excauata ad eam, quā di-
xi altitudinem, erant etiam quadrata. Vasa
igitur hæc collocabat in lacuna, ita vt aqua
non posset in ipsa ingredi, sed superstarent
aquæ, quantum est spacium duorum digi-
torū. Postea habebat plures ollas testaceas,
quas explebat aqua illa: mox eas collocabat
in quadratis illis vasis, inibíq; relinquebat,

quo fiebat, vt aqua illis ollis contenta agitaretur à calore & ebulliret, & ſenſim ac ſenſim euaporaret: & tandiu permittebat philoſophus ille, vt bulliret, quandiu appareret ſplendor quidam in aqua, & tunc effundebat aquam illam ollarum in excauata illa vaſa lapidea, in quibus concreſcebat ſal candidiſsimum, in ſumma ſcilicet vaſorum illorum ſuperficie: in ima autem materia gypſea ab ipſo vocata.

Vrina pueri, ſi in alembico more aceti deſtilletur vſque ad ſpiſsitudinem picis, deinde phlegma eiiciatur, poſtea vas optimè ſublimetur, habebis ſal volatile. Sunt nonnulli qui vtuntur ad aurum & argentum diſſoluendum, & non pauci philoſophi ſuũ menſtruum vocauerunt.

Ad menſes euocandos, quod ipſe ſum expertus, recipe radices chelidonii mundatas à terra ſine ablutione, q.u. tere diligenter in pila marmorea: pone in vaſe circulationis (vt ſcis) per diem naturalem, deſuper infunde aquam ardentem ſeu animam vini, vt de agarico & aliis dictum eſt, poſtea ſine per noctem in balneo Mariæ ſtare, demum mane extrahe ſine vlla expreſsione. Poſtea fac vt ſeparetur (exuperet) aqua ardens deſtillando, vt moris eſt, & colligatur, vt de agarico dictum eſt. Et cum tota aqua ardẽs per bal-

neum

um Mariæ fuerit resoluta, in fundo vasis manebit puluis citrinus (an salis instar?) io vtere: pro qualibet dosi ℈ j. cum vino al b, loco & tempore necessario.

Puluis ex salibus ad separandam omnem tuitam. ℞. Hyssopi, pulegii, ana ℥ ß. origa- ʒ ij seminis fœniculi ℥ ß. carui ʒ ij. liqui- tiæ ℥ j. salis vsti ℥ vj. salis absinthii ʒ ij. sa- s iuniperi totidem, cinnamomi ℥ j ß. pipe- s longi ʒ vj. cardamomi, granorum para- isi, caryophyllorum, ana ℥ ß. zingiberis ℥ j. nisce fiat puluis.

De salium herbarum oleis: sal ita absolui- ur. ℞. Salem, calcinetur igne fortissimo, calcinatum deinde super porphyrio lapide subtiliter puluerisetur, puluerisatum sterne super vitrum: vitrum deinde cum puluere pone in cellam vinariam in loco humido, & sal soluetur in substantiam oleosam, quæ vulgò vocatur salsal.

Oleum salis, aut vnguentum salis ad defluxiones tam calidas quàm frigidas, quas Germani vocant *gsüchte*, accipe salis bonam quantitatem, teratur quã fieri potest tenuissimè, ac postea in sartagine assetur sine aliquo humore, vsquequo fusci colorẽ acquisiuerit, quo facto, in mortario teratur, ad tenuis pollinis subtilitatem, eúmque deinceps cum oleo oliuarum ad vnguenti consisten-

tiam permiſce, ſine calore aut igne. Hoc vnguēto vnge partem affectam in loco calido.

Sal armoniacus, à Gallo empirico. ℞. Gūmi Arabici albiſsimi ℥ iij. diſſolue in aqua communi, cui adde poſtea ſalis communis clari pulueriſati ℔ ij. coque ad iuſtam ſpiſsitudinem, poſtea iniice in quoddā vas, prius cum aqua communi madefactum, & fuligine vndique aſperſum, & tegas quoque fuligine pulueriſata, & in loco commodo exiccetur.

De borace.

BOracis confectio Venetiis vſurpata, ſecretum. ℞. Lactis vaccini deſtillati ℔ ij. mellis deſpumati ℥ iiij. croci ʒ iij. ſalis nitri rafinati benè (id eſt, puri & ſubdulcis, nullā habentis amplius acrimoniam) ℔ iiij. Incorporentur omnia cum lacte (id eſt, diſſoluantur ad ignem) cum ℔ iij aquæ capitelli fortis, de cineribus optimis, & miſce fortiter. Demum mitte in olla vitreata, in loco frigido (humido) per menſem. Lapis deinde in fundo repertus, iterum mundetur, affinetúrque ſic. ℞. Dicti lapidis ℔ j. aquæ ſimplicis deſtillatæ ℔ iiij. ad ignem diſſolue omnia ſimul, remoue ſpumam, & cum non fuerit ſpuma, euapora totam aquam (id eſt, eiice, aut effunde cum refrigerata fuerit) & habebis

s boracem finiſsimum.

Pro borace faciendo, modus egregius, è ꝑro Gallico manuſcripto. Accipe butyrum ꝑcens vnius menſis, aut circiter, ſalitum, la- ꝑtur ſæpius aqua clara diligentiſsimè. Hu- ꝑs butyri loti accipe ℔ j. olei tartari ℔ iij: ꝑiſceantur in ſole, & ponantur in patinam ꝑtream aut figulinam inuitreatam, agiten- ꝑr ſimul baculo fortiter: poſtea accipe ℔ ꝑ. uminis rochæ finiſsimi & pulchri, ſalis ꝑitri Alexandrini ℔ ß. & miſceantur in ſole ꝑalido, noctu verò aëri exponantur, ſed ita ꝑe compluantur, aut aqua tangantur: alio- ꝑuin enim fruſtra fierent omnia. Et conge- ꝑabitur eius ſuperficies inſtar cryſtalli, conge- ꝑatum tolle: illud ipſum enim eſt quæſitus ꝑapis. Fieri autem commodiſsimè poteſt ꝑmenſibus Iunio, Iulio, & Auguſto.

Borax quomodo fiat, qualis apud aurifa- ꝑros eſt in vſu, qui ex Alexandria ad nos af- ꝑertur, ex Italico. Lacti caprino deſtillato, in- ꝑque vaſe vitreo poſito, adiunge alumen ro- ꝑchæ tritum, vt in aqua lactis diſſoluatur ſine ꝑigne. Ponantur in vrinale aut aliud vitrum, ꝑita vt aqua ſupra alumen per duos digitos ꝑexcedat, cooperiatur vrinale, & ſtet quinque ꝑaut ſex ſeptimanis, vel quouſque alumē ap- ꝑpareat ſeorſim, quod ab aqua eſt auferendū, & in vitreum vas ponendum. Quibus habi-

tis, recipe ℔ ij. olei amygdalarum dulcium & medullæ bouis, aut vaccinę ℔ iiij. misceatur medulla cum oleo, vt liquescat, & tandem coletur per pannum, & habebis oleum spissum. Huic oleo immitte prædictum alumen, ita vt oleum duobus digitis alumen obtegat, tum exponatur soli per tres mēses, aut quod melius est, diutius, & sic facies boracis quantum voles, & scias quod est secretum magnum Est autem verus borax, qui fit in Alexandria.

Aliter, ex eodē. D.H D. Recipe alumen è fæcibus, quo tinctores vtuntur, & ex eo cum aqua capitelli ouum sustinente, fiat lixiuiū: deinde accipe pastę boracis quantitatē, quā voles, & ponas in vas, cui lixiuium affundas feruentissimum ea quantitate, vt pastam excedat, & cum canella incorporentur benè, tum stent, quoad fæces fundū petant. Quo facto, lixiuium ingeniosè separato, ita vt suprà dixi, vt pasta benè sit separata & purgata ab omni immunditie. Deinde cape omne lixiuium (& pastam boracis impone) decoquantur in cacabo despumando. Spumam verò seorsim serua in vasculo, quia in ea cōtinetur oleum, quod instar lucernę accensum ardet. Vt verò iudicium facere possis de perfecta coctione, instilla guttas aliquot marmori, aut supra vnguem, & siquidem

-em congeletur, ſatis eſt.

Aliter, ex libro aurifabri inſignis apud -os. ℞. Aluminis ℔ j & groſſo modo fran-atur: gummi Arabici mundi & clari qr. j. -btiliſsimè pulueriſatum, granorum frumẽ-, & hordei, ana qr. ß. & ponantur grana fru-menti & hordei in vaſe terreo intus deui-treato, cooperiantur lacte vaccino tepido, -onantur in fimo calido per quinquaginta-quinque dies, & ſemper de ſeptimo in ſe-ptimum diem renouando.

Aliud ℞. Duas partes olei oliuarum anti-quati, lactis vaccini recentis partem j. & mi-ſce totum ad inuicem, & pone in ampullam vitream, & pone intus aluminis rochæ inci-ſi in fruſtis largis ad modum dactyli, tãtum quod liquores prædicti eminent ſuper alu-men per duos digitos, & pone in fimo per quinquaginta dies, & quoad fimus ſit benè calidus, poſt ſicca in vmbra, &c.

Paſta boracis ℞. Saponem album & ra-ſpa ſubtiliter, & miſce cum melle, & coque in vaſe terreo, donec deueniat tenerum, pro-batum.

Confectio boracis. ℞. Aluminis rochæ ℥ ij. & reſolue ℥ ij. ſalis alkali diſſoluti, & pone in vaſe ſtanni ſuper ignẽ lẽtum per mediam horam, deinde extrahe aquam, & miſce cum ea ℥ ij. ſalis gemmæ pulueriſati, & totidem

ſalis alkali, & mellis ℔ ij. & ℔ j. lactis vaccæ, tunc pone ad ſolem per tres dies, & inuenies lapides.

Aliter bonus ſic fit, perfectus ad omne iudicium. ℞. Salis ammoniaci ℥ j. gummi Arabici ℥ ij. maſticis, aluminis rochæ, ana ℥ ß. ſalis nitri ℥ j. ſalis communis ℥ ij. tartari calcinati ʒ j. omnia trita ſubtiliter pone in vaſe vitreo cum vrina, & fac totum bullire, vt ſpiſſetur.

De auro potabili, oleo auri, & puluere Solis, ſiue auro vitæ.

VAriæ fuerunt apud antiquos Philoſophos de auri ſolutione opiniones, atq; etiam adhuc de eadem inter doctos nõdum ſatis conſtat, poſsitne tã pura & ſyncera ſubſtantia, qualis auro eſt, arte aliqua aut humana induſtria, vi & facultate ignis, in liquorẽ ſynceriorem, puriorémque reſolui. Aliquot huius generis diſputationes & argumenta nos hic ſubiiciemus, prout inter Euonymi ſchedas inuenimus. Sunt autem ferè omnia, à viris doctis, in vtranque partem per literas familiariter Geſnero propoſita. Ac primo quidẽ partem negatiuam ſic quidam vir doctiſsimus & magni nominis Medicus, tuetur.

...t. Si posset, inquit, oleum auri fieri, iam Al-
...ymistæ haberẽt omnia. Non enim fit oleũ
...a aqua, nisi redigatur in spiritum & solua-
...r substantia perfectè mixti. Id an fieri pos-
...t, obsecro ad tuam Philosophicam intelli-
...ntiam reuoces. Solui potest aurũ, & quidẽ
...adeò minutas partes, vt cũ liquore in de-
...illatione, vt vocant, ascendat: remanere ta-
...en auri substantiam certum est. Ac multa
...nt quæ ita soluunt aurum, vt in minimas
...rtiunculas redigant. Aquam autem vel o-
...um ex auro elicere, ἀδύνατον esse, sciunt
...nnes ἐγχειρητικοὶ artifices. Ac credas mihi,
...ullũ vnquã, qui hoc affirmauit, reipsa præsti
...sse. Crœso ditior esset, qui hoc sciret. Lapi-
...& tincturas fieri posse non nego. Quæso
...ugas paululum istas considera. Quomodo
...vase aureo, operculo aureo ignito tecto,
...auro oleum fieri posset, ita vt ipsum vas
...reum non dissoluatur? Somnium est, sicut
...mniũ ferè scripta Alchymistarum, qui tan-
...uam nonnulli nostri temporis homines.
...a phantasmata, scriptis complexi sunt, re-
...sa autem nihil quicquam experti: vt aliis
...anitatibus & mendaciis, sic istis quoque
...oblectant Theophrastei, & ex stultis insa-
...os facere student. Verisimile est aliquid ad-
...tum non diuina ope, fecisse illorum Ma-
...strum: verum ista remedia, quę diuulgant,

vana ac falſa eſſe, nihil dubito. Obſcurita
autem implicant, ne peruerſitas deprehen
queat. Sed de his ſatis. Vnũ hoc poſtremu
adiungam, admodũ impudentem eſſe op
tuit eum, & inimicum nominis tui atq; ho
ſtem, qui tibi hoc perſuadere eſt conatu
Hæc ſcripſit Medicus inſignis ad Geſneru
de auri oleo. Idem ad eundem aliàs in han
ſententiam ſcripſit.

Περὶ ὑλαίου τοῦ πιστοῦ quid ſcribã? Otioſoru
hominum ſpeculationes ſunt, quæ ſi ad re
conferantur, oleum & opera perit. In min
mas partes redigi aurũ poteſt, atq; ita πιστ
effici: vt autem in ſpiritum & oleum natu
auri conuertatur, ſpes Alchymiſtica, non ve
ritas ipſa, ratum eſſe iubet. Cæterum qui
aurum comminutum in minimas partes, &
redactum in prima ſua elementa puriſsima
poſsit fieri potabile: (non tamen ſub form
aquæ aut olei) poſsit etiam alia metalla ad
miſtione reddere meliora, & quaſi tranſmu
tare, non nego, nec omnino nihil eſſe, quo
de lapide Philoſophorum dicunt, fateor. D
aqua autem & oleo auri quod adferũt, illu
falſum eſſe omnino certus ſum. In eadẽ ſen
tentia vidẽtur & Auicẽna eſſe, Albertus M
gnus, ac ipſe etiam Braſauolus, quãdoqui
dem aurũ materia conſtat ita perfectè dige
ſta, vt quaſi contrario omni, aut ſubſtantia
au

excremẽtitia carere videatur, impoſsibi-
idetur, vi ignis ſine alio adiutorio, aliquo
do in ſubſtãtia alterari poſſe. Ac ipſe Bra-
ol. De purgãtibus, nõ modò vana, quę de
o potabili & argento feruntur, ſed etiam
ena eſſe affirmare non dubitauit. In hãc
tentiam multa plura afferri poſſent, ſed
elinquemus ad præſens. Vberior dicendi
us fortè erit in libro De lapidibus, gem-
s & mineralibus, cuius ſchedas infinitas
è, indigeſtas tamen Geſnerus noſter, vt
nas ipſas, reliquit.

Diſſolutionẽ verò auri, quod ea arte Chy
ica perfici poſsit, pleriq; affirmant. Ac pri-
o quidem nobis perſuadẽt, authoritate &
tris venerandæ antiquitatis: deinde verò
ulari noſtri temporis virorum celebrium
pectione & operatione cõfirmant. In hãc
tentiã ſcribit vir quidam eruditus, & na-
ralis philoſophiæ ſtudioſiſsimus, ad Geſ-
rũm: Fuerunt, inquit, apud me, duo, qui
rum puriſsimum ita tractarunt, maceran-
o, deſtillando, putrefaciẽdo, ſoluendo, deſic
ndo, vt in liquidiſsimum humorem rede
rint: in eo opere occupati fuerunt ſeptima
s octodecim, à nona Iunij vſq; ad decimã
intam Octobris, ídq; tanta diligẽtia ege-
, vt nunquam eo tempore extinctus ſit pla
ignis, eo tamen admodum lento vſi ſunt,
in quo

in quo video præcipuè peccare nostros Alchymistas: adfuere operi perpetuo, noctu vigilias partiti sunt, & vasa & instrumẽta pauca adhibuere. Quod siquis liquor auri potabilis benè præparati est, hoc modo præparari posse aut debere crediderim, vt ab his quibus spectator adfui parabatur. Atque vt id credam facit primum, quod aurum eò redigunt, vt suæ aquæ innatet, quasi purissima nebula imbrifera: idem transit in recipiẽtem lento igne, & quod maximè sum miratus, tingit aureus iste liquor, colorẽ aureum reddens, chartam, lanam, aliámue rem admotam, qui color ita penetrat, vt minima guttula aliquot folia in Pindaro meo Græco penetrarit. Præterea, quod etiam ipsum veræ solutionis indicium est, albus auri soluti color est. Hæc & alia faciunt, vt credam hanc rationem soluendi verissimã esse qua hi vtuntur, nec simile apud vllos alios Alchymistas hactenus vidi. Quod si vera sit solutio, facilis inde ratio est perficiendi liquorem. Illi in puluerẽ redigere abituri: sed is humido loco sua sponte, vitro etiã benè munito colliquescit olei modo, cuius rei experimentũ feceri apud me. Hæc vt oculatus testis scribo, alioquin hęc tãquã ἀδύνατα, hactenus sępe apud nostros & alios solebã confutare. Multa sunt in specie impossibilia, quæ certa via ac ratione

ne facillima sunt. Audio hos ipsos curare
orbos quosdã deploratos. Hactenus ille.

De auro dissoluto & potabili, eiúsque facultatibus, caput VII. Antonij Fumanelli ex lib. De compos. medicamentorum.

NEc silentio præterire statui medicamẽtum, quod Chymicæ artis professores
mmis extollẽtes laudibus, Aurum potabi-
vocant, vt saltem quæ ipsius sit compositu
notescat. Cuius has esse facultates asse-
it, quod bibitũ cordi lætitiã præstat, eiúsq;
res auget, & morbos repellit, senectutẽ re-
rdat, humores augens natiuos, omnes cor
oris partes illæsas tuetur, lepram curat, san-
uinẽ mundat, casui cõfert capillorũ, si cum
ndiuiæ sumatur aqua, aut potius decocto:
uod semel retulisse sufficit, vt supra relatũ:
apitis verò dolori cum aqua betonicæ, sco-
omiæ, & vertigini cum decocto buglossi, &
elissæ, lethargo cum ardenti, & lilij: memo
am corruptam cum fœniculi decocto, &
cororum, potatũ instaurat, melancholiam
ubmouet, omnémq; amentiam cum aqua
orraginis: facit ad morbum attonitũ, cum
qua ardẽti: & cum pæoniæ albæ radicis lu-
a decrescente collectæ decocto, ad morbũ
comi

comitialem:ad membrorum verò mollitiem cũ aqua saluiæ stillatitia, aut decocto ex ea: ad ophthalmiam seu oculorũ phlegmonem & dolores cum aqua fœniculi, atque sileris montani, seselísq; Massiliensis:ad destillationes, seu rheumatismos cum iridis aqua: ad fluxum sanguinis narium cum aqua scabiosæ: valet & tussi cum aqua capillorum veneris in sputo sanguinis cum plantaginis aqua:in phthisi cum aqua mellis, & lacte:in dolore & abscessibus pulmonis cum aqua cancrorum fluuialium: in cordis tremoribus cum aqua melissæ,aut buglossi:in dolore ventriculi cum aqua mentæ,vel ipsius decocto: in calida dispositione cum rosacea, aut myrtillorum aqua:in dysenteria, & ventris tormine,fluoréue cum aqua plantaginis: in coli dolore cum ardenti,invermium passionibus cum zedoariæ decocto,aut absinthij: in hepatis tumoribus,aut obstructione,atq; aqua inter cutem cum aqua scariolæ, & hepaticæ in causa calida:in causa verò frigida cum spicæ nardi decocto,aut cinnamomi: in ictero morbo cum aqua caprifolij, vulgo periclymenos nuncupati,aut sero caprino: in lienis passionibus cum aqua fraxini, aut tamaricis:in renum passionibus,oppletione,& lapide cum tribulorum marinorũ, aut raphani, alkekengi,& pimpinellæ,aut puluere philantropos

tropos

pos,ſeu aparinæ:in ſtranguria, & renum
eribus cum caprillo lacte:in enterocele,
eſtinorúmue ramice, epiplocele, omen-
e ramice, & epiploenterocele, inteſtino-
m. & omenti ramice cum aqua vtriuſque
nſolidæ:in mẽſiũ ſuppreſsione cum aqua
inæ,aut matricariæ, & in partus difficul-
e cum aqua artemiſiæ. Auxiliũ præterea
rilitati præſtat cum aqua nepetæ, & lauẽ-
læ:arthriticis, morbóue articulari, poda-
cis,iſchiadicis, chiragricis, & extenuatis
m aqua ardenti,aut paralyſis,aut lauendu
pestilenti febri cum acetoſæ,vel bugloſsi,
ſcabioſæ:gangrenæ,fiſtulis, & pſoræ cum
ua pedis columbini,aut bugloſsi, vel ace-
ſæ. A veneno præſeruat, & veneno affe-
os, morſóſq; à cane rabido curat cũ aqua
rmentillæ, dictamni albi, & biſtortæ, aut
ua rad pęoniæ,febres quotidianas,tertia-
s,& quartanas in acceſsionis, ſeu periodi
incipio exhibitum cum aqua ſcolopẽdrij,
gas & erraticas, cauſũmque cum ſerapio
olato delet:vtq; vnico dicatur verbo, aſſe-
nt aurum potabile cum aqua ardenti no-
lem inducere effectum in corpore huma-
o,omnéſque ferè pellere morbos. De ipſo
tem in magnis morbis ſcrupulum aut ſe-
idrachmam exhibendam cenſent,in mitio
bus ſcrupuli dimidium, in paruis ad duo-

rum granorum hordei pondus, decuplum decocti ipsi commiscendo. Quod, quum pluribus doceant cõficere modis, hic nonnullos adducam: si autem plura de eo quis scire cupierit, & quod Chymistæ solis fixionem in cœlo nostro dicunt, commentarium legat Cœlum philosophorum nuncupatum, plurimas auri potabilis formas, & diuersas continentem, in quo & plures aquæ vitæ composituras respicere licet: de quibus veritas ipsa authorem appellet.

Auri potabilis conficiendi descriptio.

Prima. Foliorum auri electi quantitatem, quæ tibi magis opportuna videbitur succi limonum optimè depurati quod sufficit, in bociam, vt decet obturatam condito ad cineris furnellum igne lucernæ supposito diebus quatuor, pluribúsue, adiicitóque aquæ ardentis quinquies destillatæ partem mediam.

Secunda. Aliam auri potabilis confecturam edocentes, sumunt foliorum auri in leuorem redacti numero centum, salis super lapidem porphyreum triti ℥ ß. hæcq; commixta, aqua abluunt calida, & in cucurbitam vitream iniecta, collo procero fabricatam fundo sapientiæ luto contecto, copertorióque imposito, & igne lucernæ tria habentis licinia substrato, vt dictum est, destillant, &

qui-

quid auri in vasis fundo constiterit, ad vsum seruant. Tertia.

Alio aurum potabile conficientes modo, sumunt auri optimi partem vnam, argenti viui partes duas, quas nocte diéq; simul maceratas, quousque aurum dissolutum fuerit, suaui destillant igne, donec vtiq; argentum viuum ab auro secretum est: auro autem in vasis imo, iam ad nigritiam tendenti, aquæ buglossi ℔ ß. adiiciunt, vasísque ore obturato ignẽ diebus tribus, & noctibus ad auri liquationem supponunt. Quarta.

Sumatur auri de cemento ℥ *j*. & componatur cum ℥ *j*. argenti viui Hispani puri: ponantur in cucurbitam vitream oleo communi superposito, & per duos digitos supernatante, & ad calidos cineres bulliat horis xxiiij. & quum infrigidatum fuerit, extrahe oleum, & quod reliquũ est, ablue cum aqua tepida, donec humiditas, & vnctuositas ablata fuerint, & siccatum in tenuem cõtere puluerem, ponatúrq; cum sulphure in crucibulo super carbones, & accẽdatur ignis, donec sulphur comburatur: post accipe aurum, & tere cum sale aliquo tempore, & post cum melle super porphyreum lapidem longa triturarione: postea ablue cum aqua feruenti, donec aurum sit optimè mũdum, & purum: & post accipe vrinam stillatitiam vicibus

tribus: primò quidem destilletur ad medieta
tem: secundò ad tertiã partẽ: tertiò ad quartam: huícq; vltimo destillatæ in vas vitreum ad cineres calidos appositæ, adde salem tritum, & salem ammoniacum ad ignem suauem, donec in vrinam destillatam soluantur: hæcq; simul alembico destillentur. Aurum verò per filtrum, quod vrinæ præparatæ misceatur, & salibus vtrisque, & ad mollem ignem positis, quod supernatat, vt oleum abluatur, donec salsedine priuatum fuerit, quæ in bocia vitrea cum aqua vitæ imposita, tandem in aquam limpidam soluentur.

Quinta. Vitrioli rubificati ℔ j. salis nitri ℥ ix cinnabaris ℥ vj. salis communis ℥ iij. tere omnia simul, & extrahatur aqua acris, cum qua misceatur aurum, vt suprà præparatum, & destillentur per alembicum, donec exierit aqua in colore auri, ipsum aurum remanens in fundo vasis ad formã mellis redactum commisce cum aqua infrascripta. Cinnabaris ℔ iij. vitrioli rubificati, salis nitri, aluminis rochæ calcinati, sing ℔ j. salis communis ℔ j ß. omnia simul terantur, & artificiose elambicentur. & quod sublimatum est & infrigidatum. albúmq; effectum, tere cum salis ammoniaci æquali pondere, & quinquies sublimetur, teratúrque: quod sublimatum est super porphyreum lapidem, & omni-

nia igni simul posita, & liquata misceantur cum auro, vt supra præparato, & bulliant lento igne, donec soluatur aurum, & quum infrigidatum fuerit, sepeliatur vas suprascripta continens, sub fimo diebus triginta, & ad ignem denuo posita, quod stillauerit reponito. Sexta.

Aurum aliud potabile contra pestem, omnésque infirmitates contingentes ex intemperie, in compositura, soluta vnitate, & eas quæ communes sunt.

VRinæ ter destillatæ, quæ sic fit: Accipe vrinæ hominis ℔ xx. & destilla prima vice extrahendo ℔ x. secunda vice ex his decem v. & ex quinq; iij. & cum istis quinq; ponatur ad alembicum aurum præparatum. Accipe auri ex suo naturali cemento ℥ *j*. & amalgama cum ℔ *j*. argenti viui Hispani, & pone in bocia vitrea, & fac bullire cum oleo communi horis trigintaquatuor: post eximito, & refrigerari sinito: deinde laua cum aqua calida, donec oleum, omnísque digeratur ventositas: tunc comprime per corium, & remanebit aurum amalgamatum, & desicca, & optimè siccatum tere in morta-

rio cum ſulphure, vt amalgama cum ſulphure ad tenuem puluerem redigatur: poſt hæc ſumito vrinam, vt ſuprà deſtillatam, & pone in vrinali cum puluere ſalis communis, & ſalis ammoniaci, & ſtillentur denuo: poſt ſuperpone aurum in bocia vitrea, & fac bullire, & aurum ſoluetur, & tunc accipe aurum ſupernatans cum cochleari vitreo, & pone in aquam ardentem, aut eam, quæ deſtillatur ex elixir vitæ in duplici vaſe, & in ea diſſolue aurum calefaciendo, hócque aurũ eſt ad omnia vtile.

Septima.

Sumito fauum mellis cum tota cera, & melle, & in vrinali vitreo imponito, ſuperponendo de optima aqua ardenti: quod exactè clauſum, duobus menſibus in loco permaneat calido, humidóque, donec omnia liqueſcant, & deſtilla. Quod primò exit, erit vt aqua, quod ſecundò vapor, quod tertiò pars ignea, & bulliat, donec ſoluatur aurũ: quod mirum eſt, & expertum pro ventriculo, hepate atque inteſtinis, ex frigida intemperie affectis, & cum timor eſt de futura aſcite.

Modus & ratio quid ſimile auro potabili conficiendi, faciens ad morbos varios.

QVidam ex Chymiſtis arbitrantes ardentem aquam auri concipere facultates

tates, ipſum aurum, quem Solem vocant, natura aut arte depuratum in ſegmenta tenuiora, bracteoláſue diſſectum centies accendunt, totiésque ardenti extingunt aqua, quintæque commixto eſſentiæ, vt cœlo, in variis vtuntur morbis. Hactenus Fumanellus.

Modus faciendi aurum potabile, medici Craconiēſis quo etiam vtitur in compoſitionibus contra peſtem. ℞. Aurum foliatum, & miſce (ponerem in ampulla vitrea) cum tanta quantitate, quæ tibi melius videbitur, & ſufficiens, ſucci limonum depurati. Poſtea pone in bociam bene obturando os bociæ, & ſepeli illam in cineribus calidis, & teneas ſic per quatuor dies vel plures, ſicut expedit, poſt ea adde pro medietate iſtius mixturæ, tantam quantitatem aquæ vitæ optimæ (nimirum dulcis illius, de qua ſupra) rectificatæ, & claude benè os bocię ne reſpiret, & ſerua tanquam margaritam & balſamū, & theſaurum inæſtimabilem, pro humani corporis ſanitate ſuper omnia neceſſariū. Et de iſto theſauro poterit homo ſumere quater in anno, in principio cuiuſlibet tertij menſis, quantum eſt cochlear pro vice, cum optimo maluatico vel cum brodio plus minúſue pro neceſsitate. Deſtillationis nullam facit mentionē: quid ſi ſuccus limonum primum abſtraheretur

deſtillando : dein aqua vitæ adderetur, & rurſus deſtillaretur? Aut, videas quale ſit, ſi ita ex præſcripto paretur:& ſi placet, pręterea deſtilla mediocri igne carbonum, per horas quatuor & viginti.

Aurum potabile paratur more Alchymiſtarum ad hunc modum, quem accepimus, è libro manuſcripto veteri Alchymico. Calcinatur primò Sol, more aurifabrorum per Mercurium, & permitte vt Mercurius euaporet ab eo, tum teratur valde bene in lapide, poſtea ponatur in furno reuerberationis per biduum, & euenient flores ſubtiliſsimi, qui colliguntur, & calcinantur reuerberati tam diu, vſq; totum vertatur in flores. Cum illis floribus auri, accipe acetum vini optimi deſtillati, & pone hos flores in vitro, & pone ad putrefactionem per dies xiiij. poſtea effundatur acetum coloratum, & nouum acetum affundatur, benè mouendo, poſtea permittatur vt reſideat, ac tandē rurſus acetum permutetur, aliud affundēdo, ídq; tandiu continuandum, quoad nihil in fundo amplius remaneat, & totum in acetum ſoluatur. Poſtea acetum coloratum effunde in vitrum magnum, vt euaporet acetum,& in fundo manebit aurum nigrum ad modum olei vt pix, quod accipe & pone ad vinum tuum rectificatū vt ibi ſoluatur, & ponatur ad vas

circu

circulationis, & mittatur ſtare in calore leniſsimo per xij. hebdomad & coagulabuntur & fixabuntur omnes ſpiritus vini. & vertentur in puluerem, vnà cum ſole, quos excipe & pone ad ſoluendum, & ſoluentur in oleum clariſsimum, vt aurũ, & hoc vocatur aurum potabile, de quo vtere vt ſcis. Vini autem rectificatio ſic fit: In vaſe reiterationis ſeu rectificationis ſtet vinum per dies x. in vino verò ſoluãtur prius, quàm ponatur in vitrum ad rectificãdum, camphoræ ℥ ij. ſacchari crudi prius benè exiccati totidẽ, de nuce moſc. ℥ j. macis, zedoariæ, zingiberis, ana ℥ j. cũ his rectfica vinũ in vaſis rectificationis, vaſis optimè clauſis, ne quid vel minimũ reſpiret, poſtea auferatur: & hoc vino præparatur aurũ.

Aurum potabile inquit Fierauant. Capric. lib. ij. cap. xxij. liquor eſt diuinus, cui alius nullus poteſt comparari. Philoſ. ſuperioris ætatis, atque etiam recentiores ſummo ſtudio auri ſolutionem quæſiuerant, ideóque variis etiam modis id ſunt aggreſsi. Multi eorum ante deſtillationem, aurum calcinandum prius cenſuerunt: alij ſolutionem eius quæſierunt aqua forti: alij poſt calcinationem, ſoluebant aqua vitæ: alij in alios errores ſunt lapſi. Modum verò ac rationem faciendi precioſiſs. hunc liquorem facilem & firmam ego docebo, propterea quod is ſit maximi

inter mortales momenti, & quasi altera anima, imò vita ipsa nostra. Accipiatur fol. auri pondus vnciæ vnius: dehinc habeatur gallina satis magna, bona, quæ est interficienda, & ita adhuc calida, ab interioribus mundanda, & in multis partibus præcipuè carnosioribus ferro aperienda, vtpote in pectore, in coxis, sub alis. Istæ partes auro commixto sunt infarciendæ, vt penitus cooperiatur. Quo facto ponatur hæc gallina in locum, vbi per dies trigintasex calida permanere possit calore suo naturali, vt aurum soluatur in aquam. est enim occulta quædam in carne gallinæ proprietas soluendi aurum in aquam. Quo finito termino, deprome, & carnem laua ita exactè vndiquaque, vt nihil de auro, ne minimum quidem relinquatur, aqua mellis destillata cum suis spiritibus, quæ sit rectificata bis terue. Peracta hac lotione accipe tantum aquæ vitæ, quantum est de aqua loturæ carnis gallinæ, & commisce. Pro qualibet libra aquæ, adiunge ℥ j. salis ammoniaci albi, sine vlla nigredine, ponantur omnia in bociam vitream, & abscondantur per tres menses in fimo equino calido. Verum singulo quoque mense visitanda erit materia semel, & effundendæ partes aquæ huius clariores, & seruandæ in vitro optimè clausæ. Bocia verò remittenda, & finito mense ru-

su-

ius quod clarum fuerit à fæcibus separãdũ, & habebis spatio trium mensium omnem aquam solutam & claram. Demum destilla fæces in arena forti igne, vt omnis materia melior ascendat. In destillatione verò fęcum, sciendum est, quòd fæcibus est affundenda libra semis aquæ vitæ optimæ, & quod per destillationem extraxeris commiscebis cum eo quod primò fuerat seruatum, & rursus in balneo Mariæ quod reliquum est extrahe. Tum repone in fimum equinum diebus vigintiquinque, & habebis aurum potabile paratum facilè & minimo sumptu, quod sua mirifica facultate mortuos quasi resuscitat. Vsus eius est eiusmodi: Auri potabilis sumitur ʒ j. cũ vncia vna iulepi violacei simul permixta. Et hæc compositio dari potest in brodio, aut cum aqua aliqua, aut per se sine alio admixto liquore. Maximè vtile est senibus decrepitis, ad restaurationem virium. Hoc ipso vita ad dies aliquot protrahi potest in ægrotantibus, & sermo restitui, cuius experientiam ego vidi.

Auri potabilis confectio, ex literis cuiusdam lingua Gallica scriptis ad D. Gesnerum. Tartari sume quam voles quantitatem, calcinetur ad albedinem, quod tribus potest diebus perfici: calcinatum tartarum dissolue in aqua communi destillata, & scias quod pro

℔ j.

℔ j. tartari calcinati ℔ iij. aquæ requirun-
tur. Post dissolutionem aqua per filtrum de-
stilletur & congeletur. Quo facto, denuo ho-
ris octo vel nouem est calcinandum. tum ru-
sus dissolue in aqua cõmuni destillata, & cõ-
geletur vt supra, ídque ordine repetatur se-
pties. Septima tandẽ calcinatione, tartarum
ad dissoluendum per se coniiciatur in vas vi-
treum amplũ, in loco humido, quò neq; aër
neq; pluuia pertingat. Quo sic parato, acci-
pias ℥ xv. aquæ huius è tartaro calcinato, pro
singulis vnciis solis calcinati, eo quo sequitu
modo. ℞. Auri finissimi & puri ℥ j dissolua-
tur cũ Mercurio, quẽadmodũ id ipsum arti-
fices, & aurifabri, qui vasa inaurant, dis-
soluunt, post separetur euaporatione Mer-
curius ad ignem. Vbi igitur habueris cal-
cem, aut cinerem, aut puluerem auri debi-

to pondere, impo-
nas in vas vitreum
quod matraciũ vo-
cant, cuius collum
quo fuerit longius
eò est melius. Tum
obtura diligente
matraciũ, ne quic
impuri aut alien
incidere posit, &
repone in fimum
calidum,

calidum, aut potius in balneum Mariæ per quindecim dierum ſpacium, & caue ne vas moueas, ne id quod ſolutum eſt, & quod ſublimatum parietibus adhæret, decidat, ſicque actio impediatur, quo minus reliquum diſſolui poſsit. Relinquatur ibi, quoad vel totum, vel maior ſaltem pars ſit diſſoluta. Quando extrahendum erit aurum ſolutum, id magna diligentia erit aggrediendum, ne quod ſolutum, cum eo quod reſolutum non eſt, commiſceatur. Vt verò acuitas aquæ, quam ab aqua tartari accipit, auferatur, accipe aquam vitæ quater aut quinquies deſtillatam, & commiſce cum aqua tartari & Sole diſſoluto, & repete hæc donec tota aqua tartari fuerit ſeparata à Sole, & quoad nullus ſalis ſapor ſuperſit. Poſtea coniunge aquæ roſarum parum, vt tollatur etiam aquæ ardentis odor, atque ita relinquitur tibi oleum auri puriſsimum.

De ratione ac modo conficiendi & parandi aurum potabile, ſic ad Geſnerum ſcripſit, vir doctiſsimus quidam: Mitto ad te aurum potabilè, vt petis vir doctiſsimè, hoc eſt, rationem eius conficiendi, qualē vidi apud meos duos artifices, qui id hoc modo præpararūt apud me ſuperioribus annis. Te oro, vir ornatiſsimè, vt ſi tibi videbitur, certi aliquid

con

continere, tibi reserues. Eius enim apud me authores magni faciebãt, ac ea lege inspectorem me omniũ voluerunt, ne facile cuiquam communicarem: id hactenus ita obseruaui, vt nulli vel scripto vel narratione explicuerim: tibi soli, & bona cum fide, quantum memoria complecti, & animo consequi potui, communico. Cuius summaria ratio hæc est:

Aurum eligatur præstantissimum, id purgetur igne per cementum, vt purum, syncerúmque quam exactissimè fiat: hinc in laminas extendatur, & frustulatim conscindatur, ita concisum in matracio (matracium puto dici phialam à Chymistis) soluatur. Solutio ita breuior fiet. Aqua fortis accipiatur, quater purgetur à fæcibus, & destilletur cũ quarta parte salis communis præparati: in hanc aquam sic præparatam immittatur aurum comminutum, & sensim immittatur tartarũ calcinatum probè, ac lento igni, vt manu collum matracij teneas: soluetur in aquam claram & limpidam; quo facto seponatur, vt refrigeretur. Hinc transfundatur in vitrum ampli orificij, ac in calidis cineribus resoluatur aqua illa tota, & desiccetur materia, ita vt vix sentias odorem aquæ fortis, inde iterum refrigescat materia. Interea aqua rosarum destilletur, eíque infundatur ac resoluatur, desiccetur materia, vt prius, iterúmque id repetatur

tatur vt prius, sic probè tandem exhalabit s aquæ fortis.

Ad hunc modum mundata materia & deccata, ad putrefactionem accedendum est, ita fiet: Vitro satis amplo imponatur materia, addatur illi aqua communis destillata, materiã excedat, ad digitos fortasse tres, ponatur in fimum equinum, aut fiat id bal eo, quod magis placet, per dies decem. Ine destillanda est ad vaporem aquæ (id est, onec euaporet aqua) & materia exiccanda: esiccatæ superinfundatur aqua destillata, c ad lentũ ignem in vaporem aqua soluatur enuò, postea destillanda est in cineribus, & xiccanda, vt prius. Hactenus si decenter ous continuatum fuerit, eò perducta est materia, vt nebulas tandem exhibitura sit: quod t expeditius fiat, in fine præcedentis destillationis materia desiccata, infundatur super am vinum ter destillatum, ac vapore aquæ uper lẽtum ignem soluatur materia. Quod i ritè fuerit factum, incipient apparere nebulæ, ascendent autem ex fundo alembici ureæ guttæ sensim ad aquæ superficiem, quam totum ambiet purissimum, ceu reticulum, à quo dependebunt guttæ aureæ: hunc aureum imbrem Danaës interpretantur. Et sanè nihil eo vidi elegãtius. Porrò has nebulas studiosè decet colligere. Eximuntur

autem

autem vitreo cochleari parte conuexa (conuexa parte nebulæ eximi debent, ne cũ ipsis aqua hauriatur:nam conuexę parti facilè adhærescunt:translatæ verò in patellã vitream ab aqua solidæ vel integræ recipiuntur,in ea aquam fontanam intelligo) & reponantur in patellam vitream, quæ plena ferè sit aquæ (fontanæ) destillatæ. In hac statim fundum petet nebula.Prima sic collecta nebula,repetatur putrefactio,exiccatio,destillatio ex ordine, sic alia colligetur nebula, ídque toties donec omnes collectę fuerint.Vbi nulla amplius apparuerit, habes aurum separatum à tartaro (quasi tartarum prius conglutinetur auro vel concorporetur) quod in fundo album remanebit. Aurum sic in nebulas conuersum, exemptum ex aqua patellæ vitreæ, exiccandum erit in furno calcinationis, ita liberabitur ab humore extraneo,id quod fiet fortasse ad dies decem:lentus autẽ debet esse calor, qui naturalem corporis humani nõ excedat. Desiccata materia post diem decimum,in vitrea patella cochleari facilè in puluerem conteretur. Nebulæ puluerisatæ matracio infundantur,& in balneo putrefiant,simúlque soluantur iterum, quod fiet ad dies triginta interdũ. Soluetur autem in oleosam materiam,quæ iterum exiccata conseruabitur ita,tanquam ad præsens satis præparata.

Nam

Nam in cella vel alio loco humido, conuertetur si opus sit, in citrinam aquã, quam dicunt esse miræ facultatis, ad omnia ferè morborum genera. Hæc fide bona, quantũ memoria consequi potui, tibi communicata volui, &c. Vale.

Alius modus Theophrasti, pro auro potabili: Soluitur aurum (nimirum in tenuissimas laminas, & frusta redactum & incisum) in aqua forti conuenienti (regia nimirum) abluatur ab acuitate cum aqua dulci destillando, postea exiccando solutum, de quo recipe ʒ iij. aquæ vitæ mellitæ ℔ iij. in cucurbitam pone diligenter perlutatam, orificio optimè sigillato, & supra cineres vel carbones lẽtos 24. horis collocetur, illic leuissimè ebulliat. Sic enim Sol in ista aqua soluitur, cuius vsus est, vt scis ex aliis.

Auri potabilis modus nobilissimus, valde rarus & secretus. Primò omnium malum citrium excauetur, auferẽdo medullam & semina, cauitati indantur foliorum auri, necdum ad extremã tenuitatẽ redactorum, quantum videbitur. Tum expresso mali citrii succo, affusóq; auri foliis, malũ suo operculo operiatur, ac in loco calido, aut iuxta fornacem diebus quinq; aut octo seruetur. Hoc modo affirmant aurũ in oleum resolui. Quo facto, succus ab oleo separetur, oleũ

cum aqua vitæ fortiſsima cómiſceatur, quæ aliquoties rurſus deſtillatione ab oleo eſt ſeparanda. Iudicium autem de perfectione olei ſumitur hoc modo. Illinatur oleum crudo carnis fruſtulo, ſiquidem id non deauretur, ſed ad profundas partes penetrauerit, vt auri ſpecies nuſpiam appareat, optimè deſtillatio & operatio ſucceſsit. Hoc oleum volunt, omne aliud aurum potabile, quocũque modo id fuerit præparatum, virtute & facultate excedere.

Sol potabilis ex ſcheda Italica, Recipe pumicis pulueriſati ℔ ij. auri finiſsimi in foliis, ℥ viij. & ſimul contunde diligentiſsimè, poſt accipe ℔ iiij. dicti lapidis tuſi ſine auro & fiat lectus è pumice, & alius ſupra hunc è pumice cum auro, viciſsim pergendo in olla vitreata lutata ne reſpiret, & ollã collocato in furno ignis tẽperati per dies 40. poſt extrahe: aquam vitæ vt ſcis, hoc eſt, infunde ipſi aquam vitæ, & aurum quaſi oleum aſcendet.

Aurum potabile, quale à Raymũdo præparatum olim fuiſſe fama eſt. Accepit auri puriſsimi quantum illi videbatur, quod in aqua regis ſeu forti (aurum nimirum diſſoluẽte) diſſoluit primò, deinde verò aquam & ſpiritus deſtillatione extraxit, ad exiccationẽ materiæ, ad eum penitus modũ, quẽ in præcipitato faciendo, ſequuntur vulgò: tandem

in ce-

in cella vinaria in oleum resolutum (quod quinto die fieri solet) rebus aliis permiscuit, & propinauit. Facilis hæc est, & expedita via miniméque negligenda.

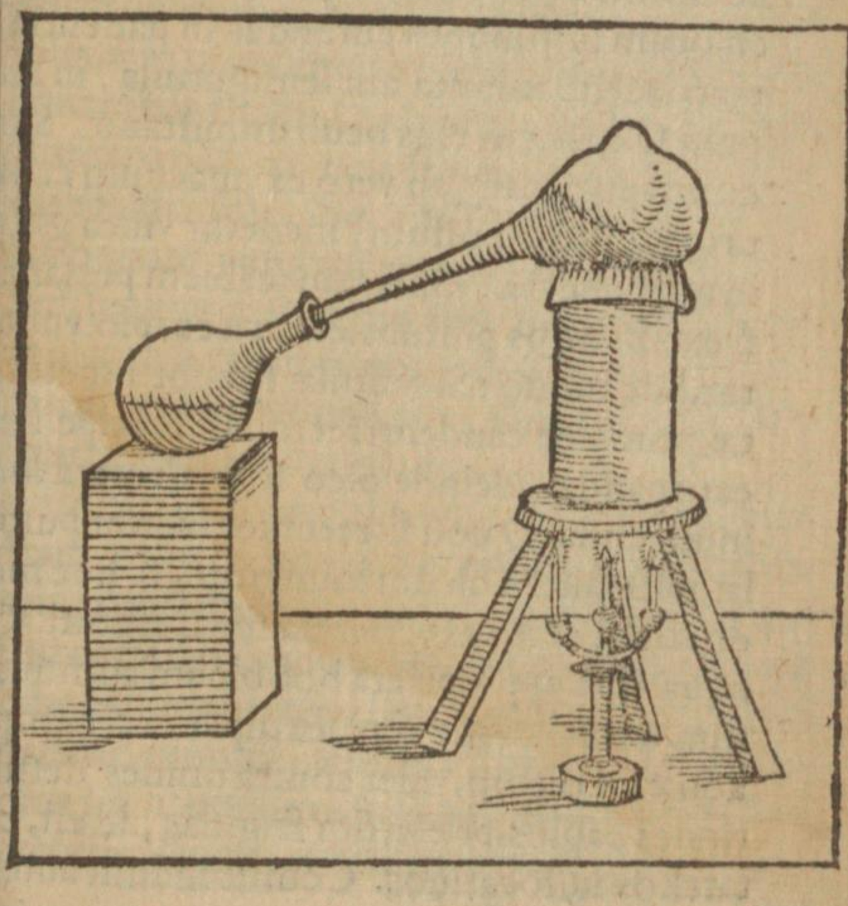
Aurum potabile sic fit, ex libro manuscripto veteri Alchymico. Fit aurũ potabile eodem modo quo supra, ex eodem libro docuimus facere oleum vitrioli Et eodem quidem modo fieri possunt omnes lapides pretiosi potabiles, non ponendo Mercurium, sed tantum sulfur. Recipe ergo quemcũque lapidẽ pretiosum, eúmque tere subtilissimè super lapide porphyrio, deinde adiunge ei tantundem sulfuris viui subtilissimè triti in pondere, & postea pone in crucibulo inter carbones ignitos, donec fiat ignitum, vt carbo & sulfur sit combustum & exhalatum. Hũc puluerem residuum rursus pone in marmore, & iunge ei de sulfure pondus suum, & fac vt prius fecisti, & iterum similiter fac tertio, & tunc erit lapis tuus sufficienter præparatus. Tunc recipe de isto puluere ʒ ß. de prædicta aqua ℥ iij. & pone simul in ampulla, & fac vt aqua albescat, & remanebit lapis tuus sicut pasta, cui adiunge aquam vitæ, & habebis lapidem potabilem pretiosum. Valent huiusmodi lapides potabiles contra diuersos affectus seu ægritudines corporis.

Medicina à Deo data ad præseruandam

hominum vitam in statu longęuo, etiam le-
præ resistens,multas in se habēs virtutes mi-
rabiles occultas. ℞.De sole purisʃimo in sub-
tilisʃimum puluerem redacto ℥ iij & de bal-
samo electo ℥ j.& de myrrha electa & aloë
hepatico & thure, & ladano non sophistica-
to:ana ℥ ij. camphoræ ℥ v. conficiatur cum
oleo pomorum mandragoræ & balsamo si-
mul mixtis. De hac medicina recipiatur ℥ j.
vel ß.in mense,& superbibat vitrum plenum
de vino ardente mixto cum aqua buglossæ
& florum rosmarini,simul mixtis & destilla-
tis per alembicum. Hæc medicina regalis est
& magnifica , cuius laudes sunt innumeræ,
nec indignis communicandæ. Aequiparatur
auro potabili : & si aurum purum esset reso-
lutum in aquam sine corrosiuis,& prædictis
rebus permixtū,multo pretiosior esset medi
cina. Itē si quis iuuentutē diu conseruare ve-
lit,& talem medicinam habere nequeat, vta-
tur quotidie chebulis cōditis cū suo syrupo.

Aurum potabile aliud excellentisʃimum.
Ante omnia ℞. Vini vetustisʃimi q.ß pone in
alembico vitreo , postea luta capellā cum a-
lembico,vt & recipiens,fiat destillatio in ba
neo Mariæ,separādo ab eo quatuor elemen
ta: videlicet prima exiēs aqua,erit acuta ten
dens ad insipidum gustum, quæ nihil valet
Secunda erit acutisʃima, ignem referēs,qua
&

& ipſa inutilis. Tertia erit dulcis guſtu, & illa optima eſt, quia aërea conſtat materia. Quarta omnino inſipida, quæ nihil valet, & terra dicitur. ℞. Ergo prædictæ dulcis aquæ, videlicet materiæ aëreæ ℥ v. auri puriſsimi, in tenuiſsimas laminas redacti, & in parua fruſta inciſi ℥ j ß pone in alembico paruulo vitreo, optimè in fundo lutato, & fac deſtillare per dies quinque igne quatuor lucernarum, ita vt ſequens figura oculis ſubiicit.

Vbi candelabrũ vides, hic ponitur lucerna ardẽs, quatuor luminibus.

Diebus quinq; pręteritis amoue lucernã, & impone ignem mediocrem carbonũ, per horas 24. & transibit tota aqua ad recipientem, & permanebit aurum in fundo alembici, referens oleum clarissimum, quod est verum aurum, potabile pretiosissimum pro vsu medico. Hoc quidam vsus est frequenter sine commixtione cum aqua vitæ, valet ad oculorum suffusiones curandas, si patienti supino iacenti minuta aut semiguttula, in angulũ syluestrem eius oculi immittatur. Surditati inueteratę (an verò ex quacunq; causa ortę, scire non possum) medetur vnica gutta in aurẽ iniecta. Gallicam scabiem persanat si excisis prius pustulis, cicatrices ipso vngatur, hoc modo: Si pustulæ fuerint inueteratæ, primo eę candenti ferro, aut forcipe sunt extirpandæ, deinde oleo solo vlcerata loca inungenda. Quod si recentes fuerint pustulæ, ipsis saltem oleum inungitur, & hoc modo multi certa experientia sunt restituti. Cum aqua vitæ appropriata hoc oleum commixtum proportione ferè sextupla, vel octupla aquæ ad oleum, valet contra omnes destillationes capitis, præsertim frigidas, id est, catarrhos suffocatiuos. Cõmiscendum autem

ita

ita, vt in aquam vitæ gutta de oleo auri instil letur, ac vehementer conquassetur, donec aqua vitæ ab auro rubrum ferè colorem, pellucidum tamen, acquirat. Idem oleum cum aqua vitæ præparatum, ac deinde cum lacte caprino cōmixtum, tantisper dum lac coloratur, iuuat inflationes, & exulcerationes oris, & gutturis, si eo fiat gargarisatio. In pręseruatione, sex vel octo guttulas, si singulis vel quater denis, vel septimanis sumantur: in curatione autem medium, vel integrum cochleare, exhibitum ei, qui vel apoplexia vel epilepsia, vel conuulsione, aut simili affectu fuerit correptus curat. In summa, facultates eius sunt, constringere, simul & purgare, & corroborare. Qui hoc oleum paratū habebat, nunquam cuiquam purum vendere voluit, sed semper cum aqua vitæ præparatum, ea obseruata proportione, quæ suprà est indicata. Vnciam vnam, non minoris vendidit, quàm duobus coronatis.

Auri oleum egregium. Folia auri macerata in succo limonum (an & aceto, præsertim destillato) & aqueo humore destillatione detracto, (quid si margaritę & corallia addantur) remanet in fundo quasi butyrum. Id vinum mistum, aureum colorem ei conciliat, & acetosum facit, ac mirificè putredini resistit. Purgat etiam multos, & sudorē mo-

net. Fac periculum, videbis me vera ſcribere (inquit vir doctus in literis ad Geſnerum) & non improbabis auri vſum. Hoc remedium, ſicut & oleum vitrioli, quod in aurum redigi poteſt, valde prodeſt leproſis, & qui inunctionibus Mercurialibus ab iſtis hominibus, qui imperitia pecuniam lucrantur, vt Hippocrates ait, ſunt perditi.

Oleum de auro, ſummi cuiuſdam experimentatoris apud nos ſecretum, quod Geſnerus à quodam accepit, ea lege, ne cuiquam patefaceret. Aurum ſoluitur in aquã, neſcio cum quibus acribus remediis: ſic ſolutum ſuper igne nõ poteſt eleuari & deſtillari propter pondus, ſed infuſa in ipſum pauca aqua ardente rectificata, ſine igne mox aſcendit, (& ſtatim oportet ſupponere recipientem) & ſeparatur à materia illa reliqua erodẽte, qua ſolutum fuerat in aquam.

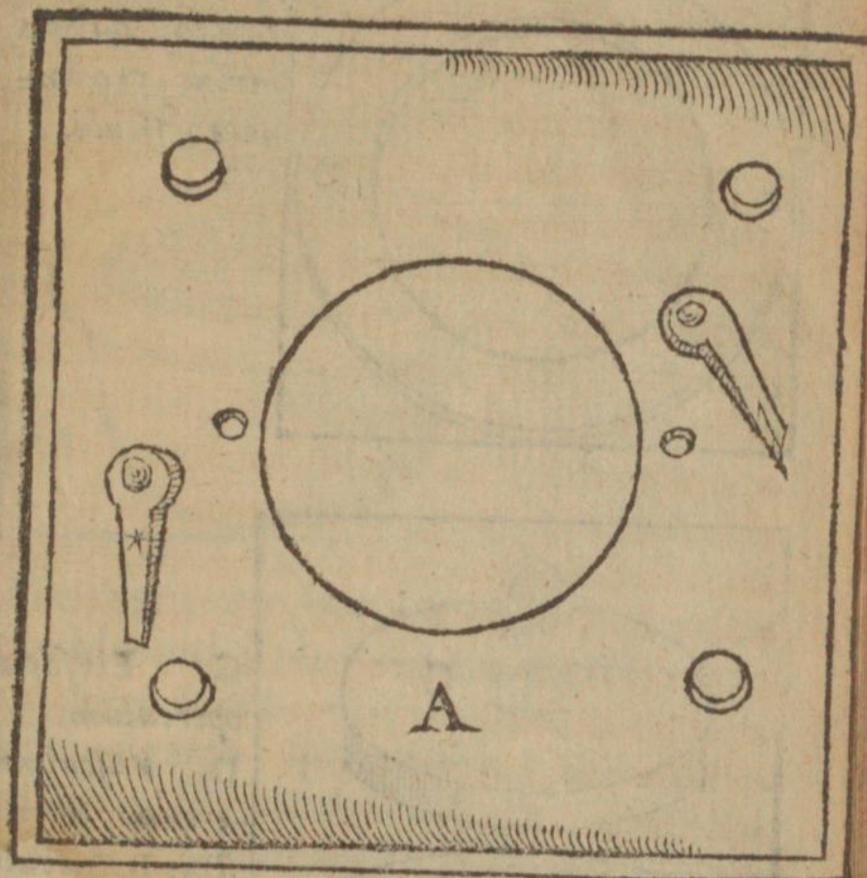
De oleo auri ſecretum magnũ, viri in hoc genere deſtillationis, haud mediocriter exercitati. Primò omnium pro hac operatione, habeas cyathum, aut vas aliud vino nigro optimo, ad ſummum vſque repletũ, quem in aliud vas aqua frigidiſsima oppletũ collocabis, præſertim ſi operatio æſtatis tẽpore ſuſcipienda: quo enim vinum fuerit frigidius, eo plus olei: quo verò calidius, eo minus, aut omnino nihil haberi poteſt. Huic cyatho ſuper

ſuperimponas maiorem iſtam quadratam, & latam, tenuem tamen laminam ferream, qualem figura A litera notata repræſentat, habentem in medio foramen rotundũ, amplúmque. In foramen magnum mox immitte & adaptato conchulam ſeu vaſculum æreum D. vel aureum F. vel cuiuſcunque alterius materiæ (è cupreo enim, cupri oleum habetur, vt ex aureo vel argenteo, auri vel argenti) in quo poſt operationem abſolutam, oleum reperitur, cuius fundus in refrigerato vino ſit ſubmerſus. Quod ſi vaſculum illud anguſtius fuerit, quàm vt exactè foramini medio A. committi poſsit, laminæ A. circulum B. itidem tenuem imponito, vt foramini anguſtiori, rectè D. vas anguſtius, conueniat: quod vt firmius hæreat, nec facilè loco moueri poſsit, firmandum eſt, tenaculis illis A. laminæ cõiunctis, & hoc * ſigno, notatis. His omnibus iam rite adminiſtratis, imponendus erit fundo vaſculi D. vel F. rotundus pannus, exiguus, ſubtilis, rarus ex ligno. Quo facto, excitandus erit ex carbonibus viuis ignis, eíque imponendum operculum C. ſi D. vaſculum vino fuerit immerſum, aut E ſi F. ibíq; relinquẽdũ, quoad totum excandeſcat: tum forcipe acuto operculum anſula (qualem in vtroq; inferius conſpicies) apprehende, & vaſculo ſeu conchu-

læ,eo quo vides modo,ſubito impone,ſic ex
citabitur ſtatim ſtridor,& panniculus in con
cauitate poſitus comburetur.Vbi ſtridor ceſ
ſarit,& ipſa etiam vaſa paululum refrixerint,
operculo forcipe rurſus ſemoto,atque etiam
panniculo aduſto, & nigro ingenioſè abla-
to, in fundo vaſculi apparebunt tibi, aut ad
latera plures, ad minimum verò vna olei vel
auri,vel cupri,aut argenti,guttula, pro vaſcu
li natura, quod eſt colligendum ſubtili co-
chleari & paruo ex argento facto, & in vaſe
argenteo diligenter cuſtodiendum. Notan-
dum hoc loco,oleum tale, natura ſua citò pi
cis inſtar denſari aut inſpiſſari.Cuius ſi vſum
aut vtendi modum requiras,accipito tempo
re neceſsitatis huius quantum videbitur, &
diſſolue in cochleari in aqua vitæ, aut aqua
cinnamomi,& exhibe ægroto,tum huius o-
lei efficaciam & facultatem, non ſine admi-
ratione experieris. Quod ſi in cupreo vaſe
oleum quæras, aut auricalcho, caue intra
corpus exhibeas,ſed ad extra ſerpigini, & a-
liis maculis fœdis inunge. Oleum in argen-
teo vaſe hoc ingenio factum, potentiſsima
oculorum eſt medicina. Oleum auri,inquit
idem,propinaui filio meo, iam iam animam
quaſi agenti, trium guttarum quantitate, in
aquæ vitæ cochleari pleno, & ſtatim ad vi-
tam rediit.

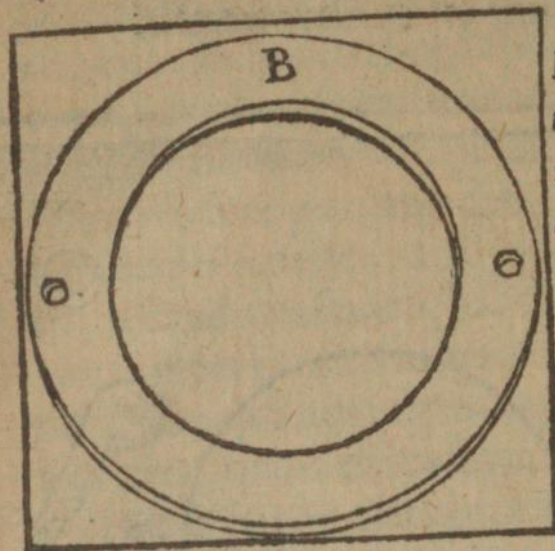
Sequun

Sequuntur instrumenta.

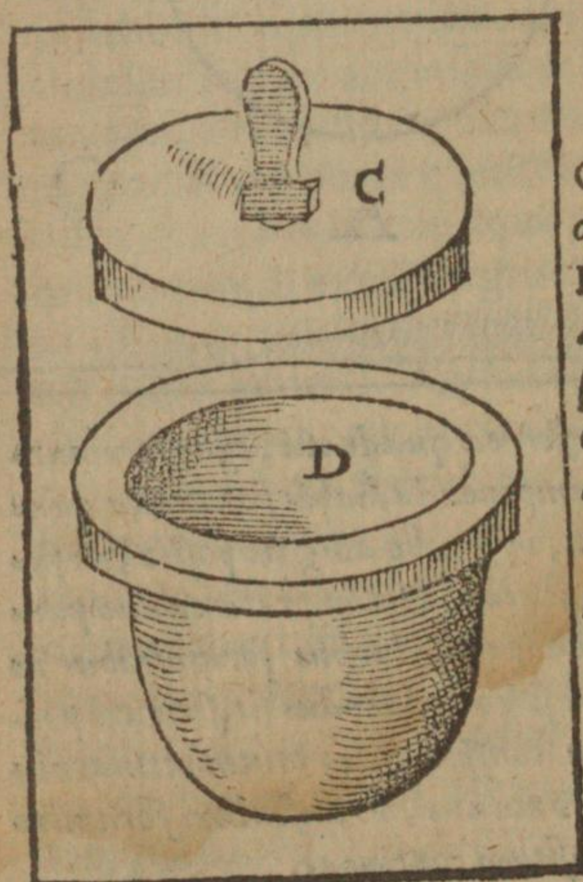

A. Lamina ferrea quadrata, cyatho vinum continenti imponenda, habẽs foramina quatuor magna, vt cyatho alligari poßit, ne facilè loco moueatur. Habet præterea duo parua, correſpondentia duobus foraminibus in circulo B. vt ſi is imponendus ſit, firmari poſſit. In eadem conſpiciuntur etiam retinacula duo, aſteriſco notata, vt vaſculum foramini magno impoſitum contineat.

B. Circ

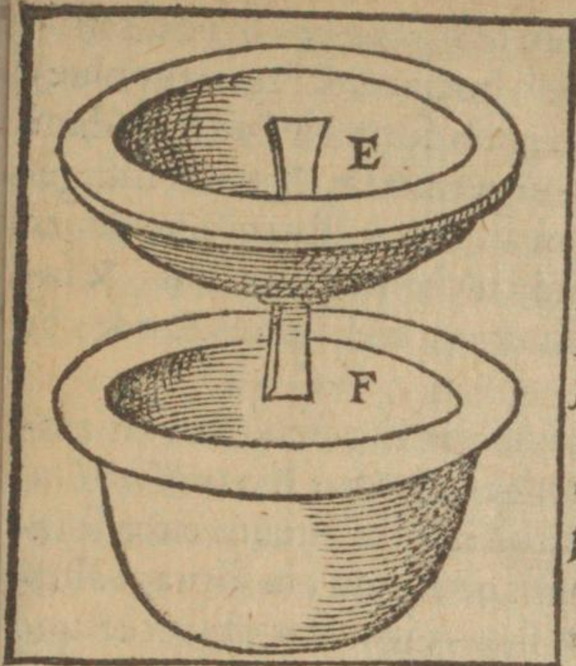
B. *Circulus foramen habens minus, pro minore vaſculo.*

C. *Eiuſdem operculum.*

D. *Vaſculum æreum anguſtius, B. Circulo conueniẽs, cum anſa prominente rectà surſum.*

E. Eiuſ

E. *Eiusdem operculum, cauum suprà cum ansa suprà infráque.*

F. *Vas maius aureum foramini A. immediatè imponendũ.*

Deſcriptio auri vitæ, ſiue pulueris Solis. Recipe Mercurij ℥ iiij.ß aut ℥ v. lauetur exquiſite aceto & ſale, auri Vngarici ℥ ß. ex his fiat amalgama, quali vtuntur aurifabri ad vaſa deaurãda: lauetur amalgama iſtud aceto & ſale toties, quoad nullam demittat amplius nigredinem. Hoc impone in bocia vitrea cui poſtea tantum aquæ fortis affunde, vt liberè Mercurius totus ſolui poſsit, in fundo verò appareat aurum pulueriſatum punicei coloris. Huic bociæ impone capitellũ diligẽter lutatum, & deſtillatione ſepara aquã fortem, primò quidem lento igne, poſt verò fortiori, ſemper ignẽ augendo: poſtremò verò vt etiam arena igneſcat, & ſpiritus omnes

extra

extrahantur,tum refrigeretur , & poſt refri-
gerationem aperi bociam,& reperies pulue-
rem coloris purpurei,forma inſtar cuiuſdam
* placentæ ſimul permixtæ. Vitrum frange,
& placentulam iſtam in libero aëre ſuper
porphyrio lapide terito in puluerem , & fa-
ciem à vento auerte,quòd fumus & odor ſit
venenoſus.

Calcinatio. Accipe D.vaſculum ſatis am-
plũ, quale vocant Germani *Ein tribſcherben*,
& pone ſub parua E teſta circum circa fora-
minibus aliquot perforata , in fornace auri-
fabrorum , & ſine vt igneſcat obſcurè : quo
habito , ferreo cochleari huic vaſculo infun-
de aliquid de hoc puluere , vtpote ℥ j. & ß.
aut ℥ ij. pro vice,ferrea ſpatula benè agitan-
do,& apparebunt tibi varij colores,qui tan-
dem omnes in nigrum degenerant:tum ſem-
per perge,nec intermitte, dum rurſus rubrũ
colorem acquirat. Quo apparente colore,
aufer ab igne,& ſine vt refrigeretur. His fa-
ctis,aliud vas ſimile ſuperiori accipito , ea-
dem magnitudine qua prius fuerat, & illud
collocato in locum prioris,& rurſus de pul-
uere affunde vt prius , & igneatur vt priori
vice ſemper & continuè mouendo , dum
omnes colores euaneſcant,& rubedinem ac-
quiſiuerit:ſic beneficio huius calcinationis,
omnes ſpiritus aquæ fortis diſsipantur, vt in-
tra

ra corpus aſſumptus puluis nullam poſsit fferre noxam.

In præparatione huius pulueris, eſt ca-endum à communi Mercurio, quem Al-hymiſtæ quidem coloribus tingunt, ſed ſi-e auro, nec ita validè calcinare poteſt.

Doſis huius pulueris eſt, ſenibus quidem ondere denarij antiqui, pueris verò duode-im vel quatuordecim annorum, oboli anti-ui, in hoſtia, vt integrè deſcendat.

Aqua fortis fit, Accipe vitrioli ℔ ij. ſalis etræ non extincti & optimi ℔ j. permiſce erendo, deſtilla ad omnium ſpirituum ex-actionem, ac poſtea rurſus ſecunda vice, ine vllo additamento deſtilla, vt à ſpiritibus tiam craſsioribus ſeparetur, quo facto, a-ua fortis hæc potens eſt, quæ Mercurium oluat, & aurũ calcinare poſsit. Hæc omnia x lib. Caſpari Kegleri Medici Lipſiæ excuſi.

Explicatio quorundã, cum figuris, cuiuſ-am Medici inſignis.

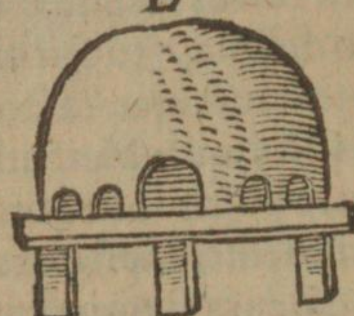
. *Amalgama ſic fit, aurum puriſsimum in aminas diducitur, poſtea crucibulum igni im-oſitum fac vt excandeſcat, cui (extra ignem) funde auri laminas & Mercurium, vt mi-eantur, mixtura dicitur amalgama.*

. *Bocia collocata in loco calido, citius ab qua forti operatio fit.*

D. Va

D. Vas, quod vocamus Germanicè, Ein trybſcherb, refert quodammodo vaſculum illud, in quo tonſores ſecantes venam, ſanguinem recipiunt, niſi quod hoc ex auricalcho, illud ex terra factum eſt: huius formam hic adiecimus.

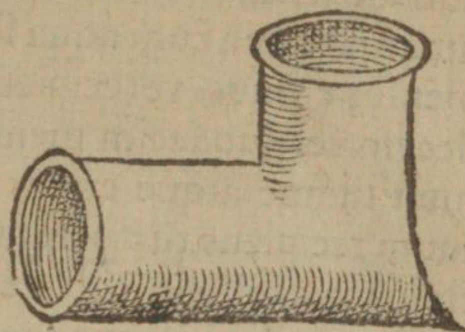

E. Teſtam vocaui, quod in Germanico vocabatur Ein müffel. Cõſtat ex terra cocta, formata instar parui clibani, in lateribus perforata, cuius hæc eſt figura.

F. For

F. Fornax aurifabrorum ex luto parata, in hanc formam.

F

Deſcriptio pulueris Solis modo breuiori hęc eſt, ex eiuſdē obſeruatione. Fruſtra enim fit pluribus, quod poteſt fieri paucioribus. Accipe vas nouum terreum amplum, lato orificio, vt patellæ ſunt tonſorum venam ſecantium, niſi quod latius eſſe debet. hoc ipſum in igne ex carbonibus accenſo, igneatur, vt rubeſcat, poſtea pulueriſa rubrum hoc caput tuum ex deſtillatione genitum, vt paulò ante dictum eſt, & in vas illud ignitum effunde, ſpatula ferrea continuè agita, vt fiat ex nigro fuſci coloris, ac tandem rurſus rubri, & habebis puluerem Solis: caueas tamen ne ab eius vapore venenoſo inficiaris.

Aut, accipe amalgama illud de quo ſupra, & ſine vt in aquam liqueſcat, vt in fundo aurum appareat, in modum pulueris punicei Bociam perlutato, in qua deſtillatio facienda eſt, & per ſe exiccetur, vt facilius ignē ferat. Poſtea impone capitellum, perlutando rimas ſeu iunćturas cum petia linea & luto

ſapientiæ,ne ſpiritibus pateat exitus. Hoc animaduertas,quod ſi bocia,in qua continetur amalgama cum aqua forti, capax fuerit menſuræ vnius, vt recipiens ſit amplitudine decem vel duodecim menſurarum,alioquin multitudine atque etiam fortitudine ſpirituum recipiens rumperetur. Quo facto,bocia cum capitello collocetur in fornace reuerberationis, in qua ignis ex carbonibus ſit,vt ſequitur. Primò ignis lentus ſit, vſque quo ſpiritus cœperint aſcendere,poſtea paulatim augendus. In fine aqua fortis clareſcit rurſus. In ſuperiori parte fornacis vbi ventilia ſunt, claudatur fornax, relictis tantum ſpiraculis.

De auro vitæ ſeu puluere Solis (alij præcipitatum cum auro vocare vidētur, de quo pauca ſupra quoque de aquis metallicis in fine) ſic quidam doctus vir ad Geſnerum ſcripſit: Auri vitæ, inquit,ſeu pulueris Solis, in eum finem deſcriptionem expetere mihi videris, vt iudicare poſsis,an eius vſus tutus eſſe poſsit. Laudo inſtitutum, vt omnia ad vſum referas. Componitur ex Mercurij viui ℥ v. auri puri ℥ ß. aquæ fortis q. ß. Vſus ſum ego iſto menſe,& indies vires experior. Morbum magnum iſto curo,qui ſi ceſſerit,vt bonam ſpem operatio præbuit, dico donum Dei, &c. Crederem ego ab illo qui nuper

præpa

præparauit, cui ego ſemper aſtiti, ʒ ij. poſſe duobus Daleris redimi: nam ille laborem & odoris tædia, nec non vaſa, magni æſtimat. De hoc puluere Solis, ſcito me citra omnem noxam, dediſſe grana quinque: ſed cum ad grana octo aſcẽdiſſem, vomitum & alui deiectionem ſtrenuè moui, cum antea quatuor continuis diebus grana quinque propinaſſem, &c.

Argenti (oleum puto) fit, Recipe argenti calcinati, quantum volueris, pone in acetum deſtillatum, & intra aliquot dies ſoluetur, & fiet cæruleum, tum lentè in balneo Mariæ euaporet acetũ, & fiet (oleum) pulcherrimum.

FINIS.

INDEX RERVM SCITV DIGNARVM, DE quibus in hoc libro tractatur.

A

Aqua

I

L

M

Mellis

masti

Olea

philo

Q

R

S

vrina

Vitriol

INDEX MORBORVM, DE QVIBVS IN HOC LIBRO TRACTATVR.

Arthetica

E

Scro

Ventri

Vocis

FINIS.

LVGDVNI,
Excudebat Joannes Marcorellius.
1572.